

SIONS BETALENDE BORG

ACHT LIJDENSPREKEN

door

DS. G. VAN REENEN

EMERITUSPREDIKANT VAN DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

MET EEN LEVENSGESCHIEDENIS

**STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2016**

Inhoud

KORTE LEVENSGESCHIEDENIS

1. De tempel van des Heeren lichaam gebroken en weder opgericht.
Breekt dezen tempel, en in drie dagen zal Ik denzelven oprichten. Johannes 2:19b

2. Jezus' liefde en zorg voor Zijn volk.
En als zij den lofzang gezongen hadden, gingen zij uit naar den Olijfberg. Toen zeide Jezus tot hen: Gij zult allen aan Mij geërgerd worden in dezen nacht; want er is geschreven: Ik zal den Herder slaan, en de schapen der kudde zullen verstrooid worden. Maar nadat Ik zal opgestaan zijn, zal Ik u voorgaan naar Galiléa.
Mattheüs 26:30-32

3. Jezus' worsteling in Gethsémané .
En in zwaren strijd zijnde, bad Hij te ernstiger. En Zijn zweet werd gelijk grote druppelen bloeds, die op de aarde afliepen. Lukas 22:44

4. Jezus door Zijn vijanden gezocht, Zich stellende in de plaats van Zijn volk.
Indien gij dan Mij zoekt, zo laat dezen heengaan. Johannes 18:8b

5. Christus des doods schuldig verklaard.
Hij is des doods schuldig. Toen spogen zij in Zijn aangezicht en sloegen Hem met vuisten. En anderen gaven Hem kinnebakslagen, zeggende: Profeteer ons, Christus, wie is het, die U geslagen heeft? Mattheüs 26:66-68

6. De uitleiding van Jezus ter kruisdood op Golgótha.
En Hij dragende Zijn kruis, ging uit naar de plaats genaamd Hoofdschedelplaats, welke in het Hebreeuws genaamd wordt Golgótha; alwaar zij Hem kruisten.
Johannes 19:17, 18

7. Het sterven van de Heere Jezus.
En als Hij dat gezegd had, gaf Hij den geest. Lukas 23:46b

8. De gestorven Jezus.
Als Zijn ziel Zich tot een schuldoffer gesteld zal hebben, zo zal Hij zaad zien, Hij zal de dagen verlengen; en het welbehagen des HEEREN zal door Zijn hand gelukkiglijk voortgaan. Jesaja 53:10b

Gijsbertus van REENEN, 1864-1935

Gijsbertus van Reenen werd op 10 januari 1864 te Utrecht geboren. Zijn ouders waren Gerard van Reenen en Johanna Adriana Schimmel. In maart 1864 werd Gijsbertus in de hervormde Nicolaikerkerk ten doop gehouden.

De jonge Gijs groeide op onder zorgelijke omstandigheden. In 1866 heerste er een cholera-epidemie in Utrecht. Desondanks hadden vader en moeder Van Reenen geen vrijmoedigheid hun kinderen te laten inenten. Zonder pokkenbriefje werd niemand tot de school toegelaten. Moeder Van Reenen heeft haar kinderen zelf onderwijs gegeven. Na voldoende onderwijs ontvangen te hebben, werd Gijs in de leer gedaan bij een glasschilder.

Op 1 april 1885 trad Van Reenen in het huwelijk met Johanna Petronella van Veenendaal, geboren te Utrecht op 2 juni 1864. Uit het huwelijk werden tien kinderen geboren.

Na zijn huwelijk begon Van Reenen een eigen glasschildersbedrijf. De zaak breidde zo uit, dat hij met twaalf knechten werkte. Hij werkte met name veel in roomse kerken. Hieraan kwam abrupt een einde. Eens was hij bezig met het opknappen van heiligenbeelden. Met kracht kwamen de woorden uit Psalm 135 in zijn hart: "Dat die ze maken hun gelijk worden . . ." Het was hem toen onmogelijk om nog langer in roomse kerken te werken.

Van zijn krachtdadige bekering deed Van Reenen op 7 augustus 1914 mededeling in een brief aan een vriendin. Hierin schreef hij dat hij de eerste twintig jaren van zijn leven "gewijd had op het altaar van de god dezer eeuw." Het lezen van De Christenreize van Bunyan werd aan zijn hart geheiligd.

Na diepe wegen vond hij vrede in een Drieënig God. Van huis uit was Van Reenen hervormd. In de hervormde kerk vond hij echter geen voedsel voor zijn ziel, net zo min als in de andere kerken in zijn woonplaats.

"Het beste wat er te horen was, was zo'n beetje de voorwerpelijke leer. Het was allemaal waarheid wat je hoorde, o ja! Maar van dat verborgen zieleleven hoorde je niet. De dominee preekte van het hemelse Jeruzalem, waarvan de poorten parelen en de straten van goud waren, waar de Boom des Levens stond en waar zaligheid en vrede gesmaakt werd enzovoorts. Heel mooi en begeerlijk, maar van de weg die je daarheen voert, en wat op die weg ervaren wordt, daarvan hoorde men niets. Wat een teleurstelling, als je na een week van strijd en moeite, van zuchten en zorgen, van hoop en vrees, 's zondags naar de kerk ging en je hoopte dan je toestand eens verklaard te krijgen, eens een woordje van bemoediging te horen, eens raad en bestier te ontvangen en je hoorde daar niets van." Met enkele vrienden kwam Van Reenen 's zondags bijeen om een preek te lezen.

Van Reenen werd omstreeks 1895 tot het predikambt geroepen. Een roeping waartegen hij zich hevig verzette: hij voelde zich onbekwaam om dat werk te verrichten. Zijn lichaam leed eronder. Aan ds. P. van der Heijden, met wie hij in deze tijd in contact kwam, vroeg hij of deze geen middel tegen maagpijn had. Het antwoord van ds. Van der Heijden luidde: "Niet langer God tegenstaan."

Op 9 oktober 1898 hield Van Reenen zijn eerste predicatie in het woonhuis van de latere predikant Wilhelmus Hendriksen. Voor een gehoor van dertien mensen preekte Van Reenen over het eerste gedeelte van Psalm 57:1: "Een gouden kleinood van David, voor den opperzangmeester, Al-táschet." Een week later ging hij voor in Zeist. Op 11 februari 1899 vestigde het gezin Van Reenen zich in Zeist. Van Reenen schonk zijn bedrijf aan een broer en ging nu regelmatig voor in verschillende plaatsen. Voor een beroep van de Vrije Gereformeerde Gemeente te Vlaardingenvond bedankte hij in mei

1899. Een maand later nam hij het beroep van de Vrije Gereformeerde Gemeente te Zeist aan. Na geëxamineerd te zijn op een gecombineerde vergadering van gemeenten te Enkhuizen, Lemmer en Zeist, werd hij op 17 september 1899 tot predikant bevestigd.

Op 11 december 1903 bracht de Gereformeerde Gemeente te Leiden een beroep op ds. Van Reenen uit. Een drietal Leidse kerkenraadsleden werd afgevaardigd om de beroepsbrief persoonlijk in Zeist te gaan overhandigen. Daar aangekomen, liepen ze te dwalen, op zoek naar het huis waar ds. Van Reenen woonde. Deze was op dat ogenblik ergens op ziekenbezoek. Ineens stond ds. Van Reenen op en zei: "Ik hoop nog wel terug te komen om een gebed te doen, doch daar komt in mijn hart: drie mannen zoeken u, dus ik moet nu gaan."

Toen hij dat huis verliet, liepen daar de Leidse broeders ... Op 1 januari 1904 nam ds. Van Reenen het beroep aan. Door ds. H.A. Minderman werd hij op 6 maart 1904 bevestigd.

Aanvankelijk was er ruimte genoeg in het kerkgebouw. "Als je één plaats wilde huren, kreeg je er drie banken bij cadeau", zei ds. Van Reenen eens. Dat veranderde spoedig. Bij zijn komst telde de gemeente ongeveer 200 zielen. In een jaar tijd groeide de gemeente met 130 personen en toen ds. Van Reenen in 1912 afscheid nam, telde de gemeente zo'n 600 leden en doopleden.

In 1907 vond de vereniging van de Ledeboeriaanse gemeenten en de kruisgemeenten plaats. De gemeente Leiden werd in het kerkverband opgenomen. Dat ging echter niet zonder slag of stoot. Er waren bezwaren tegen de gemeente en tegen haar predikant. Tegen de gemeente omdat zij in het verleden deel uitgemaakt had van zowel de Ledeboeriaanse gemeenten als van de Kruisgemeenten, maar de banden verbroken had, en tegen de predikant vanwege zijn proefpreek over Romeinen 8:24. Hij zou teveel allegoriseren. Ds. Van Reenen zei echter: "Ik heb niets in die tekst gelegd, ik heb er alleen maar wat uitgehaald."

In korte tijd wist Ds. Van Reenen het vertrouwen te winnen. De Generale Synode van 1910 koos hem als praeses.

In september 1912 ontving ds. Van Reenen een beroep van de Gereformeerde Gemeente te Opheusden. Het beroep woog hem niet zwaar. Op een zaterdagavond vroeg zijn oudste dochter of hij al voor het beroep bedankt had. "Kind, daar heb ik helemaal niet meer over gedacht", antwoordde ds. Van Reenen. Hij begaf zich naar zijn studeerkamer om, zo was hij van plan, een brief te gaan schrijven waarin hij zou mededelen dat hij voor het beroep bedankte. Voor hij ging schrijven, boog hij zijn knieën om de Heere te vragen wat Zijn wil en weg was. Tijdens dat gebed openbaarde de Heere hem dat er op datzelfde ogenblik in Opheusden een vrouw tot de Heere zuchtte voor de gemeente te Opheusden. De Heere toonde hem ook dat Hij Zich liet verbidden door die vrouw. Hij ging naar de woonkamer en zei: "We gaan naar Opheusden."

Voor die vrouw in Opheusden stond het zo onomstotelijk vast dat ds. Van Reenen het beroep had aangenomen, dat ze daarvan mededeling deed aan een ouderling. "Maak het maar bekend in de gemeente", voegde ze eraan toe. En zo werd, zonder dat er bericht van ds. Van Reenen ontvangen was, op zondag afgelezen dat hij het beroep had aangenomen. Pas de volgende dag arriveerde het telegram van ds. Van Reenen.

Ds. Van Reenen nam spoedig een grote plaats in Opheusden in. Met enkele grote boeren leefde hij echter op gespannen voet, omdat hij hen ongezouten de waarheid zei. Door sommigen werd hij de "christelijke socialist" genoemd.

In 1916 leidde de weg naar Gouda. Op 9 januari van dat jaar werd hij aldaar

bevestigd.

Ook in Gouda heeft hij met veel zegen gewerkt. Zowel in geestelijk als in stoffelijk opzicht was het voor de gemeente een goede tijd. Op 26 september 1920 nam ds. Van Reenen afscheid, omdat hij een beroep van de gemeente Werkendam had aangenomen. In zijn afscheidspraak bedankte hij zowel zijn vrienden als zijn vijanden. "De Heere heeft in de jaren die achter mij liggen mijn vrienden willen gebruiken om de moed erin te houden en mijn vijanden om mij gedurig tot de Heere uit te drijven." Het verblijf in Werkendam was van korte duur. Reeds na een halfjaar werd ds. Van Reenen ziek, waardoor hij niet meer in staat was geregeld voor te gaan. Op 16 augustus 1923 werd hem in verband met zijn gezondheidstoestand emeritaat verleend. Het gezin Van Reenen vertrok naar Zeist en in 1925 naar Bodegraven, waar hij nog 132 maal mocht voorgaan in de bediening des Woords. In 1928 was hij niet langer meer in staat om te preken, waarna hij zich in Leiden vestigde.

Na zijn emeritaat schreef ds. Van Reenen niet minder dan 124 preken, die in de loop van de tijd alle in boekvorm verschenen. Voor De Saambinder schreef hij de Samenspraken van Bart en Kees. Ook deze werden gebundeld. Zijn pennenvruchten werden zeer gewaardeerd, ook buiten de eigen kerkelijke kring.

Van 1911 tot 1930 heeft ds. Van Reenen in hevige mate last gehad van een fobie. Het heeft zijn gezondheid geknakt. Hij leed aan zogenaamde woordvrees. Als hij het woord "krankzinnig" hoorde, dan bestierf hij het. "Dan stolde het bloed in mijn aderen." Soms hoorde hij het woord wanneer hij gereed stond om de kansel te beklimmen. Hij was dan bevreesd dat hij krankzinnig zou worden en onder het bidden of preken zou gaan vloeken en lasteren. "En des te meer de Heere mijn werk wilde zegenen, des te kwader had ik het. Soms kon ik aan mijn angst bemerken 's zaterdagsavonds, of de Heere des zondags wat doen zou."

Van dat verborgen kruis, waarover hij met niemand durfde te spreken, werd hij vijf jaar voor zijn overlijden verlost. Hij vertelde erover in een van zijn laatste preken. De jonge ds. W.C. Lamain, die van 1929 tot 1932 in Leiden stond, was getuige van nood en uitkomst, en schreef hierover het volgende. "Op een zaterdag kwam hij tweemaal in ons huis, en werkelijk, zijn aangezicht was verwrongen vanwege de inwendige strijd. Hij schreide als een kind. En toch had ik hem nog kort tevoren in een gezelschap in ons huis horen mededelen hoe hij door Christus voor de Vader gesteld was als een reine maagd, zonder vlek en zonder rimpel."

Diezelfde avond zag ik hem nog rijden in zijn invalidenwagentje - hij kon niet meer lopen - in een laan die recht voor ons huis lag. En werkelijk, mijn ziel was ontroerd om zientwil, gelijk wij dat lezen in de Waarheid van David en Jonathan. Doch daar opeens kwamen de regels uit Psalm 138:4 voor mijn aandacht:

*"Gij zult mijn kruis eindigen hier;
Want goedertier
Zijt Gij gestadig;
Het werk Uwer handen zult Gij
Volvoeren vrij,
O Heer' genadig."*

De maandag daarop kwam ds. Van Reenen aan ds. Lamain vertellen dat de Heere hem met Psalm 31:17 verlost had uit zijn noden. En: "De Heere heeft mij ook beloofd dat de benauwdheid niet meer ten tweeden male zal oprijzen."

In augustus 1935 voelde ds. Van Reenen zijn einde naderen. Op ontroerende wijze nam hij afscheid van de lezers van De Saambinder. "En zo moeten we onze samenspraken, door Gods goedheid en genade beëindigen. Ik voel dat de tijd mijner

ontbinding nabij is. Mijn Bruidegom komt om mij te halen. Psalm 43 vers 4 (berijmd). Wat ik mocht doen, dank ik Gods genade, Die mij bekwaamde tot die arbeid, in mijn zwakheid. Ik mocht honderdvierentwintig leerredenen schrijven en ongeveer zevenhonderd kolommen druks in De Saambinder! En dat door zo'n ongeleerde, zwakke man. Alleen Gode de eer! Hij zegene wat van Hem is, en doe verzoening over het mijne! Dat zij zo!"

Voor het volgende nummer van De Saambinder uitkwam, was ds. Van Reenen overleden.

Ds. G.H. Kersten schreef: "In de vroege morgen van de derde september (1935) heeft het de Heere behaagd Zijn oude dienstknecht, ds. Gijsbertus van Reenen, emeritus-predikant der Gereformeerde Gemeenten, te Leiden, uit de bange strijd van dit leven te voeren tot de eeuwige triumpf der volmaakte zaligheid en hem de kroon te geven, die Hij Zijn getrouwe dienstknechten heeft weggelegd."

De begrafenis vond plaats op 6 september en werd geleid door ds. Lamain. Tevens werd het woord gevoerd door de predikanten J.R. van Oordt, M. Heikoop, A. Verhagen en H. Ligtenberg. De oudste zoon van ds. Van Reenen sprak een dankwoord uit.

Van de geschriften en de literatuur wordt een overzicht gegeven in: A. Bel, Leven en werk van ds. G. van Reenen, Houten 1987.

Aanvulling literatuur:

A. van Voorden e.a., Herdenk de Trouw. 1888 - Opheusden 1988. Uitgave naar aanleiding van 100 jaar (Nederduitsche) Gereformeerde Gemeente (in Nederland) te Opheusden, Opheusden 1988.

M.K. Treur, Gebouwd op het Fundament. Voorgeschiedenis, wording en ontwikkeling van de Gereformeerde Gemeente te Zeist, Zeist 1991.

A. Bel.

Predikanten en oefenaars. Den Hertog Houten

**Leven en werk van ds. G. van Reenen
A. Bel. Vlaardingen, 10 juni 1987.**

DEN HERTOG B.V. - HOUTEN - 1988

1. De Utrechtse glasschilder

Vergezeld van een tweetal getuigen begaf de 33-jarige Gerard van Reenen zich op 12 januari 1864 naar het Utrechtse stadhuis. Hij ging daar de geboorte van zijn zoontje Gijsbertus melden, die twee dagen tevoren, op 10 januari, ter wereld gekomen was. In de geboorte-akte werd het beroep van vader Van Reenen vermeld: hij was werkman. Later zou hij als smid zijn brood verdienen. Blijkens de akte woonde het gezin Van Reenen aan de Westerkade, wijk K, nummer 194; thans luidt dit adres: Westerkade 16.

In maart 1864 werd Gijsbertus ten doop gehouden in de Nederlandse Hervormde Nicolaikerkerk te Utrecht. De precieze datum werd niet in het doopboek genoteerd, net zomin als de naam van de predikant die de doop bediende. Gerard van Reenen en zijn vrouw, Johanna Adriana Schimmel, waren beiden belijdend lidmaat van de Nederlandse Hervormde Kerk. In het doopboek werd vermeld dat de vragen alleen door de vader beantwoord werden. Klaarblijkelijk was de moeder niet bij de doopplechtigheid aanwezig.

De jonge Gijs groeide op onder omstandigheden die zorgelijk waren. In het voorjaar van 1866 brak de cholera uit. Met name in de stad Utrecht zaaide de ziekte dood en verderf. In één week tijd stierven 285 personen. Meer dan 1600 mensen zijn in Utrecht in een halfjaar tijd aan de cholera overleden.

De jaarlijkse kermis werd door de gemeenteraad afgelast. Ongetwijfeld dacht men aan de ergerlijke tonelen tijdens de kermis in het jaar 1849, toen er ook cholera heerste. De mensen die de choleralijders naar het ziekenhuis vervoerden en zij die degenen die aan de ziekte bezweken waren naar het graf brachten, konden zich toen ternauwernood een weg banen door de zingende, beschonken mensenmassa's.

Zakenlieden probeerden winst te halen uit de ernstige ziekte. De meest vreemdsoortige geneesmiddelen werden per advertentie aangeboden. Ook stichtelijke lectuur vond gretig aftrek.

Een geschrift van Coenraad Mel, 'Gebed in tijden van pest', werd aanbevolen als 'Gebed in tijden van cholera'. Voor de geringe prijs van één cent per stuk was het verkrijgbaar. Bij afname van honderd exemplaren bedroeg de prijs slechts tachtig cent.'

Zouden vader en moeder Van Reenen niet met zorg naar hun kinderen gekeken hebben? Ongetwijfeld hebben ze de Heere vurig gebeden of de verderfengel hun huis voorbij mocht gaan.

Toen Gijs de leeftijd bereikte dat hij naar school zou gaan, stonden zijn vader en moeder voor een moeilijke beslissing. Voorwaarde om tot de school toegelaten te worden, was dat de kinderen tegen de pokken ingeënt moesten zijn. En vader en moeder Van Reenen, die toch zo van dichtbij de gevolgen van besmettelijke ziekten hadden waargenomen, hadden daartoe geen vrijmoedigheid. Het zal zeker een beslissing geweest zijn die voor het aangezicht des Heeren genomen werd. Het betekende wel, dat moeder Van Reenen het erg druk kreeg, want op haar rustte de zware taak om haar kinderen zelf onderwijs te geven.

Een taak die ze op voorbeeldige wijze vervuld heeft; nimmer was later te merken dat de kinderen nooit een lagere school hadden bezocht.

Na voldoende onderwijs ontvangen te hebben, werd Gijs in de leer gedaan bij een glasschilder, een Duitser. Niet zo'n prettige baas. 'Een bruto', zei Van Reenen later,

'maar bij zulke mensen leer je wel werken.'

Het beschilderen van glas is geen eenvoudige zaak. Als het vergeleken wordt met het maken van een schilderij, dan valt op dat de werkwijze precies andersom is. Bij het vervaardigen van een schilderij begint men met de achtergrond. Wordt er op glas geschilderd, dan is de achtergrond het laatste wat aangebracht wordt. Bovendien moet er in spiegelbeeld geschilderd worden. Om de kunst goed te beheersen, is niet alleen een jarenlange ervaring, maar ook een kunstzinnige aanleg noodzakelijk.

De jonge Van Reenen beschikte over allebei. Enkele bewijzen van zijn talent zijn nog aanwezig. Zijn dochter Elizabeth is in het bezit van een door haar vader gemaakte afbeelding van prinses Wilhelmina op jeugdige leeftijd. In Leiden, in het huis waarin ds. Van Reenen in 1904 zijn intrek nam, bevindt zich eveneens een bewijs van vakmanschap en talent: een fraai gebrandschilderd raam

Op 1 april 1885 trad Van Reenen, hij was toen 21 jaar, in het huwelijk met Johanna Petronella van Veenendaal. Zij was geboren in Utrecht op 2 juni 1864; zij was dus bijna 21 jaar oud. Haar ouders waren Jan van Veenendaal, van beroep 'courantenbesteller', en Elisabeth van Emmerik.

Twee broers van de bruidegom waren getuigen: de tien jaar oudere Hendrik, die evenals zijn vader het beroep van smid uitoefende, en de 29-jarige Gerard, die van beroep kleermaker was. Een broer en een zwager van de bruid waren de andere getuigen, Petrus Jacobus van Veenendaal, oud 27 jaar, van beroep letterzetter, en de 25-jarige winkelier Otto de Vaal.

Uit de bijlagen van de huwelijksakte blijkt dat Van Reenen de militaire dienstplicht niet heeft vervuld. Verklaard werd dat 'hem bij de loting is ten deel gevallen no. 447; dat, buiten oproeping gebleven zijnde, hem tot geen dienst heeft verplicht.'

Zijn huwelijk zal ongetwijfeld een grote verandering in het leven van Van Reenen geweest zijn. Maar er was meer veranderd. In een afzonderlijk hoofdstuk wordt een brief weergegeven, waarin hij de weg van zijn bekering verhaalt. In deze brief schreef hij dat hij de eerste twintig jaren van zijn leven gewijd had 'op het altaar van de god dezer eeuw.' Het moet dus kort voor zijn huwelijk geweest zijn toen de Heere hem stilzette.

(Een tiental kinderen zou uit het huwelijk geboren worden: Johanna Adriana (5 april 1886), Gerardus (10 februari 1888), Gij sbertus (12 februari 1890), Hendrikus (16 januari 1897), Hubertus Nicolaas (13 mei 1898), Adrianus Cornelius (31 maart 1900), Johannes (12 mei 1901), Cornelis Jacobus (21 juli 1902), Elizabeth (24 maart 1904) en Anthonie (24 juli 1908).

We keren terug naar de glasschilderswerkplaats.

Op den duur had Van Reenen het niet meer naar zijn zin bij z'n baas. Hij vertelde hem dat hij ontslag nam en voor zichzelf ging beginnen. Dan zal je nog van de honger bij me terugkomen', luidde de reactie.

'O, nee', was het antwoord van Van Reenen, 'mijn hemelse Vader zal er wel voor zorgen dat dat niet gebeuren zal.'

Wanneer Van Reenen zijn eigen bedrijf begonnen is, is helaas niet te achterhalen. Nasporingen bij de Kamer van Koophandel te Utrecht hadden geen resultaat. De registratie bleek in die jaren nog gebrekkig te zijn. Waarschijnlijk bevond de werkplaats zich in het huis waar het gezin Van Reenen woonde, Griftstraat 131. Dat was een pand, dat uit een beneden- en een bovenhuis bestond. ... Enz.

3. Een goed recept

Toen Van Reenen in Zeist zulk een bijzondere zegen had mogen ontvangen onder de bediening van het Heilig Avondmaal, had hij er geen flauw vermoeden van, zoals hij schreef, dat hij een tiental jaren later de gemeente in Zeist zou dienen als herder en leraar. Het moet dus rond 1889 geweest zijn, toen Van Reenen voor het eerst een kerkdienst in Zeist bezocht. Zich aansluiten bij deze gemeente deed hij echter vooralsnog niet.

Uit de samenspraak die in hoofdstuk 1 werd opgenomen, blijkt dat hij thuis een preek las. Later ontstond er een gezelschap dat gezamenlijk luisterde naar het voorlezen van een predicatie.

Het was in ongeveer 1895 dat Van Reenen door de Heere tot het predikambt geroepen werd. Achteraf verklaarde hij dat de Heere, zonder dat hij het besepte, hem tot die bediening opleidde. Hij kreeg veel lust tot het onderzoek van Gods Woord en veel licht in de Waarheid. Tegen de roeping tot het predikambt verzette Van Reenen zich heftig; hij voelde zich onbekwaam om dat gewichtige werk te kunnen verrichten.

In deze tijd kwam hij in contact met **ds. P. van der Heijden**.

Van der Heijden werd in 1894 door ds. A. Makkenze tot predikant in Lemmer bevestigd. Sinds 1896 diende hij de Gereformeerde Gemeente onder het Kruis te Enkhuizen. Enige malen had de gemeente Enkhuizen deel uitgemaakt van een kerkverband. Even zoveel malen was zij weer zelfstandig geworden. In 1898 waren er nauwe betrekkingen met Lemmer. In datzelfde jaar ontstonden er ook banden met de gemeente Zeist.

We keren eerst terug naar Utrecht. Zoals gezegd kwam Van Reenen in aanraking met ds. P. van der Heijden. Het was in de tijd dat het in Van Reenen als een vuur brandde om het Evangelie te verkondigen. Zijn lichaam leed eronder; hij kreeg verschrikkelijke maagpijnen. Ds. Van der Heijden experimenteerde graag met allerlei huismiddeltjes. Toen hij bijvoorbeeld op latere leeftijd last van jicht kreeg, droeg hij twee kastanjes in zijn linker broekzak om de pijn tegen te gaan.

Blijkbaar vermoedde Van Reenen dat ds. Van der Heijden (overigens een bijzonder nuchter man) wel een middeltje tegen maagpijn voor hem had. In ieder geval schreef hij hem een brief om hem hierom te vragen. Spoedig ontving hij antwoord terug, maar niet het antwoord dat hij verwachtte. Ds. Van der Heijden had een heel ander recept voor Van Reenen. 'Niet langer God tegenstaan', luidde het advies. Ook aan de vrienden voor wie Van Reenen 's zondags een predicatie voorlas, schreef ds. Van der Heijden een brief: 'Als zondag Van Reenen komt, (ge moet zijn boek wegnemen en zeggen dat hij maar een stichtelijk woord moet spreken.' Die mensen hadden daar wel oren naar, maar vonden het beter om daarover eerst met Van Reenen te spreken.

Na verloop van tijd zwichtte Van Reenen voor de aandrang. En zo hield hij op 9 oktober 1898 zijn eerste predicatie. De plaats van samenkomst was het woonhuis van Wilhelmus Hendriksen, die later ook predikant geworden is. Het huis was gelegen aan de Kerkweg 49 te Utrecht. Voor een gehoor van 13 mensen preekte Van Reenen over het eerste gedeelte van Psalm 57:1: 'Een gouden kleinood van David, voor den opperzangmeester, Al-tásheth.'

Precies 35 jaar later, op 9 oktober 1933, schreef hij: 'Ik sprak toen een woordje van de wegende ervaring die het gouderts heeft te gaan, eer het als een kleinood blinkt aan de kroon des Konings. Hoe het dan gegloeid en gelouterd, gehamerd en gebeiteld, gezaagd en gevijld moet worden, zó, dat de onkundige zou menen, dat de goudsmid in

toom met zijn goud handelde om het te verderven. Toen wist ik niet dat dit een voorkomende waarheid was voor mij; nu weet ik het des te beter."

Een week later, op 16 oktober, ging Van Reenen voor de eerste keer in Zeist voor. Hooglied 2:2 was zijn tekst, 'Gelijk een lelie onder de doornen, alzo is Mijn vriendin onder de dochteren.' Met de gemeente Zeist groeide er spoedig een band, een band die nimmer verbroken werd.

Op 11 februari 1899 vestigde het gezin **Van Reenen zich in Zeist**. Zij namen hun intrek in een huis, gelegen aan de Krullelaan 33. Zijn zaak deed Van Reenen over aan zijn jongste broer, Hubertus Nicolaas. Zo weinig was Van Reenen in geld geïnteresseerd, dat hij zijn bloeiend bedrijf niet verkocht, maar weggaf. Van Reenen ging nu iedere zondag voor, meestal in Zeist, maar ook wel in andere plaatsen. Zo sprak hij op 14 december in de Vrije Gereformeerde Gemeente te Vlaardingen, die door het vertrek van ds. A. Verheij op 31 juli 1898 vacant was geworden. Ds. Verheij heeft indirect veel invloed uitgeoefend op de gemeenten die zich in 1907 verenigden met de Ledeboeriaanse gemeenten. Het is ds. Verhey geweest die in de Kruisgemeente in Enkhuizen Makkenze tot predikant bevestigde en die de aandacht van de Kruisgemeente te Lisse op ds. Elias Fransen vestigde. Tot op heden is daaraan weinig aandacht geschonken. Het is hier echter niet de plaats om hierop nader in te gaan. Wellicht doet zich eens een andere gelegenheid voor om één en ander weer te geven.

In december 1898 besloot de kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente onder het Kruis in Enkhuizen met de gemeente Zeist te verenigen. Naast ds. Van der Heijden werd ouderling Dirk Mantel afgevaardigd om in Zeist kerkvisitatie te houden.

Mogelijk werd de ledenvergadering die op 9 december 1898 in Zeist gehouden werd, door ds. Van der Heijden geleid. In deze vergadering werd Van Reenen tot ouderling gekozen. Op 6 januari 1899 werd hij door ds. Van der Heijden in zijn dienstwerk ingeleid.

Een drukke tijd brak voor Van Reenen aan; niet alleen moest hij iedere zondag preken, maar ook moest hij alle andere ambtelijke werkzaamheden zoals catechiseren, huisbezoeken enzovoorts verrichten. Tevens werd hij met het scribaat belast.

Op 17 en 18 januari 1899 woonde hij als afgevaardigde van Zeist een vergadering te Enkhuizen bij. In deze vergadering werd Cornelis Densel, beroepen leraar te Lemmer, onderzocht en toegelaten tot het predikambt. Door ds. Van der Heijden werd hij op 16 februari 1899 in het ambt bevestigd. Van ds. Densel zullen we later nog horen. Tot het kerkverband heeft waarschijnlijk naast Enkhuizen, Lemmer en Zeist, ook Vlaardingen gehoord. Zekerheid hierover bestaat er niet; de kerkenraadsnotulen van de gemeente Vlaardingen zwijgen erover. Wat wèl vermeld werd, is dat op 3 mei 1899 een beroep op Van Reenen werd uitgebracht.'

Men begeerde hem niet als oefenaar of als lerend ouderling, maar als herder en leraar. Voor dit beroep bedankte Van Reenen echter.

Kort daarna, op 15 juni, werd hij door de gemeente Zeist als predikant beroepen. Twee weken later nam hij dit beroep met vrijmoedigheid aan. Na op 23 augustus 1899 met gunstig gevolg geëxamineerd te zijn op een gecombineerde vergadering van de gemeenten Enkhuizen, Lemmer en Zeist, werd hij door ds. Van der Heijden op 17 september 1899 tot predikant bevestigd. Johannes 21:17c was de tekst die de bevestiging gekozen had, 'Weid Mijn schapen.' Op dezelfde dag deed ds. Van Reenen intrede met een predicatie naar aanleiding van Psalm 71:16: 'Ik zal heengaan in de mogendheden des Heeren HEEREN; ik zal Uw gerechtigheid vermelden, de Uwe alleen.' In het notulenboek van de Gereformeerde Gemeente onder het Kruis te Enkhuizen werd opgetekend dat 'de ordening met de meeste stichting en orde is

afgelopen'.

De datum waarop de gemeente Zeist werd geïnstitueerd, is niet bekend. Voor het eerst werd een samenkomst gehouden op 5 oktober 1882. Deze samenkomst vond plaats in een lokaal, gelegen aan de Torenlaan. Het stond bekend als 'het lokaal bij Jan van den Burg'. Door een viertal personen, M. de Bruin, C. van Dam, J. van Ekeren en T. van Ekeren, werd het lokaal met het ervoor gelegen woonhuis aangekocht.

Het kerkje werd wel 'het kerkje in het bos' genoemd. Inderdaad was links en rechts het bos nog aanwezig, terwijl aan de overzij de een heideveld was gelegen." Op 20 november 1884 werd de eerste doopdienst gehouden.

In deze dienst ging zeer waarschijnlijk **ds. D. Wijting, predikant te Goes**, voor. In de beginjaren was hij de enige predikant die in de gemeente Zeist preekte. Van 1889 tot zijn overlijden op 29 januari 1892 heeft ds. Wijting de gemeente Zeist gediend.

In Zeist heeft ds. Van Reenen een goede tijd gehad; nog steeds wordt daar met veel achting over hem gesproken. Als een middel in Gods hand mocht hij velen tot zegen zijn.

Binnen een jaar ontving ds. Van Reenen al een beroep, van de gemeente Rijssen (Wal). Daarvoor bedankte hij; na ruim een maand echter werd hij opnieuw in Rijssen beroepen. En in maart 1901 bracht de gemeente voor de derde maal een tevergeefs beroep op ds. Van Reenen uit. In datzelfde jaar bevestigde hij ds. Densel in Vlaardingen en ds. Van der Heijden in Rijssen.

Tussen ds. Densel en ds. Van Reenen moet er kort daarna onenigheid ontstaan zijn. Er waren in Vlaardingen mensen, die zich niet konden verenigen met de komst van ds. Densel. Deze mensen belegden kerkdiensten in een timmermanswerkplaats.

Op 18 maart 1903 werd een gemeente geïnstitueerd door ... ds. Van Reenen!" Een merkwaardige zaak, als bedacht wordt dat juist aan ds. Van Reenen verzocht was om ds. Densel in Vlaardingen te bevestigen, omdat hij veel in Vlaardingen gepreekt had. Een tweede merkwaardige zaak is, dat één van degenen die verscheidene predikanten lieten voorgaan, lid van de gemeente van ds. Densel was, de latere ds. A. Verhagen.

Eén van de predikanten die in het afgescheiden groepje voorgingen, was ds. D.C. Overduin. Contacten tussen deze predikant en Verhagen leidden ertoe dat de laatstgenoemde in 1908 door ds. Overduin in Westzaan tot oefenaar bevestigd werd. Nog een derde merkwaardigheid. Op 26 juni 1904 werd in de Oud-Gereformeerde Gemeente in Den Helder door ds. Densel de 32-jarige Wilhelmus Hendriksen tot predikant bevestigd. Dezelfde man, in wiens huis ds. Van Reenen zijn eerste predicatie hield!

Met ds. Van der Heijden bleef er een goede verstandhouding bestaan. Toen ds. Van Reenen in 1907 een preekverzoek van een gemeente uit Kampen ontving, schreef hij, voordat hij daarop inging eerst een brief aan ds. Van der Heijden, die ook in Kampen (in een andere gemeente) stond, om te vragen of deze daartegen geen bezwaar had.

'Waarde en nog altijd zeer geliefde broeder', zo begon ds. Van Reenen zijn brief...

Op 11 december 1903 ontving ds. Van Reenen een beroep van de Gereformeerde Gemeente te Leiden. Niet zo'n aantrekkelijke gemeente; de vorige predikant van die gemeente, ds. P.M. van Loon, had toen hij vertrok een verlopen gemeente achtergelaten. Tot grote droefheid van de gemeente Zeist voelde ds. Van Reenen zich echter van Godswegen gedrongen om het beroep aan te nemen. Op zondag 28 februari 1904 preekte ds. Van Reenen afscheid. De tekst van zijn afscheidspreek was het laatste gedeelte van Handelingen 15:29: 'Vaart wel.'

Na zijn vertrek werd de gemeente Zeist gediend door oefenaar Leendert Wijting,

geboren op 8 april 1879. Hij was een zoon van ds. D. Wijting. Ds. Van Reenen was met innige banden aan oefenaar Wijting verbonden; hij noemde hem 'de goeie Leendert'.

Wijting diende de gemeente Zeist van 4 september 1904 tot 1 juli 1906, waarna hij de gemeente Rijssen diende. Door ds. Van Reenen werd hij aldaar tot zijn dienstwerk ingeleid met een predicatie naar aanleiding van Johannes 6:9: *'Hier is een jongsken, dat vijf gerstebroden heeft en twee visjes.'*

De toespraak die ds. Van Reenen na de preek tot oefenaar Wijting en de gemeente richtte, is bewaard gebleven. Zij luidt als volgt.

'Geliefde broeder in de bediening. Laat het mij vergund zijn aan het geformuleerde woord nog iets uit eigen hart toe te voegen.

Wij hebben u aan de gemeente voorgesteld als een klein jongske met vijf broden en twee visjes. Sommigen vinden dat beeld te min voor iemand die als lerend ouderling een gemeente aanvaardt. Toch, dat beeld is niet te min; ik weet, gij zult het met ons eens zijn, het is veeleer nog te hoog. Wat is onze wijsheid, als die grote Bildad zegt: 'Wij zijn van gisteren en weten niet.' Wat is ons woord, als Jesaja zegt: 'Ik ben een mens van onreine lippen'? Wat is onze kracht, als de grote apostel over zwakheid klaagt? Wat zou onze rijkdom zijn, als David klaagt een lederen zak te zijn die al zijn sap in de rook verloor. Broeder, als God ons aan onszelf ontdekt, dan hebben we niets. En dat is een voorrecht, want dan hebben we kans alles van de Heere te ontvangen.

Broeder, ik hoop dat de Heere u Zelf mag geven: de vijf gerstebroden en de twee visjes. Hij geve u: iets van de wijsheid van Salomo; dat zult ge nodig hebben en dat wel het meeste om tot zegen te zijn voor degenen die zo wijs zijn in eigen oog; iets van het geduld van Job, want gij zult ervaren dat nodig te hebben om aan het hoofd van een grote gemeente te staan; iets van de listigheid van Paulus om zielen te vangen voor de Heere en de gevangenen te leiden in de vreze Gods; iets van Davids sluipkunst om de vijanden van Israël te vellen; iets van de waakzaamheid van de haan van Petrus om trouw te zijn op de wachttorens, om te kraaien tot God als er onraad is, en te kraaien tot de gemeente als de heilzon opgaat.

Broeder, de Heere geve u twee deeltjes van Zijn Geest, een deeltje voor uzelf om getroost te leven en zalig te sterven en een deeltje om een goede en getrouwe uitdeler te zijn der menigerlei genade Gods.

Ja, ik hoop dat de Heere u geve brood tot elks behoefte en vis tot elks vermaak, opdat deze gemeente, die ik liefheb en die gij liefhebt, mag gevoed en verzadigd, mag geleerd en geleid worden.

En waar ge als elke dienaar in Gods Kerk zult ondervinden, ja, reeds ondervond, welke moeiten er aan dat werk zijn verbonden, dan geve u de Heere maar veel het gezicht op de kroon, die Hij geeft uit genade aan hem die wettig heeft gestreden, opdat dat genadeloon u steeds bemoedige in uw ziel.

Broeders kerkenraad, de Heere wilde op heden schenken de man uwer keuze om u voor te gaan. Hij is nog een jongske en gij zijt vergrijsd in de dienst des Heeren. Dat ge dan als cederen balken om hem heen mag staan en als Hur en Aäron hem ondersteunen in zijn zo zware taak. En de Heere zegene u in hem en vervulle u met liefde en vrede, tot opbouw van de gemeente en tot troost uwer zielen.

En geliefde gemeente, daar staat dan uw voorganger, wij hebben hem u geschetst. En nu voelt gij zelf wel wat er nodig is. Aan hem hebt gij niet genoeg; de grote Alzegenaar Jezus Christus, Die hebt ge er bij nodig. Aan Zijn zegen is het voorts al gelegen. Die zegen wil de Heere u schenken en schenkt de Heere ook zeker daar, waar orde is en liefde woont. Mocht ge hem dan liefhebben om zijns werks wil. Onderwerp

u aan zijn vermaning. Draag hem op de vleugelen uwer gebeden. Vraag niet het eerst in hetgeen hij u voorziet: 'Is het naar onze smaak?', maar: 'Is het naar onze behoefte.' Eerst is hier sprake van brood en dan pas van vis. Er was meer brood dan vis, dat zijn dingen die geven te denken. Verdraag hem ook in zijn gebreken. Bedenk: er is niemand volmaakt. Wij niet, gij niet en hij niet. Laat hem zijn werk niet zuchtende behoeven te doen, want dat is u niet nuttig.

En bedenkt gij allen: eenmaal grijpt er een schifting plaats, dan komt het openbaar wie Jezus volgde om de broden, en wie Hem volgde om Hemzelven. Dat dan ook weer deze nieuwe blijk van Gods bemoeienissen niet tegen u getuige in de dag des oordeels. Maar dat zijn werk voor velen uwer ten zegen mag hebben gediend. De Heere zegene u met liefde en met vrede. Amen.'

Oefenaar Wijting heeft de gemeente Rijssen lange tijd gediend, tot 1938. Daarna was hij oefenaar in algemene dienst. Tot op hoge leeftijd ging hij in de gemeenten voor. Op 12 oktober 1959 is hij overleden.

4. Drie mannen zoeken u

De gemeente Leiden was in 1862 ontstaan tengevolge van de prediking van kruisdominee C. van den Oever te Rotterdam, waarna een gemeente werd geïnstitueerd en een kerkgebouw aan de Nieuwe Rijn in gebruik genomen werd. Van 1864 tot 1866 werd zij bediend door ds. A. van den Oever. Op 3 mei 1869 werd de 53-jarige Pieter Los door ds. C. van den Oever tot predikant van de Leidse gemeente bevestigd." In 1870 verbrak de gemeente de band met de Kruisgemeenten en voegde zij zich tot de Ledeboeriaanse gemeenten. Eén van de gevolgen was dat men de psalmberijming van Datheen ging gebruiken." In 1873 rezen er moeilijkheden, als gevolg waarvan de gemeente Leiden zelfstandig werd. Ds. Los, die bekendheid kreeg als schrijver van talloze geschriften en traktaatjes en ook als oprichter van het weekblad 'De Vriend van Oud en Jong', diende de gemeente tot zijn overlijden, in 1888. Na hem kwam ds. K. Werner," die van 1889 tot 1893 in Leiden stond. Gedurende zijn ambtsbediening maakte de gemeente deel uit van een kerkverband, dat onder andere bestond uit gemeenten in 's-Gravenhage, Dirksland, Stavenisse, Leiden, Kampen en Rijssen. De centrale figuur in dit kerkverband was ds. G. Maliepaard."

In 1895, ds. Werner was inmiddels naar Amerika vertrokken en in 1893 door ds. P.M. van Loon opgevolgd, werd de gemeente opnieuw zelfstandig. De reden daarvoor was het feit dat men de handen boven het hoofd van ds. J.J. Grass te Rijssen hield, die wegens zijn onzedelijk gedrag naar het oordeel van Leiden uit zijn ambt ontzet diende te worden.

Ds. Van Loon schreef zelf de notulen; moeilijkheden in de Leidse gemeente tijdens zijn verblijf komen we derhalve niet tegen. Feit is echter dat de gemeente onder zijn bediening verliep."

Op 16 augustus 1903 nam ds. Van Loon afscheid. Toen hij zijn afscheidspreek beëindigd had, stond er een vrouw van een diaken op, die hardop zei: 'Wij zijn verlost, God heeft ons welgedaan.'"

Een week later al preekte ds. Van Reenen in Leiden. Ook op 4 november 1903, dankdag, ging hij in Leiden voor. 'Op welke dag de

Heere Zich kennelijk in de gemeente vertoond heeft met geestelijke zegen', tekende ouderling P. Hogendoorn in het notulenboek op. Het was dan ook niet verwonderlijk dat, toen de kerkenraad een drietal stelde, ds. Van Reenen daarop voorkwam. De beide andere predikanten waren ds. D. Meijer van Ouderkerk aan de Amstel en ds.

H.A. Minderman van Rotterdam. Het drietal had men niet zomaar lukraak gesteld. De ouderlingen P. Hogendoorn en T. de Roode waren zelfs naar Rotterdam gereisd om een onderzoek in te stellen naar de handel en wandel van ds. Minderman. En in Utrecht en in Zeist hadden ze hetzelfde gedaan met betrekking tot ds. Van Reenen. Ds. Meijer was blijkbaar genoegzaam bekend.

Op 11 december 1903 werd ds. Van Reenen beroepen; 38 van de 41 stemmen werden op hem uitgebracht. Dezelfde dag nog werd de beroepsbrief opgesteld. In het notulenboek werd een afschrift opgenomen, zodat we die kunnen weergeven.

Leiden, 11 December 1903

De Weleerwaarde Heer Ds. G. van Reenen te Zeist

Waarde Leeraar,

Genade en vrede worde u rijkelijk geschonken van God den Vader en van Jezus Christus Zijnen Zoon, door de krachtvolle werking des Heiligen Geestes.

Nadat wij op den tienden dezer maand na een voorafgaande ure des gebeds met de mansleden der gemeente vergaderden, op welke vergadering U Eerwaarde uit een drietal met groote meerderheid van stemmen door de gemeente werd gekozen als hun herder en leeraar, brengen wij, kerkenraad dezer gemeente, dit beroep op U Eerwaarde uit, onder biddend opzien tot den Koning der Kerke, dat Hij onze pogingen wil zegenen, tot eer Zijns Naams, uitbreiding van Zijn gemeente en opbouw van het lichaam Christi. Geve de Heere U genade om deze beroeping wel te overwegen, geve Hij U in dezen Zijnen wil te mogen weten die Hem welbehagelijk is, opdat gij een vrijmoedige toegang moogt hebben in de toenadering tot Hem.

De diensten aan deze beroeping verbonden, zijn: de gemeente te dienen met het Woord en de Sacramenten, zooals dit het ambt van een Herder en Leeraar vereischt.

De predikbeurten zijn: des Zondags op de gezette tijden tweemaal, gedurende de wintermaanden een avond per wee, op Bid- en dankdagen driemaal per dag, enz. enz.

5. Een scherpe doorn in het vlees

Vele zijn de tegenspoeden des rechtvaardigen, lezen we in Psalm 34:20. In het leven van ds. Van Reenen is dat wel heel duidelijk openbaar gekomen. Niet minder dan negentien jaar, van 1911 tot 1930, werd hij aangevallen door een engel des satans, die hem met vuisten sloeg. Gedurende al die jaren had hij last van een fobie. Van Date geeft de volgende betekenis van het woord fobie: 'angstbeklemming die in bepaalde omstandigheden of tegenover bepaalde voorwerpen kan optreden zonder dat er een zichtbare oorzaak voor de angst bestaat.'

In een predicatie over Deuteronomium 32:9-12 schreef ds. Van Reenen over de aanvallen van de vorst der duisternis die hij in zo ruime mate moest verduren. Maar ook mocht hij gewagen van de grote goedheid van de Heere, Die hem uit zo'n grote nood verlost. De preek is te vinden in Een blijde tijding voor een schuldig en dwaas volk en heeft als opschrift Zie eens om, of: Een schat van herinneringen. Het gedeelte dat handelt over zowel nood als uitkomst laten we hieronder volgen.

O, als ik mijn eigen geschiedenis eens te lezen, te overdenken krijg, welke kwaden mij al bejegend hebben, en waar de Heere mij al als Zijn oogappel voor bewaard heeft, dan smelt ik als was voor de Heere in een hete vloed van tranen van dankbaarheid.

Het is, nu ik dit neerschrijf, juist vijf en dertig jaren geleden dat ik voor het eerst preekte (9 oktober 1898). Ik sprak toen een woordje van de weg en de ervaring die het gouderts heeft te gaan, eer het als een kleinnood blinkt aan de kroon des Konings. Hoe het dan gegloeid en gelouterd, gehamerd en gebeiteld, gezaagd en gevijld moet worden, zó, dat de onkundige zou menen, dat de goudsmid in toom met zijn goud handelde om het te verderven. Toen wist ik niet dat dit een voorkomende waarheid was voor mij; nu weet ik het des te beter. Neen, het is niet mijn bedoeling, om mijn weg te gaan beschrijven, ook niet het leed en lijden, dat in ruime mate mijn deel was. Leed en lijden is hier in de wereld het deel van ieder kind van God en van elke knecht des Heeren. En hoe dichter men bij de Heere mag verkeren en hoe meer de Heere onze arbeid zegent, des te meer druk en leed van satan en van mensen.

Maar ik voel mij nu gedrongen om iets te schrijven van een verborgen kruis, waarover ik nooit met iemand gesproken heb. Misschien moet ik dat doen in het belang van of troost voor deze of gene van Gods kinderen.

Toen ik dertien jaar had gepreekt, toen had ik mij overwerkt en dientengevolge was ik ernstig zenuwziek - niet te verwarren met zenuwachtig - neen, ik was zenuwlijder geworden, en, verklaarde de geneesheer, dat raak je nooit meer kwijt; hij wilde dat ik mijn werk neerlegde. Dit deed ik natuurlijk niet. Ik ging zelfs nog harder werken. Toen kreeg ik het verborgen wee, waarvan ik nu iets ga schrijven. U weet, dat er mensen zijn, die hebben brugvrees, dat zijn mensen die durven niet een brug over. Zo is er pleinvrees, spoorvrees, enzovoorts. Zo is er ook woordvrees. Er zijn mensen die als zij bijvoorbeeld het woord 'dood' horen, dan besterven zij het. Nu, onder die mensen die behept zijn met woordvrees, kreeg ik een plaats. En wel het woord 'krankzinnig'. Als ik dat woord hoorde of las, dan bestierf ik het, dan stolde het bloed in mijn aderen, dan was het of mijn hart om en om draaide in mij en dan duurde het wel drie dagen eer ik weer een beetje normaal was, om het dan alweer te horen of te zien. Want hoe dikwijls hoort men of leest men dit woord niet? In die tijd heb ik bemerkt dat satan een grote macht heeft over iemands tong. Want als er niet de minste aanleiding toe bestond, deed satan hen dat door mij gevreesde woord zeggen. Soms als wij gereed stonden om de kansel te bestijgen. U kunt u voorstellen, hoe ik dan gesteld was. Het gebeurde dat, terwijl ik stond te bidden of te preken, het door mij gevreesde woord luid in mijn hart als uitgegild werd. Toch moest ik en bleef ik zei door bidden of preken, dat, voor zover ik weet, de gemeente niet bemerkte welke

machten elkander op de kansel bekampten. Wat heb ik een angst gehad van die angstzenuwen! En als satan er dan bijkwam om mij wijs te maken dat ik krankzinnig werd, en dan zou ik de mensen kwaad doen en die lieve Heere vloeken en lasteren! Denk eens in wat dat zegt! En dat heeft jaren en jaren geduurd. Soms was de angst minder, soms had ik tijden dan scheen het over - dan leed ik meer ingewandspijn - maar dan kwam het weer met verdubbelde woede terug. Wat ik gebeden heb en gesmeekt, ja, gesoebat heb, dat de Heere mij niet zou overgeven in satans klauwen, bij dag en bij nacht, dat weet alleen de Heere. Nooit sprak ik er met iemand over; alleen degenen die mij goed kenden, lazen op mijn gelaat wel eens de angst. En des te meer de Heere mijn werk wilde zegenen, des te kwader had ik het. Soms kon ik aan mijn angst bemerken 's zaterdagsavonds, of de Heere des zondags wat doen zou. Wat is satan toch veelwetend! Hij weet soms weken en maanden vooruit of de Heere iemand bekeert. Ik heb het bij mijzelf bemerkt, en Bunyan beschrijft het in zijn 'Heilige oorlog'. Met dat al had ik een nauw aanklevend leven aan God en Zijn genadetroon. En had ik aan de ene zijde een bang leven, maar aan de andere zijde had ik een zalig leven. (Eens heeft de Heere mij bijzonder verkwikt onder het gehoor van ds. Fraanje van Barneveld. Toen mocht zijn Eerwaarde mijn gehele weg op de kansel brengen, naar aanleiding van Maleachi 3:3. Toen de leraar het over het doorlouteren had van het zilver, en er heel wat van gezegd had, wees hij op mij, zeggende: die man zou er u veel meer van kunnen zeggen, want die heeft het doorleefd. Hoe de dominee dat wist, weet ik niet, ik geloof dat God hem dat deed zeggen.)

Voor drie jaar geleden, toen mijn angst zeer erg was, heeft de Heere mij er plotseling van verlost, door middel van Psalm 31:17 (berijmd). En dat de Heere mij goed genezen heeft van deze kwaal, dat kunt ge aan dit stukje bemerken; want voorheen zou ik het voor geen geld van de wereld hebben kunnen of durven schrijven. Het is waar, over dit kruis heb ik voorheen geklaagd, ik heb er wel over gemord; en nu reken ik het onder de dingen die meegewerkt hebben ten goede. Ik reken het nu voor een zegen die ik niet gaarne gemist zou hebben.

Ds. W.C. Lamain, die als jong predikant van 1929 tot 1932 in Leiden stond, was met nauwe banden aan ds. Van Reenen verbonden. Vrijwel dagelijks bezocht hij hem. Op ontroerende wijze vertelde hij vele jaren later hoe hij van nabij meemaakte dat ds. Van Reenen van zijn angsten verlost werd. 'Ook gedurende vele jaren is hij aangevallen dat hij krankzinnig zou worden. Op een zaterdag kwam hij tweemaal in ons huis, en werkelijk, zijn aangezicht was verwrongen vanwege de inwendige strijd. Hij schreide als een kind. En toch had ik hem nog kort tevoren in een gezelschap in ons huis horen mededelen hoe hij door Christus voor de Vader gesteld was als een reine maagd, zonder vlek en zonder rimpel. Diezelfde avond zag ik hem nog rijden in zijn invalidenwagentje - hij kon niet meer lopen - in een laan die recht voor ons huis lag. En werkelijk, mijn ziel was ontroerd om zijnentwil, gelijk wij dat lezen in de Waarheid van David en Jonathan. Doch daar opeens kwamen de regels uit Psalm 138:4 voor mijn aandacht:

*Gij zult mijn kruis eindigen hier;
Want goedertier
Zijt Gij gestadig;
Het werk Uwer handen zult Gij
Volvoeren vrij,
O Heer' genadig.*

In het geloof is geen twijfel en ik kreeg vast te geloven niet alleen dat de Heere dat doen zou aan het einde van zijn leven, maar dat God in de dadelijkheid over hem

opstaan zou.

En wat gebeurde?

Op maandagmorgen zeer vroeg kwam hij ons reeds bezoeken. O, wat lag er een blijdschap op het aangezicht van die oude predikant. Hij kwam ons medelen dat hij een bezoek van de hemel had gehad. Hij zei: 'Ik heb wat gekregen voor het verleden, voor het heden en voor de toekomst.' En wat dat was? Psalm 31:17:

*Geloofd zij God, Die Zijn genade
Aan mij heeft groot gemaakt;
Die voor mijn welstand waakt:
Zijn oog slaat mij in liefde gade;
Hij wil mij heil bereiden;
Mij in een vesting leiden.*

En hij zei: 'De Heere heeft mij ook beloofd dat de benauwdheid niet meer ten tweeden male zal oprijzen.'

Op die zaterdag had ik tranen gezien van benauwdheid en van droefheid, maar nu liepen de tranen van zijn wangen van blijdschap en vreugde. Wat was zijn ziel vernederd voor het aangezicht des Heeren. De Heere had de strijd gebroken en hij mocht iets beleven van wat Paulus schrijft in Romeinen 8:37: 'Door Hem zijn wij meer dan overwinnaars.'

Ik heb die leraar later nooit meer aangetroffen in die strijd en in die diepten van de satan, waar hij tevoren zo menigmaal als in bedolven lag. Wat God belooft, dat vervult Hij ook.

6. Een geloof dat niet beschaamd werd

Op 22 september 1912 kwamen de mansleden van de gemeente Opheusden bijeen om een herder en leraar te kiezen uit het tweetal ds. A. Janse van Barneveld en ds. Van Reenen. Met grote meerderheid werd ds. Van Reenen gekozen; 16 van de 22 stemmen werden op hem uitgebracht.

Het beroep woog niet zwaar bij ds. Van Reenen, hij was het zelfs min of meer vergeten. Op een zaterdagavond vroeg zijn oudste dochter hem of hij al bedankt had voor het beroep van Opheusden. 'Kind, daar heb ik helemaal niet meer over gedacht', antwoordde ds. Van Reenen. Hij begaf zich naar zijn studeerkamer om een brief te schrijven, waarin hij zou mededelen dat hij voor het beroep bedankte. Zo dacht ds. Van Reenen. Maar het ging anders.

Voor hij de brief ging schrijven, boog hij zijn knieën, om de Heere te vragen wat Zijn wil en weg was. Terwijl hij op zijn knieën lag, openbaarde de Heere hem dat op datzelfde ogenblik in Opheusden een vrouw tot de Heere zuchtte voor de gemeente van Opheusden. De Heere toonde hem ook dat Hij Zich liet verbidden door die vrouw. Hij ging naar de woonkamer, waar zijn vrouw en kinderen waren, en zei: 'We gaan naar Opheusden', en hij vertelde wat er voorgevallen was. Het was al laat, die zaterdagavond, zodat het niet meer mogelijk was om een telegram naar Opheusden te sturen. En toch wist men in Opheusden de andere dag dat ds. Van Reenen het beroep had aangenomen. De vrouw die voor het aangezicht des Heeren met het beroep geworsteld had, kwam 's zondagsmorgens de consistoriekamer binnen en zij vertelde aan de kerkenraad wat zij had mogen ervaren. 'Maak het maar bekend in de gemeente', zei ze.

Ouderling Willem van Dorland, die op die morgen een preek las, deelde aan de gemeente mede wat hem voor de dienst bekend gemaakt was. Het geloof van die

vrouw werd niet beschaamd; 's maandags daarop kwam het telegram van ds. Van Reenen, waarin hij mededeelde dat hij het beroep aangenomen had.

De naam van de vrouw was *Sandriena Jordaan*. Haar meisjesnaam was Sip. Onder de prediking van ds. C. Pieneman, die van 1889 tot 1895 de gemeente diende, werd zij geroepen uit de duisternis tot Gods wonderbaar licht. Enz.

Zie *Vrouwen die de Vader aanbidden*, deel 5. www.theologienet.nl

Brief van ds. G. van Reenen aan Anna Helderop

Vanwege zijn rijke inhoud is de brief van ds. Van Reenen opgenomen in het boek van A. Bel: *Leven en werk van ds. G. van Reenen*, Den Hertog, Houten 1987. Zie ook: M.K. Treur, *Gebouwd op het Fundament*, het 100-jarig bestaan van de Gereformeerde Gemeente te Zeist.

Deze brief is gedateerd op 7 en 8 mei 1914 en is vanuit Opheusden geschreven aan Anna Helderop, die op dat ogenblik inwoonde op boerderij "Den Doove" te Wageningen, die sinds 1908 bewoond werd door Reijer Thomas van de Pol, geb. 3-6-1865, 2 jaar jongere broer van Grietje; dus een zwager van ds. C. Pieneman. De hierna volgende brief, bestaande uit twintig dubbel geschreven velletjes, schreef ds. Van Reenen na een ontmoeting met Anna. Hij werd bijzonder opgewekt dit te doen.

Opheusden, 7 en 8 mei 1914

Aan mej. Anna Helderop

Geliefde zuster in de Heere, Vrede!

U vroeg mij naar de weg, welke de Heere met mij gehouden heeft tot redding van mijn ziel. Ik voel mij heden opgewekt om u iets daarvan te schrijven. Vooraf merk ik u op, dat ik neven- en bijzaken voorbij ga en u enkel iets meld van de hoofdzaken.

Gij moet dan weten dat ik de eerste twintig jaren van mijn leven gewijd heb op het altaar van de god dezer eeuw. Wel wist ik dat ik zó niet sterven kon; dat ik bekeerd moest worden, zou het wel met mij zijn voor die grote en ontzaglijke eeuwigheid. Ik probeerde herhaaldelijk in eigen kracht mijn leven te beteren.

Ik trachtte mij te bekeren, zonder dat ik eigenlijk wist wat bekeerd zijn was. Natuurlijk moest zulk een werk in eigen kracht ondernomen, mislukken. Wie toch verandert een Moorman zijn huid of een luipaard zijn vlekken. Ik denk, dat ik ongeveer zeventien jaren oud was, toen ik dat werk van zelfverbetering opgaf. Een stem in mijn hart zeide: 'Je bent toch voor het verderf geschapen.'

Toen was het hek van de dam en zonk ik hoe langer hoe dieper in de zonden. Vloeken, sabbatschenden en spotten met het heilige deed ik op zulk een ontzettende wijze, dat vriendjes, die zich om God noch gebod bekommerden, er mij over berispten. Dat treurige leven ging zo door tot de lente van het jaar 1884.

Toen was ik twintig jaar. Nu was het Gods tijd om mij op mijn zondeweg staande te houden, en mij heilig te dwingen van keus en koers te veranderen. Daartoe gebruikte de Heere als middel 'De Christenreize' van Bunyan, hetwelk de Heere mij op een wonderlijke wijze in mijn bezit deed geraken. I

k las in dat boek, en de Heere deed mij zien mijn diepe ellende, daar ik vervreemd van God in de stad des verderfs mijzelf rijp maakte voor het eeuwige verderf. Bunyans ellende werd mijn ellende, maar toen ik verder las werd Bunyans keus mijn keus. Ja, die weg die hij kreeg in te slaan werd mij zó begeerlijk, de dienst van de Heere zó aangenaam en het geluk van die pelgrims zó aanlokkelijk, dat ik niet begrijpen kon,

waarom alle mensen die weg niet insloegen.

Wie er echter ook achterbleven, mijn voornemen stond vast, ik werd een reisgenoot van Bunyan, het mocht kosten wat het wilde en er mocht aan verbonden zijn wat er aan verbonden was; de wereld kreeg de scheidbrief, oude paden verliet ik, vrienden die niet mee wilden, moesten maar achterblijven. Ik werd reiziger naar Sion, dat ik zeer spoedig hoopte te bereiken.

Wel! wel! wat was dat een grote verandering, het oude was voorbijgegaan, het was alles nieuw geworden. Ik leefde in een geheel andere wereld. Wat vroeger mijn leven was, was mij nu de dood, en wat mij voorheen de dood was, werd nu het leven. De zonde, die ik vroeger niet laten kon, liet ik nu vanzelf. Gods dag was nu mijn verlustiging. Gods naam was mij heilig, de vloek van mijn lippen weggevaagd, Zijn Woord mij innig dierbaar, Zijn volk het mijne. Welk een innig zielsgenot ik smaakte in de dienst des Heeren kan ik niet beschrijven, en behoef ik niet te schrijven aan u, die weet wat het zegt, in een zalige lokkenstijd te leven, en getrokken te worden met koorden van goedertierenheid.

Dat aangename leven duurde nogal een geruime tijd. Hoelang echter kan ik niet met juistheid zeggen, misschien wel een paar jaren, natuurlijk niet altijd even opgewekt. Doch er kwam verandering. Ik kreeg te zien dat ik buiten God stond, ik was God kwijt. Ik zag hoe ik mijn Maker en Weldoener door mijn zonde beledigd had, en voelde Zijn ongenoegen in mijn ziel, en welk een innige smart mij dat veroorzaakte dat ik dat lieve Wezen beledigd had, moedwillig de rug had toegekeerd door mijn zonden. Ik had mij wel dood willen wenen aan Zijn voeten. Ach, kon ik het maar goed maken, zuchtte mijn ziel. Ik had voor dat lieve Wezen wel alles willen doen om het onrecht dat ik Hem aangedaan had, te herstellen. Ik hoorde Gods volk spreken over beloften en versjes, en van woorden die zij van de Heere hadden gekregen, en ik, ach arme! ik had niets waaruit ik zou mogen besluiten dat Hij in gunst ook aan mij dacht. Ik weende dat lieve Wezen achterna. Ik smeekte Hem om ook naar mij eens om te zien, om ook mij een toeknikje, een blijkje van Zijn lieve gunst te geven, want zo buiten Zijn gunst kon ik niet leven. En ja, na enige tijd behaagde het de Heere mij op de aller-verrassendste wijze te geven wat, ja, meer dan ik verzocht had. Het was aan een Heilig Avondmaal. Ik ga u dat eens in het kort meedelen.

De plaats waar ik destijds woonde, was een plaats vol van godsdienst. Ieder kon daar op de dag des Heeren kerken naar zijn begeerte, behalve diegenen, die de Heere in een afbrekende weg leidde. Dezulken kregen stenen voor brood. Nu hoorde ik dat er te Zeist in het kerkje der Oud-Gereformeerden een goede dominee zou preken.'

Daar ging ik (met een vriend, die juist in dezelfde toestand verkeerde als ik) heen. Ik zat daar op het achterste bankje als een vreemdeling, en toch was het mij wonder te moede. Ik voelde mij zo thuis in dat eenvoudige gebouwtje en tussen dat eenvoudige, en in mijn oog zo gelukkige volk van God, maar ... daar stond ik buiten. Zij waren voorwerpen van Gods gunst, dat geloofde ik, en ... daar stond ik buiten. Ach, was ik ook zo gelukkig! De dominee zou het Heilig Avondmaal bedienen. Ik zag die dis daar zo eenvoudig aangericht. Straks zou het Lam Gods als geslacht ons voor ogen worden geschilderd, dan zou Het onder Zijn volk verdeeld worden, dat zou ik zien en ... daar stond ik buiten. Hoe ik daar dus zat, is wel duidelijk voor ieder die weet wat het zegt om met een heilbegerige ziel er buiten te staan.

Eindelijk betrad dominee de kansel. Zijn Eerwaarde nam tot zijn, voorafsprak Psalm 79:9a: 'Help ons, o God onzes heils, ter oorzaak van de ere Uws Naams.'

Wat mijn ziel genoot, toen dominee dit woord behandelde als een noodkreet van een levendgemaakte ziel, en de toestand schetste waarin Gods kind die noodkreet slaakt, dat kan ik u niet beschrijven. Ik was als een gewaterde hof, omdat dominee mijn hart

daar openlegde en mijn toestand zo schetste als ik nooit gehoord had. Daarna nam dominee tot tekst Ruth 2:14: 'De nodiging van Ruth aan Boaz' tafel.'

Toen ik daar die hemelse Boaz mij hoorde voorstellen, in Zijn rijkdom, over welke schatten en gaven Hij beschikt, hoe mild en genadig Hij was in Zijn vrijmachtige bedeling, en daarop die Ruth in haar eertijds en keus, en hoe ook zij een vreemde was, hoe de wet tegen haar was, daar geen Moabiet mocht komen in de vergadering der kinderen Israëls tot in het tiende geslacht. Hoe nochtans Boaz de vrijmachtige Beschikker en Uitdeler was van Zijn eigen duurverworven goed, en het aan die arme korenraapster wilde geven.

Toen ik eindelijk dat volk zag aanzitten aan die tafel, verloor ik dominee uit het oog. Ik zag de hemelse Boaz omgeven door Zijn knechten en maagden. Ik raakte mijn zelfbeheersing kwijt, en begon luidkeels te schreien (ook die vriend, die ik bij mij had) waarop dominee, staande bij de tafel, sprak: 'Wanneer hier soms mensen mochten zijn, die hier als een vreemde neerzitten, die het Moab der wereld zijn ontvloden, en die dezelfde keus als een Ruth hebben, en die nu hongeren naar het goed van Boaz, die komen hier. Wij wensen uitdelers te zijn van het goed van de hemelse Boaz.' En ... daar gingen wij. De mensen maakten ruim baan voor ons, schikten stoelen aan, en daar zat ik als Ruth aan Boaz' tafel, en Hij langde ons geroost koren. Wel! wel! het was mij alsof ik die panden van Zijn liefde uit 's Heeren eigen hand ontving.

Wij zijn na afloop van de godsdienstoefening naar het Zeisterbos gegaan, daar heb ik zitten wegzinken van zalige verwondering. Ik kon niet anders uitroepen dan: 'En dat aan mij! en dat aan mij!!!' Ik heb op dat plekje geleerd dat er een dankbaarheid des harten is, die zich in woorden niet laat uiten.

Toen dominee dit in de ure van nabetrachting bevestigde met de woorden van David uit 2 Samuël 7:20, werd de weldaad in de morgenure genoten nog eenmaal door de Heere bestempeld als Zijn werk. Daarna gingen wij naar huis juist als de Emmaüsgangers. De Heere was ons bekend geworden in de breking des broods. Nu wist ik het dat de Heere in gunst aan mij gedacht; nu had ik er de zuivere blijken van. Ik had om een kruimeltje gesmeekt en de Heere gaf mij een gehele maaltijd. Nu zou ik nooit meer twijfelen, ik zou het nu altijd blijven geloven dat ik een voorwerp was van 's Heeren gunst. Dat viel

echter anders uit, zoals ik u, nu verder ga schrijven.

Zoals ik u dus schreef, ik had een zalige dag gehad in dat eenvoudige kerkje en onder dat eenvoudige volkje. Ik had toen geen flauw vermoeden ervan, dat ik een tiental jaren daarna, in datzelfde kerkje, en aan diezelfde tafel zou staan, waaraan ik zo zalig gezeten had, maar dan om die Bondszegelen als Gods knecht aan Zijn volk uit te reiken.

Neen, daar had ik zelfs geen gedachte van; het kwam in mijn hart niet op. Maar toch, dat lag in Gods harte, en voor die bediening ging de Heere mij opleiden, zonder dat ik het besepte.

Ik kreeg veel lust tot onderzoek van des Heeren Woord, veel licht in de Waarheid, en had, zij het ook bij afwisseling, een aangenaam verkeer tussen de Heere en mijn ziel, terwijl Gods volk veel met mij op had, en ik breidde mij uit als een inlandse boom, en Gods volk, dat oude arme volk dat niet zo voort kon gaan als ik, sloeg ik met de gesel der tong, totdat de Heere dit blaadje kwam om te keren. Op een morgen werd ik wakker, met Psalm 73:12 in de oude berijming.

*Nochtans wat mij, Heer', wedervaart,
Ik hang U aan, zijnde bezwaard;
Want in 't lijden dat mij benauwet,*

*Met Uw hand Gij mij onderhouwet,
Gij geleidt mij naar Uwe raad
Trouwelijk, Heer', mijn toeverlaat;
Totdat ik fijn werde gebracht
Ter ere, Heer', door Uwe kracht.*

Dat vers werd mij zo klaar en duidelijk in mijn hart woordelijk voorgesteld, dat ik het ineens van buiten kende. Voelen deed ik, dat het van boven kwam, het had mij wat te zeggen. Het paste niet in de toestand, waarin ik op het ogenblik verkeerde, dus moest het voor de toekomst zijn. En ja, dat was het! Het was een reispenningje dat de Heere mij gaf, doch het was mij tevens of ik buiten de deur van Gods gemeenschap werd gesloten.

De Heere trok Zich terug, en ik ging van Hem, als de jongste zoon uit Lukas 15. Al wat ik genoten had van de Heere, verspeelde ik in die weg van afwijking. O, wat heb ik toen ondervonden dat 'die God verlaat, smart op smart heeft te vrezen.' Ik kwam in een diepte van ellende, waarin ik dacht voor eeuwig om te komen, hoewel er toch altijd nog iets in mij overbleef; ja, een stem in mijn binnenste zei mij, dat de Heere nog eenmaal uitkomst zou geven (van achteren verstond ik dat dit de stem der hope was).

Enig houvast had ik nog aan de preek van Philpot: 'De winter voor de herfst.' Daar stond mijn toestand duidelijk in getekend, in die stronk, die nog in de aarde stond. Als die prediker waarheid schreef dan kon het nog, maar veel hoop had ik er niet op. Maar de Heere is getrouw. Hij geeft geen scheidbrief, al geven wij Hem die herhaaldelijk.

Dat bleek mij in de morgen van 28 november 1895, toen de Heere Zich ongevraagd en ongezocht over mij ontfermde. Ik werd plotseling bepaald bij Gods alwetendheid, en wel zo helder dat het mij was of ik tevoren nooit geweten had dat God alwetend is (het is nog wat anders over een alwetend God te spreken, dan er mede te doen te krijgen). Ik zag en gevoelde tot in het diepst van mijn ziel, dat de Heere mij in al mijn gangen en wegen had bespied.

Toen stond ik beschaamd en verlegen. Ik durfde mijn ogen niet opheffen. Zijn alziend oog doorboorde mijn ziel, en daar stond ik als een vuil monster. O, die diepe schaamte voor Hem zal ik nooit vergeten, doch ik meende tevens dat het de laatste dag was van mijn leven. Zwijgend stond de Heere tegenover mij tot aan de avond, toen kon ik het niet langer uithouden. Ik begaf mij in de eenzaamheid, en zou belijdenis doen van mijn zonden, en verklaren dat God recht was in mij te verdoemen. Daar voelde ik behoefte aan om Hem dat te zeggen. Ik viel aan Zijn voeten en wachtte dat Hij mij weg zou stoten in het eeuwig verderf, en dat was goed, daar was ik het mee eens.

Toen boog Hij Zich tot mij over, in al de liefde van Zijn hart. Hij kuste mij de belijdenis van mijn zonden als van de lippen, het was alsof de Heere daar geen oor voor had. Hij deed mij zwemmen in de onpeilbare wateren van Zijn zalige liefde.

Hete tranen schreide ik. Nooit heb ik de zonden inniger betreurd als toen de Heere ze niet strafte. Ik kon mij zelve niet verdragen en doemde mij zelve in het verderf, omdat ik zulk een liefderijk en zalig Wezen had verlaten. O, wat boog ik diep, diep onder dat hoge Wezen. Dat heilige uurtje laat zich niet beschrijven, dat moet doorleefd worden. Het was een herhaling van Lukas 15. Ik was voor de tweede maal tot God bekeerd (gelukkig die geen tweede bekering nodig heeft, maar ook zalig die te ervaren). Toch werd ik al spoedig gewaar, dat ik er nog niet was, ja, ik was eigenlijk nog geen stap nader gekomen. Ik stond nog op datzelfde plekje vóór ik van de weg afweek (ik vind datzelfde bij Bunyan, hij moest op hetzelfde plekje terugkomen waar hij van de weg was afgeweken vóór hij bij reus Wanhoop belandde). Wel had ik onvergetelijke lessen

geleerd; de opgaande wilg was geknot; maar mijn verhouding waarin ik stond voor God, was niet veranderd. Ik was niet van staat verwisseld, doch het rad dat de Heere in beweging had gezet, stond ook nog niet stil.

Het was op de Tweede Kerstdag volgende op die 28ste november, toen de Heere tot mij overkwam en mij Jesaja 43 als ontsloten werd. Eerst werd ik gewezen op de eerste twee verzen, toen, zo vervolgens, vers 3 en 4. Ja, het was mij alsof de Heere mij Jesaja 43 voorlas en op sommige plekjes mij met nadruk wees.

Ik luisterde stom van verbazing, en al helderder werd mij het deugdenbeeld des Heeren. Toen wees Hij mij uit vers 21 het doel waartoe Hij mij had geformeerd; daarna toonde Hij mij wie ik was uit de verzen 22, 23 en 24. Daar stond ik nu zoals Jozua de hogepriester in Zacharia 3, bekleed met mijn vuil gewaad. Nooit had ik iets anders gedaan dan zonden; mijn beste verrichtingen en heel mijn godsdienst waren niet anders dan gruwelijke zonden. Ik stond stom als Jozua, en wachtte mijn vonnis af, waarmee ik het volmaakt eens was. Ik had Gods deugdenbeeld geschonden. Dus moest God mij veroordelen, dat was Zijn recht; dat had ik lief. Het was dus met mij afgelopen, en toen ik daar zo heilig zwiingend stond, met het doodvonnis in mijn hart... sprak God zo heilig, zo plechtig, zo nadrukkelijk: 'Ik ben het, Die uw overtredingen uitdelg om Mijnentwil, en Ik gedenk uwer zonden niet.'

Nu was het mij alsof de Heere beval mij die vuile klederen uit te doen en wisselklederen aan te doen. Ik was stom van verbazing. Daar ging het licht op over de verdienende oorzaak, de gekruisigde en verheerlijkte Middelaar. Ik viel als dood aan Zijn voeten, in heilige aanbidding. Ik kon hier niet van spreken. Ik was één en al verwondering, één en al aanbidding. Ik werd altijd dieper ingeleid in het wonder, in de heerlijkheid van de Middelaar, onder andere uit Psalm 45:1 (berijmd).

Dat heeft dagen geduurd, hoeveel dagen weet ik niet, ik denk tien dagen of daaromtrent. Overdag deed ik mijn werk, 's avonds bij mijn legerstede wachtte de Heere mij op, ontdekte mij nieuwe geheimen en dan lag ik weg te duizelen in zalige verwondering.

Ik sprak er met niemand over, ik kon niet, het was te groot, tot op een middag er een kind des Heeren tot mij kwam om boter te verkopen. Het was ene Drost, hij woonde aan De Bilt. Ik nodigde hem uit zich even te verwarmen.

Waar hij mij vroeg of ik kennis aan de weg der waarheid had, daar ging mijn mond open. Toen vloeiende mijn mond over van Gods eer, gelijk een bron zich uitstort op de velden. Wij raakten beiden van de wereld af in zaliger sferen. Het was 's avonds half tien toen we weer op de aarde kwamen.

Dat avondje zal Drost ook wel nooit vergeten zijn. Geen leed zal 't ooit uit mijn geheugen wissen. Het was een blijde tijd die ik toen doormaakte, doch 'de hemel wordt voor de hemel bewaard' heeft eens iemand gezegd; dat moest ik ook ervaren. Dat aangename leven werd al minder.

De strijd begon weer. Dat is toch altijd zo: als het geloof in de ziel weer rust, niet werkende is, dan komen de oude vijanden weer voor de dag. Die oude satan en die oude Adam zijn twee gezworen bondgenoten. Ze zijn aan elkander verzwagerd in het paradijs en dat duurt zo voort tot het graf toe. En die twee vinden hun vreugde en vermaak erin om dat nieuwe schepsel, dat in het hart van Gods gunstgenoten leeft, te kwellen en te bedroeven. Nehémia heeft eens gezegd: 'dat de blijdschap des Heeren onze sterkte is', daarom zullen die twee altijd trachten om ons van onze blijdschap te beroven.

Die strijd u te beschrijven acht ik niet nodig. Ge weet er zelf alles van. Iets wil ik er toch van zeggen. Al heel spoedig kwam de vraag 'waar mijn bewijzen waren, dat mij

de zonden vergeven waren?' Ge praat daar wel over, maar waar is uw kwitantie? En ik moest eerlijk bekennen: ik had geen kwitantie, wel wist ik wat de Heere gezegd had, maar een kwitantie had ik niet. Daarbij kwam, dat soms al de vloeken van de Ebal en de weeën die in de Bijbel staan over mij werden uitgesproken, en ik had daartegen geen verweer.

Bovendien hoorde ik in die dagen een dominee preken over de rechtvaardigmaking, en die stelde die zaak zo verschrikkelijk voor, en dat kende ik niet. Het was er bij mij zo verschrikkelijk niet aan toegegaan. Dat kon ook niet, omdat ik het met God eens was in mijn verderf; ik had God lief, Zijn deugdenbeeld lief, Zijn recht lief, en waar men het met de Heere eens is, daar is geen verschrikking.

Men moet in dit stuk niet alle schaapjes over één kam scheren. De een van Gods kinderen passeert het recht Gods met veel meer benauwdheid dan een ander, bij wie het echter niet minder duidelijk is. De ene Israëliet ging met veel meer benauwdheid door de Rode Zee dan de andere. Sommigen zagen naar die vreselijke watermuur, en anderen naar die heerlijke wolkkolom. Maar zo wijs was ik toen nog niet. Onnodig om u te zeggen, dat ik soms met al het mijne ondersteboven lag. Als het geloof zich in mijn hart verhief, dan was ik er; ging het in rust, dan kwam de oude veroordeling, en dan lag ik er weer onder. Soms smolt mijn ziel onder de zaligste liefdesuitlatingen des Heeren, en dan werd ik weer benauwd door helse sententies.

Mijn ziel kwam geweldig in de banden en boeien, maar daar heeft de Heere mij genadig uit verlost, door mij iets te leren van die geestelijke scheikunde uit Romeinen 7. Ik kreeg dat beide 'ik', waarvan Paulus spreekt, zo klaar en helder te zien, en daarbij zag ik hoe er van mijn eigen 'ik' nooit iets goeds was voortgekomen en nooit zou voortkomen. Ik zag hoe ik altijd mijn eigen 'ik' had zoeken te verbeteren, in Gods gunst had zoeken in te dringen.

Nu zag ik, hoe de Heere dat 'ik' had ontkroond, en hoe Hij dat beeld van zijn voetstuk wierp en niet rusten zou totdat Hij het geheel had uitgeroeid. Wel, wat was ik blij toen mij daar het licht over opging. Ik zag in de ondergang van mijn eigen 'ik', mijn rust, mijn behoud, mijn zaligheid. Ik verklaarde mij bereid om de Heere te helpen in het verderven van alles wat van mij was.

Edoch, nu zag ik ook nog een andere 'ik', namelijk de vrucht der wedergeboorte, die de Heere geteeld en gekweekt had in mij. Die 'ik' was heilig, zondigde niet, was het altijd met God eens, was voorwerp van Gods gunst, Zijn liefde en zorgen, en dat was ik nu voor God. Zo zag ik, dat ik een tweemens was. Ik was een Ezau en tegelijk een Jakob; een Manasse en tegelijk een Efraïm; een farizeeër en tegelijk een tollenaar.

Ik zag nu in, hoe ik altijd dezelfde dwaasheid begaan had van een Izak, die de oudste zoon de beste zegen gunde, en dat ik als Jozef mijns Vaders rechterhand had gevat om die te leggen op Manasse's hoofd, doch nu had de Heere altijd de tweede zoon getrokken voor de eerste. Wel, wat was mijn ziel aangenaam gesteld door die les in de geestelijke scheikunde, nu kon ik de apostel zo klaar verstaan uit Romeinen 7. Dat nu de tweede maar over de eerste mag heersen, en de meerdere de mindere mocht dienen was mijn verzuchting, ja, was mijn verwachting, helaas dat is niet altijd zo geweest, meest juist contrarie. (Kent ge dit stuk ook? Hebt ge ook zakelijk die scheikunde geleerd? In mijn omgang met Gods knechten en met Gods volk heb ik klaar bemerkt dat er niet velen zijn, die deze les geleerd hebben. Ze spreken wel over de tweemens, maar ik hoor direct dat ze het in de grond niet verstaan. 't Is over het algemeen meer 'vermengen' dan 'scheiden'. Men kan zo horen dat ze er nooit recht buiten zijn gezet)

Een groot licht was mij opgegaan over de handelingen des Heeren. Toen ik in een afbrekende weg geleid werd, had ik eens gezegd: Heere, U legt het op mijn ondergang toe! Ik schrok toen van dat gezegde, en, nu zag ik dat ik waarheid had gesproken. Op

mijn ondergang had de Heere het aangelegd om mij te behouden (die dit vat, die vatte het). Ik was toen weer een gelukkig mens, totdat . . . die oude Adam, dat oude 'ik', dat ik doodgewaand had, weer overeind kwam. Die oude monarch toonde het er niet mee eens te zijn dat hij ont kroond was. Daar begon de strijd weer. Weer werd mij alles bestreden, en waar ik mijn zaken overeind zocht te houden, werd mij weer gevraagd naar mijn papieren, en . . . die had ik niet.

Ik was juist als iemand die iets zeer begeerlijks in zijn bezit had gekregen, maar er geen notarieel bewijs van kon tonen. Was de Heere nu maar goed over mij, bescheen Hij mij met Zijn licht, dan was ik gelukkig, maar werd het donker, dan was het weer mis. Dat duurde zo een jaar of vijf. In deze tijd heeft de Heere mij tot het leraarsambt geroepen, voor dat ambt ingewonnen en in dat ambt bevestigd (doch dat ga ik nu voorbij, misschien schrijf ik u dat later eens, als er de Heere mij toe opwekt).

Toen, na die vijf jaren van geloof en vrees kwam de Heere mij de begeerde papieren te schenken. Hoe dat ging, ga ik u in het kort melden. Het ging tegen ons heerlijk Pinksterfeest, *het feest van de Heilige Geest*. Ik moest dus preken over de Heilige Geest. Dat had ik wel meer gedaan; er ook veel over gesproken, maar kennen deed ik Hem niet. Nu zou ik Hem echter leren kennen. Ik kreeg pijn in mijn zijde, nogal erg en moest naar bed.

Daar raakte ik in overdenking hoe dat de Heere alles wat Hij geschapen heeft, goed geschapen heeft. Edoch, de mens had ook wat in het aanzijn geroepen . . . dat was de zonde. Ja, die vreselijke zonde was er door ons. Die zonde zag ik als een doornstruik, als een woekerplant, die zonde had ik met eigen hand op de akker van mijn hart overgebracht, en nu was die pijn in mijn zijde er nog het gevolg van. Onmiddellijk vielen mij met kracht deze woorden in: 'Uw toorn is afgekeerd, en Gij troost mij.'

Mijn geest werd afgetrokken, en daar zag ik die zoete, dierbare Heere Jezus, mijn dierbare Jezus, ja, daar zag ik Hem, Die mijn ziel lief heeft, verheerlijkt aan Gods rechterhand. O, wat ging mijn ziel naar Hem uit, om bij Hem te mogen zijn, en altijd bij Hem te mogen blijven. En, o wonder, nu zag ik, voelde ik, hoorde ik, hoe ook die zoete Jezus met hijgend verlangen vervuld was om mij bij Zich te mogen hebben. O, het was mij, als voelde ik dat Jezus Zich niet volmaakt gevoelde, zolang Hij mij niet bij Zich had.

Van tevoren wist ik dat de Heere een volk op aarde had dat naar Hem zuchtte en innig verlangde bij Hem te zijn, doch nu werd ik gewaar dat ook de Heere in de hemel met hijgend verlangen de stonde verbeidt dat Hij Zijn bruid in Zijn armen mag sluiten. O, wat smolt mijn zieleliefde met die van Jezus ineen.

Wij hadden beiden, de Heere en ik, één liefde, één begeerte, één verlangen, maar wij moesten ook beiden wachten tot het stondeke in Gods Raad bepaald. En toen met die woorden: 'Gij troost mij' ging mijn oog open voor die ***Derde Persoon uit de aanbiddelijke Drieëenheid, de Heilige Geest***. Hij was het, Die mij troostte, ik voelde Zijn inwoning in mijn hart. Ik zag zo klaar als de dag, hoe Hij het was, Die mij gezocht had, geleid had, geleerd had, vertroost had. Ja, ik zag daar, hoe de Vader een kelk des heils (dat is de zaligheid) voor mij had verordineerd al van eeuwigheid. Hoe de Zoon die voor mij had verworven door Zijn leven, lijden en sterven, maar hoe het nu de Heilige Geest was, Die mij voor dat heil bekwaamd had en mij uit die kelk deed drinken. Dat had ik nooit geweten, nooit opgemerkt. Ik zag hoe de Heilige Geest Zich altijd had verborgen gehouden. Hoe Hij het licht had laten vallen, eerst op de Vader, en toen op de Zoon. Ik werd gewaar hoe die Heilige Geest Zich had verlustigd, waar mijn ziel de Vader en de Zoon verheerlijkt.

Nu viel het volle licht op Hem. Welk een liefde! Welk een vlam van innige, heilige,

zalige liefde ontbrandde toen in mijn ziel tot die Heilige Geest. Mijn ziel riep enkel uit: 'Lieve Geest! zoete Geest! dierbare Geest!' Ja, ik kon geen namen vinden, welke uit konden drukken, wat ik voor die lieve Geest gevoelde. En ... daar had ik nu mijn kwitantie, het zegel van mijn erfrecht, het pand van Gods liefde, van Jezus' trouw, mijn pas voor de hemel.

U wilt zeker wel geloven, dat ik tevoren nooit over de Heilige Geest kon preken, als toen op het eerstvolgende Pinksterfeest? Ja, toen ging ik (om bij gelijkenis te spreken) als een opgetuigd driemasteroorlogsschip de wereldzee in, en toen kliefde mijn schip de golven.

Ik kon zingen met de dichter van Psalm 46:2: 'Laat vrij het schuimend zeenat bruisen, enzovoorts.'

En wat is er nu van dat trotse oorlogsschip van dertien jaren overgebleven, denkt u? ... Een wrak, met weggeslagen zeilen, gebroken masten, vernagelde kanonnen en zonder roer! Hoe is dat schip zo afgetuigd? Hoe is dat goud zo verdonkerd? Hoe is die kroon zo omgekeerd? Ja, hoe?

Een ding rest mij nog! ... Bij helder weer zie ik in de verte nog een vuurtoren (2 Petrus 1:19). Daar in de verte zie ik bij helder weer nog een banier wapperen, waar ik op lees: 'God is getrouw! God is getrouw!' doch dat is voor mij slechts leesbaar als het licht is, daarom eindig ik met de verzuchting:

*Zend, Heer', Uw licht en waarheid neder,
En breng mij, door die glans geleid,
Tot Uw gewijde tente weder;
Dan klimt mijn bange ziel gereder
Ten berge van Uw heiligheid,
Daar mij Uw gunst verbeidt.*

Ja dan:

*Dan ga ik op tot Gods altaren,
Tot God, mijn God, de bron van vreugd;
Dan zal ik juichend, stem en snaren
Tot roem van Zijne goedheid paren.*

Dan! ja dan!

Maar nu, nu ga ik

Gestaag in 't aak'lig zwart.

In deze verzen wilde de Heere gisterennacht mij het Bijbelse van mijn toestand tonen tot mijn troost en blijdschap.

In vers twee van Psalm 43 las ik mijn toestand.

In vers drie mijn verzuchting.

In vers vier mijn verwachting

Heb ik nu niet op verrassende wijze aan uw verzoek voldaan? Ik had u dit niet geschreven als de Heere er mij niet toe opgewekt had. Hij leidde mij heel de weg nog eens terug, die Hij van Sittim tot Gilgal mij gehouden heeft, en het spijt mij niet dat geschreven te hebben. Ik spreek heel zelden over mijn eigen ervaring, misschien heb ik het te weinig gedaan.

Mocht dit schrijven nog iets goeds uitwerken tot ere des Heeren. Ik verblijf met heilbeden, uw vriend en broeder in de Heere,

G. van Reenen

...

Ik zag hoe de Heilige Geest het was, Die mij gezocht had, geleid had, geleerd had,

vertroost had. Nu viel het volle licht op Hem. Welk een liefde! Welk een vlam van innige, heilige, zalige liefde ontbrandde toen in mijn ziel tot die Heilige Geest. Mijn ziel riep enkel uit: "Lieve Geest! zoete Geest! dierbare Geest!" Ja, ik kon geen namen vinden, welke uit konden drukken, wat ik voor die lieve Geest gevoelde. En ... daar had ik nu mijn kwitantie, het zegel van mijn erfrecht, het pand van Gods liefde, van Jezus" trouw, mijn pas voor de hemel.

U wilt zeker wel geloven, dat ik tevoren nooit over de Heilige Geest kon preken, als toen op het eerstvolgende Pinksterfeest? Ja, toen ging ik (om bij gelijkenis te spreken) als een opgetuigd driemasteroorlogsschip de wereldzee in, en toen kliefde mijn schip de golven. Ik kon zingen met de dichter van Psalm 46:2: Laat vrij het schuimend zeenat bruisen, enzovoorts."

En wat is er nu van dat trotse oorlogsschip van dertien jaren overgebleven, denkt u? ... Een wrak, met weggeslagen zeilen, gebroken masten, vernagelde kanonnen en zonder roer! Hoe is dat schip zo afgetuigd? Hoe is dat goud zo verdonkerd? Hoe is die kroon zo omgekeerd? Ja, hoe?

Een ding rest mij nog! ... Bij helder weer zie ik in de verte nog een vuurtoren (2 Petrus 1:19). Daar in de verte zie ik bij helder weer nog een banier wapperen, waar ik op lees: *God is getrouw!* God is getrouw!" doch dat is voor mij slechts leesbaar als het licht is, daarom eindig ik met de verzuchting:

*Zend, Heer", Uw licht en waarheid neder,
En breng mij, door die glans geleid,
Tot Uw gewijde tente weder;
Dan klimt mijn bange ziel gereeder
Ten berge van Uw heiligheid,
Daar mij Uw gunst verbeidt.*

Ja dan:

*Dan ga ik op tot Gods altaren,
Tot God, mijn God, de bron van vreugd;
Dan zal ik juichend, stem en snaren
Tot roem van Zijne goedheid paren.*

Dan! ja dan!

Maar nu, ... nu ga ik *Gestaag in 't aak"lig zwart.*

In deze verzen wilde de Heere gisterennacht mij het Bijbelse van mijn toestand tonen tot mijn troost en blijdschap.

In vers twee van Psalm 43 las ik mijn toestand.

In vers drie mijn verzuchting.

In vers vier mijn verwachting.

Heb ik nu niet op verrassende wijze aan uw verzoek voldaan? Ik had u dit niet geschreven als de Heere er mij niet toe opgewekt had. Hij leidde mij heel de weg nog eens terug, die Hij van Sittim tot Gilgal met mij gehouden heeft, en het spijt mij niet dat geschreven te hebben. Ik spreek heel zelden over mijn eigen ervaring, misschien heb ik het te weinig gedaan.

Mocht dit schrijven nog iets goeds uitwerken tot ere des Heeren.

Ik verblijf met heilbeden,

Uw vriend en broeder in de Heere

De dominee vraagt vervolgens:

Dringend verzoek ik u, mij deze paperasjes weer terug te geven. Wilt u er een afschrift van behouden laat dit dan door meester Caspers schrijven, dan wordt het meteen van

vele schrijffouten gezuiverd. En ... ik hoop het nooit gedrukt onder mijn ogen te zien!!! Wil daar wel aan denken."

Anna Helderop heeft inderdaad het exemplaar door meester Caspers, destijds hoofd der school te Opheusden, laten overschrijven en het origineel aan ds. Van Reenen terug gegeven. Toen de brief gepubliceerd werd, was de dominee al overleden.

8. Tot een zegen gesteld

... De Gereformeerde Gemeente te Werkendam was oorspronkelijk een Doleantiegemeente, die op 4 november 1887 tot openbaring gekomen was. Op 18 februari 1920 sloot zij zich aan bij de Gereformeerde Gemeenten. Een conflict ging hieraan niet vooraf; reeds jaren voelde men zich niet thuis in de Gereformeerde Kerken.

Van 1914 tot 1916 stond ds. J. Boeijenga in Werkendam. Over zijn verblijf in Werkendam schreef hij: 'We werden daar ook bijna met gejuich ingehaald, maar - doch laat ik zwijgen - en alleen zeggen: Wij pasten elkaar niet. Er was niets voor mij te doen, omdat er geen geestesharmonie was, behalve bij sommigen. Ter verduidelijking: ds. Boeijenga was een zogenaamde 'gezonde' prediker, die niets van 'valse mystiek' moest hebben. Het is echter te hopen dat hij het verschil wist tussen de bevinding van Gods volk en valse mystiek. De gemeente, die ongeveer 400 leden en doopleiden telde, bleef in het bezit van het kerkgebouw en de pastorie. Aanstonds begon men met het beroepingswerk. Na tevergeefs een beroep op ds. H. Kieviet te Veenendaal te hebben uitgebracht, werd ds. Van Reenen beroepen, die dit beroep tot blijdschap van de gemeente aannam.

Op zondag 3 oktober 1920 werd ds. Van Reenen door ds. J. Overduin van Moerkapelle bevestigd. De bevestiger koos als tekst Genesis 12:2c: 'En wees een zegen!' 's Avonds verbond ds. Van Reenen zich aan zijn nieuwe gemeente met een predicatie naar aanleiding van 2 Petrus 1:19: 'En wij hebben het profetische woord, dat zeer vast is, en gij doet wel, dat gij daarop acht hebt, als op een licht, schijnende in een duistere plaats, totdat de dag aanlichte, en de morgenster opga in uw harten.'

Achtereenvolgens sprak ds. Van Reenen over de weldaad het profetisch woord te bezitten en het heil dat daaruit voortvloeit. Alleen het Woord Gods kan en mag de grondslag van de prediking zijn. Met weemoed heeft ds. Van Reenen Gouda moeten verlaten. Hij was zich echter bewust van de heilige wil des Heeren en daarom mocht hij met vrij- en blijmoedigheid de herdersstaf in Werkendam opnemen. Met een toespraak tot kerkenraad en gemeente, de bevestiger en de

Het gezin Van Reenen was niet in de pastorie gaan wonen. De dominee had gevraagd of het mogelijk was om een huis te betrekken in de nabijheid van de rivier de Merwede. Dat verzoek werd ingewilligd; aan de Sasdijk werd een huis gehuurd van waaruit men een prachtig uitzicht op de rivier had. Ds. Van Reenen had trouwens een voorliefde voor water, zijn zenuwen kwamen erdoor enigszins tot rust.

Helaas, lang heeft ds. Van Reenen de gemeente Werkendam niet kunnen dienen. Op 16 februari 1921 zou hij in Giessendam preken. Kort nadat hij daar gearriveerd was, werd hij ernstig ziek, zodat hij niet in staat was om voor te gaan. De dokter dacht aan hartzwakte en verbood hem zijn werk te verrichten. Grote droefheid in de gemeente, die nog groter werd door het plotseling overlijden van ouderling Johannes Ruitenbergh. Een paar dagen nadat de dominee ziek was geworden was hij naar de pastorie gegaan om ds. Van Reenen wat op te beuren en hem namens de kerkenraad een maand verlof aan te bieden. In de pastorie werd hij getroffen door een beroerte, als gevolg waarvan hij op 5 maart 1921 overleed.

De lezers van De Saambinder werden regelmatig op de hoogte gehouden van de gezondheidstoestand van ds. Van Reenen. Op 25 maart 1921 werd vermeld dat de dominee vooruit ging en dat de dokter alle hoop gaf dat hij na een poosje zijn werk zou kunnen hervatten. Twee weken later echter moest gemeld worden dat het toch een langdurige zaak kon worden.

Helemaal werkeloos was ds. Van Reenen toch niet. Hoewel dat met grote moeite gepaard ging, bracht hij elke week een preek op papier, die dan 's zondags werd voorgelezen. In De Saambinder van 26 mei 1921 stond er een stukje van ds. Van Reenen zelf.

Hoe een kranke dominee zich voelt als een geliefde collega de dienst des Woords in zijn gemeente waarneemt.

Juist als een kranke moeder die een borstkindje heeft en er niet meer voor te drinken heeft. O, wat is zij blij als er eens een buurvrouw komt, die ook zoogvrouw is, om haar kindje de borst eens te geven. O, wat is zij blij als haar kindje zo heerlijk gevoed wordt, als haar kleine op buurvrouws schoot ligt te kraaien van genot. Wat is die kranke moeder dan blij dat het haar kindje zo goed doet; alleen jammer dat zij het niet zoogde. Ze is blij, maar toch wel een beetje jaloers.

Zo gevoelt zich ook een kranke dominee als een geliefde collega de dienst des Woords in zijn gemeente waarneemt. Ondertussen wenste ik dat er maar veel zoogvrouwen of voedsterheren kwamen om mijn kindje te voeden. De blijdschap dat het mijn gemeente zo goed doet, zal het wel winnen van mijn jaloersheid.

Op zondag 18 september 1921 was het een blijde dag voor ds. Van Reenen en zijn gemeente.

In de avonddienst mocht hij weer voor het eerst na lange tijd voorgaan. Ds. Van Reenen sprak over de genezing van Hizkia, waarvan we lezen in Jesaja 38. Achtereenvolgens stond hij stil bij Hizkia's krankte, zijn gebed, zijn genezing en zijn danklied.

Aan ds. H. Kieviet van Veenendaal stuurde hij een brief om dit ten behoeve van de lezers van De Saambinder te melden. Soli Deo Gloria, schreef hij eronder. Alleen Gode de eer.

Ds. Kieviet schreef: 'Van harte bid ik hem verdere genezing toe, opdat hij zijn gemeente straks weder geregeld moge voorgaan in de Bediening des Woords, waarnaar zij zo trouw verlangend wachten bleef. De Heere stelle Zijn grijzende knecht tot rijke zegen.'

Tot rijke zegen, inderdaad, de Heere heeft ds. Van Reenen tot aan het eind van zijn leven als een middel in Zijn hand willen gebruiken om velen tot zegen te zijn. En ook na zijn overlijden wilde de Heere de geschriften die ds. Van Reenen naliet, gebruiken tot zegen van velen.

Maar tot grote droefheid van ds. Van Reenen mocht de andere wens van ds. Kieviet niet in vervulling gaan. Een enkele keer heeft hij nog gepreekt, maar van geregeld voorgaan kon geen sprake meer zijn. In 1923 was hij genoodzaakt emeritaat te vragen, wat hem op 16 augustus door de classis Giessendam op de meest eervolle wijze werd verleend. Het was hem niet mogelijk een afscheidspredicatie uit te spreken; een door hem geschreven preek moest warden voorgelezen.

'De gemeenten verliezen in ds. Van Reenen een grote kracht', schreef ds. G.H. Kersten in De Saambinder.

Op 14 augustus 1923 werd het gezin Van Reenen uit het Werkendamse bevolkingsregister uitgeschreven wegens vertrek naar Zeist.

We besluiten dit hoofdstuk met een brief die ds. Van Reenen op 16 februari 1923 schreef aan *ouderling Aart van Bochove te Nieuw-Beijerland*.

Geliefde broeder,

Genade en vrede zij u!

Het was mij aangenaam van u een briefje te ontvangen, te meer omdat ik daaruit mocht vernemen uw welstand en de zegen die de Heere aan uw gemeente en leraar schonk, twee zaken waarover ik mij steeds verblijd.

Met mij gaat het de laatste tijd weer niet zo goed; ik heb de laatste paar zondagen niet gepreekt. Door 's Heeren goedheid mag ik nogal verenigd zijn met Zijn heilige wil, hoewel het mij zeer verblijden zou weer te kunnen preken. Ik zou nog zo gaarne van enig nut zijn voor de zaak van Koning Jezus, Die mij boven alles dierbaar is. Mocht de Heere anders besloten hebben en de tijd mijner ontbinding naderen, dan is het ook goed. Ik kan er niet op tegen hebben, dat als het zaaien met tranen ten einde is, het juichend vruchten maaien mocht beginnen, vindt u ook niet?

Maar, zoals gezegd, ik blijf liever nog een poosje hier in de strijdende kerk, als ik nog nuttig mag zijn. Als men lust, geest en stof genoeg heeft om nog duizend preken te doen en men wordt dan door de zwakheid van het lichaam daarin verhinderd, dat valt altoos niet mee. Ik zou tussenbeide dat zwakke lichaam wel uit willen trekken, zoals een arbeider zijn jas uittrekt om zich beter te kunnen roeren. Verleden week ben ik er wat gemakkelijker onder geworden. Mij kwam zo voor: 'Er is een tijd van komen en van gaan.' Ik kreeg te bedenken hoe ik, arme zwakke man, nog bijna vijftientig jaar heb mogen preken, bijna achtendertig jaar getrouwd ben en nog bijna zestig jaar geworden. Ik had niets meer te zeggen, wanneer het nu tijd van gaan zou zijn. Het was: 'Spreek Heere, want Uw knecht hoort.'

De laatste keer dat ik de Heere mocht ontmoeten (een Godsontmoeting niet gelijkstellen met een verkwikkinkje voor het geestelijke leven), toonde Hij mij het eeuwig onderscheid tussen Christus en mij. Hij zo rechtvaardig, zo heilig, zo edel, zo voornaam! En daarom droeg alles wat Hij deed het stempel van Vaders goedkeuring. En ik daartegenover een arme, zondige dwaas, die nooit iets goed deed. Immers, van een zondige dwaas komt zonde en dwaasheid voort. O, wat een eeuwige afstand lag er tussen Christus en mij. Hij alles wat heilig en heerlijk is, en mijn glans enkel verderfenis. Maar toen heeft de Vader mij verklaard dat Hij die volkomen genoegdoening en die volkomen gerechtigheid en heiligheid, ja, zelfs Jezus' edel en voornaam karakter op mijn rekening heeft gesteld, zo vlak naast die zoete Heere Jezus. Ja, ik stond zoals Hij voor God. Ook mij had de Vader lief; ook mij wil Hij niet missen; Hij is mijn Vader en mijn God en het Vaderhuis is ook mijn Thuis. Ook ik mag Thuiskomen. Ik zag de vleugeldeuren van Vaders kabinet als ontsloten, ook voor mij. Alleen, ik moest eerst de raad des Heeren uitdienen, en dan. Hiertoe door Hem bereid, opnemen in Zijn heerlijkheid. Die diepe, diepe eerbied die ik toen voor Jezus voelde, dat laat zich niet beschrijven. En nu zal de Heere mij ook wel tot sterven bereid maken als het voor Zijn kind stervenstijd is, zou u ook niet denken? En zo wacht ik nu maar af. Ziedaar een kort antwoordje op uw vraag hoe het met ziel en lichaam gaat. Hartelijke groeten, ook aan uw huisgezin, dominee en kerkenraad.

Uw liefhebbende vriend en broeder,

G. van Reenen, v.d.m.

Tot aan het eind van zijn leven heeft ds. Van Reenen samenspraken voor *De Saambinder* geschreven. Daarnaast verleende hij medewerking aan een scheurkalender die door Den Hertog uitgegeven werd. Ook andere predikanten van de Gereformeerde Gemeenten schreven korte meditaties voor deze kalender, onder anderen ds. J.D. Barth, ds. M. Hofman en ds. B. van Neerbos. In 1985 en 1986 verscheen er twee jaargangen in boekvorm.

Zijn dienstknechten zullen Hem dienen

De laatste prekenbundel, *Een blijde tijding voor een schuldig en dwaas volk* verscheen in 1934. De laatste preek die ds. Van Reenen geschreven heeft, handelt over 2 Korinthe 4:16-18.

Het slot van deze predicatie (ds. Van Reenen schreef dat het misschien de laatste was) nemen we over.

'De eerste twintig jaren van zijn leven heeft ook de schrijver opgeofferd' op het altaar van de god dezer eeuw. Dat zou zeker zo gebleven zijn. Maar toen behaagde het de Heere, uit vrije ontferming, om de wereld te laten vergaan voor hem. Ziet, toehoorders, dat moet eens een keertje in ons leven gebeuren; dat was Paulus ook gebeurd op de weg naar Damaskus. Toen kregen we, behalve de uitwendige mens, waarvoor we altijd geleefd hadden, die inwendige mens, waarvan Paulus spreekt. En toen werd het anders. Toen kregen die eeuwige dingen waarde; en die kregen hoe langer hoe meer waarde; en nu hebben zij alleen maar waarde. Althans, ik verheug mij er wel in, dat de uitwendige mens verdorven wordt, omdat mijn inwendige mens vernieuwd wordt van dag tot dag. En de gezegendste dag zal die dag zijn, als mijn Bruidegom mij, naar Zijn belofte, komt halen. Wij zeggen met Paulus: 'Ontbonden en met Christus te zijn, dat is zeer verre het beste.' 'Sterven is mij gewin.'

Niet, omdat ik het hier zo slecht heb, integendeel! De Heere heeft al Zijn beloften aan mij en mijn huis rijkelijk vervuld. Ik mocht met lust het werk dat Hij mij opdroeg Boen, door Zijn genade. De Heere heeft Zich van mijn gebrekkig werk niet afkerig betoond; integendeel. Hij heeft en wil Zich er nog van bedienen tot Zijn eer en Sions heil. Maar, een recht geaard kind verlangt naar de Vader, en de bruid naar haar Bruidegom, en de vreemdeling naar zijn huis! En wij verlangen met alle wedergeborenen naar God. En God en Zijn Christus ontvangen van ons: eer, lof en dank tot in eeuwigheid! Amen.'

Een paar weken voordat ds. Van Reenen het tijdelijke met het eeuwige zou verwisselen, brachten twee Leidse kerkenraadsleden hem een bezoek. Zij deelden hem mede dat, als zijn einde er zou zijn, zijn stoffelijk overschot zou bijgezet worden in de grafkelder die het eigendom was van de gemeente en waarin ds. P. Los en ds. W. den Hengst begraven waren. Ds. Van Reenen bedankte ontroerd voor dat besluit. Het was hem een wonder dat de kerkenraad hem die eer wilde bewijzen.

Maar vooral was hij verblijd omdat, zoals hij zei, 'wanneer de dag der opstanding daar zal zijn en de graven zullen geopend worden, dan zullen wij daar samen mogen staan met een verheerlijkt lichaam, gelijkvormig aan het lichaam van Christus.'

Ds. Van Reenen voelde zijn einde naderen. Op ontroerende wijze nam hij afscheid van de lezers van *De Saambinder*.

'En zo moeten we onze samenspraken, door Gods goedheid en genade beëindigen. Ik voel dat de tijd mijner ontbinding nabij is. Mijn Bruidegom komt om mij te halen. Psalm 43 vers 4 (berijmd). Wat ik mocht doen, dank ik Gods genade, Die mij

bekwaamde tot die arbeid, in mijn zwakheid. Ik mocht honderdvierentwintig leerredenen schrijven en ongeveer zevenhonderd kolommen druks in De Saambinder! En dat door zo'n ongeleerde, zwakke man Alleen Gode de eer! Hij zegene wat van Hem is, en doe verzoening over het mijne! Dat zij zo!"

Voordat het volgende nummer van De Saambinder uitkwam, was ds. Van Reenen overleden.

Ds. Kersten schreef: 'In de vroege morgen van de derde september (1935) heeft het de Heere behaagd Zijn oude dienstknecht, ds. Gijsbertus van Reenen, emeritus-predikant der Gereformeerde Gemeenten, te Leiden, uit de bange strijd van dit leven te voeren tot de eeuwige triomf der volmaakte zaligheid en hem de kroon te geven, die Hij Zijn getrouwe dienstknechten heeft weggelegd.'

De begrafenis vond plaats op vrijdag 6 september 1935. Vooraf werd in het kerkgebouw aan de Nieuwe Rijn een bijeenkomst gehouden, die om half twee aanving. Velen gaven van hun belangstelling blijk. Naast de predikanten M. Heikoop, P. Honkoop, R. Kok, W.C. Lamain, H. Ligtenberg, B. van Neerbos, J.R. van Oordt en A. Verhagen, waren de oefenaars H. van Schothorst en L. Wijting en de studenten van de Theologische School aanwezig.

Aangevangen werd met het zingen van Psalm 37:19:

*Let toch en zie op vromen en oprechten;
Want wat men denk' van d' uitkomst hunner paán,
God kroont met vreê het einde Zijner knechten...*

Na het lezen van Openbaring 22 werd het tweede vers van Psalm 68 gezongen. Het was de wens van ds. Van Reenen geweest dat ds. Lamain de rouwdienst zou leiden.

Ds. Lamain sprak als volgt.

Zo is dan heden het ogenblik aangebroken dat wij de laatste ere zullen gaan bewijzen aan uw geliefde man en onvergetelijke vader en aan die leraar, die niet alleen deze gemeente, doch ook enkele andere gemeenten van ons land mocht dienen. De Heere heeft de wens van zijn hart vervuld, en met blijdschap mogen wij thans in het midden van u getuigenis geven van dat genadewonder, dat de Heere hem tot Zich heeft genomen. Wij hebben het voor veertien dagen nog van hemzelf gehoord dat hij maar wenste ontbonden te worden en met Christus te zijn, dewijl dat zeer verre het beste is. Wij zullen, mijne hoorders, aan deze plaats niet het schepsel verheerlijken. In de jaren waarin wij de nu overleden leraar hebben gekend, hebben wij hem leren kennen als een mens. Ook van hem gold, wat de Heere zeide tot Israel: 'Gij zijt mens.' Maar daar staat tegenover dat hij in zijn leven leerde ervaren wat het zeggen wil van de Heere te horen: 'Maar Ik ben God.'

Dat geeft ons vrijmoedigheid nu zo te spreken zoals wij het voor veertien dagen nog aan hem beloofden, om de Heere de ere te geven van alles. Het is voor onszelf een grote ere hier te mogen getuigen van Gods genade; want de Heere had Zijn genade rijk in deze leraar verheerlijkt en hem geroepen om in het midden van Zijn kerk als dienstknecht Gods te staan. De wegen die de Heere met ds. Van Reenen hield, zijn niet alleen onbegrijpelijk, maar ook voor 't vlees en bloed smartelijk geweest. Toen hij in 1920 te Werkendam intrede deed, was het voor een tijd van slechts drie maanden dat hij daar mocht arbeiden. Hij is van Giessendam thuisgebracht met een zodanige inzinking, dat men algemeen verwachtte dat het niet lang meer duren zou. Maar de Heere heeft hem daarvan genadiglijk opgericht. Zelfs mocht hij nog korte tijd een

kleine gemeente dienen. Hoewel hem daarna emeritaat moest verleend worden, is hij nimmer werkloos geweest. Daarvan getuigt de opsomming van het vele dat hij schrijven mocht in het laatste stuk in De Saambinder, waarin hij afscheid nam van allen, die tot onderwijs en tot verkwikking hunner zielen geregeld zijn stukken lezen mochten.

De Heere heeft hem, toen zijn werk geëindigd was, naar de begeerte van zijn hart afgelost. Nu zal hij zingen van de goedertierenheden des Heeren, eeuwig verheffend de genade waardoor hij als arm zondaar verlost werd. Alle droefheid is van hem afgewend, alle moeite en druk is nu voor altijd voorbij. Nooit meer zal hij in moedeloosheid neerzitten, zoals hij dat zo vaak in zijn leven moest doen. Alle strijd en alle lijden zijn voor eeuwig voorbij.

De tekst waarover wij willen spreken is Openbaring 22:3: *'En geen vervloeking zal er meer tegen iemand zijn; en de troon Gods en des Lams zal daarin zijn, en Zijn dienstknechten zullen Hem dienen.'*

Slechts enkele woorden zullen hierover gesproken worden, omdat straks ds. Van Oordt, als oudste predikant, nog een kort woord hoopt te spreken.

Johannes, de apostel des Heeren, heeft getuigd van de strijd die Gods Kerk te strijden heeft, maar ook van haar eeuwige overwinning. Hij heeft de Kerk aanschouwd in haar strijd en haar smart, maar ook in haar heerlijkheid. Dat is die Kerk, van de Vader gegeven, die Christus gekocht heeft met de prijs van Zijn hartebloed. De apostel heeft dit getuigenis mogen beschrijven, opdat het volk van God daardoor zou bemoedigd en vertroost worden. En die het leven gekend hebben van hem die wij straks grafwaarts zullen dragen, zal het niet bevreemden dat wij dit woord gekozen hebben. Wat is dit leven van hem gedrukt geweest; hoe menigmaal was hij in moeiten, tegenheden en bestrijdingen. Ja, de aanvechtingen zijn hem niet bespaard gebleven.

Toch is zijn leven niet altoos in duisternis en druk geweest. Hij heeft rijkelijk getuigenis mogen geven van de genade Gods die aan zijn ziel verheerlijkt werd. Gij, die hier tegenwoordig zijt uit de gemeenten die hij mocht dienen, denkt maar eens terug aan de dagen van weleer, toen hij onder u verkeerde als herder en leraar.

Gij hebt hem menigmaal op de kansel zien staan in de kracht van 't wereldoverwinnend geloof, sprekende tot bemoediging en vertroosting van Gods volk over het werk Gods en over de gegronde verwachting van Sion, die nooit zal worden beschaamd. Vooral wie zeer intiem met hem bekend waren, wisten echter ook hoe menigmaal zijn leven gedrukt was. Welk een kruisen, welk een bitterheden!

Vijf weken geleden heeft hij het mij nog gezegd dat hij zo dikwijls als weleer Naomi moest zeggen: Noem mij Mara, want de Almachtige heeft mij grote bitterheid aangedaan. Hij moest vele tijden beleven waarin hij dacht nooit meer blij en vrolijk te kunnen zijn vanwege de innerlijke bestrijdingen en de verschrikkingen van de hel, die zo hevig konden wezen. Doch zie, nu zal er geen vervloeking zijn. Dat geldt van allen die hun klederen hebben wit gewassen in het bloed des Lams en die staan mogen met de palmtakken der overwinning in hun handen. Geen vervloeking meer! De bitterheid van alle zonden en van alle moeite is in de hemel voor het volk, ja, de zonde zelve is uitgesloten. Daar is geen vervloeking meer in eeuwigheid. Christus is een vloek voor hen geworden, opdat Hij degenen die onder de vloek lagen, zou verlossen. In de hemel is geen druk, geen zorg, geen moeite, geen zonde, geen vervloeking. Hier maakt de zonde menigmaal scheiding tussen de Heere en de ziel van dat arme volk. Dat houdt in de hemel op. De nu overledene zal in de hemel niet meer gebogen gaan. Wat in Psalm 89 geschreven staat, geldt ook van hem:

*Wij steken 't hoofd omhoog en zullen d' eerkroon dragen,
Door U, door U alleen, om 't eeuwig welbehagen.*

Geen vervloeking meer; dat is het deel van al Gods gunstgenoten, die voor eeuwig in Christus zijn begrepen. Zij zijn voor de troon Gods en des Lams, dat wil zeggen, zij hebben de volle aanschouwing en genieten de heerlijkheid met al degenen die om Christus' kruisverdiensten worden opgenomen in de hemel. Daar brengen zij Gade alleen de ere toe. Hier op aarde hebben wij zelf nog zoveel te zeggen; hier zitten wij zelf nog zo vaak op de troon. Maar dáár wordt gezongen: Looft Hem, Die den Amoriet, van zijn hogen zetel stiet.

Ds. Van Reenen heeft weleens zuchtend gezegd: het kan hier weleens schijnen alsof wij de eerste Adam al ter begrafenis in de kist hadden gelegd, maar wij merken dan dat hij er straks wel weer uitkomt. Ook dat is nu voor hem voorbij.

In Jesaja 66 spreekt de Heere: 'De hemel is Mijn troon, en de aarde is de voetbank Mijner voeten.' Daar in de hemel openbaart God Zichzelf op het aller-volmaaktst voor Zijn volk. Daar is het leven van dat volk in de gemeenschap met God en Christus. Nu is er voor hem nooit scheiding meer, noch reden voor moeite of verdriet. Dat alles is voor hem afgedaan en God Drieënig zal eeuwig aan Zijn eer komen. Dat wijst ons op de volmaaktheid die de Kerke Gods deelachtig wordt. De apostel Paulus heeft gezegd: 'Hier kennen wij ten dele, maar alsdan zal ik Hem kennen, gelijk ook ik gekend ben.' En het is zijn verzuchting: 'Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods?'

Er staat aan het slot van onze tekst: 'Zijn dienstknechten zullen Hem dienen.' Dat wil zeggen, zij zullen Hem dienen, die Zijn eigendom zijn, die van eeuwigheid zijn uitverkoren, voor wie Christus is Borg geworden met Zijn bloed, die Hij verlost heeft van alle geweld des duivels en des doods, die Hij heeft vernieuwd door Zijn Heilige Geest. Die zullen hun wens verkrijgen.

*Hun blijdschap zal dan onbepaald,
Door 't licht dat van Zijn aanzicht straalt,
Ten hoogsten toppunt stijgen.*

De woorden uit Psalm 49 zullen aan hen vervuld worden: 'God zal mijn ziel van het geweld des grafes verlossen; want Hij zal mij opnemen,'

Op de volmaaktste wijze, verhoogd en verheerlijkt, zullen Zijn dienstknechten Hem dienen. Er staat geschreven: 'De gedachtenis des rechtvaardigen zal tot zegening zijn.' Och, dat het sterven van Gods knecht dan nog eens tot zegening mocht worden.

Mijn onbekeerde medereiziger naar de eeuwigheid, mocht uw doodstaat u eens ontdekt worden, opdat gij er de overtuiging van kreeg dat gij, onbekeerd stervend, voor eeuwig verloren zult gaan. Vrijdag heeft ds. Van Reenen nog gezegd: 'Ik wens te gaan slapen en zo de eeuwigheid in te gaan' en de Heere heeft hem de vervulling van die wens gegeven. Toen wij dinsdag zijn ontzield lichaam zagen liggen, lag op zijn aangezicht getekend wat God hem had geschonken. Hoe vredig lag hij neder! Ja, de Heere hoort de wens van Zijn zachtmoedigen. Hij juicht nu voor de troon van God en van het Lam. De Heere mocht er Zijn arme volk mededeling van geven in hun harten, opdat er nog zegen uit mocht geboren worden.

Hij wordt nu weggedragen, maar het getuigenis van zijn heengaan naar de triomferende Kerk is een bewijs voor de strijdende Kerk hier beneden, dat niet aan de duivel, maar dat aan God het laatste woord is.

Volk van God, straks is uw loop geëindigd en zult ge na moeite en verdriet, na kruis

en tegenheden, ingaan in de vreugde uws Heeren. Het mocht aan de weduwe in haar gemis, aan de kinderen en verdere betrekkingen gegeven worden om door genade getroost te worden en in 's Heeren wegen te wandelen, waarvan deze dienstknecht zo rijk getuigenis mocht geven. Het mocht u ten deel vallen, uit soeverein welbehagen, genade te verkrijgen in Christus tot behoudenis uwer arme ziel. Amen.

Nadat het vierde vers van Psalm 43:4 was gezongen, werd het woord gevoerd door ds. **J.R. van Oordt van Zeist**, die sprak naar aanleiding van Prediker 7: 1b: 'De dag des doods is beter dan de dag dat iemand geboren worde.' Om te zijn, moet men geboren worden. Doch om een Christen te zijn, zal men wederom geboren moeten worden. Bij een overledene wordt geweend, terwijl er blijdschap is wanneer er iemand geboren wordt. De dag des doods is een dag van blijdschap voor degenen die hier aan hun doodstaat bekend gemaakt werden. Gods volk is een arm volk. Maar als dat volk gaat sterven, is het gelukkig; eeuwige blijdschap zal op hun hoofd wezen. Wij mogen geloven dat ds. Van Reenen dat deel der gekochten met het bloed des Lams heeft gekregen. Dat is een troost voor de weduwe, voor de kinderen en voor een ieder die eenzelfde dierbaar geloof deelachtig is.

De bijeenkomst in de kerk werd door ds. Van Oordt met dankgebed besloten, waarna Psalm 147:6 gezongen werd.

Op de begraafplaats werd allereerst het woord gevoerd door **ds. M. Heikoop** van Utrecht.

Ds. Heikoop had ds. Van Reenen slechts enkele jaren gekend. Maar veel tijd is er niet nodig om iemand te kennen, indien hij duidelijk mag zijn in de verklaring van de weg die God met hem heeft gehouden. En één van degenen waarin dat werk. Gods helder en duidelijk uitkwam, was ds. Van Reenen. Dat bleek wel als men van hart tot hart met hem sprak en uit zijn mond mocht vernemen wat grote dingen de Heere aan deze in zichzelf onwaardige dienstknecht had gedaan in de weg van ontdekking en betoning van genade. Och, hij was in zonde ontvangen en geboren en een kind des toorns van nature, gelijk wij allen. Maar hij had mogen leren zien dat hij een voorwerp des toorns Gods was en had uit zijn verlorenheid mogen roepen om genade als een rechteloze. De overledene heeft ons verteld dat de Heere voor hem een weg geopend had in de Zoon van Zijn eeuwig welbehagen. En die weg was voor hem zeer duidelijk. Want er was geen andere weg meer voor hem overgebleven dan die enige Weg, Die van de Heere Zelf gelegd is.

Ds. A. Verhagen sprak namens de deputaten emerituskas.

Een zware slag heeft allereerst u, weduwe, getroffen. Gij hebt al die jaren lief en leed met hem gedeeld, gij hebt met hem de zorgen en moeiten van dit leven gedragen. Maar wat een groot voorrecht is het dan, nu te mogen weten dat hij zijn wens verkregen heeft.

Wat een gewichtig ogenblik voor u, kinderen, te staan aan de geopende groeve van uw onvergetelijke vader. Wat heeft hij menig gebed voor u opgezonden! Wat greep het hem soms aan als hij, ziende het groot getal van zijn nakomelingen, u sprak van de eeuwige belangen. Ja, dat kon hem aangrijpen, als hij bedacht dat gij allen zielen omdraagt die voor de eeuwigheid geschapen zijn. De mond van uw vader is nu gesloten, maar gij kunt u van zijn getrouwe waarschuwingen niet vrijmaken. Als hij op dit ogenblik nog iets kon zeggen tot u, dan zou zijn stem uit het geopende graf klinken: 'Zoek den Heere en leef! Want daarin is heil en vrede!'

Als consulent van de gemeente Leiden voerde **ds. H. Ligtenberg** van Lisse het woord. Wij hoorden hoe God Zijn genade aan ds. Van Reenen heeft willen verheerlijken. Doch wij zullen de overledene niet prijzen, maar alleen de genade Gods moet geprezen worden.

Ds. Van Reenen was in zichzelf een arm en zondig schepsel. Maar in de stilte der eeuwigheid lag de grondslag van zijn zaligheid. In de stilte der eeuwigheid is de Borg tussengetreden om ook voor ds. Van Reenen, gelijk voor de ganse Kerk, in de tijd de dood in te gaan tot voldoening van het recht Gods, waar de Vader nooit afstand van kon doen. In Christus alleen is de zaligheid. In Hem kan Gods volk overwinnen en alles beërven.

Nadat ds. Ligtenberg zijn toespraak beëindigd had, werd op zijn verzoek het derde vers van Psalm 89 gezongen.

*De hemel looft, o Heer', Uw wond'ren dag en nacht,
Uw waarheid wordt op aard' de glorie toegebracht;
Daar Uw geheiligd volk van Uwe trouw mag zingen;
Want wie is U gelijk bij al de hemelingen?
En, welke vorsten ooit het aardrijk moog' bevatten,
Wie hunner is, o Heer', met U gelijk te schatten?*

Tenslotte bedankte de oudste zoon van ds. Van Reenen, Gerard, namens de familie voor de vele blijken van meeleven."

De geliefde schrijfdominee

Uitgegeven prekenbundels:

1. Eerste bundel keurstoffen.
2. Tweede bundel keurstoffen.
3. Eerste bundel feeststoffen.
4. Tweede bundel feeststoffen.
5. Sions betalende Borg.
6. De Koning in Zijn Schoonheid.
7. Een blijde tijding voor een schuldig en dwaas volk
8. Een Catechismusverklaring.

Ds. Van Reenen heeft niet minder dan 124 preken nagelaten

Niet alleen in de kring van de Gereformeerde Gemeenten bestaat er nog steeds grote belangstelling voor zijn prekenbundels, ook daarbuiten worden zijn preken veelvuldig gelezen.

Ds. Van Reenen beijverde zich om zo eenvoudig mogelijk te zijn. Tegen zijn dochter Bets zei hij meermalen: 'Verstandige mensen begrijpen het toch wel, maar ook eenvoudige mensen moeten het kunnen begrijpen.'

In zijn geschriften is het te merken dat hij vroeger glasschilder geweest was. Tijdens zijn preken bediende hij zich vaak van beeldspraak. In Gouda zei men weleens: 'De schilder spreekt weer eens.'"

In 1949 en in 1956 verschenen de EERSTE BUNDEL KEURSTOFFEN en de TWEEDE BUNDEL KEURSTOFFEN. Deze dertig preken waren voorheen uitgegeven als tien drietallen, het merendeel door de jongste zoon van ds. Van Reenen, Anthon. Het tiende drietal bevat preken die ds. Van Reenen zelf uitgegeven had tijdens zijn ambtsperiode in Zeist. Het eerste drietal, in 1923 uitgegeven, deed ds. Van Reenen vergezeld gaan van het volgende voorwoord:

'Deze predicatiën heb ik geschreven toen zwakheid mij verhinderde om mijn ambtswerk te verrichten. Ik heb ze meest ál zuchtende geschreven, gedrongen door de begeerte om ook in mijn zwakheid iets te doen, tot het heil van Sion en ter verheerlijking van Sions God en Vorst. Dat de Heere dit geschrift daartoe zegene, is de bede van uw heilbiddende vriend en broeder,

G. van Reenen, emeritus predikant'

In De Saambinder van 23 oktober 1934 merkte ds. G.H. Kersten over het tweede drietal het volgende op:

. . De rustende dominee is dus nog volijverig doende, om (waar geregeld optreden voor de gemeente hem niet mogelijk is) de gemeenten te dienen met z'n pennenvrucht. En die preken willen er in.

Ds. Van Reenen heeft iets oorspronkelijks, dat ook zijn uitgegeven preken kenmerkt. Zijn wijze van tekstbehandelen, z'n eenvoudig, verstaanbaar uitleggen, trekt velen, maar meer nog de inhoud, die is naar het hart van Jeruzalem. Ik beken eerlijk, niet steeds ga ik met z'n verklaringen mee, maar toch wil ik deze arbeid van de veelbeproefde dienstknecht des Heeren van harte aanbevelen; in de gemeenten worden de preken veel gelezen.'

Prof. J. J. van der Schuit schreef in De Wekker van 30 september 1949: 'Ge moet niet de toets der homiletica hier aanleggen, want dan halen deze preken het niet. Maar om haar praktische inhoud en om het zo voelbaar bedoelen het heil van medezondaren te bevorderen, zijn deze preken te waarderen.'

Door ds. L. Rijksen werd in De Saambinder van 7 februari 1957 als volgt gerecenseerd:

'Hoevelen zijn er in en buiten onze gemeenten, die met grote toegenegenheid grijpen naar de predicaties van deze knecht des Heeren, die nog steeds spreekt nadat hij gestorven is. Hoe wist ds. Van Reenen op smakelijke en toch zeer stichtelijke en leerzame wijze de aandacht van zijn gehoor te spannen bij de ontvouwing van de waarheid Gods. Dit nu vindt ge in zijn predicaties, die u thans geboden worden, ook weer terug.'

Een recensie van de hand van ds. F. Mallan in De Wachter Sions luidde als volgt:

'Als men soms de opmerkingen aanhoort over wat men blijkbaar mist in de preken van ds. Van Reenen, dan zou men wel moeten denken dat er nu toch wel heel wat diep ingeleide christenen zijn te vinden. Dan is er over gebrek aan geestelijk leven nog wel niet te klagen. Maar ds. Van Reenen heeft niets anders dan bevinding in zijn preken en geschriften gebracht. Bevinding die geheel in overeenstemming was met het zieleven van Gods volk dat in zijn dagen nog zo rijkelijk in onze gemeenten te vinden mocht zijn. Maar hij heeft die bevinding ook zo eenvoudig gebracht! Zou dat echter ooit te eenvoudig kunnen geschieden?'

In 1927 verschenen de EERSTE BUNDEL FEESTSTOFFEN en de TWEEDE BUNDEL FEESTSTOFFEN. De eerste bundel bevat acht preken over Pasen, Hemelvaart en Pinksteren; de tweede bundel acht preken over Kerst en Oud en Nieuw. In De Hervormde Vaan van mei 1949 stond de volgende recensie van ds. A. Vroegindeweyj:

'Ook in onze kringen is ds. Van Reenen geen onbekende. En daarom zal deze bundel wel goede aftrek vinden. Ds. Van Reenen zet de Heere Jezus in het midden van zijn prediking. Hij verkondigt Hem als de (enige) weg der zaligheid.'

In 1929 verscheen DE HEIDELBERGSCHE CATECHISMUS TOEGELICHT VOOR EENVOUDIGEN IN 52 PREDICATIËN.

Ds. Van Reenen schreef het volgende voorwoord:

Geliefde lezer.

Toen iemand, gevolgd door meerderen, mij vroeg een verklaring van onze Heidelbergse Catechismus te schrijven in de zin zoals ik die zo dikwijls van de kansel gepreekt had, kwam mij dat voor als een vermetel werk voor iemand als ik ben, en dat wel met het oog op mijn leeftijd en zwakte, en met het oog op de vele verklaringen van de Catechismus die er reeds zijn; en daaronder van de geleerdste en godzaligste mannen die in Christus' kerk geleefd en geleerd en voor haar geschreven hebben.

Toch liet mij dat verzoek niet los; ik voelde de lust in mij ontwaken het werk, onder biddend opzien tot de Heere, te beginnen, aan Hem het overlatende of ik het werk zou mogen voltooien en waartoe Hij het zal believe te gebruiken.

Om te trachten het werk van onze oudvaders te verbeteren, komt in mijn gedachten niet op. Alleen wil ik trachten een catechismustoelichting te schrijven, geschikt voor Gods eenvoudig volk en geschikt om in de godsdiensttoefening te worden voorgelezen.

Men zegt dat daar grote behoefte aan is.

Ik hoop, en ik geloof ook, dat hetgeen ik hier neerschreef, is overeenkomstig Gods Woord en de bevinding van Gods volk.

In de verklaring heb ik mij zeer moeten bekorten. Het was toch mijn gewoonte de Catechismus vraag voor vraag te behandelen. En nu moest ik in een klein bestek de stof behandelen, waar ik twee, drie, ja, wel viermaal over preekte. Het was dus onmogelijk om de zaken breedvoeriger te behandelen. Die dan ook over de ene of de andere zaak uitvoeriger verklaring wenst, raad ik aan thuis de verklaring van de opstellers der Catechismus of anderer uitgebreider verklaring te raadplegen.

Die meent dat al hetgeen ik hier neerschreef oorspronkelijk van mij is, die is mis. Zoals het moederschap de spijs en drank die het nuttigt in melk omzet voor de lammeren, zo ook hier. Ik heb, nadat de Heere mij bekeerd heeft, onderzocht en veel van de Heere genoten en ervaren. De weg naar de troostbron heb ik zelf bewandeld, door Gods genade. De vrucht van dat alles vindt ge nu in deze eenvoudige toelichting. Mocht u er iets in vinden dat u niet aanstaat, schrap dat door. Ik raad u het met potlood te doen, omdat ik zelf vroeger heel wat geschrap heb, waar ik nu van geniet. Bedenk wat de Apostel zegt: 'Toen ik een kind was...' enz. (1 Cor. 13:11) Het kon u ook zo gaan; dan zou u blijde zijn dat u het doorgeschrapte weer zo makkelijk herstellen kunt. Mocht u er iets goeds in vinden, mocht ge er een zegen uit of door ontvangen, eindig daarmee in de Vader der lichten, van Wie alle goede gaven afdalen.

Mijn bedoelen met dit schrijven is dat de Heere worde gekend, genoten en verheerlijkt, en om nog van enig nut te zijn voor Gods Sion. Dat is het volk van mijn hart, voor wie ik gaarne mijn gezondheid en krachten heb opgeofferd. En voorts, die tijd mijner ontbinding is nabij.

*Dan ga ik op tot Gods altaren,
Tot God, mijn God, de bron van vreugd;
Dan zal ik juichend stem en snaren
Ten roem van Zijne goedheid paren,
Die, na kortstondig ongeneugt,
Mij eindeloos verheugt.*

En tot die vreugde, die ik daar smaken zal, zullen de liefhebbers van dit werk niets aan toe behoeven te voegen en de verachters van dit werk zullen er mij niet van beroven.

Met heilbeden,

Leiden, 1929

G. van Reenen,

v.d. m.

In De Saambinder van 28 augustus 1930 beantwoordde ds. G.H. Kersten een vraag van een lezer *of Simson onder de zelfmoordenaars te rekenen is en of een zelfmoordenaar verloren is.*

Ds. Kersten meende dat in Gods Woord geen grond te vinden is om een zelfmoordenaar zalig te spreken. Ds. Van Reenen had bij de behandeling van de zondagsafdeling over het zesde gebod geschreven: 'En mocht het ongeloof en satan Gods kind zover krijgen dat het de hand aan eigen leven slaat, dan zal het zekerlijk, voor het uitblazen der

laatste adem, door Gods Geest tot bekering gebracht worden, en ondervinden dat het bloed van Jezus Christus Gods Zoon, ook van deze zonde reinigt.'

Ds. Kersten was het hiermee niet eens en schreef: 'Het spijt mij te moeten zeggen dat ik ieder raad liever op deze catechismusverklaring zich niet te beroepen.'

Ds. Van Reenen schreef in een brief aan uitgever W.M. den Hertog: 'Wie zal nu toch de eenvoudige toelichting, geschreven door een eenvoudig man, voor eenvoudige mensen, als rechter stellen in die geloofsgeschillen, waarover de grootste theologen het niet eens kunnen worden?!'

Verder schreef ds. Van Reenen: 'Ik denk dat bladzijde 73 van het tweede deel der Catechismus hem dwars in de maag zit.'

De door ds. Van Reenen bedoelde passage luidt: 'Als Jozef van Arimathéa in de vreze des Heeren raadsheer mag blijven, en Nicodémus een godvrezend leraar mag blijven, dan zijn zij samen bekwaam om in vereniging met elkander voor het lichaam van de Heere Jezus te zorgen. Maar als Jozef van Arimathéa voor leraar wil gaan spelen en Nicodemus raadsheer wil zijn, dan loopt het mis, tot oneer van God en tot schade van de kerk en de staat. Let daar op!'

Ds. Kersten was naast predikant ook 'raadsheer', lid van de Tweede Kamer. En daarmee was ds. Van Reenen het niet eens. Verwijdering tussen de predikanten heeft echter nooit plaatsgevonden. Hoewel ze beiden zeer verschillende karakters hadden, en niet over alle dingen eender dachten, waren ze toch aan elkaar verbonden.

Toen ds. Van Reenen overleed, schreef ds. Kersten in hartelijke bewoordingen een 'In memoriam' in De Saambinder. Overigens was het ook tussen de andere ambtsbroeders niet altijd koekoek-één-zang. Bekend is dat de opvattingen van ds. Fraanje over de Theologische School aanvankelijk zeer verschilden met die van ds. Kersten.

In De Saambinder van 4 juni 1953 beantwoordde ds. L. Rijksen een vraag over de catechismuspreken van ds. Van Reenen.

'Tot welk een stichting zijn de preken, ook die over de Catechismus, geschreven door ds. Van Reenen zeer velen al niet geweest! Welk een zegen heeft de Heere er menigmaal reeds over gegeven. Ik weet wel dat er onderscheid is met anderen, maar die is er ook in de behandeling der stof door Comrie of door Smytegelt of Van der Kemp, Justus Vermeer, enz. enz. Ieder behandelde de zondagsafdelingen op een wijze, zoals hij het meest nuttig en profijtelijk voor de gemeente achtte. De grondslag waarop zij echter bouwden, was bij die allen dezelfde. Dit nu geldt ook van de preken van ds. Van Reenen, die op geen andere grondslag dan onze vadersen bouwt, al is het dat hij ook op zijn wijze de gemeenten en zijn lezers tot lering en heil tracht te zijn.'

In 1955 werd de Catechismusverklaring in het Engels vertaald. Ds. J. van Zweden schreef een voorwoord.

In 1930 verscheen SIONS BETALENDE BORG, een achttal lijdenspredicaties.

Drie jaar later, in 1933, verscheen een bundel met twaalf preken, DE KONING IN ZIJN SCHOONHEID.

In De Vriend van Oud en Jong van 2 mei 1957 stond de volgende recensie:

'In zijn prekenbundels is de schrijver in zijn kracht. Zo ook in deze verzameling van twaalf preken, die alle de dierbaarheid en heerlijkheid van Koning Jezus tot onderwerp hebben.

Met genoegen en stichting hebben wij deze preken gelezen, en kunnen ze met volle vrijmoedigheid aanbevelen. Wie degelijke kost verlangt, leze deze bundel, die bij alle

eerbied en wijding, toch tegelijk het voordeel heeft van in de taal van vandaag te zijn geschreven, zodat jong en oud er door gegrepen wordt.'

De laatste prekenbundel die ds. Van Reenen het licht deed zien is EEN BLIJDE TIJDING VOOR EEN SCHULDIG EN DWAAS VOLK.

Zes preken werden opgenomen in deze bundel, die in 1934 verscheen.

Eén van de bezwaren die tegen de preken van ds. Van Reenen ingebracht werden, was dat hij te veel vergeestelijkte. Een ambtsbroeder meende hem eens erop te moeten wijzen dat hij zich schuldig maakte aan 'inlegkunde'.

'Ik heb niets in die tekst gelegd, ik heb er alleen maar wat uitgehaald', was het antwoord van ds. Van Reenen.

Over 'vergeestelijken' schreef ds. Van Reenen in een preek over 2 Samuël 9:6 het volgende.

'Zeker kunnen wij het verstaan, dat er zijn die bang zijn om geestelijke leringen te trekken uit de historiën die de Bijbel vermeldt. Ach, er wordt dikwijls zoveel uit de Bijbel gehaald wat er niet inzit. Men kan 'overgeestelijk' zijn, zoals men ook 'overgereformeerd' kan zijn. Maar, omdat dit geschiedt, nu botweg 't verklaren dat de historiën des Bijbels geen geestelijke achtergrond kunnen hebben, dat is ons te machtig. Zou, om eens iets te noemen, de Heilige Geest, Die altijd zo sober is in Zijn woorden, Die de grootste heilswaarheden, zoals de opstanding en de hemelvaart van Christus met een paar woorden vermeldt, zou diezelfde Heilige Geest aan Mozes een hoofdstuk van zeventenzestig verzen inspireren, enkel en alleen opdat wij zouden weten, hoe Izak aan zijn vrouw is gekomen? De gedachte dat Genesis 24 daarom in de Bijbel staat, is mij te arm.

Het wil ons toeschijnen dat de apostel Paulus een andere mening was toegedaan omtrent de verklaring van het Oude Testament. Als men toch Galaten 4 leest, daar vergeestelijkt de apostel Sara en Hagar, Izaak en Ismaël, Jeruzalem en de berg in Arabië, Sinai geheten. Hij zegt in vers 24, dat dit dingen zijn die een andere beduiding hebben. En welk een geestelijke leringen trekt hij alleen uit de naam van 'Melchizédek, koning van Salem'. En Paulus had de Heilige Geest! Ja, wat meer is, zegt Christus niet van de boeken des Ouden Testaments, dat die van Hem getuigen? Welnu, onder de dingen die van Hem en van Zijn volk getuigen, rekenen we ook de historie, die we in ons tekstkapittel vermeld vinden, aangaande Mefibóseth en David.'

De eerste samenspraak die in boekvorm verscheen draagt de titel BART EN KEES OVER DE OUDE, WELBEPROEFDE EN ALTIJD VERSE WEG, WELKE VAN HET DIENSTHUIS DER ZONDEN NAAR HET KANAAN DER RUSTE LEIDT. De verkorte titel luidt DE WOESTIJNREIS DER KINDEREN ISRAËLS.

Het zijn 42 samenspraken over Numeri 33. In de jaren 1920/1924 werden ze in De Saambinder gepubliceerd. In 1928 verscheen het boek. Ds. Van Reenen voorzag het van een voorwoord:

'Toen De Saambinder zou verschijnen, verzocht ds. W. den Hengst mij om er een samenspraak in te schrijven. Aarzelend nam ik op mij het, onder biddend opzien tot de Heere, te beproeven. Al spoedig voelde ik de lust in mij ontwaken om een samenspraak te schrijven over de roemruchte tocht der kinderen Israëls van Egypte naar Kanaän en dat wel naar de leidraad van Numeri 33, waar we Israëls legeringen naar de mond des Heeren opgetekend vinden. Het was ons niet te doen om het aardrijkskundige of de historie van die tocht te verklaren, dat is reeds dikwijls

geschied door mensen die daar bekwaamheid toe hadden. Neen, wij dachten meer om hetgeen Paulus zegt in 1 Korinthe 10:11, dat hun al die dingen overkomen zijn tot voorbeelden en beschreven zijn tot onze waarschuwing. En gewis, heel die pelgrimstocht is een leerbeeld van de weg die ieder onzer op een geestelijke wijze te wandelen heeft. Enz.

Voorbeeld over Bart en Kees

Kees: Ik zou haast zeggen dat je vroeger kunstschilder bent geweest.

Bart: Waarom?

Kees: Zo'n mooi tafereeltje als jij daar schildert.

Met deze zinnen van ds. Van Reenen zelf zijn de Samenspraken van Bart en Kees getypeerd. Ds. Van Reenen verloochende vooral in zijn samenspraken zijn vroegere beroep niet. Op boeiende wijze trok hij de aandacht van de lezers van De Saambinder. Vanaf het eerste nummer (november 1919) tot vlak voor zijn overlijden werden de samenspraken gepubliceerd. In de loop van de jaren werden ze in boekvorm uitgegeven. Een aantal samenspraken die gering van omvang zijn, vinden in dit boek een plaats.

In 1932 verscheen Bart ene Kees over het Hooglied.

In 1936 verscheen Bart en Kees over het boek Ruth.

In 1947 verscheen Bart en Kees over de Tempel.

In 1949 verscheen Bart en Kees over de Gelijknissen en de zaligsprekingen.

Tenslotte werden 24 samensprekingen gepubliceerd in de Saambinder over de Goede Herder.

1. De tempel van des Heeren lichaam gebroken en weder opgericht

Predicatie over Johannes 2:19b

Zingen: Psalm 89:1

Lezen: 1 Petrus 2

Zingen: Psalm 79:4

Zingen: Psalm 118:11 en 14

Zingen: Psalm 122:3

Geliefde toehoorders,

Hoe treffend is de bede in het door ons opgezongen vers:

*Verzoen de zware schuld,
Die ons met schrik vervult;
Bewijs ons eens genade.*

Wie kunnen deze bede in ernst slaken? Niet de arme, blinde wereldlingen. Dezen zingen wel mee, maar het kan geen ernst zijn, omdat zij hun schuld niet kennen. En wat zij er nog van kennen, daarom lachen deze dwazen; dat menen zij wel te kunnen boeten door goede werken.

"Verzoen de zware schuld." Dit is de bede van een door God gearresteerd en ontdekt volk. Dat volk leert zijn schuld kennen. Het leert kennen, en belijden, dat deze schuld zwaar is en met schrik vervult. Geen wonder, want het is een schuld bij de rechtvaardige en heilige God. Deze ontdekten smeken om genade. O, zij weten dat niets dan genade hen redden kan! En toch ook weer, dat de Heere geen genade kan verlenen zonder voldoening aan Zijn heilig recht.

Daarom is het dat zij hun smeekbeden leren richten tot de tweede Persoon, tot Christus, biddende: Ach, Heere, verzoen Gij mijn zware schuld; o, het believe U, als de gezalfde Priester en het heilig Offerlam, genadig onze schuld te boeten!

En hier mogen wij ook wel denken aan het woord van de lieflijke in psalmen: "Deze ellendige riep en de HEERE hoorde."

Hij, die zoete Heere Jezus, nam het op Zich om uw schuld, o volk des Heeren, te boeten. En dat in een weg van het bitterste lijden en de smartelijkste dood. Want zonder bloedstorting geschiedt er geen vergeving (Hebr. 9:22).

Deze bloedige lijdenshistorie nu gaan wij, onder biddend opzien tot de Heere, in de eerstvolgende zeven weken overdenken.

Kent gij uw zware schuld, mijn toehoorder? Vervult zij u waarlijk met schrik? Is genade nog uw enig uitzicht? O, dan zult U er zeker hartelijk mee ingenomen zijn dat het gebruikelijk is in de kerk, elk jaar in de zeven weken voor het paasfeest, dit lijden bijzonder te bepeinzen. Zeker behoort elke Predicatie een lijdensstof te bevatten. Een waarin dat lijden niet genoemd wordt, is ondeugdelijk. Toch is het zo noodzakelijk en leerzaam, een wandeling achter de lijdende Jezus te maken, en het kan zeer vertroostend zijn. Immers, in deze weg wordt u geleerd, hoe geheel de Kerk van haar schuld is ontslagen en hoe de Heere die schuldvergeving aan uw ziel wil toepassen.

Voor ditmaal willen wij een overzicht van Jezus' verzoenend lijden geven en het doel

van dit lijden in het licht stellen. Dit wensen wij te doen naar aanleiding van onze tekst, die u vindt in Johannes 2:19b:

Breekt dezen tempel, en in drie dagen zal Ik denzelven oprichten.

Geliefde toehoorders, hoe vorstelijk en majestueus klinken de woorden van onze tekst uit de mond van de Koning der koningen! Deze woorden bevatten het antwoord op de vraag van de Joden, die geheel ontsteld en verslagen stonden over de daad van de tempelreiniging door Christus. In het verband waarin onze tekst staat, zien wij de Heere Jezus, volgens de belofte uit Maleáchi 3:1, tot Zijn tempel komen.

Helaas, hoe droevig is het daar gesteld! Jezus' ogen moeten aanschouwen dat het huis Zijns Vaders, hetwelk een huis des gebeds zijn zou, verlaagd is tot een huis van koophandel. Immers, de voorhof der heidenen is vervuld met handelaars in vee. Mensen die ten behoeve van de offeraars, ossen, schapen en duiven verkochten. Ook bevonden zich daar wisselaars, die vreemde munten tegen tempel-didrachmen inruilden. Welk een zielsbedroevende indruk moet de aanblik van deze toestand op de heilige Jezus, de Zoon des huizes, gemaakt hebben! Toehoorders, is het wonder dat hier in vervulling treedt hetgeen reeds door David was voorgezegd in Psalm 69:10, dat de ijver van Gods huis Hem verteerde?

Zie Hem dan ook die ijver betonen, als Hij een gesel van touwtjes maakt, de veeverkopers en hun waar de tempel uitdrijft, de tafels der wisselaren omkeert, hun geld op de grond stort en de tempeldienst voor de laatste maal in ere herstelt.

Maar is het ook wonder, dat de Joden en de tempelheren verbijsterd en ontzet die reiniging aanschouwen? Echter, niemand durft Hem storen in dit heilige werk. Maar als Hij met Zijn werk gereed is, vraagt men Hem om een teken, waaruit blijken zal dat Hij de macht en het recht heeft alzo te handelen.

Ons tekstwoord bevat een antwoord op deze vraag. Dit antwoord is een voorspelling van hetgeen zij aan Hem, Die de ware Tempel Gods is, doen zouden. Ja, het is meer dan een profetie, het is tevens een koninklijk bevel. Wijzende op Zijn lichaam, zegt Hij: "Breekt dezen tempel, en in drie dagen zal Ik denzelven oprichten" - door natuurlijk van de doden op te staan. Wanneer zij Hem aldus, volgens de bepaalde raad en voorkennis Gods zouden afgebroken hebben, en Hij Zich door de opstanding uit de doden weer zou hebben opgericht, dan zouden zij daarin een teken ontvangen van Zijn recht en macht, om Zijn tempel te reinigen, te regeren en te bouwen.

Inmiddels zijn deze woorden des Heeren niet alleen van toepassing op de tempel van het lichaam van Zijn menselijke natuur, maar ook op de tempel van Zijn mysterieus lichaam, dat is: Zijn Kerk, Zijn volk dat Hij Zich verkreeg tot een woonstede Gods in de Geest door de prijs van Zijn bloed en leven.

Welnu, in dit tweërlei opzicht wensen wij onze tekstwoorden te beschouwen en u te bepalen bij: *De tempel van des Heeren lichaam gebroken en weer opgericht.*

Wij staan stil bij:

1. het afbreken van die tempel;
2. de wederoprichting van die tempel.

En wees Gij dan, o dierbare Heilige Geest, ons in spreken en horen goed en nabij, om Jezus' wil. Dat zij zo.

Breekt dezen tempel."

Ziedaar, geliefde toehoorders, een woord, of een bevel, waarin ons in korte trek wordt

voorgesteld het ganse bloedige en smartelijke lijden van de Christus Gods, evenals de vijandschap waaraan Zijn gemeente in deze wereld voortdurend is blootgesteld. Toch zal dit afbreken niet leiden tot vernietiging, maar juist tot voltooiing en verheerlijking van die tempel. Dit toch blijkt uit hetgeen de Heere eraan toevoegt: "In drie dagen zal Ik dezelve oprichten."

1. Het afbreken van die tempel.

Door wie geschiedt dit afbreken?

Wij vinden hen reeds genoemd in Psalm 2:1. Dat is een profetie van hetgeen omtrent Jezus zou geschieden.

Wat drift beheerst het woedend heidendom,

En heeft het hart der volken ingenomen?

De koningen verheffen zich alom;

De vorsten zijn vermetel saámgekomen,

Om God, den HEER', zelfs naar de kroon te steken,

En tegen Zijn Gezalfde op te staan.

En sla dan vanuit deze profetie de blik op de historie, ons in de vier evangeliën beschreven, aangaande het afbreken van Jezus' lichaam. Daarin ziet ge dit woedend heidendom optreden als sterke stieren van Basan, om met de hoornen van hun macht Gods heilig Kind te stoten en te vergruizen. Daar ziet gij de vorsten Pilatus en Herodes vermetel samenkomen en beraadslagen. Zij reiken elkaar de hand van vriendschap, hoewel zij tevoren in vijandschap leefden, om de Messias van de aarde uit te roeien. Zij zijn het samen roerend eens over het afbreken van de tempel van Jezus' lichaam.

Maar niet alleen woedende heidenen, zoals de Romeinen en de vorsten Herodes en Pilatus waren, maar ook de bouwlieden van de tempel verwerpen de hoeksteen, overeenkomstig de profetie uit Psalm 118. Ook deze laatsten plegen heiligheidschennis aan het lichaam des Heeren. Onder die bouwlieden zijn te verstaan het Joodse Sanhedrin, de huichelachtige hogepriester met zijn schare priesters, die de wet niet kenden of achtten. En voorts de Farizeeën en schriftgeleerden, die de Schriften niet verstonden. Tempelbouwers die gave, bekwaamheid en de aard hadden om als tempelslopers te fungeren.

En toch, geliefde toehoorders, zijn het niet alleen de tijdgenoten van de Heere Jezus die deze tempel afbreken. Nog zetten anderen deze arbeid voort. Vorsten en volken zijn nog steeds in de weer om door hun woede het lichaam des Heeren af te breken. Nu niet meer het eigenlijke lichaam van Jezus; dat is nu verheerlijkt in de hemel. Maar nu gaat het tegen het geestelijke lichaam, dat is de gemeente.

Vraagt ge nog verder wie de afbrekers van deze tempel zijn?

Die afbrekers zijn: *ik en u*. Ik beschuldig mijzelf, maar ook u allen, dat wij verraders en moordenaars zijn van de Heere der heerlijkheden, dat wij slopers zijn van Gods tempel. Mogelijk zult gij vragen: waarmee braken wij dan de Heere af?

Dit zullen wij u straks duidelijk maken. Tot geruststelling voor Gods arme volk willen wij er terstond aan toevoegen, dat de biddende Hogepriester reeds heeft gebeden: "Vader, vergeef het hun; want zij weten niet wat zij doen."

Vraagt u ons wie het hoofd van al deze afbrekers is? Is het de satan?

Nee, het is God Zelf! Hij is het, Die de tempel van Jezus' lichaam afbreekt. Allen, de vorst der duisternis inbegrepen, zijn slechts instrumenten in Zijn hand, tot bereiking van Zijn hoog en heerlijk doel.

Mogelijk verschrikt u van zulk een taal, dat het heilig Wezen Zelf dit hoofd zou zijn. En toch is het zo.

Toehoorders, was het niet waar dat de afbreking van dit heiligdom het werk des Vaders was, en als het niet plaats had overeenkomstig Zijn eeuwig voornemen en bepaalde raad, niet de minste troost zou ons geworden uit het lijden en sterven van Gods Eniggeborene.

Dit moge u duidelijk worden, als wij u verder aanduiden: om welke reden dit afbreken plaats heeft. Drieërlei redenen willen wij u daarvoor opgeven.

De eerste, waarom die afbreking moet plaatsvinden, is de zonde.

Geliefde toehoorders, ga eens met uw gedachten terug naar het paradijs, die schone lusthof, die tempel van samenkomst in de Godgewijde natuur, waarin de mens en zijn Schepper samenkwamen, gelijk een vriend met zijn vriend. Daar aanschouwt ge in de gans volmaakte mens een tempel van de levende God.

Die levende tempel heeft de Heere geformeerd uit het stof der aarde en Hij blies er een redelijke geest in, waardoor dat stof begon te leven. Zie daar die eerste mens nu staan in zijn jeugdig, mannelijk schoon, als het pronkstuk van Gods schepping. Geschapen naar Zijn beeld, bestaande in een kennis, waarbij die van Salomo niet te vergelijken is; in een gerechtigheid, die in al zijn delen met Gods wet overeenkomt; in een heiligheid, waarbij het licht der zon niet zuiver is. Dit, alles had ten doel, dat die mens zijn Schepper recht zou kennen, Hem van harte liefhebben, om ten slotte met Hem in de eeuwige zaligheid te leven en God te loven en te prijzen.

O, volk des Heeren, zo stond nu eenmaal onze eerste vader, als een tempel, waar God in woonde. Daarin wilde dat lieve Wezen gediend, geliefd, gevreesd en aanbeden worden. Als zodanig moest Adam de tempel Gods van zijn ziel en lichaam rein bewaren.

Maar wat deed deze tempelwachter? O, snood bedrijf! Hij schendt die tempel en geeft hem over aan de satan tot een woonstede der duivelen en een hol voor alle roofgespuis!

Vreselijk! Bezie nu eens bij Gods ontdekkend licht die schone tempel! Wat is ervan geworden? Vraag het aan de door Gods Geest ontdekte zondaar eens, wie hij is geworden. O, deze gruwet en walgt van zichzelf, vanwege zijn zonden. Houd dit nu in gedachten! De gruwelijke zonde is de eerste reden der afbreking van de tempel van Jezus' lichaam.

De tweede reden waarom deze tempel wordt afgebroken, is Gods rechtvaardigheid. Immers, Paulus zegt in 1 Korinthe 3:17: "Zo iemand den tempel Gods schendt, dien zal God schenden." Met andere woorden: God zal die daad in rechtvaardige vergelding zwaar straffen.

In die daad, door het eerste mensenpaar bedreven en door elke zonde voortgezet, ligt meer dan zelfverderving. Het is krenken van het hoogste recht, een belediging van het hoogste gezag en een schennis van de majesteit Gods.

En nu, toehoorders, het is onmogelijk dat God deze ontzettende daad ongewroken kan laten. Zijn recht vordert voor de hoogste zonde, de hoogste straf. Dit sluit in, de totale ondergang van die moordenaarsspelonk, die eerder Zijn tempel was. Of, wilt ge het in andere woorden: Gods recht vordert de eeuwige verdoemenis van het lichaam en de ziel van de mens.

Houd dus ook dit in uw gedachten: de eerste oorzaak van het breken van de tempel van Jezus' lichaam is de zonde, de tweede is: Gods strafvorderende gerechtigheid.

De derde reden bestaat in Gods eeuwig welbehagen. Mogelijk rijst de vraag bij u op: moet nu die heilige tempel, het lichaam des Heeren, worden gesloopt, omdat wij een synagoge des satans zijn geworden?

Ja, de oorzaak hiervan ligt in het eeuwig, vrijmachtig welbehagen Gods. Krachtens dit Zijn welbehagen wil Hij niet dat het ganse menselijk geslacht verderve, maar het is Zijn wil dat er een nieuwe tempel, veel heerlijker dan die door Adam werd verwoest, zou verrijzen. Dit namelijk is het gebouw waarvan wij zingen in Psalm 89:

*Ik weet, hoe 't vast gebouw van Uwe gunstbewijzen,
Naar Uw gemaakt bestek, in eeuwigheid zal rijzen.*

Krachtens dit welbehagen verordeneerde de Vader Zijn Zoon tot de Bouwheer van dit heerlijk huis; maar tevens stelde Hij Hem ook tot het Fundament daarvan. De Zone Gods is dus die Bouwheer, van Wie wij zingen in Psalm 122.

Zou echter deze tempel gebouwd worden, dan kon of mocht dit niet geschieden ten koste van Gods heilig recht. Hij moest zuiver gegrond worden op dit recht. In dit bestek en bouwwerk moeten goedertierenheid en waarheid elkaar ontmoeten, de gerechtigheid en de vrede elkander kussen (Ps. 85:11). Daarom moet dat recht, hetwelk de totale vernietiging van die satanskapel eist, eerst zijn loop hebben in Hem, Die voor de mens borg stond bij God.

Zie daar nu de oorzaak, waarom ge die dierbare Heiland in onze tekst hoort spreken, ja, bevelen: "Breekt dezen tempel." En:

*Geen ding geschiedt er ooit gewisser,
Dan 't hoog bevel van 's HEEREN mond.*

De vervulling hiervan blijkt ons duidelijk, als wij zien met welk een ijver die afbreking plaatsvindt. Nauwelijks is dit bevel van Jezus' gezegende lippen gehoord, of men ziet de afbrekers van alle zijden samenkomen. Daar beginnen de Joodse overpriesters, schriftgeleerden en Farizeeën hun gewelddadige arbeid.

Eerst tracht men Jezus ten onder te brengen door lasteren, schimpen, spotten en honen. De een noemt Hem een vraat en wijnzuiper (Luk. 7:34). Een ander noemt Hem een vriend van hoeren en tollenaars (Matth. 11:19). En ... dit is Hij gelukkig niet in die zin, zoals deze lasteraars het bedoelen, alsof de heilige Jezus gemeenschap zou oefenen met die werken der duisternis.

Ja, geliefden, dat goddeloze rot dergenen die Hem drukken zijn zo vermetel, dat zij de Zone Gods Beëlzebul", overste der duivelen noemen. O, hoe diep is de mens toch gezonken dat hij Gods heilig Kind, Dat niet anders dan goeddoet, zo scheldt en lastert. Kinderen van God, gij moet hier opmerken hoe de slagen, die ons behoorden te treffen, op onze Borg zijn neergekomen. Is het nu duidelijk dat Hij in onze plaats is gesloopt geworden? Maar door deze slagen van lastering valt dit gebouw nog niet.

Als men op deze wijze drie jaren heeft gearbeid, en het nu Zijn tijd is, vangt men aan met ruw geweld. Eerst worden touwen aan Hem gelegd. Daarna vergruist men Hem door valse beschuldigingen. Immers, de afbreking van deze tempel moet geschieden op grond van een rechterlijk vonnis. Maar nauwelijks is dat vonnis van Zijn ondergang vernomen, of men schreeuwt: 'kruis Hem! Kruis Hem!" De afbrekers gaan met geweld voort! Men grijpt naar de gesel, men legt Hem een kruispaal op, men hanteert moker en nagelen en o, toehoorders, daar dreunen de slagen, zodat Jezus er onder siddert en Zijn ziel en lichaam gesloopt worden.

En toch zijn die woeste horden, die heidense en Joodse moordbeulen de vreselijkste afbrekers niet. Al hetgeen zij deden, was maar uitwendig. Maar door het oog des geloofs zien wij nog andere slopers, die Hem inwendig afbreken. Ontvangen wij er een oog voor om het te zien, dan bemerken wij, bij Geesteslicht, hoe de hel, de satan, de vloek der wet, de toorn Gods mede op Hem neerkomen. God komt met Zijn wraakwaard dat ontwaakt is tegen Zijn Herder en de Man, Die Zijn Metgezel is

(Zach. 13:7). De wet stort al de vloeken op de zonden over Hem uit. De satan giet al de helse angsten en verschrikkingen in Zijn ziel uit, zodat deze ineenkrimpt en Jezus het uitroept: "Mijn ziel is geheel bedroefd tot den dood toe."

Zo is men een dag en nacht bezig, en nog stort deze tempel niet ineen. Maar ten laatste verheft zich de dood. Deze verheft zijn scherpe sikkel en snijdt de levensdraad af en met de woorden: "Vader, in Uw handen beveel Ik Mijn geest", stort dit gebouw ineen. Jezus' bevel: "Breekt dezen tempel" is volbracht.

Jeruzalems dochters, en ook het hedendaagse christendom, staan in vleeselijk medelijden bij dit tafereel te wenen, niet beseffende dat zijzelf door hun zonden de oorzaak zijn van de val van dit heiligdom. En ook Gods kinderen zouden hier wel bloedtranen willen storten bij de overlegging: dit is nu mijn werk, ik heb met mijn zonden de heilige Jezus de dood aangedaan.

Toch, geliefde toehoorders, is voor Gods kinderen hier een reden tot gejuich. Want in de val van deze tempel, in de dood van Christus, is juist het fundament gelegd tot de opbouw van een nog veel heerlijker tempel, hetwelk strekt tot heerlijkheid van God, tot roem van Christus. Want op grond van deze afbreking zegt de apostel Petrus: "Zo wordt gij ook zelve als levende stenen gebouwd tot een geestelijk huis, tot een heilig priesterdom, om geestelijke offeranden op te offeren, die Gode aangenaam zijn door Jezus Christus." Daarom is ook dit woord in de Schrift vervat: "Zie, Ik leg in Sion een uitersten Hoeksteen, Die uitverkoren en dierbaar is." Daarom staat er geschreven: "Die in Hem gelooft, zal niet beschaamd worden. U dan, die gelooft, is Hij dierbaar."

Zo zijn wij nu genaderd tot ons tweede punt:

2. De wederoprichting van die tempel.

Zien wij dan eerst hoe die oprichting aanvangt. Hij begint in de hof van Jozef van Arimathéa. Zie, daar ligt die tempel, afgebroken, in de grafspelonk van Jozef. Keizerlijke zegels verzegelen het graf en keizerlijke wachters bewaken het graf. Maar waartoe dienen deze voorzorgsmaatregelen? Jezus is toch gestorven, de hel heeft toch overwonnen! Hij Die daar neerligt, zal niet weder opstaan! Waartoe dienen dan die zegels en wachters?

Toehoorders, de Joden, die Jezus hadden beschuldigd van heiligschennis, omdat Hij zou hebben gezegd dat Hij die zelfde tempel waarover hun vaders zesenzeventig jaren hadden gebouwd, in drie dagen zou oprichten, toonden in het nemen van deze maatregelen, dat zij Jezus toch wel begrepen hadden toen Hij tot hen zei, wijzende op Zijn lichaam: "Breekt dezen tempel, en in drie dagen zal Ik denzelven oprichten."

Nu zeiden zij: Wij hebben deze Verleider horen zeggen: na drie dagen zal Ik opstaan. En, dit moeten nu die zegels en wachters beletten. Maar wat zullen dezen baten? Zijn mond sprak: "Breekt dezen tempel", en het is geschied. Zijn mond sprak ook: "In drie dagen zal Ik denzelven oprichten", en dit zal geschieden.

Nauwelijks is de morgen van de derde dag aangebroken, of de wederoprichting neemt een aanvang. Jezus staat op en verlaat als het Hoofd van de nieuwe tempel de grafspelonk. En daarmee is tevens de eerste steen van deze heerlijke tempel gelegd! Het is de hoeksteen, die het gehele gebouw zal dragen, waarvan ook de kerk zingt:

*De steen, die door de tempelbouwers
Veracht'lijk was een plaats ontzegd,
Is, tot verbazing der beschouwers,
Van God ten hoofd des hoeks gelegd.*

Maar zien wij nu ook hoe die wederoprichting wordt voortgezet. Immers, nadat

Christus door Zijn opstanding uit de dood het fundament had gelegd, is er door Hem gestadig voortgebouwd. Denk slechts aan de drieduizend Pinksterlingen en hoe daarna dagelijks stenen werden toegebracht en op dit fundament gelegd. Let op de voortzetting van deze oprichting in de bekering van een Saulus van Tarsen, een Lydia, een stokbewaarder en zoveel anderen. Zie het voortgaan in een Augustinus, een Luther, ja, door alle eeuwen heen.

Toehoorders, die oprichting wordt nog voortgezet. Ook heden geldt nog het woord van Petrus: "Zo wordt gij ook zelve als levende stenen gebouwd tot een geestelijk huis."

Op welke wijze de Bouwheer dit werk verricht, vinden wij keurig afgebeeld in de bouw van de tempel op Moria, door Salomo. Ook van die tempel werd steen na steen op het fundament gelegd. Maar eer zo'n steen aan het huis des Heeren werd toegevoegd, was er heel wat mee gebeurd. Zo gaat het ook met de geestelijke stenen, de uitverkorenen. Eer deze gepast zijn om als levende stenen aan Christus' tempel te worden toegevoegd, moeten zij ook bearbeid worden.

Toehoorders, vergun het ons u deze stenen van dit Goddelijk gebouw te tonen en wel: in hun eertijds, in hun bewerking en in hun plaatsing aan de tempel. Hierbij slaan wij beurtelings een blik op de stenen van Salomo en de levende stenen van Christus' tempel.

Zie dan eerst hun treurvol eertijds. Die sierlijke stenen aan Salomo's tempel prijkende, lagen eenmaal diep verscholen onder de oppervlakte der aarde, overdekt met modderig slijk. Geldt dit ook niet van de kinderen Gods, van de levende stenen? O, volk des Heeren, zie eens de put, waaruit Christus u heeft opgetrokken! Door de bondsbreuk in Adam zijn we toch in een afgrond van jammer en ellende verzonken. Jezus vindt de Zijnen in de duisternis van onwetendheid, in het slijk der zonde, in het verderf der wereld, ja, op de bodem van verlorenheid.

Voorts, welk een aanblik hadden die stenen van Salomo's tempel? Zij waren ruw en hadden geen gedaante noch heerlijkheid. Welk een treffend beeld is dit van de geestelijke stenen! Hoe ruw zijn zij door de ongerechtigheden, hoe stomp van gedachten, hoe onrein van hart; ach, zij zijn van nature koud en hard, gelijk een steen. Zie, geliefden, zo de stenen van Salomo waren vóór hun bewerking, zo droevig is het gesteld met de stenen van de geestelijke tempel, in hun eertijds. Zo is het nog gesteld met de wereld. En als er maar één zo'n onbewerkte steen aan dit huis werd toegevoegd, het gehele bouwwerk werd afgekeurd.

Letten wij nu eens op de bewerking die zij ondergaan.

Het eerste werk is de ontgraving. Een zware arbeid is van node. Maar welke moeilijkheden het ook meebrengt, de steen moet los en tevoorschijn komen. En zie hiermee nu aangewezen wat de Heere doet aan de levende stenen. Hij zendt Zijn knechten, gebruikt de wet, de overtuiging, als beukhamers en houwelen; soms tegenslagen in zaken, bezoeking in het lichaam en dergelijke middelen om zo'n steen los te maken uit zijn natuurlijke toestand. O, als God meekomt in zulke wegen, dan draait en beeft de zondaar onder Zijn bearbeiding. De uitverkoren steen wordt losgewerkt van de wereld en de zonden en het: "Wat wilt Gij dat ik doen zal", komt tenslotte over de lippen.

Wel, volk des Heeren, is het zo niet gegaan? Ach, hoe stond u het werk van uw bekering tegen. Men zegt wel eens: de mens is geen stok of blok. En dit is hij ook niet. Hij is veel erger dan dat. Een vijand is hij van God en Zijn werk.

Vervolgens wordt zulk een steen aan het licht gebracht, touwen en ketens om hem

heen geslagen en uit de diepte opgetrokken. En nu is het eerst recht te bemerken hoe misvormd en vuil hij is. Zie hier, wederom een ervaring van de levende stenen. Hoor maar wat David zegt in Psalm I 8: L 7: "Hij zond van de hoogte, Hij nam mij; Hij trok mij op uit grote wateren." De Heere slaat de koorden van goedertierenheid en waarheid in die zondaar. En dan komt het eerst openbaar in welk een treurige toestand de zonde hem gebracht heeft, hoe misvormd en onrein hij is.

Ging het u ook niet zo, volk van God? Nadat de grote Bouwheer Jezus u lot de keuze had bewerkt, bracht Hij u in het licht van de ontdekking. toen leerde u van uzelf walgen en zag u uzelf als een onbehouwen schepsel voor God.

Verder, die steen wordt gereinigd. Zoals hij er ligt, kunnen Salomo's knechten er niets mee aanvangen, eerst wordt hij gereinigd. Zo doet ook de Heere. Eerst wordt die zondaar van zijn drek gewassen. Dit reinigen geschiedt door de weg des gericht. 't Is een rechterlijke daad. Maar is dit geschied, dan is hij ook rein van al zijn overtredingen.

Mag u dit ook hij ondervinding leren kennen? Aan Gods zijde zijn alle tot de tempel verordeneerde stenen gereinigd. Maar zult ge hiervan de

18

troost genieten, dan is het nodig niet alleen in de vierschaar Gods, maar ook in de vierschaar van uw consciëntie gereinigd te zijn. En wie dit te beurt valt, waarlijk, die is geheel rein, op die is geen smetje van schuld of zonde meer overgebleven.

Nu wordt de steen behouwen. Geen pleistersaars, maar houwens moeten er aan te pas komen. Geen ondeugdelijke plaatsen aan die steen mogen weggepleisterd worden; de oneffenheden moeten ontdekt en verwijderd worden. Bij deze arbeid zou men vrezen, ziende dit houwen, dat er niets van de steen overblijft. Maar geen nood. De houwens zijn met wijsheid toegerust. Zij zullen de stenen bekappen, maar niet vernietigen.

Wie zijn nu de houwens van de geestelijke stenen? De Heere zegt in Hosea 6:5: "Ik heb hen behouwen door de profeten." Dat is, volgens de verklaarders: hen hard en scherp bestraft en gescholden; de profeten gebruikt als een scherpe bijl. En zo gebruikt Hij nu nog Zijn knechten, om Zijn geestelijke stenen pasklaar te maken voor Zijn tempel.

Van welke oneffenheden moet zo'n steen bekapt worden? De duisternis moet uit het verstand verwijderd, eigen zin en mening uit het hart. Maar bovenal, die eigengerechtigheid; daartoe is de scherpste van Gods heilige wet nodig. Al deze dingen moeten afgehouden worden.

En ach, welk een gewaarwording is zulk een bearbeiding! En dat voor een mens, die hoopte gestreeld te worden, terwijl de Heere er alles afhoudt hetwelk wij menen niet te kunnen missen tot zaligheid. En toch, geliefden, dit is nu de heiligmaking, dat er zoveel afgehouden wordt, dat er slechts een naakte, effen steen overschiet.

Ten slotte worden de stenen gegraveerd. Immers, Salomo maakte van de tempelstenen, sierstenen. Hij maakte ze zo voortreffelijk, dat later de discipelen niet zonder trots tot hun Meester zeiden: "Zie, hoedanige stenen en hoedanige gebouwen!" Zo doet ook de Heere. Hij graveert in Zijn stenen de edelste deugden. De deugden van zachtmoedigheid, wijsheid, milddadigheid en vele andere meer. Op deze wijze worden die stenen bearbeid, tot zij den begilde des Zoons Gods gelijkvormig zijn.

Eindelijk worden zij aan de tempel van Christus toegevoegd, aaneen verbonden door de liefde van Christus en door eenzelfde geloof, zodat zij één geheel vormen met de Zoon, en door Hem met de Vader en de Heilige Geest.

Meer kunnen wij hier nu, om des tijds wille niet van zeggen.

Doch zingen wij, eer wij met een woord van toepassing eindigen, Psalm 118:11 en 14:

*De steen, dien door de tempelbouwers
Veracht'lijk was een plaats ontzegt,
Is, tot verbazing der beschouwers,
Van God ten hoofd des hoeks gelegd.
Dit werk is door Gods alvermogen,
Door 's HEEREN hand alleen geschied;
Het is een wonder in onz' ogen;
Wij zien het, maar doorgronden 't niet.*

*Gij zijt mijn God, U zal ik loven,
Verhogen Uwe majesteit.
Mijn God, niets gaat Uw roem te boven;
U prijz' ik tot in eeuwigheid.
Laat ieder 's HEEREN goedheid loven;
Want goed is d' Oppermajesteit;
Zijn goedheid gaat het al te boven;
Zijn goedheid duurt in eeuwigheid.
"Breekt dezen tempel af."*

Geliefde toehoorders, gij hebt gehoord in welk een bloedige weg dit bevel aan Christus is uitgevoerd. Men heeft Hem afgebroken tot in de dood. Maar nog altijd gaat dit werk door.

Gij, mijn onbekeerde medereiziger naar de eeuwigheid, zet het nog dagelijks voort, namelijk, door elke zonde. Door geheel uw leven in ongehoorzaamheid en vijandschap zijt gij steeds doende, Christus te kruisigen en te doden. Maar dit niet alleen. Ook door het verachten en lasteren van Zijn volk en knechten breekt gij het lichaam van Christus af. Wat gij aan een van Zijn kleinen doet, rekent Hij dat gij Hem Zelf doet. Daarom klonk het eenmaal van Zijn lippen: *Saul, Saul, wat vervolgt gij Mij?*

Ga vrij voort met dit werk, maar weet dat God u om al die dingen zal doen komen in het gericht. En hoe ontzettend zal het wezen als ge daar zult staan, als een schender van de tempel des Heeren! Dan zal God u schenden en afbreken tot in het eeuwige verderf.

Daarom, ga niet zo voort. Hou er mee op nog langer de tempel des Heeren af te breken. Maar leer de Heere nog te voet vallen, opdat Hij ook u als een levende steen bouwe op dat fundament, op die uiterste hoeksteen, door God Zelf in Sion gelegd. Het is nog niet te laat om met uw spotten en lasteren te eindigen. Nu kunt gij Hem nog te voet vallen, morgen is het misschien voor eeuwig te laat! *Zo gij Zijn stem dan heden hoort, verhardt u niet, maar laat u leiden!*

Gaan de vijanden nog steeds voort de tempel des Heeren af te breken, de Heere gaat nog voort hem op te richten. Vraagt gij in welke weg Hij dit doet? Welnu, schenk dan nog uw aandacht, wij willen hiervan nog iets zeggen.

Tevoren zeiden wij reeds dat door de bondsbreuk van Adam ieder mens een synagoge des satans is. Zijt gij nu één van die bevoorrechten voor wie de Heere Jezus de tempel van Zijn lichaam deed breken en wederoprichten, dan wordt gij ook deze Heere gelijkvormig. Dan is niet alleen het beeld van die levende stenen op u van toepassing, maar gij moet zelf ook een tempel des Heeren worden. Elke wedergeborene is een

deeltje van die ene, grote tempel en is ook een tempel des Heeren in het klein, als ik het zo eens mag zeggen.

Behoort gij nu onder dezen, dan luidt het bevel van Jezus omtrent u ook: *breek deze tempel*. Die tempel van ons natuurlijk, werelds, ja, duivels bestaan, die tempel waarin de demon der zonde gediend wordt, hetzij dan op een zedelijke of zedeloze wijze, moet tot de grond toe worden afgebroken. De Catechismus noemt dit in vraag en antwoord 89 het *afsterven van de oude mens*.

De Heere voert dit werk uit, door Zijn heilige en gestrengte wet in uw ziel af te kondigen. Daardoor ontvangt gij besef van Gods heiligheid en onkreukbare rechtvaardigheid en van uw eigen vloek- en doemwaardigheid. Ach, mens, dan begint Mozes zo geducht te beuken met de hamer der wet tegen de wanden van uw bestaan, dat gij siddert en waggelt en voor God in het stof valt. En zegt de Heere dan terstond: "Ik zal denzelven oprichten"?

O nee, toehoorders! Nauwelijks is onze eerste tempel afgebroken, of wij zelf beginnen terstond met ons werkheilig bestaan een andere te bouwen. De goddeloze tempel is gevallen, een vrome willen wij er voor in de plaats oprichten. Hoe doen wij dit? Door zelfreformatie; door evangelische vruchten der godzaligheid trachten voort te brengen door de gehoorzaamheid aan de wet. Van ons zuchten, schreien, kerkgaan en wat dies meer zij, bouwen wij onszelf tot een heiligdom op.

En gij bekommerden, wilt u wel geloven dat gij juist door deze dingen de waarachtige tempel Christus afbreekt? Versta ons wel; als kenmerken van genade mogen genoemde zaken niet gemist worden, dan hebben zij grote waarde. Maar dat wij ons er mee zoeken op te bouwen tot een heiligdom, dát is de fout.

Daarom juist, als de ziel meent dat zij nu wel geschikt is voor de inwoning des Heeren, roept Hij haar juist toe: *Dit is de plaats Mijner ruste niet; breek af die werkheilige tempel*.

Vraagt gij nu door wie en hoe deze vrome tempel wordt gesloopt? Wel, de Heilige Geest daalt met Zijn ontdekkend licht dieper in de ziel af en toont ons de hoedanigheid van ons gewrocht en werken, van onze zogenaamde godzaligheid. En ach, dan ontwaart de ziel dat al zijn arbeid vijandschap tegen God en de leer van vrije genade is. En ach, waar de ziel nu ziet dat al haar eigengerechtigheid een wegwerpelijk kleed is, dat al haar hoedanigheden met zonden bevlekt zijn en God Zich dan gereed betoont om met vlammend vuur wrake te doen over al deze dingen, dan stort ook deze tweede tempel ineen en komt openbaar als een luchtkasteel, dat door de hitte des vuurs van Gods toorn verbrand en in as verteerd wordt.

Toehoorder, mag ik u eens vragen, kent gij iets van dit afbrekende werk? Het juichend christendom kent er niets van, dat spot ermee. Maar uw ervaring, kind des Heeren, staat in deze afbreking getekend, nietwaar? Daar staat nu die ziel, reddeloos en radeloos verloren. Wat zal zij aanvangen, nu alles wat zij heeft aangepakt, bij de hand wordt afgebroken. Nu de Heere, met het oog op haar beste werken, zegt: *Ik heb ze niet vol gevonden voor God; gewogen en te licht bevonden!*

Hoe wanhopig is zulk een toestand! Wanhopig? Volstrekt niet! Maar wat moet die ziel dan beginnen?

Hoor aandachtelijk naar Mij, zegt de Heere: Ik zal dezelve wederoprichten. "Ik", zegt die eeuwige, onbegrijpelijke, alvermogende en genadige Bouwmeester. Ik "zal". Het is zo vast en zeker als God Zelf. Eerder zullen de hemel en de aarde voorbijgaan dan dat Mijn voornemen zal vernietigd worden. Wederoprichten", ondanks alle op- en tegenstand, trots alle aanslagen van de vorst der duisternis. Wederoprichten zal Ik die tempel, die door de zonde is gemaakt tot een synagoge des satans.

Wederoprichten zal Ik u, uw hart vernieuwen, uw verstand verlichten, uw consciëntie bij voortgang reinigen van dode werken en u maken tot een woonstede Gods in de Geest. Ik zal Mijn altaar in uw binnenste oprichten, opdat gij Mij betale de varren uwer lippen.

Wat zegt ge daar nu van, gij kleinen in de genade?

Misschien is er in ons midden wel iemand die moedeloos bij de puinhopen van zijn eigen werk neerzit. Hoort gij het, wat Jezus hier zegt? Hij zal wederoprichten! Ach, kreeg u het eens u tot Hem te wenden en mocht ge u eens door het geloof op Hem verlaten. Hij is dat zo waardig en zal zeker volvoeren hetgeen Hij beloofd heeft. Hij zal niet rusten totdat Hij als de meerdere Zerubbabel de hoofdsteen voortbrengt, met toeroepingen: "Genade, genade zij denzelven" (Zach. 4:7).

Maar, volk des Heeren, laat ons nu bedenken, dat God deze tempel weder opricht tot Zijn woning. Hij zegt in Johannes 14:23: Wij zullen tot hem komen en zullen woning bij hem maken." Nu wil Hij ook door ons geëerd, gedankt en aanbeden worden. En hoe staat het hiermee? Wie heeft nu de hoogste plaats in uw hart? Wie heeft het eerste woord en wie wordt gehoorzaamd? Is het Jezus? Is het God? Is het de Heilige Geest?

O, wat huist hier vanbinnen nog veel wat er niet hoort! Dan mag schaamte ons aangezicht wel bedekken! Dat wij dan maar veel behoefte mogen hebben aan die innerlijke tempelreiniging door de Geest der heiligmaking.

Gaat het u als mij, dan zult ge behoefte hebben dat de Heere u dagelijks reinigt, om al de kopers en verkopers uit te drijven. Ach, die geestelijke tempelreiniging hebben wij nodig tot de laatste snik. Maar dan zal het ook gedaan zijn met al de vijanden. O, volk, dan zullen wij gelijk Simson er meer doden in ons sterven dan in ons leven.

En dan worden wij toegevoegd aan die eeuwige, heerlijke Christustempel in de hemel, waarin God Drie-enig zal ontvangen de lof en de dankzegging tot in alle eeuwigheid. Amen.

2. Jezus' liefde en zorg voor Zijn volk

Predicatie over Mattheüs 26:30-32

Zingen: Psalm 89:9

Lezen: Zacharia 13

Zingen: Psalm 42:1 en 5

Zingen: Psalm 97:6 en 7

Zingen: Psalm 89:8

Geliefde toehoorders,

De psalm die we daar opzongen mogen we met het volste recht wel noemen: het lied der hoop.

Eerst heeft David in deze psalm getuigd van zijn dorst naar God, zeggende: "Gelijk een hert schreeuwt naar de waterstromen, also schreeuwt mijn ziel tot U, o God! Mijn ziel dorst naar God, naar den levenden God: wanneer zal ik ingaan en voor Gods aangezicht verschijnen?"

O, wat is dat een gezegende en God verheerlijkende dorst, maar wat is het ook een zeldzame dorst, wat wordt hij weinig gevonden! Mensen die zulk een dorst hebben, zullen stellig wel zeer gelukkige mensen zijn? Dat zijn ze zeker, hun geluk is door niemand naar waarde uit te spreken. Toch schijnt het vaak heel anders, dikwijls schijnen zij zeer ongelukkig. Zie maar de dichter. Nadat hij van zijn gezegende dorst naar God getuigd heeft, spreekt hij in deze psalm (vers 4-8) van zijn bitter lijden.

Hij had zijn tranen tot zijn spijs en dat wel dag en nacht. Spotters vraagden hem de ganse dag: "Waar is uw God?" Daaronder boog zich zijn ziel, temeer omdat hij zulke betere tijden gekend had; tijden, dat hij placht heen te gaan onder de schare, en met hen te treden naar Gods huis, met een stem van vreugdegezang en lof, onder de feesthoudende menigte.

Maar die aangename tijd was nu voor hem voorbij. Daarom boog zich zijn ziel. "O mijn ziel, wat buigt g' u neder?" moest hij nu uitroepen. "O mijn God, al Uw baren zijn over mij heengegaan", zo moest hij ten slotte klagen, als een drenkeling die worstelt tegen de woeste baren.

Maar dan verheft zich vanuit de diepte "de hoop". Die hoop wordt hem een anker der ziel, het ankerkoord gaat klemmen. Dan verheft zich het geloof, en klinkt het in die donkere nacht van het lijden:

*Maar de HEER' zal uitkomst geven,
Hij, Die 's daags Zijn gunst gebiedt;
'k Zal in dit vertrouwen leven,
En dat melden in mijn lied.*

Ja, dan wordt zijn geloof al sterker en sterker, tot hij ten slotte uitroept:

*'k Zal Zijn lof, zelfs in den nacht,
Zingen daar ik Hem verwacht,
En mijn hart, wat mij moog' treffen,
Tot den God mijns levens heffen.*

Wel, toehoorders, wat is dat een dierbare geloofstaal. Zelfs in de nacht van het lijden, in het duister van Gods kruis- en drukwegen, het lied van het vertrouwen te zingen!

Nu, dat leert de Heere Jezus Zijn kinderen. Tot die hoogten des geloofs leidt Hij hen op, door Zijn Geest en Woord, en niet het minst door middel van de spijs des

verbonds aan Zijn tafel. Hij Zelf is daar Zijn volk in voorgedaan, door te zingen de lof des Heeren in de donkerste nacht van Zijn leven.

Daarbij wilden we u bepalen in deze ure, en dat wel naar aanleiding van onze tekst, die u opgetekend vindt in het heilig evangelie van Mattheüs, hoofdstuk 26:30-32:

En als zij den lofzang gezongen hadden, gingen zij uit naar den Olijfberg. Toen zeide Jezus tot hen: Gij zult allen aan Mij geërgerd worden in dezen nacht; want er is geschreven: Ik zal den Herder slaan, en de schapen der kudde zullen verstrooid worden. Maar nadat Ik zal opgestaan zijn, zal Ik u voorgaan naar Galiléa.

Geliefde toehoorders, de Heere Jezus is thans als de Hogepriester en tegelijk als het beladen Godslam de weg naar de plaats der slachting ingegaan. Die weg lag in de eerste plaats door de zogenaamde Paaszaal, omdat Jezus daar met Zijn discipelen het laatste paasfeest wilde vieren. Het lijden van Jezus en het lijden van Zijn Kerk en ook dat van Gods kinderen begint vaak met ... een maaltijd, met eten en drinken, met het gebruiken van een hartsterking.

Merk daar op, volk des Heeren! Daarom sprak de Heere dan ook tot twee van Zijn discipelen, dat zij Hem het Pascha zouden bereiden.

Welk een eenvoudige, maar ook heerlijke en veelbetekenende maaltijd was dat, het paasmaal. Die maaltijd bestond uit een lam, dat geslacht en aan het vuur gebraden was, uit ongezuurde broden, een schotel bittere saus en een beker wijn. Het is u bekend dat die maaltijd terugzag op de verlossing van Israël uit Egypte. Die maaltijd schilderde af wat Jezus, tot verlossing van Zijn volk, doen zou. Het zou te veel van onze tijd vorderen, heden op de keurige overeenkomst te wijzen. Dit willen we ervan zeggen: dat het een lieve, heerlijke maaltijd was. Dan stond de vader van het gezin op en vertelde de geschiedenis van Israëls verlossing uit Egypte aan zijn kinderen, schetste die bange slavernij, waarin hun voorvaderen verkeerd hadden toen zij daar, zwart van dienstbaarheid, tussen twee rijen van stenen neerlagen. Maar dan ook, hoe Jehovah opstond en hun vijanden bezocht met tien zware plagen. En hoe de Heere hun toen beval het Pascha te eten en hen in die nacht genadiglijk uitleidde. Dan nam de huisvader de beker wijn en zongen zij de lofzang, Psalm 116. "Ik zal de beker der verlossingen opnemen en den Naam des HEEREN aanroepen."

Welnu, zo heeft ook Jezus gedaan met Zijn twaalf discipelen. Maar dat was ook de laatste keer dat het Joodse Pascha op wettige wijze is gevierd. Immers, in die nacht werd het "oud en verouderd en nabij de verdwijning", door deszelfs verwezenlijking in de dood van Christus.

Maar zal dan de kerk van het Nieuwe Testament in dezen slechter bedeed zijn dan die van het Oude Testament? Zal oud-Israël een feest, een plechtige gedachtenismaaltijd hebben ter herinnering aan hun roemrijke uittocht uit Egypte, en zal dan het Israël van de nieuwe bedeling geen gedachtenismaaltijd hebben ter herinnering aan het aller-roemrijkste feit van hun verlossing uit de satanische en helse banden des doods, door de dood van Christus? vraagt mogelijk iemand onder ons.

Geliefde toehoorders, dat zou niet stroken met de rijkere bedeling van het Nieuwe Testament. Zie slechts, nauwelijks is de paasmaaltijd geëindigd of zie daar de koninklijke Hogepriester Jezus een van de paasbroden in Zijn handen nemen. Hij dankt, breekt het en geeft het Zijn discipelen zeggende: "Neemt, eet, dat is Mijn lichaam, dat voor u gebroken wordt." Desgelijks neemt Hij de beker gevuld met wijn, na het eten van het Avondmaal, en zegt terwijl Hij de beker aan Zijn jongeren toereikt: "Deze drinkbeker is het Nieuwe Testament in Mijn bloed."

En dan horen wij van Jezus' lippen het koninklijk bevel: "Doet dat tot Mijn gedachtenis."

Dit bevel, het is van die nacht waarin Jezus het gaf tot op de dag van heden van kracht geweest voor al Gods volk. En dit bevel zal van kracht blijven tot het einde des tijds. Wee degenen van Gods begenadigde volk die dit bevel niet opvolgen, zij wederstaan het bevel van de Koning van Sion en zullen daaruit geen voorspoed trekken.

Nadat de discipelen uit Jezus' eigen handen de heilige Bondszegelen, de panden van Zijn liefde ontvangen hadden, nodigt Hij hen om met Hem de lof des Heeren aan te heffen. Zeker zongen zij die psalmen, die gewoonlijk door Israël na de paasmaaltijd aangeheven werden, namelijk van de 115e tot de 118e psalm.

Welk een aangrijpend moment: Jezus, in het midden van Zijn jongeren, met hen psalmen zingend! En wel die psalmen die van Hem getuigden, want al wat zij zingen, ziet op Jezus. Hij is er de pit en het merg van. Wel, wat een onvergetelijk moment uit het leven van de Meester en Zijn jongeren werd hier doorleefd.

Dan, als die lofzang is gezongen, verlaat de Heere met Zijn discipelen de Paaszaal, en gaat met hen dezelfde weg die David eenmaal ging, met gescheurde klederen, namelijk de beek Kidron over, om het grote offer der verzoening te brengen. En Hij doet dat zo welbewust! Immers, in onze tekst zegt Hij het Zelf wat dienaangaande geschreven stond in Zacharia's profetieën, die Hij geheel op Zichzelf en Zijn discipelen toepast. Maar ook getuigt Hij nu reeds van de nieuwe heilsdag, die na deze donkere nacht voor Hem en Zijn schapen zal verrijzen.

Dat alles zal ons nog duidelijker worden als we met uw gewijde aandacht mogen stilstaan bij: Jezus' liefde en zorg voor Zijn volk.

Onze tekst spreekt van:

1. een heerlijke lofzang;
2. een bange voorzegging;
3. een helder vooruitzicht.

Mocht de Heere ons uit Zijn volheid willen bedienen met genade om te spreken, te horen en te verstaan. Dat zij zo!

1. Een heerlijke lofzang.

Dat het waarlijk een heerlijke lofzang is, waarvan sprake is in onze tekst, lijdt geen twijfel. Zingen, het zingen van psalmen, is voor Gods kinderen altijd iets verheffends en zielsverkwikkends. Vooral als de Geest des Heeren in de raderen komt en de ziel goedsmoeds is, dan is het wel:

*'k Hef mijn ziel, o God der goden,
Tot U op; Gij zijt mijn God.
Dan zingen zij:
Een nieuw gezang den HEERE,
Dien groten God, Die wond"ren deed.*

Dan roepen zij er wel anderen bij te hulp:

*Komt, laat ons samen Israels HEER',
Den rotssteen van ons heil, met eer,
Met Godgewijden zang ontmoeten;
Laat ons Zijn gunstrijk aangezicht,
Met een verheven lofgedicht
En blijde psalmen, juichend groeten.*

Als psalmen zingen nu altijd zoiets hartverheffends is, hoe verheffend moet het dan hier wel geweest zijn, waar Jezus Zelf Zijn jongeren voorzingt. Waarlijk, toehoorders, hier zullen de engelen geluisterd hebben.

En het heerlijke van die lofzang komt nog meer uit als men let op de inhoud van de psalm, die hier door Jezus en de Zijnen zullen aangeheven zijn. Wij zeiden reeds dat men na het gebruik van de paasmaaltijd gewoonlijk de Psalmen 115-118 zong. Dus horen we hier de Heere Jezus Zelf zingen: "Niet ons, o HEERE, niet ons, maar Uw Naam geef eer, om Uwer goedertierenheid, om Uwer waarheid wil." En dan die dierbare Psalm 116: "Ik heb lief, want de HEERE hoort mijn stem, mijn smekingen." De banden des doods hadden mij omvangen, en de angsten der hel hadden mij getroffen; ik vond benauwdheid en droefenis." En zoals dat al verder heet in die heerlijke Paaspsalm die wij nu, om des tijds wil, onmogelijk kunnen nagaan.

En als u dan bedenkt dat deze psalmen, die Jezus hier Zelf zingt, van Hem getuigen; dat Hij hier zingt hetgeen Hem Zelf bejegenen zal en de heerlijke vrucht die dat voor Zijn Kerk afwerpen zal, mogen we het dan niet een heerlijke lofzang noemen?

Temeer als we ook letten op de bedoeling van dit zingen. 't Is om God te prijzen en te loven voor de weldaden die zij aan die lieve dis des verbonds hebben genoten. En, behoort de vermaning van de apostel in 1 Korinthe 10:31 altijd betracht te worden: "Hetzij dan dat gijlieden eet, hetzij dat gij drinkt, doet het al ter ere Gods", hoeveel te meer dan aan de dis des verbonds.

O, volk, de Heere Jezus gaat er u in voor, om met de weldaden in de Heere te eindigen. Daarom zongen zij de lofzang.

Toch, er is hier meer op te merken. Opmerkenswaardig is ook *de tijd* wanneer Jezus met Zijn discipelen de lofzang zingt.

Het was in de nacht en wel in een nacht zó donker, als de wereld nooit voor en nooit na die nacht gekend heeft. Het was een nacht van lijden voor Jezus. Beraadslaagde het Joodse Sanhedrin niet hoe zij Hem vangen en doden zouden? Was Zijn eigen discipel niet op weg om Hem te verkopen en te verraden? Ja, maakte de duivel zich niet op om Zijn geliefde Petrus te ziften als de tarwe, zo, dat Jezus' oor al in de verte hoorde hoe Zijn Petrus Hem verloochende?

Ja, stond niet het donker van Gethsémané en het kruis van Golgótha Hem reeds voor de ogen? Ja, wat meer zegt: wette de Vader, als Zijn hemelse Rechter, niet het wraakzwaard? Nog enkele uren en slag op slag zal Hem treffen, zodat Zijn ziel onder die slagen van angst en smart ineen zal krimpen. De miljoenen zonden van Zijn volk hullen Hem in het donker. De wet dringt aan op betaling. En als een loden last drukt de vloek op Zijn edele ziel. Waarlijk, het was nacht voor Jezus, een nacht, waarin ontzettende benauwdheid Zijn deel zou zijn en toch ... zingt Hij. Waar u gejammer zou verwachten, daar zingt Hij de lofzang.

Het was ook nacht, een nacht vol teleurstelling voor Jezus' discipelen. Ach, hun lieve Meester sprak zoveel wat voor hen die nacht zo donker maakte. Denk maar eens aan de woorden van Jezus aan die maaltijd: "Voorwaar Ik zeg u, dat een van u Mij zal verraden." Hem, die lieve Jezus! Hem verraden? Zal een van ons dat doen? En dan die vraag: Ben ik het, Heere? Ben ik het?"

Dan de ontdekking van de verrader. O, dat die broeder daartoe in staat bleek! En die maaltijd zelf maakt het hun zo benauwd, immers, het was een gedachtenismaal, die maaltijd wees op Jezus' vertrek.

Geween, klaaglijk geween zoudt ge verwachten, en toch heft Jezus in die donkerste nacht der nachten de lof des Heeren aan, en Hij doet ook Zijn discipelen zingen, meezingen de lof van Jehovah.

Kind van God, merk eens op. Hier is het waar de Meester Zijn jongeren in het donker leert zingen. Zo donker als het hier voor Jezus is, is het slechts in de hel. Zó donker is het voor geen van Zijn kinderen ooit. Voor ons is er altijd nog een flikkertje hoop in het duister; voor Jezus geen lichtstraaltje. En weet u waarom Jezus in die donkere nacht zingt?

Dat is in de eerste plaats Borgtochtelijk. Om ons ongelovig gemor in het donker te verzoenen. En dan ook, om ons in het donker te kunnen vertroosten. Immers, onder al het raadselachtige wat men bij Gods kinderen ontmoet, behoort ook dit: dat zij somtijds in de grootste smarten lofliederen aanheffen, dat zij zingen in de bitterste tegenheden, in de donkerste nachten.

Ga maar in uw gedachten mee, om te luisteren aan de tent der vromen, en gij zult u overtuigen van de waarheid. Hoor slechts aan de deur van dat hutje; hoe aangrijpend klinkt het:

*De lofzang klimt uit Sions zalen
Tot U, met stil ontzag.*

Treed nu daar binnen en ge ziet dat de Sionszaal, waaruit de lofzang opklimt, niet anders is dan een schamele hut, en de zangeres is een vrouw die haar laatste stukje brood droog heeft opgegeten. Armoede en gebrek staan voor de deur, donker, o zo donker is de toekomst en toch de verheffing Gods in de keel!

Hoor weer aan het venster van een andere woning:

*Maar, trouwe God, Gij zijt
Het schild, dat mij bevrijdt,
Mijn eer, mijn vast betrouwen.
Op U vest ik het oog...*

En wie is nu die gelukkige zanger?

Toehoorders, ga de woning binnen, daar ziet u een arme moeder, omringd door haar kroost, zingende bij het ontzielde lichaam van haar geliefde man, de kostwinner van het gezin. En dan toch zulk een psalm op de lippen, waar ge veeleer zou verwachten te zien: een mens stom van smart.

En hoor hier ook:

*Wat zal ik, met Gods gunsten overlaan,
Dien trouwen HEER' voor Zijn gená vergelden?*

En toch klinkt dit verlegen danklied van de lippen van een man die uitgestrekt ligt op een leger van smart, met duldeloze pijn in al zijn lichaamsleden. Hier zou u toch gekerm verwachten, nietwaar?

Of wilt u liever voorbeelden uit Gods Woord? Welnu, luister dan aan de deur van de gevangenis te Filippi: "Ik zal U loven met mijn gehele hart; in de tegenwoordigheid der goden zal ik U psalmzingen. Ik zal mij nederbuigen naar het paleis Uwer heiligheid, en ik zal Uw Naam loven, om Uw goedertierenheid en om Uw waarheid; want Gij hebt vanwege Uw ganse Naam Uw woord groot gemaakt."

Toehoorders, vindt u dat niet een dierbare lofzang? En toch zijn dat mensen, die pas ten bloede toe zijn gegeseld en wier voeten in de stok zijn gekluisterd.

En denk ook aan Davids:

*'k Zal Zijn lof, zelfs in den nacht,
zingen, daar ik Hem verwacht."*

Denk aan de lofzang van zo menige martelaar.

En hoe dierbaar zong de verdrukte Kerk (Ps. 66:6, oude rijm),

*Men heeft op onz' hoofden geklommen,
 Zo men beklimt een kemeldier;
 Als beesten werden wij alommen
 Gedreven door water en vier.
 Daarna hebt Gij ons, Heere goedig!
 Vertrtoost; dies ik tot Uw huis rein
 Wil brengen mijn off'randen bloedig,
 En mijn beloften groot en klein.*

Denk aan zo menig kind van God dat in druk en ellende heeft gezongen:

*O mijn ziel, wat buigt g' u neder?
 Waartoe zijt g' in mij ontrust?*

Maar wat hebben we nog getuigen van node, kent gij het zelf niet, kind des Heeren, dat zingen in tegenspoed?

De wereld begrijpt daar niets van. Als zij u dan horen zingen bij een lege broodkast, of waar slag op slag u treft, of bij het ontzielde lichaam van een uwer dierbaarste panden, dan begrijpt de wereld daar niets van. Dan gaan zij wel lasteren hetgeen zij niet verstaan, dan denken ze en zeggen ze ook wel dat het ongevoeligheid bij u is, of dat gij uw dode niet liefhadt, of menen: daar schuilt iets anders achter, of dat ge uw verstand verloor.

Volk, zij weten het niet dat onze zoete Jezus ons voorbeeld is, dat Hij het voor ons verdiende en het ons leerde. Ja, dat Hij ons psalmen geeft in de nacht en woont onder de lofzangen Israëls.

Zo zongen dan de discipelen des Heeren met hun Meester het lied der verlossing na die heerlijke hartsterking aan de maaltijden des verbonds genoten.

Toehoorders, het was nodig dit te ontvangen, want er lag een zeer bange weg voor hen.

Zo doet de Heere veel als Hij met Zijn kinderen het duister ingaat, of een bange weg met hen inslaat, dan versterkt Hij eerst hun hart wel eens met spijs en dat doet hen eerst nog wel eens een zielversterkende psalm zingen.

Nauwelijks toch hebben zij de lofzang gezongen of zij gingen uit, Jezus met Zijn elf getrouwen, de beek Kidron over. Dezelfde weg die David eens ging, met gescheurde klederen en aarde op zijn hoofd, als een voorspel van deze tocht des Heeren. En op deze tocht zal het lied verdwijnen van de lippen van Jezus' discipelen.

Hoor het woord des Heeren: *Gij zult allen aan Mij geërgerd worden in dezen nacht; want er is geschreven: Ik zal den Herder slaan, en de schapen der kudde zullen verstrooid worden.*

2. Een bange voorzegging.

Hun Herder zal geslagen worden, zegt de Heere hier. Hij zou geslagen worden en dat wel zo vreselijk, dat Hij onkenbaar zou zijn.

Vraagt u wie dit doen zullen, wie het zal durven ondernemen Jezus te slaan?

Dan moet het antwoord zijn: dat zullen moordenaars doen!

Stervelingen, die van Hem afhangen, zullen Hem, de Heilige slaan! Hij zal geslagen worden door Zijn eigen volk!

Door de vloek der wet. Ja, God Zelf zal het doen: "Ik zal den Herder slaan", spreekt de Almachtige.

Een wonderlijke zaak! De almachtige God, geslagen door God, zou dat wel kunnen? Jezus zegt dat het geschreven stond. Jezus beroept Zich altijd op de Heilige Schrift:

"Er staat geschreven." Wat niet geschreven stond, gebeurde niet. De Schrift bevat hetgeen Jezus en de Vader overeengekomen zijn, wat Hem bejegenen zou, en daaraan alleen onderwierp Zich de Heere. Hetgeen Hij hier sprak, stond beschreven bij Gods knecht Zacharia (13:7). Gedrongen door de Geest des Vaders had deze het geschreven. En daarom zál het gebeuren.

Trouwens, dit slaan van Jezus was reeds voorzeggd in de moederbelofte. En het was zo keurig afgebeeld in de woestijn, waar Mozes voor het aangezicht der oudsten van Israël de rotssteen met zijn staf sloeg zodat er water uit stroomde, zo zou Jezus, de Rotssteen Wiens werk volkomen is, ook geslagen worden met de vloekstaf van de wet, met het wraakzwaard des Vaders.

Dat wraakzwaard des Vaders waarmee Jezus als de Herder geslagen zou worden, is het zwaard van Gods ontzaglijke gerechtigheid en heilig misnoegen tegen de zonde, van Zijn brandende toorn. Ja, het is dat vlammend lemme dat die heilige Engel hanteerde om de hof van Eden te bewaken. Dat zwaard is de brandende hel zelf, het is die zwavelstroom die de rampzaligheid der verdoemden uitmaakt. Het is de satan met zijn boze aanhang, die meesters van de hel.

Maar, zal mogelijk iemand vragen, wat heeft Jezus dan misdaan, dat die lieve Herder met zulk een zwaard zó vreselijk geslagen zal worden?

Geliefde toehoorders, Jezus heeft niets kwaads bedreven. Hij wordt immers in diezelfde tekst die de Heere aanhaalt uit Zacharia's profetie, "Gods Metgezel" genoemd. Dat wil zeggen: Gods Evengelijke, even heilig en rechtvaardig als de Vader. Ja, Gods Natuurgenoot. Van eeuwigheid was Jezus Gods Metgezel, Gods Beminde, Gods Liefeling. Het afschijnsel van Zijn heerlijkheid en het uitgedrukte Beeld Zijner zelfstandigheid. En zo had Jezus Zich altijd betoond. Geen bedrog was op Zijn lippen, geen onrecht in Zijn mond, geen kwaad in Zijn hart.

En toch wil God die Herder slaan, niet slechts dreigen, maar slaan! Slaan, met dat vreselijke zwaard.

Vraagt u hoe dat zo komt?

Luister, wij zullen het u zeggen. Niet de Herder, maar de schapen hebben gezondigd, vreselijk gezondigd tegen het hoge, heilige Wezen. De schapen van Jezus zijn mensen, die God goed en naar Zijn evenbeeld geschapen heeft. Maar Zijn schapen hebben zich vergrepen aan de Heere, zij zijn door de zonde gevallen uit hun heerlijke staat, en nu zijn zij totaal verdorven. Nu is het ene schaap een moordenaar, het andere een hoer, een derde een tollenaar, een vierde nog erger dan de drie voorgaande, dat is: een eigengerechtigde farizeeër.

Dus moesten eigenlijk al Jezus' schapen, heel Zijn kudde, geslacht worden met dat vreselijke zwaard. Zij hebben allen de dood verdiend, want zij zelf hebben dat zwaard tegen zich gewet door God te tergen met hun zonden en boosheid. Dus moest het hun treffen.

Maar nu stelt die lieve, goede Herder Zijn leven voor Zijn schapen. Hij wil geslacht worden, als Zijn schapen dan vrij mogen zijn. En zie, dat akkoord had de Vader voorgesteld en was door Jezus aangenomen. Maar nu is er voor Jezus ook geen pardon. En vandaar nu dat vreselijk en ontzettend bevel: "Zwaard, ontwaak tegen Mijn Herder."

Dat zou nu in deze nacht gebeuren, geeft de Heere Zijn discipelen te kennen. En nu voorzegt Hij de uitwerking. Als Jezus, hun Herder zou worden geslagen, zouden zij allen aan Hem geërgerd worden. Dan zouden zij over Hem struikelen", zegt de grondtekst. "Had gij het verwacht, dat het met Hem zó zou aflopen?" zouden zij aan elkaar vragen.

"Nee, dat had ik niet kunnen denken", zullen zij stellig elkaar hebben geantwoord. Jezus gebonden! En het schijnt dat Hem de macht ontbreekt om die touwen te verbreken. Jezus gevonnist! En in Zijn mond is geen tegenrede. Jezus aan een kruis! Had Hij dat niet kunnen voorkomen? Jezus dood! En dat juist op het ogenblik, waarop zij meenden dat het Koninkrijk Gods nabijgekomen was, en zij verlost zouden worden.

Zie, geliefden, dat zou hen vervullen met afkeer en zij zouden over Hem struikelen als over een steen des aanstoots, als over een struikelblok. Verschrikkelijk is het! Zou dit kunnen, zou het zo laag kunnen aflopen met een discipel van Jezus, met een kind van God? Zou die zoete Jezus voor hen nog weer een struikelblok, een steen des aanstoots kunnen worden? En dat na het zingen van de lof des Heeren met Hem!

Toehoorders, het is geschied, juist zoals Jezus hen in deze bange weg voorzegt, zo is het geschied. Zij hebben zich aan Hem geërgerd: En zij zijn allen van Hem weggevlucht. Toen Jezus geslagen werd, toen Hij Zich in een gedaante vertoonde die zij niet hadden verwacht, zie, toen schaamden zij zich schapen te zijn van zo'n geslagen Herder. Toen zijn zij weggegaan, en hebben Hem verlaten.

- Wat een dwaze schapen! Toen hun Herder op de voortreffelijkste wijze Zijn liefde jegens hen openbaarde, toen Hij voor hen Zijn leven aflegde en voor Zijn schapen de dood inging, toen zijn zij geërgerd en weggevlucht.

- Wat een dwaze kinderen! Toen God het meest Zijn liefde openbaarde door Zijn geliefde Juda Borg te stellen om Benjamin vrij te krijgen, werden zij boos, toen werden zij geërgerd aan hun oudste Broeder.

- Welk een lafhartige vlucht! Toen de strijd het hevigst ontbrandde, hun Veldheer van alle zijden werd aangevallen, toen Hem van boven de hemel en van onder de hel aanviel, toen Hem van voren Zijn vijanden aanvielen, vluchtten zij, Jezus' volgelingen, uit de achterhoede weg en lieten hun Meester in de steek! En zij zouden Hem zo dapper bijstaan, ja, zij zouden met Hem sterven! Zulke lafhartige volgelingen! Daar vluchten zij heen, en loochenen met een eed Hem te kennen.

Toehoorders, wij zeggen dit niet om die lieve discipelen te verachten, dit zij verre van ons. Maar er is hieruit zo veel voor ons te leren. Daarom is het dan ook zeker dat zij zelf (door de Heilige Geest gedreven) hun gedrag hebben opgetekend. Laat ons niet vergeten dat zij zelf dit beschreven hebben.

O, als het eens waar was dat de mens zelf tot God had moeten naken, als de zaligheid eens uit ons had moeten voortkomen, wat zou er dan toch van terecht zijn gekomen? Als wij eens met ons hart borg hadden moeten worden en God verzoenen door het opbrengen van het rantsoen voor onze schuld en zonden, ik vraag u, wat was ervan geworden, daar de besten van Gods kinderen zich ergerden?

O, volk des Heeren, als Gods verbond eens vast had moeten staan in ónze trouw, als we pas zalig werden als we in eigen kracht volharden tot het einde toe, niet één werd er zalig. God mocht Zijn hemel alleen voor Zichzelf en voor Zijn heilige engelen houden. Zie maar eens naar de helden, waar waren zij in het dodelijk tijdsgewricht? Gevloden van Jezus. Weg dan met de leer dat de zaligheid uit de mens is!

Volk des Heeren, wat staat hier onze eigen ervaring juist getekend. Wat is het een zalige tijd, die tijd der eerste liefde, als de Heere ons naar het hart spreekt en onze ziel verblijdt met Zijn zalige tegenwoordigheid. Als we zo dagelijks met de Heere verkeren, wat is Hij ons dan lief, wat hebben wij dan alles voor Hem over, nietwaar? Waarlijk, dat is een zoete tijd.

Maar nu komt de Heere, om zo te spreken, in gedaante voor ons te veranderen, en een

andere weg met ons te houden. Hij treedt op in ons geweten als een rechteisend God, en laat ons zien en gevoelen dat we met al ons godsdienstig woelen er niet komen, niet zullen doordringen in Zijn verzoende gemeenschap. Nee, maar Hij brengt ons naar Golgótha en toont ons die Man van smarten, Die daar aan dat kruis hangt, de Borg Die wij nodig hebben. Hij doet ons zien de Koning Die wij dienen: een Gestorvene aan een vloekhout, een van God geslagen Christus, een van ieder verachte en uitgeworpen Jezus. Ja, geliefden, predik zulk een arme, verachte, gestorven Jezus als de enige grond van zaligheid en de grote menigte vlucht weg. Ja, zelfs de schapen van de kudde worden soms in hun nieren geprikkeld en geërgerd. Dan worden we wel gewaar welke grote vijanden wij zijn van een gekruiste Christus, van de weg des heils en vrije genade. Gelukkig dat de Heere het ons belet, anders gingen wij voor eeuwig geërgerd heen.

Ach, wat weten we toch in het eerste stadium van het geestelijke leven, als we zoveel te spreken hebben, nog weinig van de weg der verlossing. En als we al zo dikwijls gezongen hebben: "Zijn Naam moet eeuwig eer ontvangen", wat weten we dan nog weinig van de Verlosser.

Nee, volk, wij moeten eerst zelf een vervloekte worden, dan eerst wordt de gekruiste Christus ons lief, onze eer, en onze roem.

En wat worden we nog dikwijls geërgerd aan de wegen die God met ons houdt. Als Hij toont dat Zijn wegen hoger zijn dan onze wegen, en Zijn gedachten hoger dan onze gedachten. Als Hij ons ontnemt wat we, naar onze mening, niet kunnen missen en geeft wat wij niet hebben willen. Als Hij anderen te veel geeft en ons te weinig, anderen zo overvloedig en ons zo schraal bedeeft. Als Hij door de dood een getrouwe moeder van anderen wegneemt, en een geheel onnuttig mens laat leven tot in lengte van dagen, als goddelozen de rozen en Gods lieve kinderen de doornen rijgen, als Hij onze getrouwe leraar wegneemt en de valse herders laat blijven ... wat is er dán wel bij ons een ergernis en struikelen wij over Gods doen en laten.

Welk een toestand, de Herder geslagen en de schapen der kudde verstrooid, de schapen geërgerd en aan het dwalen! Dan wordt zij zeker een prooi van de wolven?

O nee, toehoorders! Want Jezus is zulk een Herder bij uitnemendheid, terwijl Zijn mensheid gekruisigd wordt, houdt Zijn Godheid het wakend oog op de schapen. Ja, achter die dikke duisternis daagt alreeds de dag des heils. Hoor des Heeren woord: "Nadat Ik zal opgestaan zijn, zal Ik u voorgaan naar Galiléa." Dat noemden we:

3. Een helder vooruitzicht.

Maar zingen we, voor wij van dat derde punt nog iets zeggen, Psalm 97:6 en 7:

*Beminaars van den HEER'.
 Verbreiders van Zijn eer,
 Hoopt steeds op Zijn genade,
 En haat altoos het kwade.
 Hij, Die in tegenspoed
 Zijn gunstgenoten hoedt,
 Verleent hun onderstand,
 En redt z' uit 's bozen hand,
 Die op hun onschuld woedt.*

*Gods vriend'lijk aangezicht
 Heeft vrolijkheid en licht
 Voor all' oprechte harten
 Ten troost verspreid in smarten.*

*Juicht, vromen, om uw lot;
 Verblijdt u steeds in God;
 Roemt, roemt Zijn heiligheid;
 Zo word' Zijn lof verbreed
 Voor al dit heilgenot!*

Die geslagen Herder "zal opstaan". Maar wanneer? Als Hij de "zaligheid voor Zijn uitverkorenen zal verworven hebben. Nadat Hij voor Zijn schapen de dood zal gestorven zijn, zal Hij opstaan.

En let nu wel: Hij zou "opstaan". Niet "opgeholpen" worden, maar uit de dood "opstaan". Daartoe bezat Hij het recht en het vermogen.

Kinderen van God, wat blijkt hier uit duidelijk en klaar, dat uw Herder Zich niet laat slaan omdat Hij de macht niet had er aan te ontkomen. Geheel gewillig en vrijwillig verdroeg Hij de slagen die ons moesten treffen.

Hij zou weer opstaan, en dat wel: om dat heil, hetwelk Hij door Zijn leven en sterven verwierf, aan de schapen Zijner kudde toe te passen. Zo zou Hij hun Herder en Zaligmaker zijn van verdienste en toepassing. Hij zou opstaan en "hun voorgaan naar Galiléa". Nu waren zij in het hoge, voornamen, godsdienstige Judea. Dat lag op een hoogte, daar kruisigde men de Heere. Maar Hij zou hen voorgaan naar het onedele, verachte Galiléa. Dat lag de laagte in.

Volk, dat heeft u wat te zeggen, het moet de laagte in. Van uw hoogten af, naar het verachte, onedele lage plekje, waar die lompe, plumpe Galileeërs wonen.

Daar zouden, om zo te spreken, de gevluchte schapen weer verzameld worden. En dan zouden die gevluchte schapen weer op de Herder afkomen, met schaamte en schande. Beschaamd en schaamrood, maar ook ontdaan van hun eigen kracht en deugd en verwaandheid. En bij die schapen zouden zich weer andere schapen voegen, door de bazuin van het Evangelie gewekt en door God tot die dierbare Herder getrokken en gebracht.

Dan gaat Hij Zijn kudde voor, door het verachte Galiléa, naar het hemelse Jeruzalem, daar is de grote en eeuwige schaapskooi, daar brengt Hij Zijn schapen. En bij die kudde die daar al is, komen telkens weer nieuwe schapen van de oude kudde aan. Daar is het één Herder en één kudde tot in alle eeuwigheid.

En dáár zullen de schapen dan pas het geheim van die vreselijke, donkere nacht verstaan, in al zijn zalige diepten. Zij zullen niet meer geërgerd worden, maar daar zullen zij verwonderd worden, en verblijd zijn, en zingen, jubelen en roemen: "Hem, Die op de troon zit en de Herder Die Zich in hun plaats liet slaan, zij alleen de eer en heerlijkheid! Hoe blijkt hier weer de zorg van de goede Herder. Hij voorzegt in onze tekst Zijn zingende discipelen dat er een donkere nacht aan zal breken. Maar om hen te behoeden dat zij door al te grote droefheid verslonden zouden worden, meldt Hij hen dat achter die nacht de dageraad des heils zal lichten.

to doet de Heere dikwijls. Zelden overkomt ons een zwaarigheid, of wij worden door Zijn voorkomende genade er op voorbereid. En heel dikwijls geeft de Heere in de diepste wegen de zaligste vertroosting, en de Heerlijkste vergezichten in de donkerste nachten.

Gelukkig, ook dan, als Zijn Woord ons toeschijnt ijdel geklap te zijn, gaat de Heere toch door in het zaligen van Zijn volk.

Ziedaar, geliefden, iets gezegd van de liefde en zorg van Jezus over Zijn volk.

Behoort u ook onder de schapen van deze Herder? Dat kan alleen door wedergeboorte, door herschepping. Van nature zijn wij bokken en dat blijven wij, al trekken we een

schapenvacht aan van een zuivere belijdenis, stichtelijke levenswandel enzovoort. Wedergeboren moeten we worden, of we blijven bokken. En die wedergeboorte openbaart zich in de vrucht. In een keuze als die van Mozes en Ruth. Geeft de Heere ons een plaats onder Zijn schapen, dan geeft Hij ons de aard en het gedrag van een schaap. Staat u daar nu buiten, dan geniet u ook wel een zangtijd.

Maar daarna wordt het voor u ook nacht, namelijk de schrikkelijke nacht des doods en dan volgt daarop voor u nooit meer een dag. Dan blijft het voor u eeuwige buitenste duisternis, waarin ge u eeuwig zult ergeren, eeuwig zult struikelen en eeuwige pijn en smart zult lijden. Mocht ge dan toch de Heere nog te voet vallen, en leren smeken om genade nu het nog dag is, de dag der genade. Dan zal Hij, volgens Zijn beloften, op uw noodgeschrei nog grote wonderen doen. Want geen zondaar te groot, geen zondaar te oud, of er is bij God in Christus nog vergeving van schuld en verlossing van zonden, hel en dood te verkrijgen, om niet.

Wel, volk van God, wat heeft de Heere die liefde en zorg aan u betoond. Hij deed dit al door u te arresteren toen u in uw eertijds voortholde op de weg der zonden en des doods. Toen heeft Hij u onweerstandelijk toegeroepen: *tot hiertoe en niet verder*, zodat ge niet verder door kon gaan, maar op de knieën zonk, en met Saul van Tarsen leerde vragen: "Heere, wat wilt Gij, dat ik doen zal?" Hij heeft Zijn liefde en zorg u betoond door u te roepen tot Zijn kudde, en dat wel met die innerlijke, onwederstandelijke roeping, waardoor wij een plaatsje krijgen onder de lammeren van Zijn kudde. En wat heeft Hij vaak uw ziel vertroost en verkwikt, soms wel met Zijn discipelen aan de tafel des verbonds, ja, wat heeft Hij Zijn liefde en zorg wel betoond door u te doen zingen. En misschien zingt u nog. Welk een zoete toestand is het om met de psalmist te getuigen:

*Dat mij 't rechtvaardig volk omring',
En vrolijk van Uw weldaán zing'.*

Maar bedenk nu dat dit kan veranderen. Er kan, ja, er zal donkerheid en strijd op volgen. Dat wordt door ieder van Gods kinderen wel ervaren. Laat het u dan ook niet vreemd zijn, als de Heere een weg met u inslaat waarin het lied van uw lippen verdwijnt.

Maar geen nood, Jezus gaat u voor. Hij is de Voleinder des geloofs. 't Kan achter Hem wel gaan door wegen van strijd en moeite. Ja, wel van nood en dood. En dan kunnen we ons soms wel eens ergeren, wel struikelen over Zijn doen. Toch ... het gaat naar Galiléa en door Galiléa naar de hemel. Daar krijgen we de ontkenning. "Na dezen zult gij het verstaan", zegt de Heere.

Dan geen Asaf meer geprikkeld in zijn nieren, geen discipelen meer geërgerd, en geen schapen meer verstrooid. Maar dan eeuwig aanheffen de lof des Heeren en van het Lam. Halleluja. Amen.

3. Jezus' worsteling in Gethsémané Predicatie over Lukas 22:44

Zingen: Psalm 69:1

Lezen: Psalm 22

Zingen: Psalm 42:2 en 4

Zingen: Psalm 65:1 en 2

Zingen: Psalm 89:7

Geliefde toehoorders,

Het is een grote smart, waarvan de dichter Zingt in het vers door ons aangeheven, waarin het heet: "O mijn God, al Uw baren en Uw golven zijn over mij heengegaan." Deze uitspraak is genomen van de toestand van een drenkeling, die verzinkt in de diepte der zee. In ons vers wordt de toestand van een geestelijke drenkeling voorgesteld; de benauwdheid en angst van iemand die dreigt ten onder te gaan in de onpeilbare oceaan van Gods vreselijke toorn! Die toorn Gods wordt ons hier voorgesteld als een kokende, bruisende zee, die haar golven hoog opwerpt tot de wolken toe.

In deze ontzettende vloed zien wij hier een drenkeling, die door de golven wordt opgeheven en weer neergestort, die overstort wordt en al dieper en dieper wegzinkt in de grondeloze diepte des doods en der hel. Vanuit die vreselijke zee van Gods toorn klimt zijn geroep op tot de Heere: "O mijn God, al Uw baren en Uw golven gaan over mij heen!" Maar wie is die drenkeling die daar verzinkt in die vreselijke toornvloed?

Toehoorders, wij beluisteren in deze woorden de klacht van de lijdende Borg. Immers, die diepte van ongeval, uit deze klacht sprekende, wordt door een gewoon mens niet begrepen, noch minder doorstaan.

Zeker, de man naar Gods hart kende wel iets van deze dingen toen hij deze psalm dichtte, het was hem niet geheel een vreemde zaak. En elkeen van Gods kinderen maakt kennis met Gods toorn; de een meer, de ander minder. Dan roepen zij wel uit met Mozes (Ps. 90):

Door Uwen toorn vergaat ons kwijnend leven.

Uw gramschap doet ons hart van doodsschrik beven.

Maar dat is niet het afgaan in de onpeilbare diepte van Gods toorn. Hetgeen zij ontwaren zijn slechts, om zo te spreken, de spatjes van die golven en baren. En die zijn al zo vreselijk! Maar ál Gods golven en baren! Nee, dat kan geen sterfelijk mens doorstaan. Maar de dichter bezingt hier, door de Geest van Christus gedreven, tevoren het lijden dat op Christus komen zou. (1 Petrus 1).

En dit lijden is het, dat heden onze aandacht vraagt, naar aanleiding van onze tekst, die u vindt in Lukas 22:44:

En in zwaren strijd zijnde, bad Hij te ernstiger. En Zijn zweet werd gelijk grote druppelen bloeds, die op de aarde afliepen.

Geliefde toehoorders, in de voorgaande leerrede beluisterden wij de lofzang die Jezus met Zijn jongeren aanhief na het gebruiken van het Heilig Avondmaal, en de bange voorzegging dat zij allen aan Hem geërgerd zouden worden.

Daarna ging Hij Zijn discipelen voor met de woorden, die wij vinden bij Johannes: "Staat op, laat ons vanhier gaan." Zo gaat het op aarde voortdurend. Telkens is het: *sta op, laat ons vanhier gaan*. Dit vinden wij soms jammer, vooral dan, als wij eens

aangenaam gelegerd zijn. Aan zulk een plaats zouden wij dan wel graag blijven. Beleven wij integendeel een onaangename toestand, dan is het bevel: laat ons van hier gaan, ons welkom. Maar, dan kan het ook nog wel tegenvallen. De Heere leidt ons wel eens van de ene droefheid in de andere. De volgende weg is soms nog donkerder dan de voorgaande, de volgende kuil alweer dieper dan die waar wij uit opgetrokken zijn.

1)och het zij aangenaam of niet, Jezus gaat voor, en de discipelen hebben te volgen en wij wensen met hen te gaan. De weg die Jezus met Zijn discipelen nu gaat, is dezelfde die eenmaal David en zijn mannen ging niet gescheurde klederen, toen hij vlood voor zijn zoon Absalom.

Al voortgaande, spreekt Jezus tot Zijn jongeren die overheerlijke en troostrijke rede, die in het evangelie van Johannes (Joh. 15 en 16) staat opgetekend. Daarna spreekt Hij dat hartroerende Hoge priesterlijk gebed uit (Joh. 17). En dan is de Heere tot de plaats genaderd waar wij met Hem in deze ure wensen te vertoeven, om getuige te zijn van: Jezus' worsteling in

1. de plaats die Hij betrad;
2. de strijd die Hij daar voerde;
3. het bloed dat Hij daar zweette.

Dit zijn de drie hoofdzaken die wij nu, onder biddend opzien tot de Heere, zullen nagaan.

"Dat de Geest van Christus, Die in alle waarheid leidt, ook thans aan ons verlene ontsluiting van de waarheid, van de lippen en van het hart! Amen.

1. De plaats die Hij betrad.

Deze plaats is de hof van Gethsémané, gelegen aan de voet van de Olijfborg, die naast Bethlehem en Golgótha, de gedenkwaardigste plaats ter wereld is. Daarheen gaat Jezus met Zijn discipelen, nadat zij de Paaszaal verlaten hebben, volgens Mattheüs 26:36.

Kom, toehoorders, plaats en wij ons in gedachten bij de ingang van die hof. Daar komt Hij aan, de Meester, de Leeuw uit de stam van Juda, de Held bij Wie God hulpe besteld heeft, de mens Christus Jezus. Ja, als de "mens" Christus Jezus moet gij Hem hier beschouwen. De mens heeft gezondigd, een mens zal er de gevolgen van dragen. Omgeven is Hij van Zijn vrienden, als het ware helden uit Israël. Toch gebiedt Hij al terstond aan acht van hen, aan de ingang van de hof te wachten. Drie gaan enkele schreden met Hem de hof in, namelijk Petrus, die wel met Jezus kon sterven en de zonen van Zebedeüs, die volgens hun zeggen, de drinkbeker konden drinken die de Vader aan Jezus te drinken zou geven. Hij beveelt hun te waken totdat Hij gebeden zal hebben.

Jezus Zelf gaat nog dieper de hof in, een steenworp, dat is: zover men met een steen kan werpen. In het bange donker van die hof zal de ontzettende worsteling plaatsgrijpen. Een worsteling waarbij die van Jakob te Pniël en die van Hiskia op zijn leger, in het niet zinken.

Zeer opmerkelijk! Het is een "hof", waarin Jezus, als de tweede Adam is binnentreden. Immers, het was ook een hof waarin God de mens, de gans volmaakte mens als het pronkstuk Zijner handen plaatste. Gethsémané, dat is oliepers, zo heet deze hof, omdat in deze plaats de olie uit de olijven werd geperst. En hier zal ook die dierbare Jezus geperst worden. Ja, volk des Heeren, een Jezus moet hier geperst worden, totdat de zielgenezende balsem uit Hem vloeit.

Immers, in een hof is onze ziel dodelijk gewond door de slangenbeet der zonden. En

in deze hof wordt de balsem bereid, de enige die dienen kan om de wond te genezen. "Door Zijn striemen is ons genezing geworden", zegt Jesaja.

In een hof verbeurde de eerste Adam Gods gunst en gemeenschap en hij werd uit dat paradijs verdreven. Hier in deze hof wordt de tweede Adam binnengeleid om die verloren gunst en gemeenschap weer te veroveren en Zijn volk in het hemels paradijs te brengen.

In een hof verloor de eerste Adam de vrijheid en werd een slaaf van satan, van de wereld en zijn eigen vlees. Hier in deze hof herwint Jezus de vrijheid voor al de Zijnen, zodat het heet: "Indien dan de Zoon u zal vrijgemaakt hebben, zo zult gij waarlijk vrij zijn."

In een hof werd onze eerste vader door een slang, de duivel, overwonnen. En hier bindt Jezus de strijd aan tegen de duivel en zal hem overwinnen en de strikken des duivels voor al Zijn volk verbreken.

Nog eens: in een hof was de eerste Adam ongehoorzaam aan God. In deze hof oefent de tweede Adam gehoorzaamheid aan de wil des Vaders. Bij herhaling verneemt u hier toch uit Jezus' binnenste: "Niet Mijn wil, niet gelijk Ik wil, maar Uw wil geschiede."

In een hof maakte de mens zich het doodvonnis waardig en werd dit uitgesproken. Hier wordt het vernietigd.

Ten slotte: in een hof werd de Christus beloofd. Hier zien wij Hem nu in dit donker Gethsémané binnentreden, om de vreselijkste strijd te voeren die nimmer enig man of vorst gevoerd heeft. Dit zal u blijken, als wij u gaan wijzen op:

2. De strijd die Hij daar voerde.

Onze tekst zegt, dat het een "zware strijd" was. De evangelisten zoeken naar woorden, om ons iets te doen verstaan van datgene wat de Heere in Gethsémané doormaakte.

Dat het een zware, een bange en vreselijke strijd is die Jezus hier voert, laet zich indenken, wanneer wij er op letten welke machten Hem bekampen. Gans alleen staande in deze worsteling, wordt Hij omringd van de vorst der duisternis en zijn trawanten. De toorn van de Almachtige ontbrandt tegen Hem. De angst der hel en des doods grijpen Hem aan. De macht der zonde komt op Hem neer. Dit alles benauwt die lieve Jezus en dreigt Hem te vernielen en te vernietigen.

Toehoorders, wie van u heeft ooit iemand in doodsstrijd gezien? Wie van u heeft ooit iets gevoeld van Gods geduchte toorn en voelde de walgelijkste zonden in zijn hart oprijzen? Wie was eens het voorwerp van de helse tirannie van de satan en werd aangegrepen door de rampzalige verschrikkingen, doodsangst en benauwdheid der hel?

Nu, daaraan staat hier de Borg van het dierbaar heilverbond bloot. In eenmaal dringt dit alles op Hem aan. En dat niet zoals wij van deze dingen iets weten, maar dit bestaat hier in de hoogste trap en mate die denkbaar is!

Het is nu de ure der duisternis, de nacht van het geweld der hel! Alles valt nu tegelijk op die zoete Jezus aan. Gods geschonden deugden wreken zich. De wet ontrolt haar staat van vloeken in Jezus' edele ziel. De rampzalige fontein der zonde werp al haar slijk in Zijn rein en heilig hart. De satan roept al de machten der hel tezamen om Jezus te bekampen. Het is bij de duivelen: nu of nooit.

En wat de strijd al banger maakt, is dat Jezus Zich geheel alleen bevindt. Hij is van God en mensen verlaten. En o, dat is zo benauwd! En dan de duisternis die op dit moment in Gethsémané heerst.

Toehoorders, Gethsémané is nu een dal van schaduwen des doods, ja, het dal van de dood zelf! Jezus voert hier Zijn doodsstrijd! Hij moet sterven!

Zie, volk des Heeren, in zulk een bange worsteling bevindt Zich hier uw Jezus. Het is een zielenstrijd, zo vreselijk, dat Hij uitroept: "Mijn ziel is geheel bedroefd tot den dood toe."

Welk een bitter lijden treft hier Jezus! De angsten der hel en strikken des doods bejegenen Hem. Hier vindt Hij benauwdheid en droefenis, en is het: "O Mijn God, al Uw baren en Uw golven gaan over Mij heen!"

In deze benauwdheid loopt Hij God aan als een waterstroom. "En in zwaren strijd zijnde, bad Hij te ernstiger", zegt Lukas in onze tekst. Zijn gebed luidt: "Vader, indien het mogelijk is, laat deze drinkbeker van Mij voorbijgaan."

Hoort u het, volk van God: in Zijn gebed heet het nog steeds: "Mijn Vader". Het luidt: "Indien het mogelijk is." Maar ook: "Niet Mijn wil, maar de Uwe geschiede." Zo smeekt Hij tot driemaal toe. Zo loopt Hij tot Zijn Vader en dan weer tot Zijn discipelen.

Maar, terwijl de hemel zwijgt en voor Hem gesloten is, vindt Hij op aarde slapende discipelen, die niet één uur met Hem kunnen waken. O, wat komt het hier uit dat Hij de pers alleen moet treden en er niemand van de volken met Hem was!

En al is het dat Hem een engel gezondend wordt om Hem te versterken, meedragen doet deze niet, Jezus moet de beker alleen ledigen, tot de bodem toe!

O, volk, blik nu nog eens in de hof van Gethsémané. Zie daar een Man met een hijgende boezem, dodelijk benauwd. Dan staat Hij, dan loopt Hij, dan weer bukt Hij! Zie, daar werpt Hij Zich in het stof en kruipt over de aarde in angst en weedom des harten.

O, kinderen des Heeren, kent gij daar nu uw Jezus uit? Wie aanschouwt nu in Hem de Heilige Israëls? Wie merkt Hem nu aan als Gods Metgezel, als de Schoonste aller mensenkinderen? Nee, toehoorders, die sidderende Persoon, Die daar kruipt als een worm en geen man, waarlijk, Hij heeft geen gedaante noch heerlijkheid voor het vleselijk oog.

Maar zie ook Zijn bebloed aangezicht. Dat is hier uit oorzaak van louter zielenlijden. Geen doornenkroon wondt nog Zijn slapen. Geen gesel doorploegt nog Zijn rug, of nagel doorboort nog Zijn handen. Enkel zielsbenauwdheid, ach, hoe vreselijk! Hier worden de fiolen van Gods gramschap over Hem uitgestort, de scherpe pijlen van de Almachtige doordringen Zijn ingewanden. Een prooi is Hij van de verschrikkingen des doods en temptaties der hel.

Toen is gebeurd, wat onze tekst verder zegt: *dat Zijn zweet werd gelijk grote druppelen bloeds, die op de aarde afliepen.*

Zo iets verschrikkelijks gebeurt zeker hoogst zelden. De historie bericht ons ditzelfde van Karel de Negende, koning van Frankrijk, die onder de folteringen van een ontwaakt geweten over de gruwelen van de Bartholomeüsnacht, vanwege de hevige angsten bloed zweette.

Maar hier is het de heilige Jezus, Die geen zonde gekend, noch gedaan heeft. Het is hier het heilig Offerlam. O, oprechte gelovigen, het is hier uw Jezus, uw Liefste, Die voor u Borg staat bij de Vader, Die om uw zonden al dit onuitsprekelijke lijden ondergaat.

Het is een lijden waar alleen Gods volk iets van verstaat, omdat zij er iets van ondervinden. Dit verstaan zij, als de Geest des Heeren hun consciëntie opent en zij ontwaren tegen een heilig en rechtvaardig God gezondigd te hebben, als ook zij, als vrucht van hun ongerechtigheden, benauwdheid en droefenis vinden, als het angstzweet hun uitbreekt.

Zie, dan verstaan zij iets van het lijden dat Jezus trof, om hun schuld te boeten, om Gods toorn te blussen en om de hel en de dood voor hen te overwinnen.

Geliefde toehoorders, wij hebben iets gezegd van de plaats die de Heere Jezus betrad en van de strijd die Hij daar voerde, het zij ons vergund ook iets te zeggen van:

3. Het bloed dat Hij daar zweette.

En Zijn zweet werd gelijk grote druppelen bloeds, die op de aarde afliepen. Die druppels bloed zijn dierbaarder dan al hetgeen wij bezitten, zelfs kostelijker dan ons tijdelijk leven. Zij zijn schoner dan het schoonste paarlensnoer. Ze zijn voortreffelijker dan diamanten. Ze zijn Gods kinderen begeerlijker dan goud en zilver. Ja, wij overdrijven niet, als wij zeggen dat die druppels bloed die uit Jezus' heilig aangezicht op de aarde afliepen, Gods volk meer waard zijn, dan alles wat de wereld ons kan bieden. Wij kunnen hier niet te sterk spreken, hetgeen wij ervan zeggen, haalt het niet bij de werkelijkheid.

Dit bloed toch verkondigt de uitverkorenen dat hun schuld is betaald, die grote schuld die door geen bergen van goud voldaan kon worden. O, volk des Heeren, dat bloed, waardoor onze schuld is betaald, bracht God Zelf! "God was in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende."

Bij gemis van dit bloed zijn al Gods beloften zonder betekenis. Dit is reeds te vernemen uit de moederbelofte. Daarin wordt reeds op het bloed, dat Gethsémané's bodem rood kleurde, gewezen. Door dit bloed van de Zone Gods werd satan overwonnen en een nieuw paradijs, in de plaats van het verlorene, geopend. Neem dit bloed uit Gods Woord weg, en het wordt een boek zonder betekenis, zonder licht of troost, zonder uitzicht op verlossing uit de poel der ellende waarin wij allen gezonken liggen.

Maar juist door dit bloed van Christus worden ons de zaligste Godsgeheimen ontsloten, de zegels van het boek van Gods verborgen raad verbroken, hetwelk buiten dit bloed eeuwig voor ons gesloten zou blijven. Zeg eens, geliefden, wat redde Israël in Egypte van de hand van de slaande Engel? Was het hun deugdzaamheid of godsvrucht? Immers nee! Het was het bloed van het lam, dat aan de zijposten en bovendorpel van hun huis was gestreken.

Waarmee werd de verbondsark en de heilige altaren op de grote verzoendag, én in de Arabische woestijn én in Jeruzalems tempel geheiligd? Met paarlen of goud? Nee, maar met dat bloed, hetwelk een afschaduwing was van dit bloed des Heeren.

Waarin ontving het in het stof neergebogen Israël vrede en vrijspraak van zonden? Door geschenken, of tienduizenden van rammen? Door het geven van hun eerstgeborenen voor de zonden van hun ziel?

Nee, maar door dit bloed, hetwelk afgebeeld was in de offeranden, die hun wezen naar Gethsémané en Golgótha.

En ook de profeten, zowel David als Jesaja, Daniël zowel als Zacharia, zij allen spreken van dit bloed, zonder hetwelk geen vergeving geschiedt, dat betere dingen spreekt dan het bloed van Abel.

En ook, waar de apostelen uitgaan om in Jezus' Naam te prediken, o, daar gaan zij tot een schuldige wereld, niet met goud of zilver, maar met dit bloed; dit bloed van Christus, hetwelk reinigt van alle zonden.

O, volk des Heeren, alleen dit bloed verkondigt ons des Vaders eeuwige liefde! Het verkondigt ons des Zoons onuitsprekelijke genade, de genade van Hem, Die Zich vrijwillig in onze plaats stelde, als schuldbetalende Borg, Die door de hand van de eeuwige Rechter is uitgeperst, om onze zonden door Zijn bloed te verzoenen, om onze hel te sluiten en onze hemel te openen en ons in 's Vaders liefdehart te leiden.

Om deze reden herhalen wij nog eens: doe dit bloed weg uit de geschiedenis van de kerk, uit de prediking van het Woord, uit de bediening van de sacramenten, uit de ervaring van Gods volk en: ijdel is ons geloof, verdwenen is onze hoop, verloren moeten zijn degenen die in Christus ontslapen zijn. Want zonder bloedstorting is er geen vergeving.

Nee, geliefde toehoorders, we zeiden niet te veel, toen wij zeiden dat die druppels bloed die Jezus in de hof van Gethsémané zweette en op Golgótha stortte, meer waard zijn dan alles wat de wereld oplevert. Welke heerlijke vruchten werpt het af! Laat ik daar ook nog iets van mogen zeggen.

Dat bloed werpt een gezegende vrucht af voor de ganse aarde. Ja, om dit bloed zegent God het gehele aardrijk. Als straks de akkers weer bebouwd worden en het zaad zal gedijen en dertig-, zestig- of honderdvoudige vrucht zal voortbrengen, dan zal dit zijn om het bloed van Christus. Om dit bloed delen wij nog allen, niemand uitgezonderd, in een schat van algemene zegeningen.

Om dit bloed komt nog dagelijks de roepstem van genade en vrede tot allen, die onder de beademing van het Evangelie leven. Zelfs de meest schuldige en de grootste der zondaren verneemt om dit bloed nog de uitroep: "Wendt u naar Mij toe en wordt behouden, bekeert u, bekeert u, want waarom zoudt gij sterven? Ja, nog meer! Om dat bloed van Christus is er op aarde en in de hemel een gemeente der uitverkorenen, die Hij Zich verkregen heeft door Zijn bloed.

Om dit bloed is het, volk des Heeren, dat God u droeg en spaarde, toen u nog als een vijand van Hem en van Zijn volk, door uw zonde of valse godsdienst tegen Hem inging en, ondanks al Gods roepstemmen en vermaningen in uw vijandschap en ongerechtigheid volhardde.

Volk, hebt u daar nooit eens bij stilgestaan en uzelf, met het oog op uw afgelegde zondeweg afgevraagd: hoe is het mogelijk dat de Heere mij niet verdelgd heeft, hoe heeft Hij mij kunnen verdragen?

Nu, dat is geweest om dit bloed. Om dit bloed hield de Heere u staande op uw zondeweg en sprak: *tot hiertoe en niet verder!* Om dit bloed moest ge u onvoorwaardelijk overgeven en deed u de goede keuze en zit u nu bij degenen die de Heere vrezén.

Toch kennen we dan dat bloed nog niet. Maar o, wat wordt dat bloed ons, naar de mate dat God ons aan onze schuld en zonden en verlorenheid ontdekt, en wij met al onze was- en reddingsmiddelen in de dood komen, onuitsprekelijk dierbaar! Waar wij verdoemelijk voor God komen te staan, waar alles aan onze zijde verloren is, daar ontdekt de Heere ons dat bloed. Zie, dan is het ons meer waard dan alle schatten der aarde. Dan zingen wij met zeker dichter:

*Uw bloed is machtig, grote Borg,
Om voor mijn schuld te boeten;
Om zonder vrees en zonder zorg,
Een heilig God t' ontmoeten.*

Ja, volk des Heeren, dan worden we "bloeddorstigen" in de allerbeste zin. Welk een zalige vrucht, als de Heere het dan toepast. Wat een wonderbare uitwerking! Eerst zo vuil, zo walgelijk, en zo veel moeite vergeefs... En dan ineens rein, en heilig en blank voor God! Dan ineens vrede en zaligheid! "Maar gij zijt afgewassen, maar gij zijt geheiligd, maar gij zijt gerechtvaardigd in den Naam van den Heere Jezus en door den Geest onzes Gods."

Door dat bloed zijn we dan vrij van de hel en de dood, van Gods toorn en de verdoemenis en zijn we medeburgers der heiligen en huisgenoten Gods! Zalige

hemellingen! Erfwachters van het eeuwige leven. En dit alleen door dat bloed van Christus!

Dat bloed sterkt Gods volk in de strijd. Soms zijn ze moedeloos en denken ze het te verliezen, dan willen zij het opgeven. Maar een gezicht op dat bloed geeft weer moed en dapperheid. Ja, met het oog op dat bloed valt zelfs het kruis niet zwaar.

In dat bloed, kind van God, sterven onze geestelijke vijanden. Daarin moet de zonde verstikken. Wonder toch! Door dat bloed wast het goede op en sterft het kwade, het harde hart wordt in dat bloed zacht. Door dat bloed overwint Gods volk zelfs de satan, die verklager der broederen. Zij hebben hem overwonnen door het bloed des Lams.

Straks zal dan ook door de schare van hemellingen eeuwig gezongen worden: "Gij hebt ons Gode gekocht door Uw bloed!"

Komt, zingen we nu Psalm 65:1 en 2:

*De lofzang klimt uit Slons zalen
Tot U, met stil ontzag;
Daar zal men U, o God, betalen
Geloften, dag bij dag;
Gij hoort hen, die Uw heil verwachten,
O Hoorder der gebeën!
Dies zullen allerlei geslachten
Ootmoedig tot U treén*

*Een stroom van ongerechtigheden
Had d' overhand op mij;
Maar ons weerspannig overtreden
Verzoent en zuivert Gij.
Welzalig, dien Gij hebt verkoren,
Dien G' uit al 't aards gedruis
Doet naad"ren, en Uw heilstem horen,
Ja, wonen in Uw huis.*

Dierbare bloeddruppels zijn het die Jezus zweette, "dierbaar bloed", noemt de apostel Petrus het bloed van Christus.

Toehoorders, wat is dat bloed nu voor u? Hebt u dat bloed al nodig gekregen? Ach, zie toe dat u het bloed des Nieuwe Testaments niet onrein acht. Moest Jezus bloed zweten, wat zal het dan voor u zijn als u eeuwig, niet in Gethsémané maar in de gemeenschap der duivelen, onder de toorn Gods zult moeten verblijven! En toch zijn er zeer velen, die zó leven alsof er geen dood, noch eeuwigheid, noch gericht te wachten stond, die zeggen: "Laat ons eten en drinken en vrolijk zijn, want morgen sterven wij." O, wat zal het voor die mensen een vreselijke ontuchtering zijn!

Dan zijn er zo velen die het voor de eeuwigheid wagen op een aalmoes, een gebed, een traan, een tekst, een psalmvers, of op de valse overlegging dat die barmhartige God hun wel genadig zal zijn. Zij hebben hier al zoveel geleden, zoveel pijn en ontbering geleden. En de Heere straft de zonden geen tweemaal, zo redeneren zij. Ook dat zal zo mis uitkomen. Nee, mens, alleen dat bloed van Jezus Christus, Gods Zoon reinigt van alle zonden.

Voorts zijn er velen, die zo'n keurige, rechtzinnige belijdenis hebben, ook aangaande het Borgtochtelijk werk van Jezus' bloedstorting. Dat bloed neemt een ruime plaats in, in de prediking die zij horen, de verzen die zij zingen, enzovoort. Zulken leven nu voorts gerust door, zonder zich af te vragen of Jezus Zijn bloed ook voor hen stortte.

Ook dit pad loopt mis! Mens, dat bloed moet aan u worden toegepast, u moet ermee besprenkeld, erdoor gewassen en gereinigd worden!

Anderen zijn er, die zichzelf met Jezus' bloed hebben gereinigd. En nu menen zij rein te zijn. Ook dit is bedrieglijk! Er moet door Jezus Zelf worden gewassen. "Indien Ik u niet was, gij hebt geen deel met Mij", zegt de Heere tot Petrus en ook tot mij en u.

Och, mocht dat u nog uitdrijven tot de troon der genade, opdat de Heere Zich over u ontferme, en gij niet met een ingebeelde hemel naar de hel gaat zoals zo velen, tot hun eeuwig ongeluk, vooral ook in deze dagen van verleiding en verzoeking.

En gij, volk des Heeren, die tot zulk een dure prijs zijt gekocht, mocht gij, ziende op dat lijden van Jezus, meer leren gruwen van de zonden die Hem dat lijden aandeden. Gij hebt nog tot den bloede toe niet tegengestaan, strijdende tegen de zonde. Mocht ge veel met dat bloed van Christus werkzaam zijn. Daardoor zult u toenemen in heiligmaking. O, volk, door dat bloed ligt de weg tot het heiligdom open, zodat ge met al uw ziels- en lichaamsnaden tot de Heere mag gaan. En door dat bloed gaat u straks in door de poort des hemels. Dan is dat bloed het keurmerk, het stempel van Jezus, dat u een schaap van Zijn kudde bent.

En dat alles is nu ook van u waar, kleinen in de genade! Ook voor u is dat bloed van Jezus uitgeperst geworden. Alleen, het moet u nog toegepast, nog in geloofsbewustheid op uw ziel gesprenkeld worden. Nu, dat zal de Heere doen, op Zijn tijd. Dat zal uw grote verzoendag zijn. Wonderlijk zal de verandering zijn als u dat te beurt mag vallen.

Een weinig van de kracht van Jezus' bloed, door de Heilige Geest toegepast aan uw zielsogen, en gij ziet Jezus in Zijn noodzakelijkheid, maar ook in Zijn algenoegzaamheid en bereidvaardigheid om u te verlossen. Een weinig van de kracht van Jezus' bloed, door de Heilige Geest toegepast aan uw zielsoor, en gij hoort Zijn stem die u nodigt tot Hem te komen, om geholpen en gered te worden.

Een weinig van de kracht van Jezus' bloed, door Zijn Geest toegepast aan uw geestelijke voeten, en gij gaat tot Hem met de bede: "Och HEER', och wierd mijn ziel door U gered!"

En dan nog een weinig van de kracht van Jezus' bloed, toegepast door Zijn Geest aan uw geloofshanden, en u grijpt Hem aan tot uw Verlosser, tot uw Profeet, Priester, Koning en Bruidegom.

Ja, ten slotte: Jezus' bloed, door de eeuwige Geest, aan uw ziel toegepast, en u jubelt:

*Keer, mijne ziel, tot uwe ruste weder;
Gij zijt verlost; God heeft u welgedaan.*

Hier zouden wij gevoeglijk kunnen eindigen. Toch moeten en willen wij graag nog iets opmerken. Er zijn hier in dit Gethsémané immers zulke heerlijke, echte levenslessen voor ieder onzer, maar meest voor Gods kinderen te leren.

Wij moeten wel bedenken dat, wat we hier in Gethsémané aanschouwen, niet alleen Borgtochtelijk is, maar het is ook geschied als een exempel is, nl. voorbeeldig. Daarom is de niet te vergelijken hof van Gethsémané de plaats die we wel een geopende leerschool mogen noemen. Een school, waarin door Gods Kerk de profijtelijke lessen, bij het licht en de verlichting van de Heilige Geest, kunnen geleerd worden. Lessen, tot diepe vernedering voor ons, maar ook tot verheerlijking Gods. Lessen, die al ons eigenwaan vernietigen, maar ons ook op het zoetst vertroosten.

Kunnen wij in deze hof niet tot onze waarschuwing leren dat het vreselijk zal zijn

onbekeerd en onverzoend met God te sterven? O, als we toch die angst en benauwdheid zien die de Zone Gods trof, namelijk helle-angsten en helle-smart, wat zal het dan toch vreselijk zijn eeuwig onder die toorn Gods te liggen, zonder enige verademing, te verteren van angst en smart en niet de minste hoop dat er ooit een einde aan zal komen! God lere u nog om verzoening smeken voor het te laat is!

Maar hier kunnen wij ook leren door welk een dure prijs wij, volk van God, van die hel zijn verlost. O, wat heeft het Jezus gekost, om onze hel te sluiten en de hemelse vreugde en blijdschap voor ons te verwerven! Hier, in deze hof, leren wij ook wat ervan terecht zou komen als onze zaligheid eens afhing van de voornaamste knechten des Heeren. Zij konden niet één uur met Hem waken, die helden! Nee, hier leren we dat Jezus waarlijk de pers alleen moest treden, en dat er niemand der volken met Hem was. Maar dan komt ook Hem alleen de eer toe!

En leren we hier ook niet, tot onze beschaming, wat er van terecht zou komen als onze zaligheid afhing van onze ijver en waakzaamheid? Of meent u, dat u het er beter afgebracht zou hebben dan Jezus' discipelen? We zouden onze zaligheid verslapen! We kunnen er nog geen zuur gezicht om verdragen. Dat leert Gods volk hier, in de hof, maar ook bij eigen smartvolle ervaring.

De Heere wil dat iedere hemeling zal weten uit welke nood en dood hij verlost is. Daarom ligt de weg naar de hemel door een Gethsémané. Maar nu kunnen we hier ook leren, dat ieder kind van God niet even diep wordt ingeleid onder het heilig recht van God. Er is verschil tussen de acht discipelen die bij de ingang bleven, en de drie die met Jezus dieper het donker van de hof in moesten. David werd zéér diep ingeleid, zodat "de afgrond tot den afgrond riep". Anderen delen in dezelfde verzekering van hun eeuwig heil, maar toch kennen zij die diepte zo niet. Hielden die passers en meters daar toch meer rekening mee!

Gods volk klaagt zelf wel dat zij niet diep genoeg voor God kan bukken. Ons schuldgevoel, onze droefheid naar God, onze verootmoediging is vaak zo oppervlakkig en toch zegent en troost de Heere ons zo rijk. Hoe dat komt, leren we in deze hof. Volk des Heeren, het is omdat Jezus hier zo onpeilbaar diep boog en Zijn ziel bedroefd was tot de dood toe!

Wij ervaren zo dikwijls dat wij niet verenigd zijn met Gods weg en zo schuw van het kruis. In plaats van onderwerping, murmureren wij tegen Gods weg en leiding. En toch zegent de Heere ons wel na ons murmureren.

Hoe kan dit? Ook dat leren we in deze hof. Het is omdat Jezus niet kruisschuw was, maar als onze Borg, tot in het uiterste, Gods wil betrachtte. "Niet gelijk Ik wil, maar Uw wil geschiede."

Ons geloof is dikwijls zo zwak, een gekrookt rietje en een rokende vlaswiek gelijk. En toch ijkt de Heere het als goud!

Volk, dat vindt zijn oorzaak hierin, dat uw Jezus de Voleinder des geloofs is, Die in de uiterste nood nog zei: "Mijn Vader", niet Mijn God, maar *Mijn Vader!*

Gods kind kan ook wel eens een gevoel hebben alsof hij van God verlaten ware. Dat kan wel zeer diep gaan, zodat hij klaagt: "Ik ben gezonken in grondeloze modder waar men niet kan staan; ik ben gekomen in de diepten der wateren, en de vloed overstroomt mij."

Wij leren hier dat dit geen rantsoen voor onze zonden is, dat bracht Jezus op, maar opdat we zouden leren de rijkdom der genade en barmhartigheid van Hem, Die de eeuwige dood doorwandelde om onzentwil.

Gods volk is er soms verlegen mee, dat het altijd hetzelfde gebedje opzendt. Wel,

volk, als uw behoefte nog dezelfde is, dan mag u gerust ook telkens weer hetzelfde vragen, dat deed Jezus in Gethsémané ook! Toch bad Jezus telkens meer van Zich af, en meer in onderwerping aan de wil van God. Lere de Heere dat ook u en mij!

U kunt in een zaak komen die geheel uw hart inneemt en u geheel bezighoudt, waarvoor uw vrienden koud blijven en u alleen laten staan. Maar dat is nog geen bewijs dat het een kwade zaak is waarvoor u ijvert. De Heere Jezus ondervond in Gethsémané hetzelfde. Hij kon hier met David zeggen:

En daar is niemand, die Mij geeft de hand,

Hulpe noch bijstand.

Zeker is dat smartelijk, dat was het voor Jezus ook. Een ziel kan in een zaak gewikkeld zijn en daaronder biddend werkzaam zijn, terwijl de Heere toch die zaak niet wegneemt maar een tijdelijke vertroosting geeft, een engel die u op de heerlijke uitkomst wijst. Dan krijgen we kracht naar kruis, niet ontheffing van de druk. Ging het Jezus ook zo niet in deze hof?

Gods volk kan in een slaperige toestand verkeren, en dat op een tijd dat waken dringend noodzakelijk schijnt. Dat is nog niet altijd een bewijs van liefdeloosheid of zorgeloosheid, God wil die zaak alleen afdoen tot uw heil en Zijn eer. Daarom is uw geest wel gewillig, maar het vlees zwak.

Toch leert Gethsémané ons dat waken en bidden gebiedend noodzakelijk is, of we komen in verzoeking. Die woorden van Jezus "de geest is gewillig maar het vlees is zwak", worden dikwijls misbruikt om eigen gemakzucht goed te praten. De Heere beware ons daarvoor in deze droeve dagen, nu we kennelijk de weg der grote verzoeking zijn ingegaan, die verzoeking, die over heel de aarde komen zal.

Nu, geliefden, dat de Heere het gehoorde aan ons hart believe te heiligen tot Zijn eer en onze zaligheid. Amen.

4. Jezus door Zijn vijanden gezocht, Zich stellende in de plaats van Zijn volk

Predicatie over Johannes 18:8b

Zingen: Psalm 22:11

Lezen: Johannes 18:1-13

Zingen: Psalm 69:2 en 3

Zingen: Psalm 116:9, 10 en 11

Zingen: Psalm 89:8

Geliefde toehoorders,

Wij lezen in de profetieën van Zacharia (Zach. 9:12), van "gebondenen, die hopen".

Buiten twijfel zijn met die gebondenen in de eerste plaats bedoeld het volk van Israël dat, vanwege hun zonden, in Babel gevangen zat. Toch, dunkt ons, dat Zacharia's woord zich veel wijder uitstrekt. Het is een troostwoord ook voor Gods bekommerde volk, dat door ontdekkende genade weet dat zij gebonden zijn met banden des doods en der zonden, vanwege die schrikkelijke bondsbreuk in Adam. Maar nu wordt erbij gezegd dat zij gebondenen zijn die hopen.

Wat hopen zij? Wel, zij hopen dat ze nog eens het voorrecht zullen smaken, ontbonden en vrij te worden. Deze hoop vindt u bij elke begenadigde. Die hoop is een wezenlijk deel of eigenschap van het nieuwe leven en bewaart hen voor wanhoop.

Zo was het bij oud-Israël, en zo is het nog. En, gelijk Israël niet tevergeefs gehoopt heeft, maar uit Babel verlost is en weder mocht keren tot zijn Luid, evenzo is het met het geestelijk Israël. Zij mogen en zullen zingen:

*Keer, mijne ziel, tot uwe ruste weder;
Gij zijt verlost; God heeft u welgedaan.*

De grond van de vrijlating van Gods Kerk vinden wij in de woorden van onze tekst, waarbij we heden uw gewijde aandacht wensen te bepalen, Johannes 18:8b:

Indien gij dan Mij zoekt, zo laat dezen heengaan.

Geliefde toehoorders, de tekst, die wij onder biddend opzien tot de Heere verkozen tot onze vierde lijdenstof, zijn woorden door de apostel Johannes, onder de leiding van de Heilige Geest, neergeschreven. Johannes' evangelie is het laatste van de vier evangeliën, maar geenszins het minste.

Voor de geestelijke fijnproevers, als ik hen zo eens noemen mag, gaat er zo'n eigenaardige bekoring uit van dit evangelie. Wat is het toch dat de schriften van de apostel Johannes zo aantrekkelijk maakt waardoor zij, als wij ze horen of lezen, zo zeer onze ziel innemen? zult u misschien vragen. Het antwoord hierop te geven is niet moeilijk. Immers, Johannes was de discipel die Jezus bijzonder liefhad, de discipel die in Jezus' schoot lag. En dit is altijd kennelijk dat hij of zij, die het nauwste met Jezus omgaat, die het kortste bij Hem leeft, ook het innigste van Hem kan getuigen. En omdat Johannes kon zeggen: "Hetgeen wij gehoord hebben, hetgeen wij gezien hebben met onze ogen, hetgeen wij aanschouwd hebben en onze handen getast hebben van het Woord des levens; dat verkondigen wij."

Daarom is zijn evangelie zo diep en toch zo eenvoudig van toon. De "bezitter" heeft geen hoogdravende woorden nodig. En omdat Johannes, zoals onze Kanttekenaren opmerken, zijn evangelie - volgens het getuigenis van oude geschiedschrijvers - geschreven heeft op verzoek van de kerken van Klein-Azië, omdat er onder hen waren

opgestaan die de Godheid van Christus loochenden, daarom is zijn evangelie van begin tot einde een verdediging van Jezus' Godheid.

Nu, uit dat dierbaar evangelie verkozen wij de tekstwoorden die onze belangstelling dubbel waard zijn.

De plaats waar wij heden wensen te vertoeven, is wederom de onvergetelijke hof Gethsémané, de plaats die wij in onze voorgaande leerrede "een geopende leerschool" noemden, waarin door Gods Kerk de gezegendste levenslessen geleerd kunnen worden. Lessen, tot onze diepe beschaming, maar ook tot rijke vertroosting voor allen die uit God zijn geboren. Maar ook lessen tot verheerlijking van God en Zijn Christus. Wij zagen reeds de vreselijke worsteling die de Heere Jezus in het donker van Gethsémané doorworstelde. Een strijd met de duivel, dood en hel, een strijd onder de toorn van de heilige God, zodat Zijn zweet werd gelijk grote druppelen bloeds, die op de aarde afliepen.

Toch gaat het welbehagen des Vaders door Jezus' hand gelukkig voort. Het is waar, vreselijk was de strijd die Jezus hier doorworstelde. Toch wijkt Hij geen duimbreed. Al biddende en smekende overwon Hij in deze doodsstrijd. Bemoedigd en gesterkt staat Jezus van het gebed op. Hij gaat tot Zijn slapende jongeren en zegt: "Slaapt nu voort, ziet de overste der wereld komt, en heeft aan Mij niets, staat op en laat ons vanhier gaan."

Zo treedt de Heere de hof uit. Zo welbewust van hetgeen Hem wacht treedt Hij de vijanden tegemoet en geeft Zich aan hen over, om gebonden weggeleid te worden.

Van dit zo treffend en troostvol feit wensen we heden getuige te zijn. De stof onzer overdenking van heden is: Jezus door Zijn vijanden gezocht, Zich stellende in de plaats van Zijn volk.

Daarin merken wij op:

1. de Gezochte in Zijn dierbaarheid;
2. de zoekers in hun rampzaligheid;
3. de beschermden in hun veiligheid.

Dat de Heere, uit genade, Zijn licht en waarheid neder zende, opdat Die ons in spreken en horen geleide, is onze wens en bede!

Geliefde toehoorders, wanneer we thans in gedachten bij de ingang van Gethsémané's hof vertoeven, zien wij in het nachtelijk duister een grote bende aankomen, met lantaarnen en fakkels, met stokken en met spiesen gewapend. Het is duidelijk, zij zoeken iemand, en volgens hun ontzaglijke toerusting, is het zeker een zeer gevaarlijk staatsmisdadiger. Toch is niets minder waar dan dat. Het is juist de Edelste uit de edelen, de grootste Weldoener der mensheid. Dat zal u blijken als u met ons aandachtig let op:

1. De Gezochte in Zijn dierbaarheid.

Die Gezochte: Wie is Hij?

Ach, geliefden, wij mogen wel hemel en aarde te hulp roepen om op die eenvoudige vraag het antwoord te geven. Immers, het is Jezus de Nazaréner. Dat zeggen die zoekers zelf. Op de vraag van Jezus: "Wien zoekt gij?" antwoorden zij Hem: "Jezus den Nazaréner."

De Gezochte is dus Jezus van Nazareth. Dat is dus Hij, Die hun zieken heeft genezen. Hoor maar wat de evangelisten van Hem getuigden: "Hij genas allen die kwalijk gesteld waren." Hij is het Die hun hongerigen spijzigde. Denk maar aan de duizenden die Hij voedde met weinige broden en vissen. Hij is het Die hun

bedroefden troostte. Ja, hun doden heeft Hij opgewekt. Hun ongeluk heeft Hij beweend. Deze nu zoeken zij. Vraagt u nog verder Wie de Gezochte is? Wij antwoorden: Hij is het, van Wie de engelen in Bethlehems velden zongen: "Ere zij God in de hoogste hemelen, en vrede op aarde, in de mensen een welbehagen." Hij is het, van Wie de Vader getuigde: "Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde, in Denwelken Ik Mijn welbehagen heb."

Ja, Hij is het naar Wiens komst in het vlees, duizenden jaren is uitgezien door patriarchen en profeten en door arme, verloren zondaars en zondaressen in zichzelf.

Toehoorders, het is dus die dierbare Jezus, de lieve Borg, de Goël, het Brood des levens, het Licht der wereld, de Wens der heidenen! In één woord, zij zoeken Hem Die alles is in allen.

O, zult ge wel zeggen, dat is gelukkig, dat zij Hem zoeken! Immers, Hij heeft gezegd: Die Mij zoeken, zullen Mij vinden", en Die Mij vindt, vindt het leven, en trekt een welgevallen van den HEERE."

Maar, zó wordt Hij gezocht door Zijn volk, door de begenadigden. Ja, die zoeken Hem met smeken en geweën. Maar zo is het hier niet. Dan zou men Hem op de knieën gezocht hebben. Maar hier wordt Hij gezocht zoals men een dief en moordenaar, zoals men de grootste kwaaddoeners zoekt. De zoekers uit onze tekst zijn met stokken en spiesen gewapend, deze zoekers zijn van touwen voorzien om die zoete Jezus te binden en over te leveren. Och, men zoekt Jezus om Hem te vermoorden, Hem aan een kruis te hangen, Hem onschadelijk te maken, en om Hem uit te roeien.

Rampzalige mensen, die zó Jezus zoeken, die Hem zoeken uit satanische nijdigheid, om Hem te schelden, te spuwen, te slaan, te verwonden, te veroordelen, te doden! Toehoorders, die Hem zó zoeken, zullen de dood vinden.

Dat zal blijken als we acht geven op:

2. De zoekers in hun rampzaligheid.

Wie zijn ze die Hem zó zoeken? Geliefde toehoorders, laat ons die bende eens even bezien.

Voorop gaat ... Judas. Ja, Judas, de discipel des Heeren! En zeker niet de minst gerekende, want aan hem was de beurs toevertrouwd. Het is de man die meer dan drie jaren zo particulier met de Heere was omgegaan. Hij was Jezus' tafelenoot, die Zijn brood at, die met Jezus het bondszegel aan de Paasdis genoot, die Hem ook durfde vragen: Ben ik het, Heere, die U verraden zal? Ziet u nu wel, geliefden, dat Jezus het niet mis had, toen Hij zei: "Gij hebt het gezegd?"

Daar gaat hij nu, voorop, als leidsman van de bende, die de kennis die hij van Jezus en Zijn verblijfplaatsen had, misbruikt om Hem aan Zijn vijanden over te leveren. Dat is nu meestal nog zo. De afvallige, de Judas, gaat gewoonlijk aan de spits van de vijanden van Christus en Zijn volk. De kennis die zij van Jezus en Zijn volk, van Zijn Woord en dienst hebben, maakt hen juist tot leidsman en overste der vijanden. Evenals Achitofel, Davids huisvriend oudtijds was. Vreselijk, als we de kennis op Jezus' school en door de omgang met Zijn volk verkregen, aanwenden zoals Judas deed! Dat loopt op eigen verderf uit.

Achter Judas, de verrader, gaan de priesters, de mannen die zeggen het heilige te dienen. Is dat niet nog zo? Ik wil hier niet spreken over de priesters van Rome. Hun gehele godsdienst is niet anders dan vijandschap tegen Christus en Zijn volk. Lees maar eens de geschiedenis der martelaren en laat de galgen en brandstapels, de gevangnissen en de grachten, ja, heel de met bloed doorweekte grond van ons vaderland maar eens spreken. Maar hoe wordt Jezus in vijandschap gezocht door zo velen die de naam hebben van "dienaars des Woords". Waarlijk, een vijandige priester

in Gods kerk en een vijandige prediker op de kansel is veel gevaarlijker dan de grootste wereldling.

Dan volgen de Farizeeën, de schijnheiligen, de mannen van de goede werken. Is dat ook nu zo niet? Ook nu zijn Jezus en Zijn volk als doornen in het oog van die eigengerechtigde hemelzoekers. Waarlijk, de Saulussen zijn nog niet uitgestorven, zij behoren ook nu nog bij de bende die Jezus zoekt.

En daarachter de "geleerdheid", de dusgenaamde "wetenschap". Op geleerdheid mag men niet tegen hebben. Integendeel, daar zijn we op gesteld. "Een ziel zonder wetenschap is niet goed", zegt de wijste man, die ooit Op aarde geleefd heeft, namelijk Salomo. Maar dit blijft ook een waarheid, dat de meeste geleerdheid erop uit is om Jezus te vangen en te doden. Dat staat geleerd, weet u. En daarom, de schriftgeleerden bevinden zich ook in de bende met de wapens van hun vijandschap. Ja, die schriftgeleerden zijn de toortsdragers. Zij ontsteken het licht hoe men Jezus vangen kan en Zijn volk belachelijk kan maken, hoe men ze grijpen, vangen, verwonden en doden moet.

En dan volgen de krijgsknechten. En ook nu is het voor een eenvoudig, godvrezend mens bijna niet uit te houden onder de krijgsknechten. Lasterende en vloekende officieren, die met het heilige de spot drijven. Welk een geest heerst er in de kazernes en aan boord van de oorlogsschepen? Zo is het in heel de wereld, zelfs in ons eigen vaderland, al mag dankbaar worden erkend dat er wetten gegeven zijn die het vloeken, spotten en lasteren van des Heeren Naam verbieden. Ach, dat zij steeds en door elkeen nagekomen worden!

Ten slotte volgt een grote menigte van volk. Zij vertegenwoordigen de wereld, de zedelijke en de zedeloze wereld. Misschien wel uw eigen kinderen, uw ouders, misschien uw man of vrouw. Ach, toehoorders, elk natuurlijk mens is een vervolger van Christus en Zijn Kerk. Ja, ook gij, onbekeerde, vervolgt Hem, zoekt Hem te doden. Ook wij, kinderen der genade, ook u, en ik - met schaamte en smart moeten wij het belijden - gingen in ons eertijds in die bende mee.

Maar, zo zult u wellicht vragen, wat drijft toch deze bende ertoe, om die dierbare Heere Jezus zó te zoeken?

Het antwoord moet zijn, dat die redenen nogal uiteenlopen. Judas deed het uit winstbejag, hij verdiende er dertig zilverlingen mee, dat is tweeënveertig gulden. En zulken zijn er niet weinig, die om stoffelijk voordeel Jezus vervolgen, die het voordeliger vinden de Heere te vloeken dan te vrezen. Hun rekening zal wel, evenals die van Judas, aan het einde zeer verkeerd uitkomen.

Die priesters deden het uit hoogmoed. Zij wilden zelf priester zijn en blijven, maar dan moet de ware Priester gedood worden.

En die farizeeër? Die moet al zijn verwaandheid afleggen, de dood schrijven op al zijn zogenaamde goede werken, zijn eigengerechtigheid voor de mollen en vleermuizen werpen, en als een arm, verloren zondaar aan de voeten van Jezus van Nazareth om genade smeken. Maar dat wil hij niet!

En die geleerde moet voor Hem, Die de opperste Wijsheid is, een dwaas worden. Hij moet leren zijn gedachten gevangen te leiden tot de gehoorzaamheid aan Gods Woord. Zoals de apostel Paulus, die grote geleerde deed, nadat hij van de Heere geleerd was. "Dewijl wij de overleggingen ternederwerpen, en alle hoogte die zich verheft tegen de kennis Gods, en alle gedachte gevangen leiden tot de gehoorzaamheid van Christus" (2 Kor. 10:5). En dat kan, dat wil en doet die zogenaamde geleerde niet, hij waant zich wijzer dan Christus, en daarom moet Christus uit de weg. En die krijgsman? Die gaat erop uit om Jezus te vangen uit zogenaamde dapperheid.

Zie, toehoorders, zo zijn er honderden redenen, maar de wortel van dit alles is: vijandschap, blindheid, hoogmoed. Dat was het bij de bende, die Jezus zocht. Maar zo is het heden nog!

En wat bereiken zij met hun vijandschap? Ach, geliefden, zij zoeken Jezus van Nazareth, en zij vinden de dood, de hel en het eeuwig verderf. O, dat zal voor die vijanden wat zijn, zich gestoten te hebben aan die Steen, Die de Vader tot hoofd des hoeks heeft gelegd! Wat komt dat al openbaar op het sterfbed. Maar nog meer zal dat gezien worden in de jongste dag. Dan zal het oordeel van Christus, de Rechter zijn: *Die niet gewild hebben dat Ik Koning over hen zou zijn, breng ze hier, en sla ze hier vóór Mij dood.* En: *Werpt ze uit in de buitenste duisternis: daar zal zijn wening en knersing der tanden.*

Toch moeten we nu op deze zaak nog wat dieper ingaan.

Immers, die mensen, die bende, welke Jezus zochten, zijn slechts instrumenten. Er is meer wat Jezus zocht, daar zijn nog andere machten die Hem zoeken te binden en te doden.

Wilt u weten wie dat zijn? Welnu, de satan zocht Hem. Gods heilige wet zocht Hem. De dood zocht Hem. Ja, wat alles zegt: de Heere, de heilige God, zocht Hem!

Maar waarom zochten die Hem, zult u vragen? Wel, geliefden, de dierbare Jezus is met Zijn hart Borg geworden. Hij heeft Zich met ede verbonden om uw schuld, o uitverkorenen, te voldoen! Hij heeft Zich verbonden om uw dood, de dood, die u verdiend had, te sterven, om uw hel te blussen, uw verdoemenis te verslinden.

O, volk, God zoekt Zijn Christus, opdat Hij uw straf zal ondergaan! Dat heeft Hij van eeuwigheid op Zich genomen, dit alles te volbrengen. Daarom werd Hij gezocht. Het is nu de tijd om Zijn beloften te vervullen en Zijn woord in te lossen. /ie, geliefden, die zó de gevangenleiding van Jezus niet verstaat, heeft nog nooit de rijkdom, de troost en het God verheerlijkende van het Evangelie der genade in Christus begrepen. Dit toch is het wonder van de wijsheid en genade Gods: God Zelf zoekt Zijn Beminde, om de dood van Gods beminden te sterven, met andere woorden: God zoekt hier Zijn beminde Schootzoon, Zijn Enige, Zijn Lieveling, Zijn Alles, om de schuld te boeten en de straf te dragen van Zijn bemind volk.

En Christus, nee, Hij neemt de vlucht niet, Hij onttrekt Zich niet, maar is bereid voor Zijn uitverkorenen, voor de beminden Zijns Vaders die ook Zijn beminden zijn, bloed en leven op te brengen. En dat alles doet Hij opdat de Vader verheerlijkt worde. De onuitsprekelijke liefde van Jezus tot Zijn Vader en van de Vader tot Zijn Zoon, is de aansporing tot de verlossing van de uitverkorenen, tot roem en prijs van de Vader en de Zoon. O, geliefden, welk een zalige harmonie is er tussen de Vader en de Zoon, bij het zaligen van Zijn Kerk. En dat alles door die zoete Heilige Geest bewerkt en daargesteld.

Daarom is het dan ook dat Jezus Zich gevangen geeft. Van gevangen nemen is geen sprake, Hij geeft Zich gevangen. En Hij wist wat daarop volgen zou. Johannes zegt: "Jezus dan wetende alles wat over Hem komen zou, ging uit."

Om dat te tonen trad Jezus die bende van vijanden tegemoet met de vraag: Wien zoekt gij?" "Jezus den Nazaréner." "Ik ben het."

Maar wat is dat nu? Op dat woord van Jezus: "Ik ben het", deinst heel die bende terug en ze vallen ter aarde, alsof ze door het weerlicht zijn getroffen. Maar hoe komt dat?

Toehoorders, een klein straaltje van Jezus' Godheid flikkerde er door de wolk van Zijn mensheid en... daar liggen zij! Jezus sprak dit woord als machthebbende, evenals Hij bij het graf van Lazarus sprak: 'kom uit', en tot de blinde: "Zie." Eén woord, en daar

ligt heel die bende van verraders, farizeeërs, schriftgeleerden, krijgsknechten en volk, voor Jezus' voeten ter aarde. En als Hij hen nu de kracht niet geeft, dan kunnen zij nooit meer opstaan. Ja, als Hij het verkoos, was het hen gegaan als Korach, Dathan en Abiram; dan waren zij levend ter helle gezonken.

Die vijanden, zie ze daar liggen, achterover zijn ze gevallen, van Jezus af vielen zij. Dit is nu het beeld van het onderscheid tussen de onherborenen en de wedergeborenen. De wedergeborenen vallen Jezus toe, zij vallen voor Hem neder en smeken Hem: "Och HEER", och wierd mijn ziel door U gered!" De vijanden vallen van Jezus af en blijven vijanden.

Maar deze bende zinkt niet weg, maar richt zich weer op en Jezus vraagt bij vernieuwing: "Wien zoekt gij?" en zij zeggen andermaal: "Jezus den Nazaréner." En nu zou u toch billijk verwachten dat er niet één van hen meer de handen tot de Heere zou uitstrekken. Integendeel. Judas treedt op Jezus toe en geeft Hem het gebruikelijke teken; hij kust Hem. Dit was met de vijanden afgesproken, Die hij kuste, Die moesten zij grijpen. En die bende? Zij grijpen Jezus aan. Ziet u nu wel, dat er een godswonder aan de mens moet plaatshebben?

Toehoorders, wij moeten wederom geboren worden door de Heilige Geest, anders blijven we vijanden van Christus, en blijven we voortgaan naar de hel. Dit is waar van mij en van u en van onze kinderen. Dat heeft Jezus Zelf gezegd en u ziet het hier bevestigd.

Dus Jezus geeft Zich over. Hij doet dit voor Zijn volk, voor Zijn gemeente, Zijn bruid. Dat blijkt uit het slot van onze tekst, waarin Jezus zegt: *Indien gij dan Mij zoekt, zo laat dezen heengaan.*

3. De beschermden in hun veiligheid.

"Laat dezen heengaan." Dit woord moet u niet verstaan als een vriendelijk verzoek, alsof de Heere die bende verzocht Zijn jongeren vrij te laten als Hij Zich gevangen geeft. Zo is het niet! Nee, maar dat "Laat dezen heengaan", is een almachtig bevel. Koninklijk en almachtig proclameert Hij de vrijlating van de discipelen.

Dit woord is het dat hun beveiligd. En waar Hij dat doet, waar Hij almachtig de vrijlating van de Zijnen openlijk beveelt, is er niemand, is er geen vijand zó machtig of zó verwoed, dat hij de hand naar één van hen zou kunnen uitsteken. Zelfs de discipel die het oor van de dienstknecht van de hogepriester afslaat, gaat vrij uit; geen Jood of Romein steekt de hand naar Petrus uit. Zou u ook niet denken dat die verwoede bende het Petrus betaald zou hebben als het in hun macht had gestaan? Toch, niet één steekt de hand tot hem uit.

Jezus' woord is een vrijgeleide voor Zijn discipelen, maar niet alleen voor die elf, ook voor al Zijn discipelen, voor heel Zijn Kerk, ook voor u, kind van God en ook voor mij!

Immers, zo schoon en dierbaar heet het in het formulier van het Heilig Avondmaal: *dat Jezus in Gethsémané gebonden werd, opdat Hij ons zou ontbinden.*

En wie zijn dit nu, die dit belijden? Zijn dat alleen Petrus en Johannes, Jacobus en Thomas? Nee, geliefden, het is heel de gemeente van de levende God. Allen die van eeuwigheid zo vrij en soeverein uitverkoren schare, al dat volk voor wie die zoete Jezus Zijn bloed en leven gaf. Heel die ontelbare schare die Johannes in zijn Openbaringen rondom de troon van het Godslam in de hemel zag.

Wilt u hen nog een weinig nader aangeduid hebben?

Welnu, het is dat volk, dat door Gods Geest van dood is levend gemaakt; die Hij trok uit de duisternis tot het licht. Dat volk, dat door de Heilige Geest tot het geloof is

bewerkt. Het zijn de godvruchtige Avondmaalgangers. Zij jubelen het uit: "Om ons te ontbinden, liet Jezus Zich gebonden weggeleiden."

Merk nu wel op, geliefden, zij zeggen niet: opdat wij niet zouden gebonden worden, daarom liet Jezus Zich binden. Nee, maar: om ons te ontbinden, liet Hij Zich binden.

Waren zij dan gebonden, zult u vragen, omdat hier van "ontbinden" worden, sprake is. En dan moet het antwoord zijn: zij waren gebonden met zulke onverbreekbare banden! Met banden, sterker dan Simsons nieuwe zelen. Gebonden waren zij. Met banden van zonden en dood, met ketenen van de satan en de duisternis, met boeien van ongeloof en vijandschap.

Hoor Gods Kerk maar eens klagen bij monde van David:

*Ik lag gekneld in banden van den dood
Daar d' angst der hel mij allen troost deed missen.*

En lezen we niet in Psalm 107:6

*Zij, die gebonden zaten
In schaduw van den dood?*

Kent gij die banden niet, volk van God? Kunt gij er uzelf van ontdoen? Hebt u geen losmaking nodig uit al die koorden en strikken die u trekken tot het nare verderf?

Volk, moet gij soms niet schreeuwen tot God:

*Mijn Helper, scheur de netten,
Die z' in 't verborgen zetten?*

Zie, toehoorders, voor dat volk geeft Jezus Zich over, strekt Hij Zijn handen geheel vrijwillig uit, en laat Zijn armen op Zijn rug binden.

O, volk des Heeren, zie zo eens uw Borg! Zo gebonden is Hij, die Ram, Die verward is in de struiken van Zijn eeuwige zondaarsliefde, en Die in de plaats van Zijn Izak, van Zijn Kerk, geofferd wordt. O, zie eens die banden, dat zijn uw zonden die Hem binden! Dat is uw schuld! O, zie nu eens die liefde van Jezus, Die Zich vrijwillig voor u laat binden, opdat alle banden die u knellen verbroken zullen worden!

En van dat doel der liefde Gods verstonden de discipelen niets. Onverstandige discipelen! Dwaze Petrus!

Stom van verbazing zien zij toe naar dit tafereel, niet één steekt de hand uit, totdat die vijanden de handen aan Jezus, aan hun Meester slaan. Dat is te veel voor die lieve Petrus. Ook hij heeft tot hiertoe toegezien en aangehoord. Maar als die vijanden de onheilige handen aan zijn heilige Meester slaan, dan meent hij te moeten ingrijpen! Dát kan hij niet toelaten! Dan grijpt hij het zwaard en hakt er op in. Zij zullen van zijn Heere afblijven!

Aan Petrus dus de erepalm. Er is er tenminste één die deze onverlaten aandurft, en het voor de goeddoende Jezus opneemt! En gelukkig dat hij juist Malchus treft. Want dat die Romeinen dit deden, dat waren tenslotte heidenen. Maar Malchus moest beter weten, dat was een Jood, en nog wel de dienstknecht van de hogepriester! Zijn oor hangt er bij. En ... alle vijanden van de Koning moet het gaan als die Malchus, zo denkt Petrus.

Toch ontvangt hij van Jezus geen erepalm, maar een berisping. En dat was ook geen wonder. Hij zou hier met één slag Jezus' hele zaak bedorven hebben. Jezus moest als een Lam ter slachting worden geleid. Het was voor Jezus een eer dat Hij Zich nooit verdedigde.

En nu die Petrus...! En zo licht wordt op de naam van de Meester geschreven wat de discipel doet. Natuurlijk, de Romeinen trokken nu ook het zwaard, en een groot

bloedbad kon aangericht zijn, zij hadden nu recht. Gelukkig, Jezus' almacht verhoedt dit. Hij maakt goed wat Petrus' liefde tot Jezus bedierf, laat ik dat zó eens mogen zeggen.

Toch, lieve broeders en zusters in de genade, we hebben geen reden de vurige Petrus om deze ondoordachte daad te belachen. Maar wij mogen onze ogen wel van schaamte neerslaan. Wij kennen toch ook de tijd, dat liet als een dolksteek in onze ziel was als wij die zoete Jezus hoorden lasteren. Er is een tijd in mijn leven geweest, dat ik liever een vuistslag in liet gelaat ontving, dan dat ik des Heeren Naam hoorde lasteren... En wat zijn er nu wel tijden dat we het zo koud kunnen aanhoren. O, wat kan de Kerk van Christus het in deze dagen goed hebben, dat de vijandige bende die we u reeds schetsten, in nieuwsbladen en spotprenten, in komedies en raadzaalen enzovoort de Heere honen en bespotten en Hem zoeken te binden en uit te roeien, zelfs uit de school en de kerk, uit het huis en het hart van onze kinderen!

En dat alles wist Jezus van tevoren. "Ik heb geweten", zegt de Heere in Jesaja 48:8: "Ik heb geweten, dat gij gans trouwelooslijk handelen zoudt, en dat gij van den buik af een overtreder genaamd zijt." En toch gaat Hij door en geeft Zich over en beveelt de vrijlating der Zijnen.

"Laat dezen heengaan." Waarheen mochten zij gaan?

Zij mochten heengaan in vrede, in die vrede, die alle verstand te boven gaat. Zij mochten heengaan in de vrijheid, en wel in de vrijheid der heerlijkheid der kinderen Gods.

Zij mochten heengaan in die zalige rust, die er overblijft voor het volk Gods. Ja, zij mochten gaan naar het eeuwig Vaderhuis met zijn vele woningen, om God Drie-enig daar volmaakt te kennen, te lieven, te genieten en te dienen voor altoos en eeuwig.

Zie, volk des Heeren, dat is nu het geheim. Waar Jezus gebonden heengeleid wordt, om de dood van een goddeloze te sterven, daar wordt nu Gods Kerk heengeleid, om het eeuwige leven te genieten.

Op die grond mocht dan ook de dichter met vrijmoedigheid zingen, en wij willen het met hem zingen, Psalm 116:9, 10 en 11:

*Och HEER', ik ben, o ja, ik ben Uw knecht,
Uw dienstmaagds zoon;
Gij slaaktet mijne banden;
Dies doe ik U gewillig offeranden
Van lof en dank, U plechtig toegezegd.*

*Ik zal Uw naam met dankerkentenis
Verheffen, U al mijn geloften brengen;
'k Zal liefd" en lof voor U ten offer mengen,
In 't heiligdom, waar 't volk vergaderd is.*

*Ik zal met vreugd in 't huis des HEEREN gaan,
Om daar met lof Uw groten naam te danken;
Jeruzalem, gij hoort die blijde klanken.
Elk heff' met mij den lof des HEEREN aan!*

Geliefde medereiziger naar die nimmer eindigende eeuwigheid, mag ik u eens vragen: deelt ook u reeds in de vrucht van die gevangenleiding van Christus?

Ach, er zijn duizenden en nog eens duizenden die dromen van vrijheid, die met de Farizeeën uit Jezus' dagen zeggen: Wij zijn Abrahams zaad en hebben nooit iemand

gediend, wij zijn vrij! En zij weten niet dat zij arme, gebonden zondeslaven zijn, wier lust het is Jezus te zoeken, maar zo als die goddeloze bende Hem zocht. O, het zal wat zijn als straks de Rechter komt. Dan keert de zaak om. Dan zult gij de heilige Jezus met Zijn legioenen tot u zien komen, óók met touwen en koorden. Dan wordt gij gebonden, met heel die bende van Judassen, van schriftgeleerden, van farizeeërs en krijgsknechten, van komedielopers en kermisgasten, van hoereerders, dieven, gierigaards en valse godsdienst-bedrijvers, valse leraars, priesters, enzovoort. En dan wordt gij met uw benden weggeleid naar de hel, om in dat gekerm der duivelen het loon van uw Jezus' vijandig bestaan en handelingen te ontvangen. Zie, dan zullen de rollen verwisseld worden!

En wat zegt u daar nu van? Durft u nu maar zo gerust de dood en de eeuwigheid in te wachten?

O nee, u zult in de hel niet alleen zijn. Was u er maar alleen, dat mocht u wel wensen. Maar u zult daar zijn met heel de benden van zondige vrienden en vriendinnen. En waarom en waartoe? Om daar elkaar een hel in de hel te zijn. Daar vervloekt Judas nu die overpriesters en schriftgeleerden, omdat zij hem hebben omgekocht, en dezen verwijten en vervloeken Judas, omdat hij hun aanvoerder is geweest. Zo zal in de hel de jongen het meisje verwijten en zij weer de jongen, omdat ze elkaar tot de zonde verleid hebben. In de hel knersen ze de tanden tegen elkaar en vervloeken elkaar, en pijnigen elkaar. Die hier samen gezondigd hebben en wel allermeest omdat ze elkaar van de goede weg hebben afgehouden, omdat ze elkaar leerden spotten met Jezus en Zijn knechten en Zijn volk en Zijn dienst.

O, wat zal dat een vreselijk verkeren zijn in de hel! En dan nooit meer verandering te wachten! Te laat, te laat, voor eeuwig te laat!

Nu is het nog niet te laat! Nu is er nog tijd tot bezinning. Daarom, lieve medereiziger, val God en Christus nog te voet. Smeek de Heere om genade, om vergeving! Verlaat die goddeloze bende, namelijk van zondige makkers en vriendinnen.

Ze zullen me uitlachen! Ze zullen me uitschelden, zegt u.

En zou u het daarom laten? 't Is beter, duizendmaal beter dat ze u hier uitlachen en schelden en bespotten dan dat ze u later in de hel verwijten en vervloeken! Geloof u dat ook niet? En keren uw kameraden en uw vriendinnen, ja, uw bloedverwanten u de rug toe? Goed, laat ze gaan, dan zullen wij uw kameraden en vriendinnen zijn, en al degenen die de Heere vrezen, worden uw familie. Ja, wat meer zegt, de heilige engelen worden uw dienaars. En wat alles zegt, God wordt uw Vader en Jezus uw Vriend! Maar u moet breken met uw oude leven. De scheidbrief geven aan het verleden. Niet halveren! Want, en laat dit in uw ziel diep ingegrift staan: "Die een vriend der wereld wil zijn, die wordt een vijand Gods gesteld!"

Ach, dat de Heere u ontdekke aan uw banden, eer het voor eeuwig te laat zal zijn. Hiermee begint bij ons persoonlijk het verlossingswerk.

Ook u was eertijds een gebodene van satan. U kon uzelf niet losmaken van de knopen der ongerechtigheid. O, wat hielden de wereld en de zonden u vast. En alle roepstemmen en vermaningen van uw ouders, van Gods knechten en kinderen, stuitten op uw zondelust af. Zegeningen, noch oordelen konden u van koers doen veranderen. Misschien hebt u het wel geprobeerd om uw leven te beteren, en misschien gelukte dit wel voor een tijd. Soms scheen het alsof u veranderd was. Maar als dan de verleiding weer kwam en de gelegenheid tot de zonden zich voordeed, dan lag heel het gebouw van uw reformatie weer in puin, en was u weer de oude zondeslaaf. Ach, zo zou u gebonden uw eeuwig verderf zijn ingelopen. Is het zo niet?

Maar, als vrucht van Jezus' vrijwillige overgave, kwam in alle stilte de Heilige Geest

in u, en ontbond de banden van de geestelijke dood, door geestelijke levendmaking. En als een vrucht van die daad, bent u nu de banden der zonden en de koorden der ongerechtigheid gaan voelen.

Wonderlijk! Juist omdat u bij aanvang losgemaakt bent, hebt u een plaats gekregen onder de ... gebondenen.

Dat is de toestand van Gods bekommerde volk, van de kleinen in de genade. Ach, zij voelen zich gebonden, zij kunnen zich niet weren of bewegen in die vrijheid der heerlijkheid Gods zoals de verder gevorderden in de genade dat doen mogen. En wat is dat smartelijk!

Soms zien zij die vrijheid, en zij horen Gods volk roemen: "Wij dan gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben vrede bij God door onzen Heere Jezus Christus." En die vrijheid is hen zo onuitsprekelijk dierbaar, maar zij kunnen daar niet komen.

O, die banden kunnen wel zo knellen, dat ze bang zijn er nog in om te komen, dat ze in hun verdriet denken te smoren, zoals de dichter van Psalm 140 dat noemt. Ja, die banden kunnen hen zó beangstigen en benauwen, dat ze met de dichter van Psalm 116 uitroepen: "Ik lig gekneld in banden van den dood, daar de angst der hel mij alle troost doet missen."

Zijn er zulken onder degenen die dit lezen of horen? 't Is benauwd! En toch is uw toestand een vrucht van aanvankelijke losmaking. Doden voelen dit niet, klagen zo niet, smeken zo niet als gij doet.

Wat er nu gebeuren moet?

Een tweede daad moet plaatshebben: "Ontbindt hem en laat hem of haar heengaan." Hetzelfde woord dat de Heere aan het graf van Lazarus sprak.

En dat kán de Heere nu zeggen, omdat Hij Zich voor u binden liet. Ja, dat zál de Heere zeggen! Wanneer? Als u denkt voor eeuwig in uw banden om te komen, dan, ja, dan zal Jezus u ontbinden! En wat vallen dan alle banden af! Die sterke touwen en koorden, de u nooit zelf of niemand verbreken kon, zijn voor die zoete Jezus als verzengde draden.

En dan mag u ook gaan in die vrijheid tot uw God, naar de hemel, naar het leven tot in eeuwigheid!

O, zalige losmaking! Wel, kind des Heeren, mocht ge dan maar veel uw gebonden ziel aan de Heere voorstellen in het gebed! Ach, hef uw gebonden handen maar op tot Jezus! Rammel maar met uw ketenen aan de troon der genade, tot Hij ook u genadig zij. En dan nooit banden meer, van alle banden voor altijd bevrijd!

Dat dachten wij ook. O, die vrijheid was zo heerlijk. 't Was zo zalig toen we met de godzalige dichter mochten zingen: "Gij slaaktet mijne banden."

Maar dat viel tegen. Sinds die ontbinding is onze ziel gebonden geweest met veel, zeer veel banden. Banden van zonden, wereldzin, ongeloof, wantrouwen enzovoort. Ja, wat zeg ik, we voelen ons soms met zeven oude en nieuwe zelen gebonden. Niet wat onze staat voor de eeuwigheid aangaat, maar ach, er is nog zo veel voor de tijd, en dan die laatste vijand, de dood! Ook die maakt het zo menig vrijgemaakte ziel bang. Geliefden, dagelijks heeft Gods volk losmaking en ontbinding nodig.

Maar straks, als we de loop voleindigd hebben, dan zal het heten: "Ontbindt hem en laat hem heengaan." Dan wordt dat koord losgemaakt, hetwelk onze ziel nog vastsnoert aan het lichaam der zonden, aan dit jammerdal hier beneden, aan die vele kwaden en kwalen. En dan?

Dan ga ik op tot Gods altaren"

Tot God, mijn God, de bron van vreugd;

Dan zal ik, juichend, stem en snaren

*Ten roem van Zijne goedheid paren,
Die, na kortstondig ongeneugt,
Mij eindeloos verheugt.*

Zie, geliefden, dit blij vooruitzicht mag ieder kind van God strelen op zijn weg door dit Mesech. Jezus woord: "Laat dezen heengaan", is onze vrijbrief door het leven, het zal onze jubelzang zijn in de eeuwigheid! Halleluja! Eeuwig lof en dank aan God en Zijn Christus! Ook, omdat Hij Zich liet binden ter onzer ontbinding, Zich stellende in de plaats van Zijn volk. Amen.

5. Christus des doods schuldig verklaard

Predicatie over Mattheüs 26:66-68

Zingen: Psalm 40:5

Lezen: Romeinen 5

Zingen: Psalm 38:12, 13 en 14

Zingen: Psalm 116:5, 7 en 11

Zingen: Psalm 119:69

Geliefde toehoorders,

Wij lezen in de heerlijke en leerrijke brief, die de apostel Paulus aan die van Rome schreef (Rom. 6:23), dat de bezoldiging der zonde de dood is.

"De dood", wat verstaan wij daaronder? We verstaan daaronder alle ellende die er is, zoals: oorlog, pestilenties, hongersnood, ziekten, kwalen, pijn, smarten, angst, droefenis, rouw, armoede, verdriet, sterven, hel, verderf, enzovoort. Zie, al deze ellendigheden worden omvat door dat kleine woord "dood".

Dat alles is "bezoldiging", dat wil zeggen: een loon, een beloning. Zo is de dood een beloning der zonden. Zondigen deden we en dit doen we geenszins voor niets. Nee, we krijgen voor het zondigen traktement, we krijgen er een bezoldiging voor. En die bezoldiging is de dood, dat zijn dus al die narigheden, die we daar opsomden.

Dat is een schrikkelijk loon, zult ge wel zeggen. En dat is het ook. Er is ook geen verschrikkelijker ding dan de zonde. Zij tast God aan en krenkt Zijn deugden, ze is een slag in Zijn aangezicht, zij lastert Zijn Naam, zij berooft Hem van Zijn oppergezag, zij kwetst Zijn allerhoogste majesteit. Om al die redenen is de zonde dus verschrikkelijk. Daarom moet de straf ook schrikkelijk zijn. Dat is dus "de dood"!

De dood dreigde God dan ook, als een afschrikwekkende straf aan de bedrijver der zonde. Ten dage als gij daarvan eet, zult gij den dood sterven."

En dat het niet bij een bedreiging bleef, zien wij reeds in dat eerste mensenpaar, dat in het paradijs van God wegvluchtte. Wij zien het in de wateren van de zondvloed, waar heel die wereld van zondaren in omkwam en de welverdiende dood vond, uitgenomen Noach en zijn gezin, die door Gods rijke barmhartigheid werd gespaard. Ook de vlammen van Sodom en Gomorra, zowel als de graven van de morrende en muitende Joden in de woestijn van Arabië, en de puinhopen van het verwoeste Jeruzalem prediken ons dat de bezoldiging der zonde de dood is.

Ach, geliefden, elke zondaar wordt het wel gewaar in zijn geweten, dat de bezoldiging der zonde de dood is. Maar vooral de door Gods Geest ontdekten. Beiden, begenadigden en onbegenadigden, voelen de waarheid van Paulus" woord, maar met groot onderscheid in de uitwerking daarvan.

De wereld verzet er zich tegen, met spel en drank soms. De begenadigde valt God te voet, belijdt de dood verdiend te hebben, en smeekt en vraagt of er nog een weg is om de welverdiende straf te ontgaan en wederom tot genade te komen.

En ja, zulk een middel is er! 't Is niet buiten hope! De doodschuldigen mogen wij uit 's Heeren Naam toeroepen: "Er is een middel! Er is vergeving! De Zone Gods heeft Zich vrijwillig laten doodvonnissen, Die heeft de bezoldiging der zonde aanvaard."

Daarom kon de apostel Paulus er wat aan toevoegen. Hij mocht er een "maar" op laten volgen: "De bezoldiging der zonde is de dood, maar de genadegift Gods is het eeuwige leven door Jezus Christus onzen Heere."

En, hoe God genade bewijst aan doodschuldigen, daarover wensen wij in deze ure nader met u te handelen, en dat wel naar aanleiding van onze tekst uit het heilig

evangelie naar de beschrijving van Mattheüs, hoofdstuk 26:66-68:

Hij is des doods schuldig. Toen spogen zij in Zijn aangezicht en sloegen Hem met vuisten. En anderen gaven Hem kinnebakslagen, zeggende: Profeteer ons, Christus, wie is let, die U geslagen heeft?

Geliefde toehoorders! Wij zijn de voorgaande week getuige geweest van de gewillige overgave van de Heere Jezus aan de bende die met toortsen, met stokken en spiesen gewapend achter Judas aankwamen, om de Heere der heerlijkheid gevangen te nemen. Immers, nadat de Heere in Gethsémané Zijn doodsstrijd getreden had, kwamen zij, de huurlingen van de Joodse overpriesters. En nadat Jezus hun eerst een proeve van Zijn macht getoond had, waar Hij hen met één woord van Zijn lippen ter aarde deed neerstorten, gaf Hij Zich geheel vrijwillig over in de handen van Zijn moordenaars, strekte Zijn handen uit, liet Zich binden en weggeleiden, nadat Hij bevolen had, Zijn jongeren vrij te laten.

Toen leidden zij Hem heen, naar de Joodse rechtszaal, naar het Sanhedrin. Dit was de opperste rechtbank der Joden.

't Was nog nacht toen zij Jezus daar gebonden binnenleidden. Toch, hoe vroeg ook, er waren reeds sommigen van die rechters in de rechtszaal aanwezig. Vrees en ongeduld vervulden hen. Vrees had zeker de slaap weggevaagd, en ongeduld had hun het leger doen verlaten en naar de rechtszaal gejaagd. Immers, het stond nog lang niet vast of de bende die zij uitgezonden hadden, Jezus wel brengen zou.

Meermalen hadden zij mensen met touwen gezonden om Jezus te halen, maar nooit was het nog gelukt. De ene bende die zij gezonden hadden, kwam zonder Jezus terug, zeggende: "Nooit heeft alzo iemand gesproken." Kennelijk had Jezus hén gevangen. "Zijt ook gij verleid?" vroegen zij meermalen aan degenen die Jezus moesten vangen. En dan, het stond ook nog niet vast of Judas hen niet bedroog. Immers, dat soort vertrouwt gewoonlijk elkaar niet, en ze zijn ook niet te vertrouwen, de lieden van die bende die Jezus zochten.

Eindelijk, daar komen ze! Ze hebben Hem! Nu is het dan toch gelukt Hem te overweldigen. Geliefde toehoorders, van "overweldigen" is hier geen sprake. Zij brengen Jezus gebonden, omdat het nu de tijd was, door de Vader bestemd, daarom heeft Jezus Zich aan hen geheel vrijwillig overgegeven.

En waren de Filistijnen verblijd toen men Simson gebonden tot hen bracht, juichte men toen in het kamp der vijanden, nu niet minder. De duivel, de hel, de hogepriester, de schriftgeleerden, de Farizeeën, zij jubelden van blijdschap, nu men Jezus gevangen bracht.

Eerst leiden zij Hem tot Annas, de schoonvader van de hogepriester, die vroeger hogepriester geweest was. Misschien moet en wil onze heilige Jezus het toelaten dat die oude, grijze zondaar Hem een voorlopig verhoor afneemt, omdat de vergadering nog niet voltallig is.

Eindelijk is het Sanhedrin volledig, zijn er de tweeënzeventig rechters met Kájafas, de hogepriester, als president en leidt men Jezus gebonden voor Zijn aardse rechters.

N u komt het erop aan een reden te vinden om Jezus te veroordelen. Dat zal niet makkelijk gaan! God heeft gezegd: "Op de mond van twee of drie getuigen zal hij gedood worden, die sterven zal." Zij moeten dus twee of drie getuigen hebben. Waarheidslievende getuigen zijn niet te vinden, maar die moeten zij ook niet hebben. Zij zoeken dan ook "valse" getuigen, getuigen van dat soort zoals degenen die de vrome Naboth beschuldigden. Maar ook die zijn niet te vinden. Ja, er bieden zich velen aan, maar zij spreken elkaar telkens tegen.

Geliefde toehoorders, wat is dit al een heerlijk bewijs van de onschuld van het dierbaar offerlam Jezus, dat zoeken naar "valse" getuigen. Nog niet eens is Jezus te beschuldigen van "schijn des kwaads". O, als ik daar eens gestaan had, of als u, ja, als de beste uit ons midden daar gestaan had, wat zouden die rechters dan makkelijk werk gehad hebben. Ze zouden wel duizend redenen gevonden hebben om ons ter dood te veroordelen. Ze zouden geen valse getuigen behoeven te zoeken. Immers, een van de besten van ons riep uit:

*Wil Uwen knecht, door schuld verlagen,
O HEER', niet voor Uw vierschaar dagen;
Want niemand zal in dat gericht,
Daar zelfs zijn hart hem aan moet klagen,
Rechtvaardig zijn voor Uw gezicht.*

Maar onze Jezus kon spreken voor de oren van hemel en aarde: "Wie van u overtuigt Mij van zonde?" Daarom, hoe zij het ook aanleggen, zij vinden niets waarop zij Hem het doodvonnis kunnen voorhouden. Immers heeft de hogepriester zitten peinen en overleggen... Zo komt men er niet... Hij krijgt een inval: Jezus aan het spreken brengen om te horen of Hij iets zegt, waarop ze Hem pakken kunnen. Maar dat gelukt ook niet... Jezus zweeg stil. Wat een welsprekend zwijgen is dat zwijgen van Jezus!

Dan staat de hogepriester op en zegt: "Ik bezweer U bij den levenden God, dat Gij ons zegt, of Gij zijt de Christus, de Zoon Gods?" Nu zou zwijgen misdadig zijn. Om Zichzelf te verdedigen, sprak Hij geen woord. Maar nu geldt het de goede belijdenis, daarom zegt Hij: "Gij hebt het gezegd." Met andere woorden: *Ja, Die ben Ik.*

Dan scheurt de hogepriester zijn klederen, zeggende: "Hij heeft God gelasterd; wat hebben wij nog getuigen van node? Zie, nu hebt gij Zijn godslastering gehoord. Wat dunkt ulieden? Hij is des doods schuldig."

Bij dit vreselijke vonnis, en de gevolgen daarvan, wensen wij een ogenblik stil te staan. Wij zouden boven onze tekstverhandeling moeten schrijven: *Christus des doods schuldig verklaard.*

1. een vreselijk getuigenis;
2. een Goddelijk vonnis;
3. een kostelijke vrijspraak.

Mocht de Geest des Heeren bij de verklaring van deze drie hoofdzaken ons goed en nabij zijn, om Zijns Naams wil. Dat zij zo.

Waarlijk, geliefde toehoorders, de schuldigverklaring van de heilige Jezus bevat:

1. Een vreselijk getuigenis.

Ten eerste voor: de geveinsdheid van Kájafas. Alles, wat aan die man is en wat hij doet en spreekt, 't is alles leugen, 't is alles huichelarij, 't is alles bedrog! Voor zijn hoofd draagt hij een gouden plaat waarop gegraveerd staat: DE HEILIGHEID DES HEEREN, en in zijn hart is duivelse vijandschap tegen die Heere, Wiens vertegenwoordiger hij is. Hij schijnt te ijveren voor de eer van Jehovah, en het is in waarheid niet anders dan eigenliefde en eigen voordeel wat hij bedoelt. Daarom zoekt hij de ware Hogepriester te vernietigen, te doden. Dat had de Heere Jezus al zo helder verklaard in de gelijkenis van de wijngaard en de ontrouwe landslieden. "Deze is de erfgenaam; komt, laat ons hem doden, en de erfenis zal onze zijn."

Ziet u, toehoorders, om de wijngaard te houden voor zichzelf, daar ging het die - raad van beroerte, had ik haast gezegd - daar ging het die hogepriester en zijn makkers om.

Hij neemt de schijn aan van iemand die het recht voorstaat, en reeds lang tevoren stond het vast om Jezus te doden. Het vonnis ligt reeds lang gereed, en hij geeft hier voor alsof hij nu eerst tot deze conclusie, tot dit besluit komt, na diepgaand onderzoek, na rijp beraad, na ernstig wikken en wegen. Op zijn hart draagt hij de borstlap met de namen van Israël, liet volk van God, en achter die mooie, veelbetekenende borstlap, draagt hij een hart waarin het vuur van vijandschap en dodelijke haat tegen God en Zijn Gezalfde en Zijn volk brandt.

Toehoorders, van zulk een mens wendt men zich vol verachting af! Het vonnis dat hij over onze heilige Jezus velt, is de schrikkelijke getuige van zijn huichelachtigheid. Daarom roepen wij hem toe: Scheur vrij uw kleed, hogepriester! Want gij noch een ander zal meer hogepriester zijn. Uw werk is afgelopen nu de ware Hogepriester gedoodvonnist is en het offer zal brengen, het bloed zal plengen, waardoor onze schuld is geboet, en waardoor een eeuwige gerechtigheid is aangebracht. Scheur vrij uw gewaad, hogepriester, want niemand zal het meer in waarheid dragen, gij kunt de schaduw verscheuren, nu het wezen der zaak in Christus dáár is. Maar dat over Jezus gevelde doodvonnis, is ook een vreselijk getuigenis van de blindheid van Israëls oudsten.

Ach, Kajáfas is het niet alleen, er zijn er nog zeventig die het bevestigen dat Jezus, als godslasteraar, behoort te sterven. Blind zijn ze voor de profetie die zij zelf mee helpen te vervullen. Denk maar aan Psalm 118, waar al gezegd wordt dat de steen, die God ten hoofd des hoeks van de geestelijke Tempel bestemd had, dat is Christus, door de bouwlieden, dat zijn de tempelheren, zou worden verworpen.

En blind zijn ze voor die tekenen des tijds die toch zo duidelijk aanwezen, dat het Koninkrijk der hemelen nabij was gekomen. Ach, in hun blindheid en vijandschap verwerpen zij Hem, Die hun van God is gezonden, tot hun hoogste Profeet, hun ware Hogepriester en wettige Koning, tot een Licht in de wereld.

En konden zij nog maar zeggen, als later Paulus: "Ik heb het in mijn onwetendheid gedaan." Maar nee, geliefden, zij zijn willens blind, zij sluiten met moedwil hun ogen voor de waarheid. Zij moeten er toch wel iets van vernomen hebben hoe bij Jezus' geboorte reeds de hemel scheurde en de engelen Gods nederdaalden om de lof van de geboren Koning der Joden, de Zoon van David te bezingen. Mensen kwamen er, heel ver uit het oosten, om aan Hem geschenken te brengen. Maar dan laat het zich toch niet denken dat die overpriesters en schriftgeleerden, dat heel die vergadering der oudsten en voornaamsten van Israël, daar niets van weten?

Zou niemand van hen het lied van die hemelse zanger kennen of gehoord hebben: "Ere zij God in de hoogste hemelen, en vrede op aarde, in de mensen een welbehagen"? Dat is toch niet te geloven! Maar bovendien: toen Jezus dertig jaar oud was, is Hij door Johannes gedoopt in de Jordaan. En bij die gelegenheid geschiedde er een stem uit de hemel, zeggende: "Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde, in Denwelken Ik Mijn welbehagen heb."

Toehoorders, zou nu niemand van Israëls oudsten van deze stem van God gehoord hebben? Van deze stem, waarin de Vader zelfs verklaart, dat Jezus de Zoon van de gezegende God is?

En bovendien, getuigde Jezus' prediking en Zijn werken niet dat Hij Gods Zoon, dat Hij de Christus was? Wie sprak er nu toch ooit van de hemel gelijk Hij deed? Anderen spraken ook van de hemel; de patriarchen, de lieflijke in psalmen, de profeten, zij allen spraken van de hemel, zij spraken heerlijk van de hemel, maar niet zó als Jezus ervan sprak. Zij hadden het van horen zeggen, zij spraken van de hemel als van een "ver gelegen land".

Maar Jezus sprak ervan als van Zijn eigen huis. Hij getuigde ervan als de Zoon des

huizen. Anderen spraken ervan door de inspiratie van Christus" Geest, maar Hij als ooggetuige. Dat merkte het geringe volk op, zij riepen in verwondering uit: "Nooit heeft alzo iemand gesproken."

En zouden Israëls oudsten het dan niet opgemerkt hebben in Zijn prediking dat Jezus waarlijk Gods Zoon, dat Hij de Christus was? En dan Zijn werken: wie kon blindgeborenen het gezicht, stommen de spraak, doven het gehoor, lammen de kracht om te gaan en zelfs doden het leven geven?

En juist als een zodanige was de Messias aangekondigd: als Hij kwam, dan zouden de doven horen de stem van de Zoon van God en die Hem gehoord zouden hebben, die zouden leven. Kreupelen zouden springen gelijk een hert, en de tong der stommen zou juichen. Reeds de kerk van de oude dag zong van hem: *'t Is de Heere, Die blinden geeft het lieflijk licht.*

En dat alles zagen zij voor hun ogen gebeuren. Herhaaldelijk stonden zij verwonderd als Jezus de werken Gods voor hun ogen verrichtte. En toch zeggen zij dat Hij lastert! Het arme volk kende Hem, maar die bouwlieden niet. Toehoorders, zij wilden Hem niet kennen! Daarom velden zij dat vonnis. "Nu hebt gij Zijn godslastering gehoord. Wat dunkt ulieden? Hij is des doods schuldig."

Maar zo is nu de mens. Zo was niet alleen de Joodse raad, maar zo is de mens door zijn diepe val in Adam geworden.

Door die val zijn we niet alleen grote zondaars, wetschenders, overtreders, ja, doodschuldigen en doodkranken geworden, maar, wat nog veel erger is, door die val zijn we vijanden geworden van het enig red- en geneesmiddel. Door blindheid en ongelooft verwerpt de mens Hem Die, om zo te spreken, van de Vader uit de hemel als een reddingskoord is neergelaten, om verlorenen uit de diepte van hun jammer op te trekken. Wat een vreselijke misdaad is dit! Die Jezus verwerpt, verwerpt daarmee de liefde des Vaders. Die liefde, welke de Vader bewoog Zijn Enige als van Zijn hart te scheuren ter onzer redding. "Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe" (Joh. 3:16).

En wie Jezus verwerpt, verwerpt daarmee ook de *genade* van de Zoon. Die genade, waarom Hij kroon en troon verliet, Zichzelf heeft vernietigd en de gestalte van een dienstknecht aangenomen heeft, en ons in alles is gelijk geworden, uitgenomen de zonde.

En dan, tot Zijn beloning Hem als godslasteraar te verwerpen! Wat zegt u daarvan? En wie Jezus verwerpt, die doet ook de Heilige Geest smaadheid aan, en wie die Geest smaadheid aandoet, die wordt door Hem tot eeuwige versmading gesteld.

O, mens, ga niet daarmee door. Hoe vreselijk toch moet dat opbreken, het reddingskoord niet te willen grijpen, de balsem die alleen heil kan aanbrengen, te verachten! Ach, die Joodse raad zal nog in het gericht opstaan tegen u, die zó onder het Evangelie hebt geleefd, maar er niet door behouden werd.

De schuldigverklaring van Jezus is:

2. Een Goddelijk vonnis.

Voor wij u op het Goddelijke van dit vonnis wijzen, gaan wij nog even in gedachten terug naar de zaal van Kajáfas, om getuige te zijn van de smaad en hoon die daar onze Jezus aangedaan wordt. Een smaad bijna te ontzettend om ervan te spreken of te schrijven. Oordeel zelf.

Nauwelijks is Jezus des doods schuldig verklaard, of daar openbaart zich de zonde zoals ze zich nog nimmer geopenbaard had. Dan is het of al de boosheid van onze

diepgezonken natuur zich ontketent en de mens zich in zijn ware aard vertoont. Dat is nog bozer dan de duivel zelf.

Zij spuwen in Zijn gelaat! Is er iets dat nog meer onteert? Het gelaat vertegenwoordigt onze persoonlijkheid, dat zijn we zelf. Iemand in het gelaat spuwen, is de diepste verachting van heel zijn persoon. Zo moest degene die zijn broeder geen zaad wilde verwekken behandeld worden. Denk hier eens wat de Heere er Zelf van zegt, bij Mirjam: "Zo haar vader haar smadelijk in haar aangezicht gespogen had, zou zij niet zeven dagen beschaamd zijn?" Spuwen is het werk van adders. Maar zó is nu ook alle haat tegen God en Zijn Gezalfde. En Jezus? Hij verborg Zijn aangezicht niet voor speeksel (Jes. 50:6). En wij?

O, als men ons of onze kinderen een weinig veracht, dan zouden we vuur van de hemel bidden, opdat zij die dit doen, verteerd worden. En toch heeft de Kerk niets anders te verwachten, volk; de Heere lere ons dan, gelijk Jezus, te zwijgen.

"En zij sloegen Hem met vuisten", zo zegt onze tekst al verder.

Kunt u iets wreder uitdenken, dan door een aantal vuisten gebeukt te worden in het gelaat? Hoe moet toch wel zulk een gelaat er uitgezien hebben, met bloed en speeksel en tranen overdekt! "Zijn gelaat was meer verdorven dan wie ook", zegt de profeet. O, als men het ons eens deed en wij hadden de beschikking over almacht...!

En toch zijn wij het, volk des Heeren, wij zijn het, die door onze zonden Jezus sloegen met de vuist van vijandschap, met ons verzet tegen de leer van vrije genade, tegen het bloed der verzoening. O, geliefden als God ons maar door Zijn Geest ontdekt, dan is het ónze Kaïnsvuist, die onze rechtvaardige broeder Abel doodslaat.

Nog is het niet genoeg. Jezus heeft gezegd dat Hij een Profeet was. Profeten moeten niet alleen kunnen prediken en de toekomst voorspellen, zij moeten ook verborgenheden kunnen openbaren. Welnu, dat willen zij proberen, zij willen daar de proef van nemen, maar op een geheel vreselijke wijze. Een doek wordt over Zijn bebloed en betraand gelaat gespannen, zó, dat Zijn hoofd er geheel in gewikkeld is. Dan geeft men Hem slagen in het gelaat, en zegt: "Profeteer ons, Christus, wie is het, die U geslagen heeft?" Dan luistert men, of Hij nu die alwetende Profeet is.

En Jezus? Hij zegt niets, geeft geen antwoord... Ja toch, Hij heeft het gezegd wie het gedaan hebben, Hij heeft geantwoord!

Wanneer? Toen de tempel in vlammen opging en van Jeruzalem niet één steen op de andere gelaten werd. Toen er duizenden van die moordbeulen geslacht werden. Toen de vrouwen hun eigen kinderen verpletterden en men de zwangere vrouwen opensneed. Toen er duizenden door de wilde dieren verscheurd werden...

Zie, toehoorders, dat was Jezus' antwoord. En nog, als ge van de vervolging der Joden leest, dan zegt Jezus nog wie Hem geslagen heeft. Maar ook, telkens als er een spot ter op zijn sterfbed komt, het klamme doodszweet hem uitbreekt, de deur van de hel zich ontsluit en God hem of haar in het verderf stort en opsluit.

O, dan antwoordt die grote Profeet: Gij, gij hebt Mij geslagen, toen u Mijn Woord verwierp, Mijn bedreigingen belachte, de raad Gods tegen u verwierp, toen u Mijn kinderen en knechten belasterde, beledigde, breidelde, toen hebt u Mij geslagen!

Maar laat ons voortvaren. Wij zeiden, dat het vonnis door de Joodse raad over Jezus geveld, *een Goddelijk vonnis is*.

Dat klinkt misschien wonderlijk in uw oren. Zou een vonnis op zo'n door en door huichelachtige, ja, snode wijze, over de heilige Jezus geveld, een Goddelijk vonnis kunnen zijn? Een vonnis dus waar God Zijn goedkeuring aan hecht? Ja, een vonnis,

dat door Hem Zelf geveld wordt? Zou dat kunnen zijn?

Ja, geliefde toehoorders, hoe wonderlijk dit ook klinkt, toch is dat zo. Maar om dat recht te verstaan, moeten we ons eerst afvragen, in hoe- danige betekenis Jezus daar stond.

Hij stond daar voor en in de plaats van Zijn bruid, dat is Zijn gemeente en van ieder levend lid van Zijn gemeente. Volk des Heeren, Hij stond daar in de plaats van u en van mij. Ja, ook van mij! Eeuwig wonder der genade!

Hij stond daar, als onze plaatsbekledende Borg, en wel belast en beladen met onze zonden en schuld. Ja, Hij stond daar, alsof Hij louter zonde was. Niet omdat Hij zonden deed, maar Hij is zonde gemaakt voor en in onze plaats.

En vraag nu eens waar de kern, het wezen van onze zonden in bestond? Die bestond hierin dat wij, hoewel wij geringe schepseltjes zijn "ons Gode evengelisch maakten", althans, dat wilden wij ondernemen.

Dat deed onze eerste vader in het paradijs en wij deden het in hem. "Zie, de mens is geworden als Onzer één", zei de Heere God (Gen. 3:22). De mens was niet als God, maar volgens de kanttekening verwijt God met die woorden de mens zijn hoogmoed, waardoor hij meende Gode gelijk te zullen worden.

Maar ook is de zonde een "godslasterlijk" kwaad. Elke zonde is een lasteren van God. En dat heeft nu de Kerk gedaan. Zij heeft zich Gode gelijk gemaakt, en Hem gelasterd. En dat wordt Jezus nu toegerekend, alsof Hij dat gedaan heeft.

Vraagt ge nu nog eens: Waarom stond Hij in onze plaats? Wij antwoorden: Omdat Hij Zich daartoe geheel vrijwillig had verbonden, reeds in de raad des vredes.

Vandaar komt ook dat zwijgen op al die beschuldigingen. Daarom is Hij des doods schuldig. Het vonnis over Hem geveld, is een rechtvaardig vonnis. Niet van de zijde van Kajáfas en zijn boze raadslieden. Die werken er hun eigen rampzaligheid mee uit, maar van de zijde Gods en

Zijn heilige wet. De bezoldiging der zonde is de dood." Die dood moet Christus sterven. En dat wil Hij, om in die weg de zaligheid van Zijn volk uit te werken.

Waarlijk, geliefden, hier is stof voor heilige aanbidding! Hier mogen de engelen zich verbazen dat hun Heere des doods schuldig verklaard wordt. Maar Gods kinderen mogen hier in verwondering en aanbidding wegzinken, dat God Zijn Enige niet spaart en dat die Enige Zich overgeeft, Zich zwijgend ter dood laat veroordelen. "O diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods! Hoe ondoorzoekelijk zijn Zijn oordelen, en onnaspeurlijk Zijn wegen!" Moeten wij dit Paulus niet van harte nazeggen, bij de gedachte dat God, om ons vrij te kunnen spreken, zulk een weg uitdacht?

En welk een dood moet Jezus nu sterven? Tot welk een dood werd Hij veroordeeld? Niet de dood, die Biléam wenste te sterven. "Mijn ziel sterve den dood der oprechten, en mijn uiterste zij gelijk het zijne", zei hij. Maar het was niet die dood der oprechten waartoe Jezus veroordeeld werd. Ook niet die dood, die de prediker bedoelde, toen hij zei: "Beter is de dag des doods, dan de dag der geboorten."

Niet die dood, welke Simeon verwachtte te sterven, toen hij zong:

*Zo laat Gij, HEER', Uw knecht,
Naar 't woord, hem toegezegd,
Thans henengaan in vrede.*

Nee, niet die dood die Paulus tartte, toen hij zei: "Dood, waar is uw prikkel?" Zo mag nu de Bruid, de Kerk des Heeren sterven.

Maar Jezus moet die vreselijke, die nare, die akelige, grauwe dood sterven, die op dat vale paard zit en de hel in zijn gevolg heeft.

Hij moet de dood van een schuldig zondaar sterven, van een die God gelasterd heeft, die dood, met zijn vreselijke prikkel gewapend, met al rijn smart en helse angsten en verschrikkingen. Ja, Hij moet de vervloekte dood sterven, de dood van een verdoemde. Zie, geliefden, die dood moet Jezus, volgens Gods heilig wraakvonnis, voor en in de plaats van fijn volk sterven.

Deze dood moet Jezus sterven, opdat de zonde van Zijn volk met Hem begraven zou worden, en opdat uit Zijn dood het leven voor Zijn volk zou voortkomen.

In die dood van Christus ligt dan ook dat dierbare geheim voor Gods Kerk, waarbij we u vervolgens wensen te bepalen, namelijk bij:

3. Een kostelijke vrijspraak.

Een kostelijke vrijspraak! Een getekende en in de hemel geregistreerde pardonbrief ligt er voor geheel Gods Kerk en voor ieder van Gods kinderen in de hemel gereed. Dat, geliefde toehoorders, is de vrucht van de terdoodveroordeling van de Heere Jezus in de zaal van Kajáfas.

Immers, door de veroordeling ter dood is God, de hemelse Rechter, bevredigd met ons, Zijn volk. Laat ik het zo eens zeggen mogen: al de schuldpretenties die de Heere op ons had, al de doodsvonnissen van Gods volk zijn aan Jezus' adres bezorgd, en door die dierbare Borg aanvaard. Daarom ligt er nu, bij wijze van spreken, voor elke uitverkoren zondaar en zondares een pardonbrief in de hemel.

Volk des Heeren, dit geheim behoeft u nu maar bekend gemaakt te worden, die pardonbrief behoeft u maar overgereikt en door u aangenomen te worden, en... ge zijt voor tijd en eeuwigheid gelukkig.

Maar in welke weg en wanneer wordt die pardonbrief uitgereikt, zult u mogelijk vragen?

Ja, dat is ook allerbelangrijkst om te weten.

U zult zelf begrijpen, dat daar wat aan voorafgaat. De Heere kan aan Zijn uitverkorenen, zonder voorbereiding, die pardonbrief niet uitreiken. De een van die uitverkorenen is een vloeker, een spotter, een dronkaard, misschien wel een godloochenaar of een eigengerechte, rijke jongeling. Zeg nu tegen zo iemand dat Jezus voor hem een pardonbrief heeft. Heeft zulk een mens behoefte aan die pardonbrief? Zo lang ik mij geen schuld bewust ben, heb ik ook geen genade nodig.

Toehoorders, is Jezus door een rechtbank of vierschaar veroordeeld, dan moeten ook wij door een rechtbank of vierschaar worden vrijgesproken. En dit moet geschieden door de vierschaar Gods. Hoe dit plaatsheeft, wordt ons zo heerlijk geleerd in Jesaja 1:16 en 17: "Wast u, reinigt u, doet de boosheid uwer handelingen van voor Mijn ogen weg, laat af van kwaad te doen. Leert goed doen, zoekt het recht, helpt den verdrukte, doet den wees recht, handelt de twistzaak der weduwe."

Zie, geliefden, dat is het werk van de zelfreformatie, dat de Heere aan de uitverkoren, en door Zijn Geest levendgemaakte zondaar te doen geeft.

Dat is een lief werk, een heerlijk werk. 't Wordt ook een zwaar werk. 't Wordt een moeilijk werk. En ten laatste een onmogelijk werk.

Ach, toehoorders, de levendgemaakte zondaar begint dat werk met zoveel lust en vlijt. Hij werkt met verdubbelde inspanning, hij hoopt zó met God in vrede te komen. Het schijnt, in het begin, te zullen gelukken, hij is bijna aan de top van de berg van deugd, waarop hij de pardonbrief en het recht ten eeuwige leven hoopt te verkrijgen.

Helaas, of liever gezegd, gelukkig, juist waar hij de top der deugd denkt te betreden, daar hoort hij zich toeroepen: "Door de werken der wet zal geen vlees voor God gerechtvaardigd worden." Daar wordt de grond waarop hij dacht binnen te gaan een

gladde plaats. Daar glijdt zijn voet uit. Daar ziet hij dat zijn beste werken blinkende zonden zijn voor een heilig God. "Ik heb uw werken niet vol gevonden voor God", roept de Heilige hem toe in zijn binnenste. Daar zinkt hij al dieper en dieper weg. Welk een grote teleurstelling! Zo duidelijk zegt toch Gods Woord: "Wast u, reinigt u, doet de boosheid uwer handelingen van voor Mijn ogen weg." Dat heeft die zondaar trachten te doen, hij verwachtte dan vrede voor zijn ziel te vinden, en nu..., nu is alle vrede verdwenen. Nog nooit is hij zo ver van de zaligheid verwijderd geweest dan thans.

Toehoorders, die mens heeft verkeerd gelezen, verkeerd gehoord en verkeerd gerekend. Op Jesaja 1:16 en 17 volgt niet, "dat degenen die dat alles, wat de profeet daar opsomt, betracht zullen hebben, vrede vinden!" Er volgt in vers 18: 'komt dan', als u dat alles ernstig hebt willen betrachten en u bent ermee in de dood gekomen: "komt dan, en laat ons tezamen rechten, zegt de HEERE." Dus in plaats van een pardonbrief, ontvangt die wens een dagvaarding. Gaat het zo niet? Is dit niet uw ervaring?

"Komt dan, en laat ons tezamen rechten." Dat is bang. Voor de onomkoopbare, heilige Rechter te moeten verschijnen, ja waarlijk, dat is bang! paar staan we dan, aangeklaagd als een verwoester van Gods beeld, als een overtreder van Gods wet, als één, die God heeft gelasterd en gevloekt en die getracht heeft, Gode Evengelijk te zijn. Zie, dit spreken getuigen, en geen valse getuigen als bij Jezus' veroordeling, maar waarachtige getuigen; dit zegt ons eigen geweten. En zweeg Jezus voor Zijn rechters, ook wij verstommen daar. Daar kunnen we niet anders verwachten dan des doods schuldig verklaard te worden. Immers, wij zien daar dat God van Zijn recht niet kan afstaan, dan hield Hij op God te zijn. Dat begeren wij dan ook niet. Dus blijft er niets over dan je eeuwige rampzaligheid, die verwachten wij daar dan ook.

Maar zie, terwijl wij daar zo staan, verwachtende de laatste slag te ontvangen, daar plaatst de Heere Jezus Zich tussen die beiden, tussen de heilige Rechter en die strafschuldige zondaar, als Degene, Die Zich voor die schuldige zondaar ter dood liet veroordelen, om in die weg verzoening te vinden.

O, welk een gezicht! Daar zien wij hoe die zoete Jezus, dat handschrift der zonde hetwelk tegen ons was, dat onze dood vorderde, aan het kruis heeft verscheurd.

Daar werkt nu de Heilige Geest dat geloof in ons hart om tot Jezus te gaan, Hem aan te grijpen als onze enige en algenoegzame Middelaar. En daar reikt nu de Rechter ons de pardonbrief over. Juist in dat dodelijkst tijdsgewricht, waar Gods toorn ons voor eeuwig treffen zou.

Kom, geliefden, zingen we nu Psalm 116:5, 7 en 11.

*Gij hebt, o HEER' in 't dood"lijkst tijdsgewricht
Mijn ziel gered, mijn tranen willen drogen,
Mijn voet geschraagd; dies zal ik, voor Gods ogen,
Steeds wandelen in 't vrolijk levenslicht.*

*Wat zal ik, met Gods gunsten overlaán,
Dien trouwen HEER' voor Zijn gená vergelden?
'k Zal, bij den kelk des heils, Zijn naam vermelden,
En roepen Hem met blijd" erkent"nis aan.*

*Ik zal met vreugd in 't huis des HEEREN gaan,
Om daar met lof Uw groten naam te danken;
Jeruzalem, gij hoort die blijde klanken,
Elk heff" met mij den lof des HEEREN aan!*

O, volk, wat is dat toch een onuitsprekelijk voorrecht voor degenen die dit te beurt mag vallen. Werkelijk, daar schiet voor zulk een niets over dan te aanbidden en te bewonderen. En dit alleen, omdat die lieve Jezus in de zaal van Kajáfas zo beschuldigd wilde staan. Dat Hij zweeg waar men Hem onze zonden verweet, en sprak toen het de goede belijdenis gold, al kostte het Hem Zijn leven, en dat Hij Zich zo liet veroordelen en de hel op Zich liet losbranden.

Nog groter wonder is het dat Hij zulks wilde ondergaan voor u, die een bondsbreker, een vloekwaardige was, die nooit naar Hem gevraagd zou hebben en meedeed met de spotters, die dan ook de dood en de hel. verdiend had.

O, als we dan de vrucht van Jezus' goedwilligheid genieten, dan schreien wij dikke tranen dat wij Hem dit alles aandeden. Daar zijn we uitbundig verblijd dat Hij dit voor ons deed. Dan komt dat diep eerbiedig buigen in het hart, die hartelijke dank, dat loven en prijzen tot in eeuwigheid.

En in die vrucht deelt u al bij aanvang, bekommerden! Daardoor schonk de Heere u het geestelijke leven. De opheffing van uw doodsstaat is vrucht van Jezus' doodsvonnis.

Nu beseft u dat nog zo niet. Waarom niet? Omdat u door die weldaad juist uw doodsschuld bewust bent geworden. Ziet u dat niet? Klinkt het niet door uw ziel: "Gij zijt des doods schuldig"? Wellicht hebt u reeds alles tevergeefs gedaan om dat vonnis te ontlopen. Toch ontkomt u daar niet aan. Gij zijt des doods schuldig. Dit was u vroeger, en dat bent u ook nu, nu ge uw leven tracht te verbeteren. Als ge het eens goed voor uw hart hebt, of als het buiten hope is, altijd bent u des doods schuldig! Als de zonden in u woelen of u meer met rust laten, des doods schuldig bent u! Die schuld hebt u nu nodig te ervaren en te erkennen, daardoor moet Jezus u dierbaar worden.

De vrijspraak wordt pas ontvangen, waar ge als een doodsschuldige uw doodsvonnis tekent. Als gij een welgevallen krijgt in de straf van uw ongerechtigheid, dan reikt God u uit genade om Jezus' wil de pardon- brief over.

O, geliefde broeder of zuster, zeg dan niet: "Het is buiten hoop", zelfs niet als ge in Gods gericht gedaagd wordt. Want wat volgt er op de dagvaarding in Jesaja 1:18: 'komt dan en laat ons tezamen rechten'? Volgt daarop: "En Ik zal u om uw schuld en zonde verdoemen"? Nee! De Heere laat er deze zoete belofte op volgen: "Al waren uw zonden als scharlaken, zij zullen wit worden als sneeuw; al waren zij rood als karmozijn, zij zullen worden als witte wol."

Jezus' vonnis verkondigt u dat er wel degelijk hoop is voor allen die door Hem tot God gaan.

Maar dit vonnis is een ernstige waarschuwing voor u die in uw zonden voortleeft. "Gij zijt des doods schuldig." Dit vonnis is al in Adam over u uitgesproken, en God zal het zeker aan u voltrekken als gij in uw vijandschap volhardt en voort blijft leven. O, mens, mocht gij u dan nog als een doodsschuldige aan Jezus' voeten leren neerwerpen. Leer Hem nog om genade smeken voor het voor eeuwig te laat zal zijn!

Ook voor u bevat dit "Hij is des doods schuldig" een ernstige waarschuwing. Voor u, die door uw eigengerechte werken de hemel zoekt te verdienen, die uw leven zoekt in de werken der wet. Dit vonnis breekt de staf over al uw eigengerechte werken.

O, wat zal het vreselijk zijn, menen in te gaan, en als u dan voor God zult moeten verschijnen, en u meent dat Hij in welgevallen op u zal neerzien, het tegendeel te ervaren. Als dan al uw werken, zoals uw goede belijdenis, aalmoezen, gebeden, kerkgaan en wat dies meer zij, waarop u uw verwachting voor de eeuwigheid bouwde, onderzocht zullen worden en het dan uit de mond van de heilige Rechter zal klinken:

"Gij zijt des doods schuldig."

Daarom, ach, mocht Jezus u nog dierbaar worden, want alleen in Hem is gerechtigheid en sterkte. Slechts dan, als de Zoon u zal vrijgemaakt hebben, zult gij waarlijk vrij zijn! Amen.

6. De uitleiding van Jezus ter kruisdood op Golgótha

Predicatie over Johannes 19:17 en 18

Zingen: Psalm 27:3, 7

Lezen: Johannes 19:1-18

Zingen: Psalm 22:6 en 7

Zingen: Psalm 103:6 en 11

Zingen: Psalm 72:11

Wie zijn kruis niet draagt en Mij navolgt, die kan Mijn discipel niet zijn." In deze ernstige woorden, mijne hoorders, vernemen wij hoe Christus Zijn discipelen, en met hen al Zijn volk, verkondigt dat de weg achter Hem een weg is van kruis en druk, waarin eigen zin en wil moet worden verloochend, om het Lam te volgen, waar Het ook heengaat.

"Zijn kruis op te nemen en Hem te volgen, Wiens weg meestal door de diepte gaat, waarlijk, geliefden, dit woord behelst voor ieder van Gods kinderen een pijnlijke les.

Pijnlijk, omdat er zo weinig op die kruisweg gerekend wordt. Is niet de gedachte van de eerstbeginnende in de genade, dat hij voort zal gaan van kracht tot kracht en van deugd tot deugd, en dat hij zal bloeien als de lelie, en zijn bladeren van godsvrucht wijd zullen ontluiken?

Hoe pijnlijk is dan de teleurstelling van die ziel, als de Heere haar inleidt in haar verdorven natuur, haar zondig, mor- en miltzuchtig bestaan, in haar ongelovig en wantrouwend hart.

Hoe pijnlijk, het tegenovergestelde van hetgeen wij wensten in ons gewaar te worden. Hoe pijnlijk, als het boompje van onze godsvrucht in plaats van zich uit te spreiden, van tak tot tak wordt afgebroken en wegkwijnt.

Hoe pijnlijk is ook dit: te verwachten de zonden ten onder te zullen krijgen en dat zij dan de overhand op ons krijgen, als alle boosheid in het hart oprijst, en de snoodste ongerechtigheid, zonden, waarover we in onze natuurstaat niet dachten, ongerechtigheden, waarvan we het bestaan niet konden vermoeden, uit die rampzalige bron in ons opborrelen.

Hoe pijnlijk, in plaats van geacht en geëerd, gehaat en gesmaad te worden, door de wereld en de kerkvromen, ja, wel door uw eigen huisgenoten.

Welnu, geliefde toehoorders, wie dat kruis niet opneemt en de Heere Jezus nadraagt, kan Zijn discipel niet wezen. Ja, dat kruis moet u een weldaad worden.

Een weldaad, vraagt u?

Ja, geliefden zo is het. Door dat kruisdragen moet u sterven aan eigen kracht, wijsheid en deugd, en aan de hoge dunk die u van uzelf hebt. Daarom gaat Jezus met u door het pijnlijk Gethsémané en door het vrome Jeruzalem.

Maar niet alleen behelst dit woord een pijnlijke les, het wijst ook op een veilige weg. Immers, alleen waar het kind van God achter de overste Leidsman gaat, is het veilig. Daar ruimt de Heere alle bezwaren op de weg voor hem opzij, en vangt Hij, als het schild, de vurige pijlen op die voor hét kind Gods bestemd waren.

Als Gods kinderen mogen zien op Hem, Die hen voorgaat door lijden tot heerlijkheid, waar zij Hem kinderlijk mogen aankleven, daar kunnen zij door de diepte der zee gaan en over de hoogste muur springen en door de sterkste benden dringen. Veilig is de weg achter Jezus voor Gods kinderen, omdat die weg door Gods vinger is afgetekend. Volk, de Heere woog uw druk met Goddelijke nauwkeurigheid, en Hij mat uw kruis met Vaderlijke zorg, zodat u er niet onder bezwijken kunt. Hij beproeft nooit boven

vermogen.

Maar ook wijst dit woord van Jezus op een heerlijke vrucht. Het gaat toch door de diepte naar de hoogte, door de hel naar de hemel. En juist in deze weg erkent Jezus hen voor Zijn discipelen. Al kruisdragende, ontvangen zij de kenmerken en de littekens van de Christus Gods. Ja, zo gaat het door zelfverlies tot de eeuwige behoudenis.

En toch, hoe pijnlijk ook het kruisdragen achter Jezus is, het is ook weer een makkelijk werk. En wel hierom, omdat Jezus Zijn kruisdragenden is voorgegaan. En zoals Hij het droeg, daar is al ons kruisdragen maar kinderwerk bij. Hij droeg het vervloekte kruis, opdat wij achter Hem een gezegend kruis zouden dragen.

Dit zal u blijken, als wij u in deze ure gaan wijzen op de kruisweg door Jezus betreden en Zijn volk aangewezen. En dat wel naar aanleiding van onze tekstwoorden, die wij onder biddend opzien tot de Heere verkozen en die u vindt opgetekend in Johannes 19:17 en 18:

En Hij dragende Zijn kruis, ging uit naar de plaats genaamd Hoofd- schedelplaats, welke in het Hebreeuws genaamd wordt Golgótha; alwaar zij Hem kruisten.

Geliefde toehoorders, in de voorgaande leerrede hebben wij het vreselijke doodsvonnis over de Heere Jezus horen uitspreken, door Kajáfas de hogepriester en het Joodse Sanhedrin. Met ontzetting hoorden wij dat vonnis aan, dat door de zaal van de hogepriester klonk: "Wat dunkt ulieden? Hij is des doods schuldig." Wij waren toen getuige van de smart en de smaad die men daar de zachtmoedige Jezus aandeed. Wij willen daar nu niet op terugkomen. Hoe ontzettend dat lijden ook was, toch waren het nog maar de beginselen van de smarten die Jezus, om de zonde van Zijn volk, te dragen had.

Immers, vanuit de zaal van de hogepriester zien we Hem gesleurd worden naar het rechthuis van de wereldlijke rechter Pontius Pilatus. Waarom dat? Waarom voeren de Joden zelf het doodsvonnis niet uit dat zij over Jezus hebben uitgesproken?

Het antwoord op deze vraag moet zijn: ten eerste, omdat ze daartoe het recht misten. Zij konden wel iemand ter dood veroordelen, maar het vonnis ten uitvoer brengen, mochten zij niet van de Romeinen, die over hen heersten.

Maar in de tweede plaats voerden zij zelf dat vonnis niet uit, omdat dit buiten Gods bestek zou gaan. Naar Gods wil moest Jezus veroordeeld worden door de man, die in de Naam des Heeren recht sprak en het zwaard der gerechtigheid droeg. Deze man was in die dagen Pontius Pilatus. Daarom moest Jezus - en wij gaan in gedachten mee - naar Pilatus" rechthuis.

In dat rechthuis aanschouwen wij een gerichtshandel, zoals in de jaarboeken van de rechtspleging nog nimmer was gevonden.

Immers, de rechter verklaart Jezus herhaaldelijk onschuldig. Goed geteld, spreekt hij zeven maal uit dat hij geen schuld in Hem vindt. Welnu, dan verwacht men toch dat hij Jezus zal vrijspreken en loslaten.

Toch geschiedt dit niet. Die dierbare Jezus mocht zo met volle recht zeggen: "Men zoekt Mijn dood; geen onschuld kan Mij baten." Jezus moet sterven. Dit tevoren bepaalde doodsvonnis wordt hier dan ook aan de lippen van een mens, zoals Pilatus er een was, ontperst.

Toehoorders, hier ziet men het beeld van een zwakke overheid tegenover een oproerige bevolking. Nadat dan ook de overgave geschied was van Hem, Die Zichzelf

overgaf, en Jezus ter kruisdood verwezen werd, begon de schare, opgehitst door Israëls oudsten, de Heilige Gods met de uitgezochtste smaadwoorden te overladen en op de gruwelijkste wijze te pijnigen en te bespotten. Denk maar aan het "Zie, de Mens", van Pilatus.

Maar welk een ogenblik is er thans in Jezus' lijdensgeschiedenis aangebroken? Thans toch is het de ure, dat Hij als het door God en mensen onderzochte, en welbeproefde offerlam, ter slachting buiten de leerplaats zal worden heengeleid, om Zichzelf Gode onstraffelijk op te offeren.

Ziedaar dan, volk van God, uw Jezus gereed om Zijn laatste en meest bittere gang te maken. Zie, daar gaat Hij op weg, om u te gaan opdelfen uit een hel van schuld en eeuwige toorn, waarin gij in Adam gezonken ligt. Zie, daar staat Hij gereed, om als een eerloze uit Jeruzalem gedreven te worden, en u in die weg genade en eer, ja, een eerkroon te verwerven. En waarlijk, met het oog op die geheel enige Kruisdrager, mag de Kerk wel in heilige aanbidding het woord van onze tekst herhalen: En Hij dragende Zijn kruis, ging uit naar de plaats genaamd Hoofdschedelplaats, welke in het Hebreeuws genaamd wordt Golgótha; alwaar zij Hem kruisten.

En ons dunkt, het zal thans wel overbodig zijn uw aandacht te vragen waar wij tot u gaan spreken over: *De uitleiding van Jezus ter kruisdood op Golgótha.*

1. het smartelijke van die uitleiding;
2. het borgtochtelijke van die uitleiding;
3. het voorbeeldige van die uitleiding.

Mocht de Geest des Heeren ons genadiglijk bekwamen om te spreken en te horen tot Gods eer en onze zaligheid. Dat zij zo!

"Zie, het Lam Gods, Dat de zonde der wereld wegneemt."

Zo, geliefde toehoorders, mogen we hier elkaar wel toeroepen, als wij de blik slaan op Hem Die, beladen met het vloekhout des kruises, gereed staat Zijn laatste gang te doen en een weg van pijn en smart, van schande en smaad te betreden. Welk een toneel toch zal zich thans voor ons oog ontrollen. Waarlijk, hier is stof om zich heilig te verbazen.

1. Het smartelijke van die uitleiding.

Geliefde toehoorders, wij stemmen het u van harte toe dat het vermetel is om het smartelijke van Jezus' uitleiding te willen schetsen. Eenmaal riep een Jeremia uit (Klaagl. 1:12): "Schouwt het aan en ziet, of er een smart zij, gelijk mijn smart, die mij aangedaan is, waarmede de HEERE mij bedroefd heeft ten dage der hittigheid Zijns toorn." Maar wat betekent de smart van Jeremia bij de smart die hier Jezus aangedaan wordt? Jeremia's smart en ook die, welke hier wel Gods kinderen en knechten aangedaan wordt, zijn maar druppels, vergeleken bij de oceaan van smart die men hier Jezus aandoet.

Opdat u iets van die smart mag verstaan, verzoeken wij u, ons in gedachten te volgen naar het rechthuis van Pilatus.

Het zogenaamde rechtsgeding is juist als we daar komen, geëindigd. Hoor, met welk een oorverdovend lawaai men schreeuwt: "Weg met Dezen! 'kruis Hem, kruis Hem!" Beulsknechten zijn bezig een drietal mensen, misdadigers, voor te bereiden tot hetgeen aan het einde van hun laatste gang hen wacht, namelijk de kruisdood!

Geliefden, ziedaar één van dat drietal ter dood veroordeelden. Wie is Hij? Hoe is Zijn gelaat zo verdorven? Zie op Zijn hoofd, een kroon van doornen is gedrukt in Zijn slapen. Een spotkleed hangt van Zijn schouders af. Hij ziet eruit als de verachtste en

onwaardigste onder de mensen. Dat is zeker de ergste van de drie misdadigers?

Zie, daar vallen de beulsknechten, onder hoongelach, op Hem aan. Zij rukken Hem de mantel af. O, zie die rug eens! Nu Hij daar ontkleed staat, zien wij in open wonden en in bloedige striemen het geschrift van de aardse rechter. Wat? Het lijkt wel het grafschrift der hel!

Zie, met welk een ruw geweld wordt Hem de zware kruisbalk op de schouders geworpen. Mensen, denk toch om die vreselijke wonden, ziet ge dan niet hoe die arme Mens ineenkrimpt van smart en onduldbare pijn!

Eindelijk is alles gereed. Dan wordt er een optocht samengesteld zoals de geschiedenis er maar één aanwijst, en dat is deze!

"En zij leidden Hem weg." Twee moordenaars zijn Zijn lot- en tochtgenoten. Daar gaat de optocht. Weg met zulk een! Weg met zulk een booswicht! Hij is niet waard in de heilige stad Jeruzalem te leven, veel minder daar te sterven. Weg uit de heilige stad! Daarin staat immers de heilige tempel! Dat is geen plaats voor zulk een. Maar wie is Hij dan toch? Wat heeft Hij misdreven, dat oud en jong, rijk en arm, voornamen en geringen zó verwoed op Hem zijn?

Toehoorders, het is Dezelfde Die het land doorging, goeddoende. Die hun hongerigen spijsde, hun blinden het gezicht, hun doven het gehoor en hun gestorvenen het leven gaf! Het is Israëls Weldoener! Het is Jezus, de Christus!

En Hem leidt men de poort uit, buiten de wijngaard werpt men Hem, Hem bant men buiten de gemeente des Heeren! Wie doen dit?

Zijn eigen volk. De priesters, die Zijn brood aten, tezamen met de Romeinen. Jood en heiden zijn het in dezen roerend met elkaar eens.

Waar gaat men met Hem heen? Naar Golgótha, zegt onze tekst, naar het galgenveld der misdadigers!

Zie, volk des Heeren, daar gaat Hij nu, de Verworpene, die zoete Jezus, daar gaat Hij nu, de stad uit, dragende Zijn kruis. Daar gaat Hij voort op Zijn lijdensweg, tussen twee misdadigers, Hij in het midden. Dat was altijd de plaats van de grootste kwaaddoener. Die plaats moest Jezus, de Koning Israëls innemen. Daar gaat Hij, omstuwd door een bende bloed dorstige mensen. Vele varren hebben Hem omsingeld, sterke stieren van Basan omringen Hem. Zij hebben de mond tegen Hem opgesperd, als een verscheurende en brullende leeuw. Ja, honden hebben Hem omsingeld, een vergadering van boosdoeners heeft Hem omgeven.

De vijand triomfeert, de hel juicht, de geesten uit de afgrond vergezellen Hem. De duivelen roepen elkaar toe: "Daar gaat Hij nu Die ons uitwierp."

"Nu hebben wij overwonnen!" zo roept de helse Simeï Hem toe. De menigte heeft slechts spot! De soldaten drijven Hem met vloeken voort, al gaat Jezus ook met wankelende schreden. O, geliefden, wat is het waar dat de barmhartigheden der goddelozen enkel wreedheid zijn.

Maar is er dan niemand die met Jezus te doen heeft? Is er nu niemand die medelijden met Hem heeft? Nee, niemand. Geen oog heeft medelijden met Hem!

Ja, toch! De evangeliën van Mattheüs, Markus en Lukas berichten ons dat zij een man, met name Simon van Cyréne, die juist van de akker kwam, dwongen het kruis van Jezus te dragen. Dat was toch nog weer een goede daad en een hele verlichting voor de Heere! Dat schijnt wel zo.

Maar als men bedenkt wat de ongewijde geschiedenis ervan zegt, dan was het louter wreedheid. Men zegt dat Jezus door bloedverlies verzwakt was en van vermoënis neerzeeg. Bedenk, dat men Hem al een gehele nacht gemarteld had en nu waren die

bloeddronken vijanden bevreesd dat Jezus onderweg zou sterven, en zij wilden het genoeg smaken Jezus naakt aan het kruis te nagelen en ineen te zien krimpen van pijn en smart. Vindt u dat niet vreselijk? Was dit kruisdragen van Simon van Cyréne niet een druppel gal meer in Jezus' toch al zo bittere lijdensbeker?

De evangelist Lukas meldt ons nog een ontmoeting (Luk. 23:27-31). Dat was dan toch wel een troostdruppel in Jezus' beker. Lukas bericht ons van een groepje vrouwen. Die maakten toch wel een aangename indruk. De Heere noemt hen "dochters van Jeruzalem." Wat een gunstige uitzondering maken die vrouwen op die vloekende en scheldende menigte die Jezus naar Zijn strafplaats voortstuwde. Het zijn medelijdende zielen, wier zielensmart zich lucht gaf in wenen en klaagtonen.

En wie onzer zou zijn tranen niet willen mengen met de hunne? Heeft ons hart hier geen bittere reden toe, bij de gedachte dat het onze zonden zijn die Jezus dat lijden aandoen?

Ween vrij, edele dochters van Jeruzalem, gij schoonsten onder de vrouwen, ween vrij! Ja, wij zouden u willen toeroepen: "Zalig zijn die treuren, want zij zullen vertroost worden!"

Toch, geliefden, moeten wij die woorden hier terughouden. Hoe? Zouden zij niet zalig zijn, die wenende dochters van Jeruzalem? Zouden hun tranen geen troostdruppels zijn in Jezus' smartbeker?

Nee, volk, dat zijn die tranen van hen niet, zij vermeederen Zijn smart. Zij rangschikken Hem, Die Zich geheel vrijwillig Gode opoffert, in de rij van de gewone martelaren. Jezus wil geen martelaar zijn, noch er voor aangezien worden. Hoor maar wat Hij spreekt tot die vrouwen. 't Is de laatste Predicatie, die de Heere voor Zijn sterven houdt. Wat werkte de Heere toch zolang het dag was!

"Weent niet over Mij", zo begint Jezus Zijn ernstige prediking. Denk niet, dat de Heere hier alle tranen verbiedt wanneer Hij zegt: "Weent niet over Mij." O nee! De hardheid des harten is Hem niet aangenaam, het gebroken hart is Zijn offer (Ps. 51). En waar zou ons hart eerder van breken dan daarover dat wij de moordenaars van Jezus zijn?

Maar er is zoveel onderscheid in de tranen die achter Jezus gestort worden. Die van Jeruzalems dochters waren tranen van vleselijk medelijden met de Heere Jezus, Die zij aanzagen als "de mishandelde onschuld". Zulke tranen behagen de Heere niet, die doen Hem zeer, die vergroten Zijn smart.

"Weent over uzelf en over uw kinderen", zo vervolgt Hij. Die dochters van Jeruzalem waren blinde schepselen. Zij kenden zichzelf niet, evenmin hun bitter ongeluk. Zij kenden de vreselijke toekomst niet, die hun en hun kinderen uit kracht van hun grote schuld en afval van de hoge God stond te wachten. Daar hadden zij nooit over leren treuren, nimmer hadden zij geweend zoals de Geest des Heeren Gods volk leert wenen, die zich leren kennen als moordenaars, die Jezus' kroon vlochten, die Zijn smartbeker hebben gevuld.

Daarom keerde de Heere Zich om, niet om die vrouwen te bestraffen, maar om hen te onderwijzen. Tranen zijn Hem wel dierbaar, Hij veroordeelt de verharden, maar deze vrouwen, en zovelen van hun soort, bewenen niet hun breken. Dat is het wat Jezus even stil doet staan op Zijn kruisweg en Hem doet zeggen: "Weent niet over Mij, weent over uzelf en over uw kinderen."

Dan gaat Hij als de grote Profeet hun de toekomst voorspellen. Die toekomst zal zo vreselijk zijn, als de Heere van de hemel de bloedkreet van het verharde Jodendom zal vervullen. U kunt daarvan lezen in Lukas 23:29 en 30. En dat zou zo zeker geschieden! De Heere geeft er de reden van op: "Indien zij dit doen aan het groene

hout, wat zal aan het dorre geschieden?" Jezus vergelijkt Zichzelf hier bij groen, bij levendig hout en daaraan doen zij dit. Wat zal dan wel aan het dorre hout, waar nooit een vrucht tot Gods eer aan groeide, geschieden. Welk een dierbare, getrouwe Jezus! Eigen lijden vergeet Hij, om anderen uit liefde te waarschuwen en te vermanen tot bekering en berouw!

Tot zolang hebben de vijanden moeten wachten. Maar dan gaat het al vloekend en scheldend weer verder.

Eindelijk is men waar men zijn wil, op de heuvel Golgótha, de Hoofdschedelplaats. Zo genaamd, volgens sommigen, naar het model van deze heuvel. Deze heuvel zou vanuit de verte gezien, de vorm van een hoofdschedel vertoond hebben. Anderen menen dat deze plaats zo genaamd was vanwege de beenderen en de bekkenelen die daar verspreid lagen, van omgebrachte en weggeworpen misdadigers.

Dan is de ure aangebroken, waarop plaatsgreep wat Johannes aan het slot van onze tekst zegt: "Alwaar zij Hem kruisten."

Welk een wereld van schande! Wat een oceaan van smart ligt er in die kleine, eenvoudige uitdrukking opgesloten: "En zij kruisigden Hem." Zij legden het kruis plat op de grond, strekten de Heere Jezus daarop uit, nagelden Hem met grote spijkers door Zijn handen en voeten aan de kruisbalk vast, haalden het kruis waaraan Jezus vastgenageld was, overeind en plantten het in het gat dat men tevoren gegraven had, stampden de grond vast, en ... daar staat de Banier des heils opgericht, daar is de Christus, als weleer de koperen slang, verhoogd.

O, Davids Zoon en Davids Heere! Hoe is Uw weg zo smadelijk en smartelijk! Nee, geliefden, ik waag er mij niet aan om die smart onder woorden te brengen.

2. Het Borgtochtelijke van die uitleiding.

Toehoorders, dat kruis, hetwelk Jezus torst en de smart die Hij lijdt, is Hem door God Zelf opgelegd!

Wat, hoor ik u zeggen, is dat kruis Hem door God Zelf opgelegd? Ja, zo is het. Is Hij dan Gods Liefeling niet? Waarom verdelgt dan Hij, Die boven de wolken troont, de vijanden van Zijn heilig Kind niet door de adem Zijns monds?

Is die Kruisdrager dan niet Dezelfde, van Wie de engelen zongen in Efratha's velden? En waarom zwijgt thans de hemel? Heeft God van Hem niet getuigd: "Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde, in Denwelken Ik Mijn welbehagen heb." En heeft Hij nu vergeten Zijn eigen Kind genadig te zijn? Heeft Christus Zelf niet getuigd: "Ik en de Vader zijn één"?

Legde God Zelf Hem dat kruis op? Maar wat heeft Hij dan voor onbehoorlijks gedaan? Is Hij dan schuldig? En zo niet ... Geen schuld in Hem, en toch een vervloekt kruis op Hem? Hoe is dat dan te verstaan? Ja, geliefden, de waarheid is dat God Zelf Jezus buiten Zijn tegenwoordigheid drijft. Hij Zelf roept mee: "Weg met Dezen!"

Maar waarom is dit toch?

Ook de wet drijft mede met zijn vloeken Jezus buiten de legerplaats. Maar waarom dan toch? En welk een lijden moet dat voor Jezus zijn! Dát is zielenlijden. Buiten Gods gemeenschap! Buiten de vergadering der heiligen! Hoe is dat mogelijk? Spant God dan samen met die moordbeulen, met die vijanden van Zijn heilig Kind Jezus? Zo is het, het behaagt God Hem te verbrijzelen.

Maar waarom redt Jezus dan Zichzelf niet? Anderen heeft Hij van de zwaarste kruisen verlost, waarom werpt Hij nu Zijn eigen kruis niet af?

Het antwoord op al die vragen luidt: Jezus, Hij deed en leed dit alles in de plaats van Zijn volk. Zó, zoals die zoete Heiland, behoorden wij uitgeleid te worden. En dat wel

vanwege onze zonden en afval van de Heere. Beladen met de vloek is de mens eenmaal om zijn zonde uit het paradijs verdreven. En sindsdien is de mens dolende van de Heere af, naar het eeuwig verderf.

Maar nu nam de Heere Jezus onze schuld over. Hij stelde Zich in onze plaats. Zo werd ons kruis, Zijn kruis, door Zijn vrijwillige verbintenis, naar de wil Zijns Vaders. Al wat Christus hier dus doormaakt en draagt, is borgtochtelijk, volgens hetgeen Hij in de stille eeuwigheid heeft gezworen en met de Vader is overeengekomen.

O, volk, zie Hem daar nu in gedachten eens gaan, uw Jezus. Let eens op hetgeen Hij daar wegdraagt. Zijn kruis. Dat kruis vertegenwoordigt de eerste Adam. Christus draagt daar onze oude Adam naar zijn sterfheuvel. Verstaat u, wat dat zegt?

Wat draagt Jezus daar weg?

- Geliefde toehoorders, het is de schuld van een ontelbare schare van misdadigersvolk. Zie daar dan uw Jezus gaan, om uw grote schuld, die berg van schuld die tot de hemel reikt, te werpen in de zee van eeuwige vergetelheid, zodat de zonde van Gods volk gezocht, maar nooit meer gevonden zal worden.
- Nog eens: wat Jezus daar wegdraagt? Het is de vloek die God in het paradijs over ons uitsprak. Die vloek, welke Gods kind zo kan benauwen, die hun dag of nacht geen rust laat, die vloek draagt Jezus weg, die gaat Hij begraven in het galgenveld der misdadigers.
- Zijn kruis vertegenwoordigt die vreselijke toorn van God, die Mozes deed zingen: "Door Uwen toorn vergaat ons kwijnend leven."
- Ja, het is de dood, uw laatste vijand, volk des Heeren, die Jezus daar wegdraagt. Waarlijk, Jesaja mocht zeggen: "De straf die ons den vrede aanbrengt, was op Hem."
- Op dat kruis van Christus ontlast zich Gods geweldige toorn.
- Al de vloeken van de Ebal worden over dat kruis, of liever over de Gekruisigde uitgestort.
- Door dit kruis wordt de wet bevredigd, zodat Mozes ons een lieflijke onderwijzer wordt.

Volk, wij mogen, ziende op het kruis, nu zingen:

Dus krijg ik van mijn plicht,
O God, een klaar bericht
Wat is 't vooruitzicht schoon!

Toehoorders, met dat kruis doodt Jezus de dood, vermorzelt Hij satans kop, ontsluit Hij de deuren van de hemel, brengt Hij een eeuwige verzoening aan.

De vrucht van Jezus' uitleiding naar Golgótha is dan ook:

1. Een verzoend God, Die Zijn Kind van boven het kruis toeroept: "Grimmigheid is bij Mij niet."
2. Een ontsloten hemel. De slagbomen zijn neergevallen en de poorten hebben de boog verhoogd voor Gods Kerk en kinderen.
3. Een ontwapende vijand. Satans kop is vermorzeld en de dood zijn prikkel ontnomen.
4. Een eeuwige zaligheid is verworven die Gods volk in verwondering doet roepen:

*Geen oor heeft ooit gehoord;
Geen oog ooit nagespoord;
Wat heilrijk lot,*

*Mij is bereid,
In eeuwigheid;
O, hoe verlangt mijn ziel naar God.*

5. Een heilig, vrijgevochten volk, dat met Paulus mag zeggen: "Zo God voor ons is, wie zal tegen ons zijn? Die ook Zijn eigen Zoon niet gespaard heeft, maar heeft Hem voor ons allen overgegeven, hoe zal Hij ons ook met Hem niet alle dingen schenken? Wie zal beschuldiging inbrengen tegen de uitverkorenen Gods? God is het, Die rechtvaardig maakt. Wie is het, die verdoemt? Christus is het, Die gestorven is; ja, wat meer is, Die ook opgewekt is, Die ook ter rechterhand Gods is, Die ook voor ons bidt.

6. Ja, de vrucht van Jezus' uitleiding ter kruisdood op Golgótha is een eeuwige lofzang, een lofzang die nooit meer zal eindigen.

Kom, geliefden, zingen we nu met het oog op Die kruisdragende Jezus Psalm 103:6 en 11:

*Zo hoog Zijn troon moog' boven d' aarde wezen,
Zo groot is ook voor allen, die Hem vrezen,
De gunst, waarmee Hij hen wil gadeslaan.
Zo ver het west verwijderd is van 't oosten,
Zo ver heeft Hij, om onze ziel te troosten,
Van ons de schuld en zonden weggedaan.*

*Looft, looft den HEER', gij Zijne legerscharen,
Wier lust het is, op Zijnen wenk te staren!
Dat hemel, aard', en zee, en berg, en dal,
Hoe ver men ook Zijn scepter ziet regeren,
Nu Zijnen naam en grote deugden eren;
En gij, mijn ziel, loof gij Hein bovenal.*

3. Het voorbeeldige van die uitleiding.

Geliefde toehoorders, wat wij hier zagen gebeuren is vóór alles borgtochtelijk, maar het is ook 'voorbeeldig'.

Om de vrucht van Jezus' uitleiding ter kruisdood te waarderen, te bezitten en te genieten, is het onmisbaar nodig dat wij zelf iets van deze uitleiding bevindelijk leren kennen.

Daarom komt de Heere de uitverkorenen, door het ontdekkend werk van de Heilige Geest, uit te leiden. Dan komen wij er "buiten" te staan. Van de dwaze maagden lezen wij dat, toen zij dachten binnen te gaan, zij op een gesloten deur stuitten. En dan staat er zo opmerkelijk bij: "En zij begonnen buiten te staan." Dat is iets verschrikkelijks, te menen in te gaan en dan "beginnen buiten te staan", om er dan eeuwig buiten te blijven staan. En u kunt erop aan, dat dit het lot zal zijn van duizenden en nog eens duizenden. Immers, de wereld, nee, de kerk zit vol met dwaze maagden. In Jezus' gelijkenis waren er vijf wijs en vijf dwaas. Maar nu? Ach, armer, nu is het de vraag of er vijf wijzen zijn in een groot kerkgebouw vol dwazen.

Gods volk, vooral de kleinen, kunnen zich zo ernstig bevreesd maken dat dit ook hun lot nog eenmaal zal zijn. O, dat zal wat te zeggen zijn, eeuwig buiten te staan! En tod. zal hun dat ongelukkig lot van die dwaze maagden nooit treffen, dat zou niet kunnen. Waarom zou dat niet kunnen? Die dwaze maagden begonnen buiten te staan, aan liet einde van hun leven, bij hun sterven, aan gindse zijde van de doodsjordaan.

Maar Gods kinderen leren het in hun leven, leren het aan deze zijde van het graf. Zij beginnen er hier buiten te staan, omdat God hen er buiten zet, of liever: omdat God het hun ontdekt dat ze er nog nooit binnen waren.

En wat is dat een smartelijke zaak "uitgeleid" te worden. En Gods lieve kleinen doen zo hun best om binnen te blijven. Alles willen zij wel doen en wel laten, om er maar "in" te blijven. Zij bidden, zij smeken: "Verwerp mij van Uw aangezicht toch niet." Met hand en tand houden zij zich vast en er dan toch buiten komen te staan!

Waar buiten?

- Buiten Gods lieve gunst en gemeenschap. Anderen zijn voorwerpen van Zijn gunst; zij zijn gunstelingen die in Gods gemeenschap mogen delen. En daar dan niet bij te behoren, zich een voorwerp van Gods ongunst, van Gods gramschap te gevoelen, wat kan dat pijnlijk zijn!
- Buiten de gemeenschap der heiligen. Wat kunnen die kleinen toch groot zien op Gods oprechte volk. O, wat achten zij dat godzalige volk toch gelukkig! Ze zouden er een lange weg voor lopen om hen te zien, om in de gemeenschap van dat gelukkige volk te verkeren. En er dan niet onder te behoren, er buiten te staan; kent gij iets van die smart?
- Waar buiten? Buiten dat onuitsprekelijk dierbaar heilverbond. O, welk een gelukkige mensen zijn dat, de bondgenoten in dat eeuwig dierbaar genadeverbond met zijn rijke beloften van eeuwig leven en vrede en zaligheid. Daarin te staan, met God en Zijn Christus, alles wat tot het leven en de zaligheid nodig is te mogen "eisen", eisen van Hem Die zwerft:

*Opent uwen mond,
Eist van Mij vrijmoedig,
Op Mijn trouwverbond;
Al wat u ontbreekt,
Schenk Ik, zo gij 't smeekt,
Mild en overvloedig.*

Maar daar nu buiten te staan, een vreemdeling te zijn van de verbonden der beloften, geen hoop hebbende, en zonder God in de wereld te zijn! Dat vindt de wereldling niet erg. Maar voor een, die uit God geboren is, is het o zo smartelijk!

- En dan buiten de stad, buiten het hemelse Jeruzalem gesloten! Daar binnen is het zo zalig, daar troont God en Jezus en heel de heilige schare. Daar binnen zingen zij: "Wij dan gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben vrede bij God door onzen Heere Jezus Christus." Daar jubelen weer anderen: "Wij zullen de eerkroon dragen, door U, door U alleen, om 't eeuwig welbehagen." Daar binnen zitten ze aan met Abraham, Izak en Jakob, ja, met de Koning, met Jezus. En dan daar buiten te staan, zich blind te staren op een dikke muur en een gesloten poort.

Toehoorders, weet u wat dit zegt? Gods begenadigd volk maakt daar allen in meerdere of mindere mate kennis mee.

Ja, nog verder. Om de vrucht van Jezus' uitleiding ter kruisdood te waarderen, die te bezitten en te genieten, is het nodig dat wij ook iets leren van dat kruisdragen. De Heere legt ook óns een kruis op. Dan komen wij onder de vloek, de vloek der wet, de straf der zonden. Kent u daar wat van, van dat zuchten onder de vloek der wet? "Vervloekt is een iegelijk die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet"? Wij deden dat niet, wij lieten na hetgeen de wet ons gebood en deden, wat de

wet ons verbod. Dus zijn wij vervloekt. Dat is óns kruis, dat krijgen wij te dragen. En dat zegt wat, met de vloek beladen daarheen te gaan!

Zo worden ook wij, gebogen onder de vloek, uitgeleid. Naar Golgótha? Nee, naar het paradijs, naar de oorsprong van onze algehele ellende en totale verlorenheid. O, hoe bitter dat wij zo gezondigd hebben!

Kent u daar nu iets van?

Geliefde toehoorders, over die stukken wordt tegenwoordig zo lichtvaardig heengestapt. Men stelt zich tevreden met een weinig historische kennis van de staat der ellende van de mens. Men durft wel zeggen dat het voor kinderen uit gelovige ouders geboren, niet nodig is die kennis te bekomen. Men leert de mensen roemen in gezang, en zij waren nimmer krank. Nooit leerden zij hun breuken kennen, nooit werd het bij hen eens buiten hoop, nooit een ware hartveranderende genade. En toch menen zij in te gaan.

Nee, dan leert God het Zijn volk anders en beter. Hij komt ons eerst onder het kruis te brengen, en gebogen onder schuld en toorn leidt Hij ons uit naar het paradijs. Daar leert Hij ons het recht Gods goedkeuren, geeft ons een welgevallen in de straf van onze ongerechtigheid en doet ons ons doodsvonnissen tekenen. Dan hebben we geen andere verwachting dan om uitgeleid te worden naar het eeuwig verderf.

Maar daar geeft Hij ons ook de vrucht des kruises. Dan doet de Heilige Geest ons zien hoe Jezus deze weg ging, hoe God Zijn Christus, beladen met onze vloek, uitleidde ter kruisdood naar Golgótha. En dat wel voor al Zijn uitverkorenen die in Hem krijgen te geloven.

O, als wij dat door het geloof zien, die uitgang van de gesmade Jezus, en wij worden de man die Hem dat aandeed, dan schreien ook wij hete tranen, maar niet "als Jeruzalems dochters weleer, die schreiden om de pijn van de lijdende Heere." Maar dan schreien we tranen als weleer Maria Magdalena deed. Dat zijn tranen van innig berouw en schuldgevoel. Dan leren wij dat rouwklagen als over een eniggeborene.

Maar als dan de Heere zegt: "Dat deed Ik voor u", en als dan de Geest des geloofs ons de genade geeft om te buigen en te geloven, dan schreien wij weer dikke, warme tranen. Maar dan zijn het tranen van dankbaarheid. Dan worden wij binnengeleid, omdat Jezus als een misdadiger werd uitgeleid.

"Binnengeleid", o, eeuwig wonder! Waar binnen?

Binnen de gemeenschap der heiligen. Binnen de kring van het heilverbond en dan behoren al de beloften Gods ook ons toe. En dan, binnen de heilige stad. Dan zich niet meer blindstaren op muur en poort, dan zijn wij er ook binnen, ingeleid in het Vaderhart van het heilig Godswezen.

Wel, volk des Heeren, dan worden we daar binnen geleid als een, die nooit zonde deed, als een medeburger der heiligen en een huisgenoot Gods, als erfwachters van de eeuwige gelukzaligheid. Ja, dan zijn we er binnen als iemand die er nooit buiten geweest is.

Versta wel, dan hebben we dat in het geloof, dus nog niet in het aanschouwen. Dan hebben we vaak nog een lange, ja, zeer lange kruisweg achter Jezus, dragende Zijn kruis, te gaan. Hij droeg het onze, nu komen wij onder het Zijne. Dat is dan niet meer tot betaling van onze zonden; dat deed Jezus. Maar met Zijn kruis wordt bedoeld: de versmaadheid van Christus, welke Mozes meerdere rijkdom achtte dan de schatten van Egypte. Hij droeg het vervloekte, wij een gezegend kruis.

De een van Gods kinderen heeft een houten kruis, de andere een kruis van goud; de een een kort, de ander weer een lang kruis; de een openbaart het overal, de ander smoort het in zijn hart; de een heeft een zeer groot kruis, de ander een klein kruis, dat

echter misschien veel zwaarder is en veel scherpere kanten heeft. Maar allen hebben een kruis naar hun kracht, hun aard en karakter. Vader Zelf heeft het ons toegemeten en het gewicht naar onze kracht bepaald.

En hoe dragen wij nu ons kruis?

Meestal dragen wij het gedwongen, gelijk Simon van Cyréne, vaak morrend, klagend. Wij zijn het er niet mee eens dat wij juist dit kruis moeten dragen, hadden liever het kruis van een ander. Wij behoeven daarover niet uit te weiden, ieder kind van God weet er bij ervaring van mee te spreken. Wij zijn doorgaans erg schuw van ons kruis en het spoedig moe. Toch geeft de Heere wel, eens genade om ons kruis goed te keuren. Dan keuren wij ons kruis nodig en nuttig, ja, wel onmisbaar.

Maar, laat het kruis ons drukken, het zal niet eeuwig duren. Immers, wij mogen zingen met de godzalige dichter van Psalm 138:

*Gij zult mijn kruis eindigen hier;
Want goedertier Zijt Gij gestadig;
Het werk Uwer handen zult Gij,
Volvoeren vrij,
O Heer genadig.*

Dan komt het kruis voor de goddeloze aan en voor de eigengerechtigten, die meenden binnen te zijn en er nooit kwamen buiten te staan. Dan zal de heilige en rechtvaardige Rechter heel die wereld van goddelozen en ook heel die vergadering van dwaze maagden, onder de vloek gebogen, uitleiden naar de woonplaats der duivelen, naar de buitenste duisternis, waar weinig zullen zijn en knersing der tanden. God binde dit nog op uw hart, en dat ge nog door de schrik des Heeren bewogen mocht worden tot bekering!

Wel, kinderen des Heeren, u allen, die door genade op Jezus ziet ter verlossing van uw ziel, die hier er buiten gezet zijt en er zo vaak buiten stond, nog een weinig tijd en u bent aan het einde van uw lijdensweg. Zoals reeds gezegd, dan neemt de Heere u het kruis af, dat blijft vóór de hemelpoort. En dan uitgeleid, uit die wereld van ongerechtigheid, uit dit lichaam van pijn en smart. Uitgeleid uit alles wat u kwelde, neergedrukte, bedroefde, wat u deed schreien, klagen en verlangen naar het einde.

Dan wordt u binnengeleid in die rust, die er overblijft voor het volk van God, in dat lieve Vaderhuis; in die schoot van Abraham, in de heerlijke Godsstad, in die troonzaal des Heeren, in de storeloze zaligheid, in de vreugde onzes Heeren. En dat enkel en alleen als vrucht van de uitleiding van Christus ter kruisdood op Golgótha.

Die uitleiding van Jezus en die inleiding van Gods kinderen zijn onafscheidelijk aan elkaar verbonden als oorzaak en gevolg. Maar wat een onmetelijk verschil tussen die uitleiding van de Bruidegom en de inleiding van de Bruidskerk.

Wel, kinderen Gods, zie nog eens in uw gedachten die optocht waarvan Jezus de Hoofdpersoon was - de Man van smarten - geflankeerd door twee moordenaars, omringd door boosdoeners die op Zijn bloed loeren. Voortgestuwd met schelden en vloeken, naar het galgenveld der misdadigers, om een ellendige, vervloekte dood te sterven. Zo ging het de Bruidegom bij Zijn uitleiding. En zie dan de inleiding van de Bruidskerk volgens Psalm 45:7:

*Straks leidt men haar in statie uit haar woning,
In kleding, rijk gestikt, tot haren Koning;
Zo treedt zij voort met al den maagdenstoet,
Die haar verzelt, U vrolijk tegemoet.*

*Zij zullen blij, geleid met lofgezangen,
De vreugde voén, die afstraalt van haar wangen,
Tot zij, daar elk gewaagt van haren lof,
Ter bruiloft treén in 't koninklijke hof.*

Welk een groot verschil, nietwaar?

Als wij nu altijd mochten bedenken, dat die smartelijke en smadelijke uitleiding van Jezus óns werk is, en dat die zalige en eervolle inleiding van ons, Jézus werk is, dan mocht ons dat een prikkel zijn om Hem te verheerlijken, door een leven in waarlijk praktische godzaligheid! Daartoe geve Hij ons Zijn Geest en genade. Amen!

7. Het sterven van de Heere Jezus

Predicatie over Lukas 23:46b

Zingen: Psalm 31:7 en 8

Lezen: Psalm 31

Zingen: Psalm 79: 4 en 7

Zingen: Psalm 118:10

Zingen: Psalm 85:1

"Maak u gereedschap van vertrekking."

Zo, geliefde toehoorders, klonk eens het bevel des Heeren tot Zijn knecht Ezechiël (Ezech. 12:3). Maak u gereedschap van vertrekking, daarmee bedoelde de Heere, dat Ezechiël moest gaan verhuizen, althans, dat hij zich gereed moest maken alsof hij verhuizen ging. Hij moest zijn huisraad bijeenpakken en heengaan voor de ogen van het volk van Israël, hun tot een teken dat zij vanwege hun zonden straks het land zouden moeten verlaten om met hun koning Jojachin weggevoerd te worden naar Babel.

Dat was dus wel een ernstige boodschap voor het volk van Israël! Is het van woonplaats veranderen meestal onaangenaam, wat moet het dan wel zijn als men vertrekken moet van de vrijheid in de ballingschap!

Maak u gereedschap van vertrekking, is een bevel dat in een oneigenlijke zin tot ieder mens komt. Wij hebben op aarde geen vaste woning, wij hebben hier geen blijvende stad. Wij vertoeven hier maar voor een wijle tijds, de een wat korter, de ander wat langer. Maar blijven doet hier niemand. Wat mens leeft er, die de dood niet zien zal. Wij moeten allen verhuizen van dit tijdelijke naar het eeuwige.

Nu behoort, in ruimere zin genomen, héél ons leven te zijn: een zich gereedschap maken tot vertrekking. Wij moeten ons voorbereiden tot de eeuwigheid. Het behoort onze voornaamste zorg te zijn, te kunnen sterven.

Maak u gereedschap van vertrekking. Dat bevel komt ook wel in engere zin tot deze en gene. Dan wil het zeggen dat ons uurglas is afgelopen en we heden of morgen de dood hebben in te wachten.

Dan is het een woord dat de goddeloze en de schijnvrome met ontzetting mag vervullen, want dan is de tijd der genade voorbij en de tijd der verantwoording aangebroken, die gevolgd zal worden door de tijd der vergelding.

Maak u gereedschap van vertrekking, is een bevel dat zelfs wel de godvrezende met siddering vervult en hem doet smeken om uitstel. Denk hier maar aan koning Hizkia, toen Jesaja tot hem kwam en zei: "Zo zegt de HEERE: Geef bevel aan uw huis, want gij zult sterven en niet leven." Wat was die Hizkia ontgaan! Hij keerde zijn aangezicht naar de wand, piepte als een zwaluw en kirde gelijk een duif tot de troon der genade, om verlenging van zijn leven. Ik voel een neiging om te zeggen: Dwaze Hizkia, u had moeten gaan, denkt u niet dat u er beter op geworden was als u dat lichaam der zonde had mogen verlaten om te gaan naar de bruiloftszaal in de eeuwige Godsstad?

Maak u gereedschap van vertrekking.

Dat woord kwam ook eens tot een in hoge ouderdom geklommen kind van God, dat geen vreemdeling was van een nauw leven bij de Heere.

Op zekere nacht sprak de Heere: 'kind, maak u gereedschap van vertrekking.' En wat mocht het door genade antwoorden?

Dat kind van God zei: "Heere, mijn scheepje ligt zeilree, ik ben tot vertrek gereed. U behoeft het zilveren koord maar door te kappen en dan ga ik." En zo deed de Heere. En die ziel stevende zo vrij de begeerde haven binnen!

Wel, dit was dan toch stellig een deugdzaam mens geweest, dat hij zo makkelijk en gewillig en zo ruim kon sterven?

Een deugdzaam mens was hij, maar de reden en oorzaak van zijn makkelijk en gewillig heengaan was niet zijn deugdzaamheid, er bestond een andere, een veel betere oorzaak.

Bij die reden en oorzaak wensen wij u in deze leerrede te bepalen. En wel naar aanleiding van onze tekst, Lukas 23: 46b:

En als Hij dat gezegd had, gaf Hij den geest.

Geliefde toehoorders, het zo ingrijpende en betekenisvolle woord van onze tekst verplaatst ons andermaal in gedachten bij de kruisheuvel Golgótha, waar wij de Borg en Zaligmaker van Gods uitverkorenen thans zien genaderd tot de oever des doods. Wij wensen getuige te zijn van Zijn sterven, in welk sterven Gods recht zal worden bevredigd, Gods deugden hersteld en een eeuwige vrede en zaligheid voor Gods Kerk, in de weg van voldoening aan het recht zou worden verkregen,

Welk een zee van jammer en smart is er over die dierbare Jezus gekomen, sinds wij Hem volgden bij Zijn uitleiding uit Jeruzalem naar Golgótha, alwaar wij het vonnis van Pilatus aan Hem zagen voltrekken, daar Hij genageld werd aan het hout des kruises.

O, volk, welk een lijden was er toch van Hem doorstaan! Welk een spot en lastertaal braakten Israëls overpriesters en oudsten over Jezus uit, toen Hij daar aan het kruis was verhoogd. "Anderen heeft Hij verlost, Hij kan Zichzelf niet verlossen. Indien Hij de Koning Israëls is, dat Hij nu afkome van het kruis, en wij zullen Hem geloven", zo riepen zij Hem vol verachting toe.

Dan moet die dierbare Jezus het aanzien dat men voor Zijn ogen Zijn klederen ging verdelen en het lot werpen over Zijn gewaad. Hoe wreed, nietwaar? Zij kunnen niet even wachten tot Hij gestorven is. Bij iemands leven zijn klederen hem te ontnemen, tot zelfs zijn rok (dat is het onderste kledingstuk, hetwelk men over het naakte lichaam draagt) en die te verdobbelen, 't is gruwelijk! Daar lag in uitgedrukt dat het met die kruiseling gedaan was, die heeft geen klederen meer nodig. Voor dood verklaard, eer men nog gestorven is, is dat niet ontzettend?

Reeds zes uren lang hing Christus daar met doorgraven handen en voeten, bloedend en stervend op het vloekhout des kruises. Sinds de derde ure, de ure van het morgenoffer, is de grote Hoge priester, naar Melchizedeks wijs, werkzaam om Gods grimmig aangezicht te verzoenen en door Zijn eigen offerande Gode het rantsoen voor Zijn uitverkoren, maar schuldig volk, op te brengen.

Ja, waar wij Hem, de Middelaar en God-Mens, de enige, en van God gezonden Zaligmaker daar naakt uitgeschud en van alle heerlijkheid beroofd, zien hangen tussen hemel en aarde, dan zien we in dit alles op de meest hartbrekende wijze vervuld en bevestigd, wat Vorst Messias reeds vanouds in Psalm 22 had uitgeroepen: "Ik ben uitgestort als water, en al Mijn beenderen hebben zich vaneen gescheiden; Mijn hart is als was, het is gesmolten in het midden Mijns ingewands. Want honden hebben Mij omsingeld, een vergadering der boosdoeners heeft Mij omgeven; zij hebben Mijn handen en Mijn voeten doorgraven."

Ja, waarlijk, geliefden, waar wij het oog slaan op het afgemartelde Godslam, waar wij Gods heilig Kind Jezus daar uitgestrekt en vastgeklonken op het allernaarste

sterfleger, als een uitgeworpene van God

en mensen, tussen hemel en aarde zien hangen, dan kan het toch niet anders of al wat uit God is geboren, moet in aanbidding hier uitroepen: "De liefde van Christus gaat de kennis te boven. Want waar Hij de Zijnen liefhad, daar had Hij hen lief tot in de dood, ja, tot in de dood des kruises." Immers, de drie eerste uren, door Jezus aan het kruishout doorleefd en geleden, waarin de drie eerste kruiswoorden van Zijn lippen werden vernomen, waren drie uren geweest waarin de hel met ongetoornd geweld alles gedaan had om, ware het mogelijk, de tweede Adam te doen wankelen in het steunen op de God des verbonds, opdat in die weg Gods raad zou worden verijdeld en de zaligheid van Gods Kerk onmogelijk zou zijn. Drie uren lang heeft men gespot en gelasterd: "Die voorbijgingen lasterden Hem schuddende hun hoofden, en zeggende: Gij, Die de tempel afbreekt en in drie dagen opbouwt, verlos Uzelven; indien Gij de Zone Gods zijt, zo kom af van het kruis."

En zelfs waar die dierbare Jezus tot een biddende moordenaar sprak: "Heden zult gij met Mij in het paradijs zijn", daar wordt nog altijd de spot en lastertaal van Israëls overpriesters en oudsten gehoord: "Anderen heeft Hij verlost, Hij kan Zichzelven niet verlossen."

Dan vindt er iets plaats wat eensklaps de spotredenen op de lippen van die lasterende Farizeeën en overpriesters doet verstommen.

Op de volle middag wordt het ineens stikdonker, zwarte duisternis heerst er over Golgótha, over Jeruzalems stad en tempel, ja, over geheel het Joodse land. De zon verbergt zich, zij trekt haar licht in, waar het eeuwige Licht, Christus Jezus afdaalt tot in de donkere diepten der hel en des doods.

Ja, terwijl de grote Hogepriester thans met Zijn eigen offerande het binnenste heiligdom binnentreedt, valt op de volle middag duisternis neer over de aarde en onttrekt dit voorhangsel de offerende Priester van het nieuwe verbond, terwijl Hij Gode het rantsoen voor Zijn volk opbrengt, aan aller oog. Drie uren lang zwijgt alles in de natuur, drie uren lang heerst er dodelijke stilte op Golgótha, want drie uren lang zwijgt Jezus thans stil, en komt er geen woord over Zijn lippen.

O, geliefden, wie zal verklaren in welk een diepte des lijdens waar Jezus thans in waadt, om Zijn rantsoenerend borgwerk ten einde toe te volbrengen! Wat achter dit donkere voorhangsel geschiedt, is alleen gezien door het oog van de eeuwige Rechter, Die Zijn eigen Kind, Zijn Enige hier deed kampen met en smelten onder de gloed van Zijn toorn.

Eindelijk, ja, eindelijk, na drie uren van bange, dikke duisternis wordt Jezus' stem weer gehoord en verklaart Hij ons Zelf, waarvan deze duisternis het zinnebeeld is. Op eenmaal toch weerklinkt een ontzettende klaagtoon vanuit het benauwde gemoed van de Man, Die Gods Metgezel is: "Eli, Eli, Lama Sabachthani? Dat is: Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?"

Volk des Heeren, uw Jezus doorwandelde hier de ravijnen der Godsverlating, verkeerde hier in de buitenste duisternis, doorleefde hier de toestand der verdoemden in de hel.

Is het wonder dat Jezus, door zoveel smart en lijden gefolterd, versmacht van dorst? "Mij dorst", zo roept Hij, maar ook voor deze klacht van de lijdende Borg is men doof. Ja, gal en edik biedt men Hem aan, maar die weigert Hij, omdat die Hem bedwelmen zal. En onder dat vreselijk lijden kruipen de minuten voort als dagen, en de uren als jaren.

Eindelijk toch, eindelijk is de laatste penning betaald, het laatste lijden doorstaan, de laatste zonde geboet, en is het ogenblik aangebroken dat wij zouden kunnen noemen:

het hoofdmoment van Jezus' rantsoenerend borgwerk. Het is dat moment, waarop we in het woord van onze tekst gewezen worden en wat ons noopt, een ogenblik stil te staan bij: Het sterven van de Heere Jezus.

Die dierbare Jezus, Hij gaf de geest, Hij stierf. Maar wij mogen zeggen:

1. Hij stierf, maar geheel vrijwillig;
2. Hij stierf, maar Zijn werk was volbracht;
3. Hij stierf, maar deed dit als een moedige Held.

Kom, geliefden, laat ik u op dat vrijwillige, tijdige en heldhaftige van Jezus' sterven mogen wijzen. De Heere verlene ons daarbij Zijn Geest en genade. Dat zij zo!

"Trek uw schoenen uit van uw voeten, want de plaats waarop gij staat, is heilig land." Deze woorden, eenmaal vanuit het brandende braambos gehoord, mogen we elkaar wel in herinnering brengen, nu wij de sterfheuvel gaan betreden van het heilig en dierbaar Offerlam.

Daar zullen wij dan getuige zijn van de uitgang van Hem Die gij, onbekeerde, tot hiertoe geweigerd hebt te erkennen als Koning van uw hart, als Redder van uw ziel. En hoelang zal dat nog zo voortgaan? Hoelang zult gij Hem, uw hart onthouden dat Hem zo rechtmatig toekomt?

Geliefden, wij hopen daar getuige te zijn van de uitgang van Hem Die gij, bekommerden, door genade, minder kunt missen dan het brood dat u eet en het kleed dat u dekt, naar Wie uw hart dan ook bij tijden en stonden hijgt in smachtend verlangen, meer dan de wachters naar de morgen. Ja, volk des Heeren, daar zullen wij getuige zijn van de uitgang van Hem, in Wie gij door het geloof uw Borg, uw Goël, uw Bloedbruidegom, ja, uw alles mocht vinden.

O, waar wij dan die heuvel betreden om getuige te zijn van Jezus' laatste ogenblikken, daar doen wij dit met een hart vol van gepaste droefheid, in de bewustheid dat het onze zonden zijn die de oorzaak uitmaken van Jezus' dood. Maar wij doen dat ook met een hart vol gepaste vreugde, daar wij weten dat Hij ook is opgestaan.

Hoor, Jezus spreekt nog eenmaal aan het kruis. Luisteren wij nu aandachtig. Het zijn de laatste woorden van een stervende. Toch worden die woorden niet gefluisterd, zoals bij stervenden meestal het geval is. Nee, krachtig klinkt het van Jezus' lippen: "Vader, in Uw handen beveel Ik Mijn geest." En als Hij dit gezegd heeft, buigt Hij het hoofd en geeft de geest. Jezus, Hij stierf!

1. Hij stierf, maar geheel vrijwillig.

U vraagt als vanzelf: Waaruit bleek, dat Jezus geheel vrijwillig stierf? En dan antwoorden wij: Het geheel vrijwillige van Jezus' sterven blijkt uit het eenparig getuigenis van de evangelisten. Zij allen zeggen met nadruk, dat Jezus de geest "gaf". Dit kan van niet één gewoon mens gezegd worden. De een sterft uit zwakheid, een ander omdat zijn geest bezwijkt, een derde sterft omdat hem zijn leven plotseling wordt ontrukkt. De geest "geven", zulks deed alleen Jezus. De mens worstelt al wat hij kan om aan de greep van de dood te ontkomen. Satan zegt: "Huid voor huid, en al wat iemand heeft, zal hij geven voor zijn leven."

Zeker, sommige mensen sterven zeer gelaten, maar dan "geven" zij de geest nog niet. Door Gods genade zijn er, die zeer gaarne willen sterven, zij weten met de apostel dat ontbonden te worden en met Christus te zijn verre het beste voor hen is. Maar daarom geven zij nog de geest niet, dat kunnen zij niet. Paulus moest "ontbonden worden". Die knopen en draden die ons aan het leven binden, kunnen wij niet breken, niet

ontbinden. Wij mogen met Simeon vragen: "Nu laat Gij, Heere, Uw dienstknecht gaan in vrede"; maar wij hebben de macht niet om te zeggen: Nu ga ik heen. Dat kon er maar één zeggen, en die Eén was Christus. Die had beschikking over Zijn eigen leven. "Ik heb macht om Mijn leven af te leggen en hetzelfde wederom te nemen", had Hij gesproken.

Hij stierf geheel vrijwillig. Immers, Hij stierf:

a. Ondanks Zijn macht. Hij was toch de almachtige Schepper van alle leven. Daarom zei Hij ook: "Niemand neemt het van Mij, maar Ik leg het af." Hij stierf:

b. Ondanks Zijn heiligheid. Zondaars móéten sterven, omdat God de dood op de zonde bedreigd had. De bezoldiging der zonde is de dood. Maar Hij, Wiens sterfheuvel wij hebben betreden, heeft geen zonde gekend, noch gedaan, waarom de dood dan ook geen macht op Hem heeft, maar omgekeerd is het: Hij heeft macht over de dood. Hij stierf vrijwillig:

c. Ondanks de afmaningen van Zijn discipelen. Wat hebben die lieve discipelen het de Heere toch afgeraden te sterven. "Heere, wees U genadig", zei Petrus toen Jezus over sterven sprak. Wat waren zij toch bevreesd dat Hij Zich in gevaar zou brengen. "Heere", zeggen zij, "ga daar toch niet heen, want weet U niet, dat de Joden U aldaar hebben willen stenigen?" Nog eens, geheel vrijwillig was Zijn sterven, daar Hij stierf:

d. Ondanks al de droefheid van Zijn wenende volgelingen. Ach, wat waren zij bedroefd toen Hij van sterven sprak. Zij wilden hun leven voor Hem geven, als Jezus maar leven bleef. Toch hielden zij Hem met al hun tranen en smeken niet van sterven terug. Jezus stierf gewillig en vrijwillig:

e. Niettegenstaande al het tasten van Zijn vijanden, die Hem toeriepen: "Indien Gij de Christus zijt, zo kom af van het kruis en wij zullen in U geloven." En zelfs die spottende medekruiselingen, die ook spottend riepen: "Indien Gij de Christus zijt, verlos Uzelven en ons", konden Hem niet weerhouden, de geest te geven. Ja, geliefden, Jezus stierf geheel vrijwillig.

En tot welk een sterven is Hij bereid?

Niet zulk een dood moet Jezus sterven als die welke de oude Jakob stierf. O, dat was een gezegend sterven van die patriarch. Hij mocht zich op zijn sterfbed uitstrekken en zeggen: "Op Uw zaligheid wacht ik, HEERE!" Jezus moet niet zulk een dood sterven, die Paulus "zijn gewin" mocht noemen. Hij moet niet sterven onze dood die wij mogen sterven; dat is eigenlijk geen dood meer, volk van God, dat is een afsterven van de zonde en een doorgang tot het eeuwige leven.

Nee, Jezus moet een smartelijke, een smadelijke, ja, een vervloekte dood sterven. Een dood ontmoet Hij, gewapend met zijn gruwelijke prikkel en met al de angsten en ellende die hem ten dienste staan. Het is de dood van een verdoemde, van een verworpeling, van één, op wie God vergramd is, die door God tot de hel gedoemd wordt. Zie, zulk een dood moet Jezus sterven.

Wel eeuwig wonder! Slechts één woord behoeft Hij te spreken en Zijn Vader zet Hem meer dan twaalf legioenen engelen bij, twaalf legioenen van die krachtige helden, die zich vol eerbied aan Zijn voeten werpen en vaardig passen op het woord van Zijn mond! En toch, dat ene woord spreekt Hij niet, maar Hij werpt Zich met de uitroep: "Vader, in Uw handen beveel Ik Mijn geest", in de klauwen van dat vreselijke monster hetwelk "de dood" heet.

Dit alles is toch voldoende om u te overtuigen dat Jezus geheel vrijwillig is gestorven. Maar nu zult u vragen: Wat blijkt uit dat geheel vrijwillig sterven van Jezus? Wij antwoorden u: Daaruit blijken drie dierbare zaken.

a. Daaruit blijkt ten eerste: Zijn onmetelijke zondaarsliefde. Want voor wie gaf Jezus de geest?

Het is toch voor een schare van ellendige en doemwaardige booswichten, die zichzelf moedwillig en vrijwillig de dood als een schuld op de hals gehaald hebben.

Voor wie stierf Hij?

Voor een volk dat zijn hele leven lang zichzelf toorn vergaderde als een schat. Voor een vijandige bende die in alle boosheid en nijdigheid leefde en in het diepste ongeluk verkeerde, die nochtans weigerde Hem als Verlosser en Koning te erkennen en te begeren. Hoor maar: "Wijk van ons, want aan de kennis Uwer wegen hebben wij geen lust." "Wij willen niet, dat Deze Koning over ons zij." Dat was de taal die zij spraken met woorden en bewezen met daden.

Voor wie wilde Jezus sterven?

Voor spottende moordenaars en vloekende krijgsknechten.

Wilt u weten voor wie Jezus vrijwillig de geest gaf?

Welnu, vraag het dan aan het volk dat zich door Gods ontdekkende genade leerde kennen in hun gruwelijke boosheid. Zij zullen het u zeggen voor welke diep- bedorven en geheel schuldige schepselen Jezus de geest gaf.

b. Uit dat vrijwillig sterven van de Heere Jezus blijkt ook: Zijn onwankelbare trouw.

"Getrouw tot den dood", mogen we wel boven de gestorven Jezus stellen. Getrouw is Hij aan Zijn Vader. Denk nog eens aan de overeenkomst uit de raad des vredes, hoe Jezus Zich op de eis des Vaders verbond, om te doen het welbehagen Gods, hoe Hij daar sprak: "Ik heb lust, o Mijn God, om Uw welbehagen te doen." Namelijk, om Zich als het Godslam Gode onstraffelijk op te offeren aan de vlammen van Zijn toorn. En hier ziet u nu, hoe Hij Zich aan die overeenkomst houdt.

Getrouw is Hij ook aan Zijn beloften. Wel, geliefden, Hij was het met de Vader overeengekomen en had Zijn Kerk beloofd dat Hij onze dood zou verslinden en het leven zou verwerven. Hier betoont Hij Zijn getrouwheid aan Zijn beloften. Hij, Die het beloofd heeft, is getrouw. Zo getrouw voert Hij al Zijn beloften uit, tot troost en behoud van Zijn bemind gunstvolk. Getrouw is Hij ook aan Zijn liefde. O, wat blijkt hier de waarheid van Johannes" woord: "Alzo Hij de Zijnen, die in de wereld waren, liefgehad heeft, zo heeft Hij hen liefgehad tot het einde" (Joh. 13:1).

Getrouw, ook aan Zijn volk, zelfs hun ontrouw doet Zijn getrouwheid niet teniet. Ja, een Petrus, die Hem met een eed verloochende en de andere discipelen, die Hem allen hebben verlaten en in de ure van gevaar van Hem zijn weggevlucht, bewogen Hem niet om te herroepen hetgeen Hij eenmaal heeft gesproken. Hetgeen uit Zijn mond ging, bleef vast en onverbroken tot in de dood toe.

c. Nog eens: uit dat geheel vrijwillig sterven van de Heere Jezus blijkt, dat er een oceaan van troost is voor Zijn lieve gunstvolk. Want diezelfde liefde tot Zijn Vader, diezelfde zondaarsliefde, diezelfde trouw, die Hij aan het kruis in Zijn sterven bewees, zet Hij nu voort, nu Hij tot in alle eeuwigheid is gezeten op Zijn troon van genade en heerlijkheid.

Welk een troost is er dus voor u, bedrukten van gemoed, voor u, ontrouwe kinderen des verbonds! Uw Jezus is en blijft getrouw tot de dood.

"En als Hij dat gezegd had, gaf Hij den geest." Jezus stierf.

2. Hij stierf, maar Zijn werk was volbracht.

Geen enkele minuut eerder of later werpt Hij Zich vrijwillig in de dood. Toehoorders, eerst moest Jezus kunnen zeggen: "Het is volbracht." Eerst moest Hij gereed zijn met

Zijn werk. Zó lang moet de dood wachten. Toen boog Hij het hoofd en gaf de geest. Zijn dagtaak was af! En vraagt u: Welk werk Hij volbracht?

Dan moet ons antwoord zijn: Het was de taak, die Hij op Zich genomen had. Dat was een zeer groot werk! Het was een taak die alleen Jezus, in de korte spanne tijds van Zijn leven, verrichten kon. Het was het zó zware en gewichtige borgwerk.

Wilt u het een weinig meer in onderdelen genoemd hebben? Welnu:

1. Betaald heeft Hij die schuld, die grote schuld, door een ontelbare schare van zondaren en zondaresen gemaakt, waardoor de duizenden van Gods lievelingen verdoemelijk voor God waren. Heel die berg van schuld heeft Jezus geboet, heeft Hij weggenomen door Zijn leven, lijden en sterven. Zo mag nu Gods Kerk zingen: "De schuld Uws volks hebt G' uit Uw boek gedaan, en:

Zo ver het west verwijderd is van 't oosten, Zo ver heeft Hij, om onze ziel te troosten, Van ons de schuld en zonden weggedaan.

2. Geblust is die vreselijke toorn van de Almachtige, dat vuur, dat wij zelf met onze zonden ontstoken hebben en dat de hel zal uitmaken voor degenen die verloren gaan. Dat vuur is geblust. Hij heeft het geblust met Zijn eigen heilig bloed. Druppel voor druppel is daarin gelekt en ziedende zijn die vlammen gedooft; is die gloed gedooft, zodat er nu voor Gods volk geen grimmigheid is bij God.

3. Overwonnen is de zonde. Dat vergift, die woekerplant, die wij met eigen hand op de akker van ons hart overbrachten, die onze natuur geheel verdorven en van ons hart een woestijn gemaakt heeft, is uitgeroeid. Die zonde is door Jezus overwonnen. Hij deed het door dit zondevergift in Zijn heilig hart door te laten werken, en die woekerplant met wortel en tak uit te roeien, zodat Hij nu Zijn gunstelingen toeroept: "De zonde zal over u niet heersen; want gij zijt niet onder de wet, maar onder de genade."

Vraagt u al verder, welke arbeid Jezus heeft volbracht?

4. Hij heeft het leven voor Zijn volk verworven, namelijk, dat leven in Gods lieve gunst en gemeenschap, waarin Gods kinderen hier geplaatst worden en waarin zij eeuwig zullen delen. Dat leven heeft Hij verworven door Zijn volmaakte gehoorzaamheid aan de uitgestrekte eis van Gods heilige wet.

5. Voorts: Hij heeft de dood en de hel voor altijd en eeuwig van hun macht en tirannie beroofd. Die dood overwon Hij door Zijn eigen leven niet te lief te hebben en Zich als een lam ter slachting te laten leiden.

6. Ja, Jezus verwierf al dat heil wat uw zaligheid, volk van God, zal uitmaken. Die hemel, die klederen des heils, die palm en eerkroon heeft Hij verworven door Zijn leven in volslagen armoede, smaad en verachting. En dat alles verwierf Hij voor wederhorigen!

7. Ja, om maar niet meer op te sommen: Hij heeft Gods Naam geheiligd, Zijn eer hersteld, Zijn majesteit in het heerlijkst licht geplaatst. Hij kon zeggen: "Ik heb Uw Naam verheerlijkt op de aarde."

Volk des Heeren, hier op Golgótha blinken op het luisterrijkst de deugden van Gods recht en genade.

En let nu ook eens op hoe Jezus die taak volbracht.

Waarlijk, Hij werkte zolang het dag was. Van Zijn kribbe af tot aan Zijn kruis toe was Hij nacht en dag bezig aan Zijn arbeid. Heel Zijn leven was één lange werkdag voor Jezus. Het zou ons te ver voeren hier in brede trekken Zijn arbeid na te gaan, dan zouden wij heel Zijn leven moeten schetsen, want Zijn leven was werken. Maar niet vóór Hij het veelzeggende woord: "Het is volbracht", kon uitspreken, wat de hel deed

sidderen, de schuldigen deed juichen, de hemel in verrukking bracht, boog Hij het hoofd en gaf de geest.

Geliefde toehoorders, zie hier nu ook welk voorbeeld Hij geeft.

Ook wij zijn hier op aarde om een gewichtig werk te doen, namelijk ons voor te bereiden voor de naderende eeuwigheid.

Hoe dikwijls roept Gods Woord ons toe dat wij toch alle naarstigheid zullen betrachten. Dan heet het: "Werkt uws zelfs zaligheid met vreze en beven." Op een andere plaats roept Gods Woord ons toe: "Bekeert u, bekeert u van uw boze wegen, want waarom zoudt gij sterven?" Dan weer: Benaarstigt u te meer om uw roeping en verkiezing vast te maken."

O, dat de Heere verheerlijkt mocht worden in onze behoudenis en onze ziel geborgen mocht worden in de Ark der behoudenis! Dat wij een Borg voor onze schuld en een God voor ons hart mochten leren kennen.

Zie, dat behoorde onze voornaamste zorg te zijn. Dat wij op het: "Maak u gereedschap om te vertrekken", konden antwoorden: Heere, ik ben gereed." Zie, dat is onze dagtaak, dat is ons werk.

Voor dat werk staat ook een tijd: "Werkt zolang het dag is; de nacht komt, waarin niemand werken kan", zegt de Heere. Die dag is die spanne tijds van onze wieg tot ons graf. Het is het "heden der genade". De "vindenstijd". De tijd duurt voor de een wat langer, voor de ander wat korter; maar al heeft onze werkdag ook een duur van zeventig of tachtig jaar, er komt zeker, en eer wij eraan denken, een einde aan. Daarom spreekt Gods Woord van "heden". "Heden, zo gij Zijn stem hoort, verhardt uw hart niet."

Helaas, door hoeveel duizenden wordt die lieve genadetijd verbeuzeld! Gods Woord zegt: heden; de mens zegt: nu niet, maar later. In onze jeugd menen wij nog te jong te zijn om zulk een ernstig werk als onze bekering is aan te vangen. Als wij de kinderschoenen ontwassen zijn, dan zullen wij ermee beginnen. Zijn wij de kinderschoenen ontwassen, dan stellen wij het werk uit tot we gehuwd zijn, dan zal het, naar wij hopen, beter gaan.

Maar dan hebben we het weer zo druk met ons gezin, maar als de kinderen groot zijn, dan zullen wij er alle tijd aan besteden. Ja, zo gaat het! Overal is tijd voor, de moeder zorgt voor haar kinderen en voor haar huis met voorbeeldige ijver, de vader tracht door noeste vlijt het levensonderhoud te verkrijgen, maar voor de behoudenis der ziel, daarvoor is geen tijd! Zo gaat het door tegen alle roepstemmen des Heeren in, totdat de dood de mens overvalt als een schuldeiser.

En krijgt men dan al dat begeerde ziekbed tot hetwelk de bekering is uitgesteld, dan heeft men zóveel met het kranke lichaam of de benauwde geest te doen, dat de ziel er geheel bij inschiet.

Zo vindt de dood er duizenden onvoorbereid. De Heere zegt: "Haast u en spoedt u om uws levens wil", de mens zegt: "Ik heb al de tijd." De Heere zegt: "Zoekt eerst het Koninkrijk Gods en Zijn gerechtigheid", de mens zegt: "Eerst het tijdelijke, het eeuwige later!"

Dit is, om zo te spreken, een wagen waarop de duivel er al miljoenen naar de hel heeft gehaald. Toch zijn er gelukkig nog andere mensen, die wel niet beter zijn dan degenen die wij daar noemden, maar dezen zijn hoger bevoorrecht.

Er is nog een volk dat acht móést geven op de roepstemmen des Heeren, omdat de Heere met Zijn roepstem Zijn almachtige Geest paarde. Als de Heere dan spreekt: "Ontwaak, gij die slaapt, en sta op uit de doden", zo ontwaken wij, en staan wij op! En zegt Hij: "Werk uws zelfs zaligheid", dan beginnen wij daaraan, eer we er erg in

hebben.

Immers, dezulken krijgen hun schuldbrief thuis, hun oog gaat open om hun verloren staat in te zien, zij krijgen met hun zonde te doen. En o, wat bezorgt dat alles hun een werk! Ach, die schuld! Hoe kom ik er af?

Ach, dat Godsgemis, ik ben God kwijt, ik heb dat lieve Wezen met mijn zonde vertoornd. Hoe kom ik ooit tot God bekeerd? Hoe kom ik nog ooit met God in vrede? Hoe komt God nog aan Zijn eer en hoe word ik zalig? Deze dingen vervullen die mens.

En dan laten die zaken hem niet werkeloos. Integendeel: het wordt juist vijl schoft werken op een dag, zeiden de ouden.

Nee, toehoorders, dan is er wel tijd, dan maakt men wel tijd voor de eeuwige dingen. Dan is het bidden, smeken, Gods Woord onderzoeken, van de geopenbaarde middelen naarstig gebruik maken, enzovoort.

En nu is er bij dezulken geen rust vóór zij weten mogen, gered te zijn. Ze moeten kunnen zeggen:

*'k Heb mij in nood aan God verbonden,
In Hem mijn hoog vertrek gevonden.*

Zij rusten niet vóór zij weten dat hun ziel in Christus geborgen is, dat het volbrachte werk van Christus hun is toegerekend en van hen door het geloof is omhelsd, even alsof zij zelf dat alles volbracht hadden. Ja, geliefden, om zo te zeggen, dat rad, dat bij de levendmakende daad in beweging kwam, komt niet tot rust voor en aler zij kunnen zeggen gereed te zijn om de geest te geven in de ure des doods.

O, volk, wat bent u toch bevoorrecht! Of vreest u nog? O, bekommerden, laat het uw streven zijn in de Ark der behoudenis geborgen te zijn, opdat ook gij eens: "Het is volbracht", zult kunnen doen horen. Het is waar, er is een volk, en misschien bent u er wel één van, dat zijn arme tobbers, zij zijn altijd aan het werk en kunnen nooit gereed komen. Zij zijn juist als dat volk uit Ezra's dagen, waarvan u leest in Ezra 5:16: "Er is van toen af tot nu toe gebouwd, maar niet volbracht."

Is het zo bij u? Laat ik u dan mogen zeggen dat God Zelf ervoor zal zorgen dat gij, als uw stervensuur daar is, gereed zijt, om met Stefanus te kunnen zeggen: Heere Jezus, ontvang mijn geest."

Zingen we nu met het oog op de gestorven Jezus Psalm 118:10:

*Dit is, dit is de poort des HEEREN;
Daar zal 't rechtvaardig volk door trein,
Om hunnen God ootmoedig t' eren,
Voor 't smaken Zijner zaligheen.
Ik zal Uw naam en goedheid prijzen;
Gij hebt gehoord; Gij zijt mijn geest,
Door Uw ontelb're gunstbewijzen,
Tot hulp, en heil, en vreugd geweest.*

Nu moeten wij ten slotte nog iets zeggen van het heldhaftige van Jezus' sterven.

3. Hij stierf, maar deed dit als een moedige Held.

Vraag toch en zie eens welke machten Hij aangrijpt! Het is toch die ijzige, kille dood, die Hij aangrijpt. De dood die elk mens, inzonderheid de onherboren zondaar aangrijpt, en zo menigeen het gehele leven met vreze des doods vervult. De dood, die duizendmaal duizenden mensen voor hem uitdrijft naar hun sterfplaats. De dood, die

onverbidlijk is, want wat mens leeft er, die de dood niet zien zal? De dood van een gevloekte, de dood van een goddeloze, moet Jezus sterven.

Die dood grijpt Jezus aan. Nee, toehoorders, hij grijpt Jezus niet aan, integendeel, Jezus grijpt de dood aan. Geheel vrijwillig doet Hij dit, om. dat monster van zijn macht, van zijn prikkel, van zijn verschrikking te beroven. Jezus werpt Zichzelf in de muil van de dood. Hij laat die angel in het diepst van Zijn leven drijven. Hij laat die beken Belials over Zich heengaan, werpt Zich als een Held in de mond van die put, die anders Zijn volk voor eeuwig zou hebben verslonden. In één woord: Jezus, Hij geeft de geest.

O, geliefden, welk een heldenmoed wordt daartoe vereist, om vrijwillig de dood van een verdoemde te sterven! Kind des Heeren, denk toch nooit dat onze Jezus stierf van zwakheid, of bloedverlies, of wat ook. Nee! Al Zijn kracht is nog in Hem! Hoor maar die grote stem, die nog over gans Golgótha weerklinkt als Hij zegt: "Vader, in Uw handen beveel Ik Mijn geest."

Andere mensen sterven, en dan zinkt het hoofd op de borst. Maar Jezus buigt eerst het hoofd en dan geeft Hij de geest. Hij boog Zijn hoofd, zoals wij een buiging maken voor iemand die wij ontmoeten, tot wie wij naderen.

Jezus' bruid ligt daar nu in de dood en nu buigt Hij het hoofd, alsof Hij tot Zijn bruid zegt: Zie, hier ben Ik, Ik kom tot u, om u voor altoos uit de kaken des doods op te voeren tot het leven. Dan stapt Hij de dood in, om haar voor eeuwig te redden en geeft de geest!

Zie nu ten slotte eens welk een weg Hij baant. Immers, Hij betreedt dit akelig dal des doods als de Doorbreker, Die ook in deze weg voor het aangezicht van Zijn volk heengaat. Waar Hij die vreselijke machten aangrijpt, daar overwint Hij ze tevens, zodat Zijn volk door het geloof mag juichen: "Dood, waar is uw prikkel? Hel, waar is uw overwinning?"

Zeker Gods kind kan nog vreselijk opzien tegen die laatste vijand. Toch spreekt de dichter van Psalm 23 over een dal van schaduwen des doods. Zo is het juist, het wezen van de dood is voor Gods kind verslonden. Slechts een schaduw is ervan overgebleven. Welnu, een schaduw kan wel verschrikken, maar niet kwetsen. De schaduw van een leeuw mag u doen beven en sidderen, maar verscheuren kan die schaduw u niet. Bovendien is een schaduw het bewijs dat er licht is, zonder licht kan er geen schaduw zijn.

Hier vindt u dan krachtig uitgedrukt de vrucht van Christus" vrijwillig en heldhaftig sterven: de dood is nog slechts een schaduw en er is licht in het dal, waar wij aan het einde van onze aardse loopbaan door moeten, licht in het dal des doods!

Zo komt het dat de oude, afgeleefde Jakob zich zo rustig kon uitstrekken op zijn stervenssponde. Zei hij toen: "Op de dood wacht ik"?

Nee, lieve toehoorders, dat zei de oude man niet, op de dood wachtte hij niet. "Op Uw zaligheid wacht ik, HEERE" , mocht hij zeggen! Op de door Jezus verworven zaligheid wachtte hij!

En hoor dan eens een Paulus, in zijn brief aan de Filippenzen: "Sterven is mij gewin", zegt hij. En dan spreekt hij over in het vlees te blijven leven of heen te gaan, als over de eenvoudigste zaak ter wereld. Trouwens, de Heere Jezus zegt Zelf, dat degenen die in Hem geloven niet sterven. Wat doen zij dan aan het einde van hun leven? De Catechismus zegt het: Dan sterven zij de zonden af en gaan door naar het eeuwige leven.

Wel, kinderen Gods, als we de loop geëindigd hebben, dan gaan we heen om de kroon te ontvangen. Hier is het onze werkweek en als we het volbracht hebben, dan krijgen

we onze bezoldiging. Aan het einde schuift de Heere de grendels weg, dan vliegt de vogel het enge kooitje uit, naar de hemel.

Het is geen wonder dat Bileam en de duizenden Bileams van onze dagen, de dood van Gods kind wensen te sterven. Met ons leven, o nee, dat lust hen niet! Nee, dat sombere leven in die duffe kerken, nee hoor, dat leven is hun te eng! Met Gods volk leven? Integendeel! Met Gods volk spotten, tegen hen strijden, Gods volk zoveel mogelijk benadelen, dat wel. Maar als die goddeloze ziek wordt, dan mag Gods volk voor hem bidden, en als de dood komt, o, dan wil hij wel met die manke Jakob, met die doodbrakende Heman, met die arme Lazarus, met die verachte Nazireeërs sterven!

Maar die hier niet met ons heeft willen leven en delen, zal straks ook niet met ons sterven en erven. Zie, de wet van Gods Koninkrijk is dat de mens maaïen zal, hetgeen hij heeft gezaaid.

Laat u dit gezegd zijn, onbekeerde mens, en ga er nog mee in uw binnenkamer! Leer de Heere nog smeken om al datgene wat we niet kunnen missen om getroost te leven en zalig te sterven. Bedenk, dat uw doodvonnis al is uitgesproken en straks reikt God het de beul over en dan is het voor eeuwig te laat.

O, volk des Heeren, wat heeft de zonde toch uw Jezus gekost! Zie op dat gruwelijk verminkte lichaam: dat is ons werk. Mocht het ons leren de zonde te schuwen als de pest.

Welk een liefde bewees Jezus ons ten einde toe! Mocht dit ons toch in wederliefde doen ontbranden. Welk een trouw bewees Hij. En dat zal Hij altijd blijven doen. Het mocht ons aansporen tot volharding in de leer en het leven.

Nu is Hij een vervloekte dood gestorven. Daarom sterven wij straks een gezegende dood.

Volk, geve God u en mij genade, om met het hemelwerk niet te wachten tot we in de hemel zijn. Hij geve ons genade om rustig ons sterfuur af te wachten, in het vertrouwen dat Hij ons, als het sterven wordt, ons stervensgenade zal schenken.

Volk, "gij zijt duur gekocht; zo verheerlijkt dan God in uw lichaam en in uw geest, welke Godes zijn."

En zijn er ook onder u nog zwakken in het geloof, die er nog maar niet gerust op durven gaan dat het straks goed met hen zal aflopen? Ziel, om rustig de dood te kunnen en te durven inwachten, moet u een geheim kennen. Versjes, beloften, gemoedelijk leven, ze zijn als levenstekenen en als levensvoedsel onmisbaar nodig, maar de rust schenkt het u niet. Rust vindt u, als u zeggen kunt: "Toen Jezus daar op Golgótha stierf, toen ben ik in en met Hem gestorven." Zie, dat is het geheim, dat geeft nu die rust aan Gods bevestigd volk: "Ik ben met Christus gestorven!" "Want die gestorven is, die is gerechtvaardigd van de zonde. Indien wij nu met Christus gestorven zijn, zo geloven wij, dat wij ook met Hem zullen leven." Tot die hoogte des geloofs bringe de Heilige Geest u en al Zijn volk! Daartoe zegene Hij ook hetgeen wij spraken en schreven. Amen.

8. De gestorven Jezus

Predicatie over Jesaja 53:10b

Zingen: Psalm 90:9

Lezen: Jesaja 53

Zingen: Psalm 69:3

Zingen: Psalm 40:3 en 4

Zingen: Psalm 89:8

Geliefde toehoorders,

Hoe hartroerend klinkt de bede in het door ons zo-even gezongen vers:

*Beschaam door mij de stille hope niet
Van hen, die U, o HEER' der legerscharen,
Verwachten.*

In dat lied beluisteren wij de stem van onze Liefste, de Borg en Middelaar van het dierbaar heilverbond. Hij verklaart hier dat er een volk is hetwelk op Hem zijn hoop heeft gebouwd. Zulk een volk is er altijd geweest en het is er nog, ja, het zal blijven tot aan 's werlds einde toe. Het is een volk dat zijn hoop bouwt op de Heere. Zij hopen dat Hij hen zal verlossen uit de diepte der ellende waarin zij verzonken liggen door de bondsbreuk en de zonde. Zij hopen dat Hij hun schuld zal betalen, dat Hij hen in vrede met God zal brengen. Het is dat volk hetwelk naar de Heere der legerscharen leerde vragen, en Hem steeds zoekt in al hun zielsverdriet.

Maar nu dreigt hun hoop te vergaan en wel omdat het voorwerp van hun hoop wankelt. En nu bidt de Heere hier: "Beschaam door Mij de stille hoop van dit volk niet."

Zo ging het in de volheid des tijds. Toen scheen het alsof de grond der hoop van Gods Kerk bezweek. Jezus kwam in de macht van de vijanden. Menselijke boosheid scheen te triomferen. De Heere werd aan een kruis genageld. Hij stierf. Toen scheen het alsof de Kerk tevergeefs op Hem had gehoopt. "Wij hoopten dat Hij was Degene Die Israël verlossen zou." O, wat sloeg dat sterven van Jezus alle hoop terneer!

Toch beschaamde de Heere die stille hoop van de Godzoekers niet. Nee, juist dáár, waar het scheen dat zij tevergeefs op Hem gehoopt hadden, juist dáár kwam God de hoop van Zijn volk te verwezenlijken.

Wij wensen nog eenmaal de sterfheuvel van de Heere Jezus te betreden in deze plechtige Goede Vrijdag-ure. Naar Golgótha, de plaats van schande en verachting, naar die eeuwig gedenkwaardige plek, waar vreselijk geleden is, maar waar ook de heerlijkste overwinning is behaald, wijst ook onze tekst, die u vindt opgetekend in Jesaja 53:10b:

Als Zijn ziel Zich tot een schuldoffer gesteld zal hebben, zo zal Hij zaad zien, Hij zal de dagen verlengen; en het welbehagen des HEEREN zal door Zijn hand gelukkig voortgaan.

Grote en zeer begrijpelijke verslagenheid heerst op Golgótha. Jezus is daar aangekomen, het onrechtvaardige vonnis dat een goddeloos rechter over Hem heeft

geveld, is ten uitvoer gebracht. Hij is aan het kruis genageld, heeft aan dat kruis de bitterste smart, de helse angsten en Godsverlating geleden. En ten slotte, toen alles was volbracht, beval Hij Zijn geest in de handen Zijns Vaders, sloot de ogen, boog het hoofd en gaf de geest.

Grote vreugde gaf dit onder de vijanden, maar grote verslagenheid wekte het bij Jezus' discipelen.

Wij zouden die vijanden wel willen toeroepen: "Maak u niet zo vrolijk, want uw blijdschap zal in alsem veranderd worden, want Hij, Die daar neerligt, zal weder opstaan!" En tot die verslagen Godzoekers zouden wij willen zeggen:

*Gij, die God zoekt in al uw zielsverdriet,
Houdt aan, grijpt moed, uw hart zal vrolijk leven.*

Voor hun smart bestaat niet de minste grond, hun droefheid en verslagenheid vloeien enkel voort uit onkunde. Zij wisten nog de Schriften niet. Die Schriften toch hadden dit sterven voorzgd. O, die onkunde, die onwetendheid van wat de Schriften zeggen, bezorgt Gods kinderen zeer veel verdriet! De vijanden, satan en ongeloof, stellen hun wat leugens voor, en zij hebben geen verweer, omdat zij de Schriften niet weten. Hadden de discipelen daar nu eens bij die gestorven Jezus mogen staan, met het Bijbelblad in de hand waaruit wij voor deze ure onze tekst verkozen, zij zouden verblijd zijn geweest. Zij zouden geweten hebben dat Jezus' sterven de vervulling van hun hoop was.

Dat zal u blijken als wij u in deze ure, naar aanleiding van onze tekst, mogen wijzen op: *De gestorven Jezus.*

1. het offer, dat Hij heeft gebracht;
2. het zaad, dat Hij zal zien;
3. het leven, dat Hem wacht;
4. het welbehagen, dat Hij uitvoert.

Moge de Heere ons in spreken en horen goed en nabij zijn om Zijns lieven Naams wil. Dat zij zo!

Welk een ontroerend, maar ook zielsvertroostend gezicht was het, mijn geliefde toehoorders, dat de profeet Jesaja getoond werd, en hetwelk hij beschreven heeft in ons zo dierbaar teksthoofdstuk.

Wat zag de profeet hier dan? Wel, het enig, heilig, dierbaar Offerlam, Dat al van eeuwigheid door de Vader ten brandoffer was voorzien. Hem werd de Zone Gods getoond, Die van eeuwigheid in de schoot des Vaders was en dagelijks des Vaders vermaking, te allen tijde spelende voor Zijn aangezicht, en Wiens vermaking was met de mensenkinderen.

Dit Lam nu zag de profeet als een rijsje opschieten en als een wortel voortkomen uit een dorre aarde. Met andere woorden, hij zag de Christus Gods, de verwachte Messias in het vlees komen, om Zijn doorwrocht werk, de verzoening der uitverkorenen met God, tot stand te brengen. Hoe sober, hoe eenvoudig was de voorstelling in dit gezicht! Geen luister, geen pracht of praal zou de komst van de Messias kenmerken. Immers, Hij kwam niet om gediend te worden, maar om te dienen. De profeet zegt: "Als wij Hem aanzagen, zo was er geen gestalte, dat wij Hem zouden begeerd hebben."

Het Joodse volk ten tijde van Jezus' komst, had een andere verwachting. Zij verwachtten de Heiland, komende in majesteit en heerlijkheid en uiterlijke luister.

Maar het werd hier de profeet anders getoond. Hij zag Hem komen als een, die de broeders in alles gelijk was, uitgenomen de zonde. Hij zag Hem, geacht als de onwaardigste onder de mensen, een Man van smarten, en verzocht in krankheid. Als een balling zou Hij over

de aarde gaan, komende van de ene ellende in de andere. Als een verachte fakkel zou Hij worden uitgeworpen van Jood en heiden.

De God-Mens werd hem getoond, rood aan Zijn gewaad. Hij zag Hem, besprongen door een stierenheir van Basan, bespot en gehoond, als was Hij een onzinnige dwaas, tentoongesteld in een spotmantel en met een doornenkroon op Zijn hoofd. Ja, door dit profetisch gezicht zag hij de Christus door Zijn vijanden aan het vloekhout des kruises genageld worden.

Maar hierbij nam de profeet toch zeker wel waar dat God optrad tegen de vijanden van Zijn Zoon, vuur van de hemel deed afkomen om die moordenaars te verdelgen en hun gruwelijk plan te verijdelen?

Neen, geliefden, dit niet. Jesaja zag juist het tegenovergestelde. Hij aanschouwde hoe God Zijn Zoon krank maakte, dat Hij Zelf Hem geselde, ter dood vonniste en Hem buiten de wijngaard wierp. God deed Zelf de vloek over Hem uitstorten, Zijn verzenen vermorzelen en Hem in de dood storten.

Als vanzelf ligt de vraag voor de hand: Welk doel had dit alles, waarom verbrijzelde de Vader Zijn enig geliefde Zoon? Dit zal u duidelijk worden, wanneer wij u wijzen op:

1. Het offer; dat Hij heeft gebracht.

Dit wordt in onze tekst beschreven als: "Het stellen van Zijn ziel tot een schuldoffer." Ziedaar, in korte trek genoemd het ganse smartelijke lijden en sterven van de Heere Jezus. Dit was dus het stellen of brengen van een schuldoffer.

Hoe geheel anders wordt Christus' lijden en sterven hier dus voorgesteld dan zoals het gevoelen is van vele godsdienstige mensen, die het vergelijken bij de dood van een vrome martelaar, welke zielen dan ook zilte tranen storten (als weleer Jeruzalems dochters deden) om de pijn van de lijdende Heere, en in toorn ontsteken tegen die boze Joden en Romeinen, die Jezus zulk een smart en smaad hebben aangedaan.

Maar zo is het met Jezus niet gelegen. Nee, Hij bracht Zich als een schuldoffer, een schuldoffer, volk van God, voor uw zonden! Door onze zonden hebben wij God beledigd, Zijn majesteit geschonden, het verbond verbroken. Door die zonden hebben wij Zijn wet overtreden, Zijn gerechtigheid ontheiligd en daarom is het vuur van Zijn Goddelijke toorn ontstoken en Zijn verbolgenheid opgewekt. En deze ontluistering van Zijn deugden laat God niet ongewroken, Hij ziet de zonde niet door de vingers.

O, wat zal de rekening van die mens die zich waagt aan een valse overlegging van de barmhartigheid Gods en daarop rust voor de eeuwigheid, verkeerd uitkomen! Men kan nimmer te rijk, maar wel verkeerd denken van de barmhartigheid Gods, en dit laatste doet men als de barmhartigheid geplaatst wordt voor Gods recht. Zonder voldoening bestaat er geen verzoening!

Aan dit recht van de Allerhoogste was niet te voldoen dan door een volkomen offer. Geen tranen, of zuchten, of gebeden, of aalmoezen, of wat de mens ook voortbrengt, kunnen de toorn Gods stillen. God eist een offer. Maar welk een offer moet dit zijn? Hoor hierover eens de profeet Micha. In verlegenheid roept hij uit: "Waarmede zal ik den HEERE tegenkomen?" (Micha 6:6). Met andere woorden: waarmee zal ik God verzoenen, met brandofferen, met eenjarige kalveren? Zal Hij lust hebben aan duizenden van rammen, aan tienduizenden van oliebekken? Of zal ik mijn eerstgeborene geven voor mijn overtreding, de vrucht mijns lijfs voor de zonde mijner ziel?

Onherroepelijk is het antwoord op al deze vragen: Het is alles te kort, het kan God niet voldoen.

Toehoorders, wat de mens op kan brengen, is afgekeurd als offer voor de zonden van zijn ziel!

Maar het alleen geldende en volkomen offer brengt de Heere Jezus Christus hier op Golgótha. Geheel dat ontzettende lijden, hetwelk u deze weken is voorgehouden, en de smartelijke en smadelijke dood die Jezus stierf, was het brengen van het Gode welbehaaglijk offer.

O, volk van God, zie hier nu uw Jezus hangen, met uitgestrekte armen en vastgenagelde handen, van alle heerlijkheid ontdaan, zó brengt Hij het offer voor uw schuld.

"Zijn ziel stelde Zich tot een schuldoffer", zo geeft onze tekst aan, waaronder wij de gehele persoon moeten verstaan. Dit werd door de Hebreërs gewoonlijk zo genomen. Vergelijk maar wat de koning van Sodom tot Abraham zei, nadat hij hem en zijn volk verlost had uit de hand van Kedor-Laomer: "Geef mij de zielen, maar neem de have voor u" (Gen, 14:21). Hij zei hiermee: geef mij het volk, de mensen, houdt gij de bult, Toch wil deze uitdrukking in onze tekst nog iets meer zeggen. Met de ziel iets te doen, wijst op gewilligheid en blijmoedigheid tot hetgeen men verricht; het wil zeggen, dat men het met volle toegenegenheid van het hart doet. In deze voege sprak de oude Izak tot zijn zoon Ezau: "Maak mij smakelijke spijzen, opdat mijn ziel u zegene."

Zo nu heeft de Heere Jezus met volle toegenegenheid des harten Zichzelf tot een schuldoffer gesteld. Hiervan zegt Jesaja: "Als een lam werd Hij ter slachting geleid, en als een schaap, dat stom is voor het aangezicht zijner scheerders."

Wel, volk des Heeren, wat moet Jezus u dan toch innig liefhebben, dat Hij zo geheel vrijwillig die borgtocht aanvaardde en zo blijmoedig het offer bracht voor de schuld die gij gemaakt hebt, dat Hij Zijn lichaam de vervloeking overgaf en Zijn ziel uitstortte in de dood! O, volk, zie het bewezen op de kruisheuvel Golgótha, dat Hij de Zijnen liefgehad heeft tot het einde (Joh. 13:1). O, als wij door het geloof zouden mogen staren op het zielloze, gruwelijk verminkte lichaam van de Heere, wij zouden warme tranen storten van schaamte, van wederliefde en blijdschap!

Door sommigen wordt de vertaling van dit gedeelte van onze tekst letterlijk gevolgd. Zij lezen het aldus: Als Zijn ziel het schuldoffer zal stellen. Volgen wij dit, dan wijst het ons op hetgeen Jezus' ziel deed nadat deze uit Zijn lichaam was gegaan: zij stelde het schuldoffer.

Deze bedoeling wordt ons duidelijker als wij letten op hetgeen de hogepriester in Israël deed op de Grote Verzoendag. Dit lezen wij in Leviticus 16. Op die dag ging de hogepriester nadat hij zijn prachtgewaad had afgelegd en geheel in het wit gekleed was, met het bloed van het offer der verzoening in het heilige der heilige en plengde dat bloed op en vóór het verzoendeksel, om alzo op schaduwachtige wijze de verzoening voor het volk aan te brengen. Terwijl de hogepriester dit deed, stond het volk voor de deur van het heiligdom in biddende afwachting of de Heere het offer aannam. Daarna kwam de hogepriester uit en zegende het volk.

Zo ging de Heere Jezus, de ware Hogepriester, op onze grote verzoendag in het hemelse heiligdom met Zijn eigen bloed. Zijn ziel stelde het schuldoffer, en droeg het de Vader voor. 't Was dus, alsof Jezus tot Zijn Vader ging en sprak: "Vader, hier is het offer! Was, alsof Hij Zijn bloed bracht, in de hemel sprengde voor God en nu verwachtte de kwitantie te ontvangen voor al Zijn volk en de heerlijkheid die Hem op Zijn borgwerk was beloofd.

O, volk des Heeren, wat is ook deze verklaring schoon en dierbaar! Ging Jezus als

onze Borg en Middelaar tot de Vader, om daar het schuldoffer te stellen, dan mogen wij in deze Goede Vrijdag-ure in gedachten op Golgótha staan, gelijk Israëel weleer op de Grote Verzoendag voor de tempel. Daar mogen wij afwachten, niet of, maar totdat de Vader het offer aanneemt en Jezus, de Hogepriester uit het graf verrijst, om nu Zijn handen zegenend over het volk dat Hij Zich ten eigendom gekocht heeft, uit te breiden, om de verzoening voor geheel Zijn Kerk uit te roepen en openlijk bekend te maken.

O, hadden Jezus' discipelen, hadden de Godzoekers de Schriften geweten, zij zouden niet als verslagenen bij de puinhoop van het huis van hun verwachting gestaan hebben.

Maar ook, welk een ontzettende verloochening van deze volkomen en algenoegzame offerande is de leer van het pausdom, die stelt dat Jezus niet genoeg gedaan zou hebben! Volgens die leer zou het nodig zijn dat de mispriester nog dagelijks te pas moest komen met zijn onbloedige offerande, bij de opoffering van Jezus. 't Zou nodig zijn dat de mens zijn verdorven werken nog aan het offer van Jezus moet toevoegen om het te volmaken. Gruwelijker belediging van Christus, als de hoon die het pausdom met zijn vervloekte afgoderij Hem aandoet, is er niet denkbaar. Maar ach, hoe wordt ook in protestantse kerken het stellen van het schuldoffer door Jezus, geloosend! Hoor maar hoe de remonstranten, en anderen van huns gelijken, spreken over de leer van Jezus' genoegdoening die zij smalend een "bloedtheologie" durven noemen.

Maar ook zelfs Gods begenadigd volk, vooral de kleinen onder hen, willen nog zo graag iets toedoen aan de verzoening van hun schuld en tot het bewegen van de Heere. Maar de Heere zegt in Hebréeën 10:14: "Met één offerande heeft Hij (namelijk de Heere Jezus) in eeuwigheid volmaakt degenen die geheiligd worden." Weg dus met al uw beweeg-, zond- en schuldoffers!

Eén offer mag u de Heere brengen. Dat is het offer waarvan sprake is in Hebréeën 13:15 en 16, dat genoemd wordt: "Een offerande des lofs, dat is de vrucht der lippen die Zijn Naam belijden. En vergeet de weldadigheid en de mededeelzaamheid niet; want aan zodanige offeranden heeft God een welbehagen."

Letten wij nu verder op de gestorven Jezus en:

2. Het zaad, dat Hij zal zien.

"Als Zijn ziel Zich tot een schuldoffer gesteld zal hebben, zo zal Hij zaad zien", luidt onze tekst.

Iemands zaad is zijn nakomelingschap. Abrahams zaad waren Abrahams nakomelingen. Zo zou de Heere Jezus ook een nakomelingschap hebben, en wel een zeer groot, namelijk een schare, die niemand tellen kan. Dit heeft de Vader Hem beloofd als een loon op Zijn arbeid. Dit kon Hij dan ook eisen op Zijn volbrachte borgwerk, want de Vader zegt in Psalm 2:8: *lis van Mij, en Ik zal de heidenen geven tot Uw erfdeel, en de einden der aarde tot Uw bezitting.*"

Nu zult u wel vragen: Wie is dat zaad, wie zijn die nakomelingen van Jezus? Wij antwoorden: Het is dat uitverkoren volk, hetwelk God ten leven verordineerde, dat Hij uit alle talen, natiën en geslachten verkoos tot de zaligheid, dat Hij verkoos van voor de grondlegging der wereld, naar Zijn vrijmachtig welbehagen.

Wilt u nog verder weten wie het zijn, dat zaad van Jezus? Wel, het zijn de vrijgekochten des Heeren die, volgens Jesaja 35:10, "zullen wederkeren en tot Sion komen met gejuich, en eeuwige blijdschap zal op hun hoofd wezen; vrolijkheid en blijdschap zullen zij verkrijgen, maar droefenis en zuchting zullen wegvlieden." Zij zijn die gekochten, over welke Petrus spreekt in 1 Petrus 1:18 en 19: "Wetende dat gij

niet door vergankelijke dingen, zilver of goud, verlost zijt, maar door het dierbaar bloed van Christus, als van een onbestraffelijk en onbevlekt lam."

Die nakomelingen van Jezus zijn degenen van wie de apostel zegt dat zij "wedergeboren zijn tot een levende hoop, door de opstanding van Jezus Christus uit de doden; tot een onverderfelijke en onbevlekkelijke en onverwelkelijke erfenis, die in de hemelen bewaard is voor u, die in de kracht Gods bewaard wordt door het geloof tot de zaligheid, die bereid is om geopenbaard te worden in de laatste tijd" (1 Petr. 1:3-5).

Het zijn dan ook die verlost en uit Jood en heiden, die door de Heere Jezus zijn verlost van de hel en de dood, doordat Hij in hun hel afdaalde en hun dood gestorven is. Zij zijn het die in het uur van Gods welbehagen krachtig zijn geroepen uit de macht der duisternis, tot Zijn wonderbaarlijk licht en die door de eeuwige Geest aan hun schuld en zonde ontdekt, gevoerd worden met smeking en geweent.

Wilt u nog nader weten wie dat zaad van Jezus zijn?

Welnu, het zijn dezen: die Martha's en Maria's, die Johannessen en Thomassen, die hoeren en tollenaars, die Hij bekeerde van de dwaling huns wegs tot God. Het is dus die ontelbare schare die daarboven in de hemel, vol eerbied hun kroon werpen voor de voeten van het geslachte Godslam, zeggende en zingende: "Het Lam Dat geslacht is, is waardig te ontvangen de kracht, en rijkdom, en wijsheid, en sterkte, en eer, en heerlijkheid, en dankzegging."

Merk nu eens op, geliefde toehoorders, hoe de Vader Zijn woord heeft gehouden. Luidde de belofte: "Als Zijn ziel Zich tot een schuldoffer gesteld zal hebben, zo zal Hij zaad zien", hoe is dit bevestigd! Welk een grote nakomelingschap heeft Jezus! Dat begon al toen Hij aan het kruis het schuldoffer bracht. Denk maar aan die gekruiste moordenaar, die Hij het paradijs toezegt en aan die op zijn borst slaande hoofdman, die uitriep: "Waarlijk deze Mens was rechtvaardig. Deze Mens was Gods Zoon." En denk dan aan de drieduizend, die als vrucht van Petrus" pinksterrede uitriepen: "Mannen broeders, wat moeten wij doen om zalig te worden?" Voorts lezen wij in Handelingen 5:14: "En daar werden er meer en meer toegedaan, die den Heere geloofden, menigten beide van mannen en vrouwen." En dan weer Handelingen 6:7: "En het Woord Gods wies, en het getal der discipelen vermenigvuldigde te Jeruzalem zeer; en een grote schare der priesters werd het geloof gehoorzaam." Ook Handelingen 11:1: "De apostelen nu, en de broeders, die in Judea waren, hebben gehoord, dat ook de heidenen het Woord Gods aangenomen hebben." Ja, overal waar het Evangelie van de gekruiste Christus verkondigd werd, kwam het zaad dat Hij zien zou, openbaar. En nu is het al uitgebreid over de gehele wereld, zodat de nakomelingen van Jezus nu reeds gevonden worden van zee tot zee en van de rivieren tot aan de einden der aarde. En ook wij, volk, en dat is het grootste wonder, ook wij mogen door Gods rijke barmhartigheid behoren tot Jezus' nakomelingen. En ook nu nog wordt een nakroost de Heere voorbereid om te melden het heil van Zijn gerechtigheid en grote daden. Ja, dat zal doorgaan tot aan 's werelds einde, totdat de laatste nakomeling van de gestorven Jezus zal zijn herboren en bekeerd.

Wel, volk des Heeren, ziet u daar in uw gedachten die gestorven Jezus aan het kruis hangen? Nu, dat is uw geestelijke oorsprong. U bent het zaad van Hem, uit die Gestorvene bent u geboren, uit die wonden bent u geteeld. Immers, zoals wij van nature in Adam in waren, en uit de lendenen van die eerste Adam zijn voortgekomen zoveel het vlees aangaat, zo waren wij naar de geest in de tweede Adam en zo zijn wij 'zaad' de geest uit Hem geboren, dus zijn wij van Zijn zaad, het zaad dat HIJ zien zou. Ja, wij zijn de bloesems en de vruchten van Jezus' kruis, van de bloeiende

amandelroede van Golgótha.

O, wie vertoeft dan niet in de Goede Vrijdag-ure vol liefde en eerbied bij die zoete, gestorven Jezus! O, zie Hem daar hangen, dat is uw Vader, dat is uw oorsprong, kind der genade!

Sta hier dan niet als weleer de discipelen, vol wanhoop, alsof er het einde was, toen Hij de geest gaf. Nee, volk, hier brengt Jezus Zijn Kerk voort. Maar bedenken we nu ook wat van dat zaad gezegd wordt in Psalm 22: "Het zaad zal Hem dienen; het zal den Heere aangeschreven worden (dat is: toegekend worden) tot in geslachten." Mocht dat nu ook in de vrucht van ons leven gezien worden, dat wij het zaad des Heeren zijn en een volk, door genade tot Zijn dienst bereid.

En Jezus? Hij is dood, Hij gaf de geest. Dat is zo, Hij stierf, maar niet om in de dood te blijven.

3. Het leven, dat Hem wacht.

"Hij zal de dagen verlengen", zo heet het verder in onze tekst, dat wil zeggen: Hij zal lang leven.

Toehoorders, de dagen van de Messias zullen verlengd worden en toenemen, als de dagen van een boom, die, geplant aan waterbeken, zijn vrucht geeft op zijn tijd en wiens blad niet afvalt (Ps. 1:3). Hoe duidelijk en krachtig verklaart de apostel Paulus dit in Romeinen 6:9: Wetende, dat Christus, opgewekt zijnde uit de doden, niet meer sterft; de dood heerst niet meer over Hem. Want dat Hij gestorven is, dat is Hij der zonden eenmaal gestorven; en dat Hij leeft, dat leeft Hij Gode."

Uit deze woorden van de apostel blijkt duidelijk, dat men hier niet aan zulk een verlengen der dagen moet denken, waardoor men tot een hoge ouderdom komt. Nee, hier wordt bedoeld zulk een verlengen, dat het ophouden der dagen in 't geheel uitsluit. 't Is zo gelijk er staat in Psalm 21:5: "Het leven heeft Hij van God Zijn Vader begeerd; Die heeft Hem gegeven lengte van dagen, eeuwiglijk en altoos. Daarom kon de Heere Jezus ook na Zijn opstanding uit de dood zeggen: "Ik ben dood geweest, en zie, Ik ben levend in alle eeuwigheid" (Openb. 1:18).

Er zijn verklaarders die ons tekstgedeelte niet op Christus, maar op Zijn volk toepassen, alsof er stond: Hij zal een lang levend volk zien. Of: Hij zal zaad zien, hetwelk vele dagen leeft of de dagen verlengen zal. Een zaad dus, hetwelk niet alleen zal blijven tot 's werelds einde, maar ook met Hem leven zal tot in eeuwigheid. Onnodig is het te zeggen dat wij het houden met onze vertaling. Toch is hetgeen hier gezegd wordt een grote waarheid. Immers, onder Zijn rijksbestuur zal de rechtvaardige bloeien, totdat de maan niet meer zij, zo zingen wij in Psalm 72:7. En zegt de dichter van Psalm 102:29 niet: "De kinderen Uwer knechten zullen wonen, en hun zaad zal voor Uw aangezicht bevestigd worden"? Jezus zal de dagen verlengen, Hij zal lang, Hij zal eeuwig leven. Dat moest immers zo zijn. Hoe zou Hij anders het beloofde zaad zien, en Zich in het aanschouwen van Zijn zaad verlustigen? Hoe zou Hij anders de aanbidding, eer en dankbare lofgezangen, die Zijn volk Hem zou toebrengen, kunnen aanvaarden? Nee, Jezus moet de dagen verlengen. Trouwens, wij hebben een eeuwiglevende Christus nodig.

Een gestorvene, die uit de dood niet ontwaken zou, kon onze Vader niet zijn, kon ons, Zijn kinderen niet verzorgen en beschermen. Die kon ons niet verschonen. Een gestorven en dode Vader kon ons op Zijn zijde niet dragen en op Zijn knieën niet vriendelijk troetelen (Jes. 66:12). Kinderen van God, wij hebben een levende Vader nodig.

Als Jezus niet de dagen verlengde, wie zou ons onderwijzen? O ja, onderwijzers zijn er veel! Onder hen zijn ook wel zeer goede onderwijzers, die daartoe door God Zelf

geroepen en bekwaam gemaakt zijn. De Heere wil Zich van dezulken ook wel bedienen. Maar, zullen wij wijs worden tot zaligheid, dan hebben we een profeet nodig zoals Jezus er een is; één van Wie men zei dat Hij leerde als "machthebbende", en niet als de schriftgeleerden, en "Wie is een Profeet als Hij!"

Als Jezus niet de dagen verlengde, wie zou onze priester zijn? Wie zou dan onze voorbidder zijn bij de Vader? Wie zou dan onze gebrekkige gebeden, met het reukwerk zijner verdiensten de Vader voordragen als een lieflijke reuk? Priesters, er zijn er velen. Er waren valse priesters en ook wel schaduwachtige, door de Heere Zelf gezalfde priesters. Maar ook van die allen gold het wat de dichter zegt in Psalm 49:8: "Niemand van hen zal zijn broeder immermeer kunnen verlossen; hij zal Gode zijn rantsoen niet kunnen geven; (want de verlossing hunner ziel is ic kostelijk, en zal in eeuwigheid ophouden)."

Geliefde toehoorders, Gods volk heeft een levende, een eeuwiglevende Priester nodig en dat is Hij, Die op onze Goede Vrijdag Zichzelf offerde tot een schuldoffer, en daarna de dagen verlengde.

Wij hebben ook een levende, een eeuwiglevende Koning nodig. Een Koning om ons te regeren, en ons bij de verworven verlossing te behouden en ons tegen al onze vijanden, zowel in- als uitwendige vijanden, te verdedigen. En wie zou nu anders die Koning kunnen zijn dan Jezus? Maar welk een onuitsprekelijk voorrecht is het dan, volk, dat de gestorven Christus dat alles voor ons is.

Hij is Priester in der eeuwigheid naar de ordening van Melchizédek. En Hij is een eeuwig Koning; aan Zijn Koninkrijk zal geen einde zijn, en Hij is onze eeuwiglevende Verlosser, Die ons en al Zijn volk toeroept: "Ik leef en gij zult leven." "Die in Mij gelooft zal leven, al ware hij ook gestorven."

O, discipelen, treur dan bij uw gestorven Meester niet als degenen, die geen hoop hebben, alsof uw verwachting was afgesneden. Hoor de Godsspraak uit onze tekst: "Hij zal de dagen verlengen; en het welbehagen des HEEREN zal door Zijn hand gelukkiglijk voortgaan." Dat brengt ons tot onze slotgedachte:

4. Het welbehagen, dat Hij uitvoert.

Maar zingen we vooraf Psalm 40:3 en 4:

*Mijn God, Gij hebt Uw wond'ren groot gemaakt,
Wie is 't, die 't onbepaald getal
Van Uw gedachten melden zal?
Wat geest zo vlug, wat tong zo welbespraakt?
Geen slachtvee, geen altaren,
Vol spijs ten offer, waren
Het voorwerp van Uw lust;
Gij hebt Mij, naar Uw woord,
Mijn oren doorgeboord,
En 't lichaam toegerust.*

*Brandofferen, noch offer voor de schuld,
Voldeden aan Uw eis, noch eer;
Toen zeid' Ik: Zie, Ik kom, o HEER'!
De rol des boeks is met Mijn naam vervuld.
Mijn ziel, U opgedragen,
Wil U alleen behagen;*

*Mijn liefd' en ijver brandt,
Ik draag Uw heil'ge wet,
Die Gij den sterv'ling zet,
In 't binnenst ingewand.*

Door het welbehagen des Heeren hebben wij te verstaan: *Zijn van eeuwigheid en voor eeuwig vastgesteld voornemen.*

Laat ik u eerst iets mogen zeggen van de zalige inhoud van dit welbehagen des Heeren.

(1) Dit welbehagen bevat drie zaken, waarvan de eerste is: de verheerlijking van Zichzelf.

Hoe schrikkelijk is dat lieve Wezen beledigd. Door wie? Beledigd is Hij door satan, die helse geest, die door zijn listige bedriegerij Gods schepping heeft verwoest. Maar niet minder is Hij beledigd door de afval van de mens, die Hij geschapen had als het pronkjuweel van Zijn scheppende majesteit. Die mens verwierp Hem, die mens koos partij tegen Hem en vóór Zijn bitterste vijand.

Toehoorders, kunt u grievender belediging uitdenken? En beledigd wordt Hij nog dagelijks, door u, goddeloze wereldling, door u, verwaande, vrome kerkbroeder, door u, eigengerechtig werkheilig mens! Ach, gij kunt niet anders dan de hoge God honen en beledigen, door uw zonden, vroomheid en vijandschap.

Gods welbehagen wil dat Zijn eer gewroken wordt, dat het onrecht Hem aangedaan hersteld wordt, dat Gods vijanden vernietigd worden, zodat die hoge God in Zijn eer zal worden hersteld, en toegejubeld zal worden door de werken Zijner handen.

Welk een zaligheid is dit reeds voor dat volk, hetwelk bekommerd is omtrent Gods eer. Tot dat volk behoren er slechts weinigen. De mens bekommert zich van nature over vele dingen, maar niet over Gods eer. Toch is er een volk dat hiermee bezet is. Ja, het is een eigenschap en kenmerk van het zaad dat Jezus zien zou, dat zij bekommerd zijn, en wel in de eerste en hoogste plaats over de ere Gods. O, wij gunnen Hem dat zo! Nog liever gingen wij verloren dan dat Zijn eer zou worden gekrenkt. Hoe komt God nog aan Zijn eer? Zie, dit is ook de bekommerde vraag van elk die uit God geboren is. En voor dat volk is het goed en zoet te vernemen, dat God daar Zelf voor zorgt.

(2) Het welbehagen des Heeren wil in de tweede plaats: de innigste zaligheid voor Gods gunstelingen, die het zaad uitmaken, dat Christus zien zou. Welk een eeuwig wonder van Gods liefde! Wel, volk, het had Gods welbehagen kunnen zijn het ganse geslacht der mensen te stellen als het toonbeeld van Zijn wrekende gerechtigheid. Maar dat wilde Hij niet.

O, volk, God wil dat u, die nu soms zo innig bedroefd bent omdat de Heere u door Zijn Geest heeft gegrepen van de rand des afgronds, de bedekselen der schande afscheurde en u aan uw schuld en zonde heeft ontdekt, God wil dat gij eenmaal de reinste vreugde zult genieten, dat gij eenmaal zult juichen: "Ik ben zeer vrolijk in den HEERE, mijn ziel verheugt zich in mijn God, want Hij heeft mij bekleed met de klederen des heils, den mantel der gerechtigheid heeft Hij mij omgedaan." Volk, de Heere wil dat gij, die beroerd zijt geworden vanwege de toorn van de Almachtige en die deswege moet klagen:

*Rust, noch vrede wordt gevonden,
Om mijn zonden,
In mijn beend"ren, dag of nacht,*

opdat gij een vrede zult genieten die alle verstand te boven gaat, en die eeuwig

duurzaam en onverstoort zal zijn.

En niet alleen dit, maar het welbehagen des Heeren wil ook dat gij, kind der genade, die nu op het diepst veracht, gesmaad en bespot wordt door de vrome en de goddeloze wereld vanwege uw keus en leven, dat gij eer en heerlijkheid zult ontvangen. "Alzo zegt de HEERE tot de verachte Ziel, tot Dien, aan Welken het volk een gruwel heeft, tot den Knecht dergenen die heersen: Koningen zullen het zien en opstaan, ook vorsten, en zij zullen zich voor U buigen" (Jes. 49:7). Geliefden, kunt gij groter eer uitdenken, dan een gunstgenoot, een kind Gods, een broeder en vriend van Christus en een tempel van de Heilige Geest genaamd te worden? Ja, des Heeren welbehagen is om heel de nakomelingschap van Jezus bij Zich te hebben en Zijn zaligheid over hen uit te storten en hen te plaatsen in Zijn troon (Openb. 3:21). Hen te kronen met eer en heerlijkheid, al Zijn deugden aan hen te openbaren, opdat zij Hem mogen kennen, beminnen, genieten en prijzen tot in eeuwigheid.

(3) Het welbehagen des Heeren houdt ten derde in: het rijkste loon voor de gestorven Jezus. Volk van God, zie, o zie die gestorven Jezus daar hangen! Hier ontbloten wij met eerbied het hoofd en trekken de schoenen van de voeten bij het aanschouwen van dat dierbaar, zielloos lichaam van de Heere Jezus. Ach, wat is Hij gruwelijk verminkt, verscheurd, verwoest! Is dit nu die graving? Is dit nu die nagel, ingeslagen in een vaste plaats? Is dit nu Gods welbehagen? Is Deze nu de Koning der Joden? Is die Verachte, Bespote, Bespogene nu de Zoon des Allerhoogsten?

Hier, volk des Heeren, ziet ge wat de zonde is en wat de zonde deed en wat de zonde verdient. Toch zal Jezus het rijkste loon ontvangen dat denkbaar is. Hij zal niet altijd veracht, gehoond en gesmaad worden. Maar het is Gods welbehagen deze gestorven Jezus met het hoogste gezag te bekleden. Het zal alle macht in hemel en aarde bezitten. Het is Gods welbehagen dat Hij de poorten Zijner haters zal bezitten en Zijn vijanden zullen het stof lekken. Volk, God wil, dat Zijn heilig Kind, onze gestorven Jezus, tot in alle eeuwigheid toegejuicht zal worden door al de Zijnen. Ja, dat Hij tot een loon zal bezitten heel die schone erfenis uit Psalm 16. *Want des Heeren deel is Zijn volk, Jakob is het snoer Zijner erve.*

Waar u dus bedenkt dat het welbehagen des Heeren, waarvan in ons tekstwoord sprake is, de hoogste eer voor de Drie-enige God omvat, de innigste zaligheid voor Gods uitverkorenen en het rijkste loon voor Jezus, mochten we daar dan niet spreken van "de zalige inhoud" van Gods welbehagen?

Toch mocht nu nog een twijfelaar vragen of dit welbehagen wel uitgevoerd zal worden? Daarom willen wij u verder wijzen op de gewisse voortgang van dit welbehagen des Heeren.

Immers, er is hier sprake van het Goddelijk, dus niet van een menselijk welbehagen. Daarom zegt dan ook de tekst: Het zal door Zijn hand gelukkig voortgaan.

Die voortzetting is gegrond in Christus" borgwerk. Opdat dit welbehagen des Heeren verwezenlijkt zou worden, verbond Hij Zich van eeuwigheid, waarom Hij sprak: "Ik heb lust, o Mijn God, om Uw welbehagen te doen." Daartoe werd Hij in de volheid des tijds geboren als een rijsje uit de afgehouden tronc van Isai. Juist opdat Gods welbehagen zou voortgaan, verdroeg Hij de diepste smaad en hoon, en leed Hij de ondraaglijkste pijnen in lichaam en ziel. Geen ander doel beoogde Hij met Zijn sterven dan dit welbehagen. Ja, daarom alleen stapte Hij, om zo te spreken, als een held de dood in, om die dood op zijn eigen terrein te vernietigen. Maar daarom stond Hij ook weer op uit die dood, op die glorieuze Paasmorgen.

Dat welbehagen, zou dat niet doorgaan? Zou al dat lijden en strijden dan tevergeefs

zijn geweest? Duizendmaal nee! Het zal door Zijn hand doorgaan! Die voortgang is verzekerd in Christus" deugden. Menselijk welbehagen mislukt dikwijls, omdat het ons aan wijsheid ontbreekt tot volvoering van hetzelfde. Maar Hij is door Jehovah gezalfd met de geest der wijsheid. Hij zegt: "Raad en het wezen zijn Mijne; Ik ben het Verstand."

Zo ingewikkeld kan dan ook uw toestand, of zo verdraaid uw weg niet zijn, of altijd weet Hij te zorgen dat het welbehagen des Heeren voortgaat. Hij weet altijd de geschiktste middelen aan te wenden en de juiste wegen te verkiezen tot uw heil. Van menselijk welbehagen komt vaak niets terecht, doordat het de mens aan macht ontbreekt om het uit te voeren. Maar Jezus is gegeven alle macht in hemel en op aarde. Door één woord van Zijn lippen, door één wenk van Zijn almachtige wil, stilt Hij de storm en de zee, geneest Hij zieken, doet Hij zelfs de dood vluchten. Al wat Gods welbehagen in de weg treedt, verwijdert Hij of vernietigt het.

Menselijk welbehagen stuit dikwijls af op onwil. Maar het welbehagen des Heeren zal door Zijn hand gelukkig voortgaan. Want Hij zegt: "Ik heb lust, o Mijn God, om Uw welbehagen te doen." Ja, Hij zegt: "Mijn spijze is, dat Ik doe den wil Desgenen Die Mij gezonden heeft."

In één woord: Jezus is de Genadige, de Zachtmoedige, de Goedertierene, de Barmhartige, ja, alle deugden zijn in Hem verenigd om Gods welbehagen door te voeren tot in de eindeloze eeuwigheid.

Die voortgang is verzegeld in Gods trouw. Zijn eed, Zijn beloften, Zijn Woord en sacramenten, Zijn verbond, Zijn Geest staan ons borg, dat er geen ding ooit gewisser zal geschieden dan het hoog bevel van Zijn mond. Deze verzekeren ons dat Gods gedachten verwezenlijkt zullen worden.

Zeggen wij nu ten slotte nog iets van de rijke troost die dit welbehagen biedt.

Dan vragen wij ons eerst af voor wie die troost is bestemd? Het antwoord moet zijn: Voor al dat volk dat de Heere heeft liefgehad met een eeuwige liefde. En vraagt u nog verder wie tot dit volk behoren?

Degenen, die door de Heilige Geest zijn getrokken uit de macht der duisternis tot Gods wonderbaar licht. Wat zou toch de onherboren wereldling voor troost hebben door dit welbehagen? Wat deert hem de ere Gods en wat voor belang stelt hij in de zaligheid van zijn ziel? Wat is hem de verhoging van Christus waard? Immers niets. Van die zaken is de gevallen mens een vijand. Stond het in zijn macht, hij zou de loop van Gods welbehagen stuiten. Was het vroeger met u ook niet zo gesteld, kind der" genade? En zo zou liet gebleven zijn als de Heere u niet te sterk was geworden. Dan zouden wij ons eigen welbehagen uitgevoerd hebben, totdat wij in de hel verzonken waren, althans, het zij tot mijn schande en met schaamte gezegd, zo was het bij de schrijver dezes gelegen. Maar toen is de Heere er aan te pas gekomen met Zijn onwederstandelijke werk der genade in ons. En door die arbeid der liefde aan onze ziel, werden wij bekommerd om de voortzetting van Gods welbehagen.

Eerst zijt gij, volk, gaan vragen: Hoe word ik, ellendig, zondig, schuldig mensenkind, zalig? Daar begint het mee, dat is de eerste vraag van een ontdekte ziel. Maar komen we een stapje verder, dan komt er wat bij. Dan is het: hoe word ik zalig en komt God aan Zijn eer? Worden we dan nog een stapje verder geleid, dan keert het om en is het: hoe komt God aan Zijn eer en word ik zalig? Eindelijk komt de eer van God voorop. En komen wij nog een stapje verder, dan zingen wij met een zeker dichter:

*Ik ben maar tot Godes eer,
Krijgt Hij die, wat wens ik meer!*

Vraagt u nog voor wie die troost is bestemd?

Voor ellendige, doemschuldige, hulpbehoevende, onwaardige hellewichten in zichzelf, die nochtans dorsten naar Gods verzoende gemeenschap, voor wie dit leven, zonder God en Christus, de dood is en de wereld een last. Behoort u tot dezen? Welnu, dan is voor u die rijke troost bestemd.

Vraagt u wanneer zij die troost genieten?

Dan zij ons antwoord, zolang gij uzelf nog op de been kunt houden, en uw eigen welbehagen nog kunt uitleven, bent u nog niet vatbaar voor die troost. Maar daar alles faalt en liegt, daar eigen kracht wordt vernietigd, daar ons eigen recht verdwijnt, daar eigen wijsheid bedriegt, kortom, daar ge uw eigen leven verliest, zodat u wanhoopt aan het behoud van uw ziel en uw oog staart op een gestorven Jezus, dáár krijgt Jesaja's woord waarde.

O, geliefden, ga nog eenmaal in de geest naar Golgótha's kruisheuvel in deze plechtige sterfure des Heeren. Zie daar de moedeloze schapen, die wanhopen aan de zake Gods, omdat hun Herder is geslagen, en zeg hun, zo het u mogelijk ware, met onwederstandelijke overreding, dat Gods welbehagen gelukkig voort zal gaan door de hand - dat is door de macht - van de Gestorvene. Geloof ook gij niet, dat zij op zouden springen van blijdschap?

O, zalige troost! Waar wij ons welbehagen verliezen en het met God eens worden in onze ondergang, waar wij een welgevallen krijgen aan de straffen onzer ongerechtigheid, daar spreekt die lieve Geest des Heeren ons toe: "Vrees niet, gij klein kuddeken, want het is uw Vaders welbehagen ulieden het Koninkrijk te geven." Hoort u het, volk des Heeren, dat is Gods welbehagen. Dat is nu de enige en algenoegzame grond van onze zaligheid. God wil het, en daarom zullen wij zalig worden. Dat verhindert geen dood, duivel, hel of wereld. En zelf kunnen wij het gelukkig ook niet verhinderen.

In dat voorrecht deelt ook gij, kleine in de genade!

Ik hoor u zeggen: Daarvoor ben ik veel te slecht, te zondig, te koud, te biddeloos, te harteloos.

Het strekt niet tot uw eer dat gij dit van uzelf moet zeggen. Maar dat neemt niet weg, dat gij ontvangen zult het Koninkrijk van genade hier, en van heerlijkheid hiernamaals, en zulks alleen, omdat de Vader u dat geven wil, geven, geheel om niet, alleen omdat Jezus Zijn ziel tot een schuldoffer heeft gesteld, en omdat het 's Vaders welbehagen is, het Zijn lust is, Zijn vreugde, Zijn zaligheid om het u te geven. Acht u dan maar niet te groot of te klein, te goed of te slecht om het als een vrij geschenk uit Zijn hand aan te nemen. Trouwens, daar zal die lieve Heere ook voor zorgen, dat u de zaligheid als een vrije gift uit Zijn hand, dankbaar, door het geloof zult aannemen.

Maar mochten wij dan, door genade, het welbehagen des Heeren leren doen in spreken en zwijgen, in handel en wandel.

Volk des Heeren, vergeet dit nooit: *dit is de wille Gods: uw heiligmaking.*

Daar staat gij nu buiten, onherboren mens! Gij doet het welbehagen uws vaders, dat is de duivel, dat toont gij in heel uw doen en laten. Sterft u zo, dan zult u het ondervinden, dat het Gods welbehagen is, u voor eeuwig te verdoemen in het verderf. God binde dit nog op uw hart, eer het voor eeuwig te laat is. Amen.